

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

102'nci Birleşim

26 Haziran 2025 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMALAR

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, sendikal haklara ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Yozgat Milletvekili Lütfullah Kayalar'ın, İç Anadolu'da meydana gelen dolu felaketine ve bu konuda alınması gereken önlemlere ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması

V.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir'in, 26 Haziran 1919'da Gazi Paşa'nın Tokat'a gelişine ilişkin açıklaması
- 2.- Siirt Milletvekili Mervan Gül'ün, Siirt-Kurtalan demir yolu ihalesine ilişkin açıklaması
- 3.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, Konya'nın Anadolu Selçuklu Devleti'ne başşehir oluşunun 928'inci yılına ilişkin açıklaması
- 4.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Gaziantep'in sahiplendiği kültürel değerlere ilişkin açıklaması
- 5.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, İBB Boğaziçi İmarı harita mühendisi olan Yakup Öner'in itiraflarına ilişkin açıklaması
- 6.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, Tekirdağ'da meydana gelen buğday tarlası yangınlarına ilişkin açıklaması
- 7.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un, Gazeteci Zeynep Durgut'a ilişkin açıklaması
- 8.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, cezaevindeki Beyar Uğurlu'ya ilişkin açıklaması
- 9.- İstanbul Milletvekili Şengül Karslı'nın, uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin açıklaması
- 10.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Antalyalı çiftçilerin sorunlarına ilişkin açıklaması
- 11.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır'da yaşanan göç dalgasına ilişkin açıklaması
- 12.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Diyarbakirspor'un adının değiştirilmesine ilişkin açıklaması
- 13.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun Havalimanı'na ilişkin açıklaması
- 14.- Elâzığ Milletvekili Erol Keleş'in, 26 Haziran Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü'ne ilişkin açıklaması
- 15.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, kademeli emeklilik talebine ilişkin açıklaması
- 16.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Gümüşhacıköy Toprak Mahsulleri Ofisi depolarının kapatılmasına ilişkin açıklaması
- 17.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Avrupa ülkeleri tarafından gıda ürünlerinin iade edilmesine ilişkin açıklaması
- 18.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, 31 Temmuz Covid yasası düzenlemesine ilişkin açıklaması
- 19.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, iklim kanununa ve maden yasasına ilişkin açıklaması
- 20.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, mazot fiyatlarına ilişkin açıklaması
- 21.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, İstanbul'daki turizme ilişkin açıklaması
- 22.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu'nun, engelli vatandaşların sorunlarına ilişkin açıklaması
- 23.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, son günlerde meydana gelen yangınlara ilişkin açıklaması

- 24.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'teki genç işsizlik oranına ilişkin açıklaması
- 25.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, düzensiz göç dalgası riskine ilişkin açıklaması
- 26.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, vize sorununa ilişkin açıklaması
- 27.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, kademeli emeklilik talebine ilişkin açıklaması
- 28.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Kocaeli İzmit'in Alikahya Mahallesi'ndeki bir tesiste çıkan yangına ilişkin açıklaması
- 29.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, İstanbul Büyükşehir Belediyesine ilişkin açıklaması
- 30.- Ordu Milletvekili Seyit Torun'un, Ordu'da 10-12 Nisanda yaşanan zirai dona ilişkin açıklaması
- 31.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, 26 Haziran Dünya Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü'ne ve YENİ YOL Grubu olarak yaptıkları çağrılara, 15 Mayıs 2025 tarihinde kurulan araştırma komisyonuna ve önerilecek komisyon başkanına ilişkin açıklaması
- 32.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, dün akşam Genel Kurulda talepleri üzerine yapılan yoklamaya, Adalet Bakanına verdikleri soru önergelerine gelen cevaba, yoksulluğa, hayvancılığın sorunlarına ve gıda enflasyonuna ilişkin açıklaması
- 33.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 10 Muharreme, 2024-2025 eğitim öğretim yılının tamamlanmasına ve eğitim sistemindeki sorunlara, Nevşehir'in Avanos, Gülşehir ve Kozaklı ilçelerinde yaşanan kuraklığa ilişkin açıklaması
- 34.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Kobani kumpas davasına, bugün Resmî Gazete'de yayınlanan kıyılarla ilgili yönetmelik değişikliğine, Orhan Doğan'ın 18'inci ve Medeni Yıldırım'ın 12'nci ölüm yıl dönümlerine ilişkin açıklaması
- 35.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İklim Kanunu Teklifi'ne, iktidarın Mecliste toplantı ve karar yeter sayısını sağlaması gerektiğine, memleketteki dolu zararına, mera ve tarım alanlarına, Türkiye'nin birikmiş sorunlarının çözümsüz olmadığına ilişkin açıklaması
- 36.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, muharrem ayına, CHP yönetimindeki belediyelere ve İstanbul'un sorunlarına, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 37.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 38.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 39.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 40.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 41.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 42.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'un, savunma sanayisinde çalışanların şüpheli ölümlerine ilişkin açıklaması
- 43.- Samsun Milletvekili Mehmet Karaman'ın, uyuşturucu bağımlılığıyla mücadeleye ilişkin açıklaması
- 44.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Çorum Belediye Başkanı Halil İbrahim Aşgın'a seslenmek istediğine ilişkin açıklaması
- 45.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Korkuteli ilçesindeki sulama birliğinin yarattığı mağduriyete ilişkin açıklaması
- 46.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, muharrem ayına ilişkin açıklaması
- 47.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 48.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 49.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 50.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 51.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, muharrem orucuna ilişkin açıklaması
- 52.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, özel okul öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığı önünde başlatacakları eyleme ilişkin açıklaması
- 53.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, uyuşturucu bağımlılığına ilişkin açıklaması
- 54.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, vergi, ceza ve harç uygulamalarına ilişkin açıklaması
- 55.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, Trabzon'un 5'inci veya 6'ncı teşvik bölgesine alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

56.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

57.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, hicretin 1447'nci seneidevriyesine ilişkin açıklaması

58.- Van Milletvekili Zülküf Uçar'ın, Kobani kumpas davasına ilişkin açıklaması

59.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, hasta tutsakların tahliyesine ve Covid yasasına yönelik düzenleme yapılması talebine ilişkin açıklaması

60.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, zeytin ağacına ilişkin açıklaması

61.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, Kerbelâ'ya ve muharrem ayına ilişkin açıklaması

62.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, erkek hatiplerin hitabet şekline ilişkin açıklaması

63.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Aksaray Milletvekili Turan Yaldır'ın 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

64.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

65.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

66.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

67.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

68.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

69.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

70.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

71.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

72.- Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'ün, ekonomik krize ve Bursa'daki tekstil sektörüne ilişkin açıklaması

73.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, kamu işçilerinin eylemine ilişkin açıklaması

74.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'den il dışına gerçekleşen hasta sevklerine ilişkin açıklaması

75.- Kocaeli Milletvekili Harun Özgür Yıldızlı'nın, kamu işçilerinin eylemine ilişkin açıklaması

76.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Yerinde Dönüşüm Projesi'nin uzatılması gerektiğine, deprem bölgesi için verilen kredi ve hibe miktarlarına ilişkin açıklaması

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, uyuşturucuyla mücadelede sınır kapılarında fiziki ve teknolojik altyapının yeterliliği, gümrüklerde görevli personel kapasitesi ve eğitim düzeyi, narkotik suçlara yönelik başarı oranları, dijital yollarla işlenen uyuşturucu suçlarının izlenme kapasitesi, kargo, internet ve posta yoluyla yapılan uyuşturucu transferlerinin tespit mekanizmaları, uyuşturucu suçlarına dair cezai uygulamaların etkinliği ve caydırıcılığı süreçlerinin araştırılması amacıyla 26/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı ve 19 milletvekili tarafından, ülkedeki uyuşturucu madde bağımlılığı sorununun önemli bir boyutunu oluşturan temin ve erişimin engellenebilmesi adına terör örgütlerinin uzantılarının bu süreçteki rolü ile organizasyon yapısının tespiti ve buna yönelik atılacak adımların belirlenmesi amacıyla 27/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşları tarafından, tarım ürünlerinde kullanılan zehirli ilaçların yol açtığı sorunların araştırılması amacıyla 26/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- CHP Grubunun, Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, ev işçilerinin sayısal durumunun tespiti, kayıt dışı çalışmaların önüne geçilmesi, güvencesizlik ve denetimsizlikten kaynaklanan sorunların engellenmesi amacıyla 6/7/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

B) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun haftalık çalışma günlerinin dışında çalışmasına karar verilen 27/6/2025 Cuma günü toplanmamasına ilişkin önerisi

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198)

26 Haziran 2025 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, sendikal haklarla ilgili söz isteyen Gaziantep Milletvekili Sayın Sevda Karaca Demir'e aittir.

Buyurun Sayın Demir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, sendikal haklara ilişkin gündem dışı konuşması

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye işçi sınıfı bu Meclisin kapısına bir yasa teklifiyle dayandı. Öylesine bir teklif değil bu. Bu teklif, sömürü düzeni sahiplerine karşı ülkenin dört bir yanından işçilerin -50 bin işçinin- talepleriyle yazılmış bir mücadele çağrısı ve Meclis şimdi bu çağrıyla yüz yüze.

Türkiye'de 16 milyon işçinin sadece yüzde 5'i toplu iş sözleşmesi hakkına sahip, geri kalan milyonlar ya sendikasız ya da yetki barajlarına, patron itirazlarına, grev yasaklarına çarpıyor. İşçilerin örgütlenme hakkı, koridorlarında patron vekillerinin cirit attığı Çalışma Bakanlığına, grev hakkı saraydaki tek adamın keyfine, imzasına, sözleşme hakkı ise patronların keyfine bırakılmış durumda. İşe girişte işçilerin e-devlet şifrelerine el koyuyor patronlar. İşçiler sanki illegal bir faaliyet yürütüyorlarmış gibi müthiş bir gizlilikle sendikalaşma mücadelesi veriyorlar. İşçiye "Sendika seçebilirsin." deniyor ama barajlarla önü kesiliyor, "Greve çıkabilirsin." deniyor ama valisi, Cumhurbaşkanı grev yasakçısı olarak işçinin karşısına dikiliyor, "Mahkemeye gidebilirsin." deniyor işçiye ama yargı süreçleri yıllarca sürüyor; iş yerinde sendikalaşanlar işten atılıyor ve fişlenip kara listelere alınıp aylarca işsiz bırakılıyorlar. Tüm bu engelleri aşip sendikayı kabul ettirdiğinde işçiler bu sefer de sendikal bürokrasi sınavı başlıyor.

Bakın, bütün bu yıldırımlara, bütün bu hak gasplarına rağmen işçi sınıfı yine de mücadeleyi bırakmıyor, bir adım geri atmıyor, kapitalistlerin yasal üçkâğıtlarla tıkadığı yolları mücadelenin iradesiyle açmaya çalışıyorlar. İşten atılıyorlar, baskı görüyorlar, sürgün ediliyorlar ama yılmıyorlar, yasak kararlarını yırtıp atıyorlar ve şimdi, fiili mücadeleyle kazanmak istedikleri, bunun için mücadele verdikleri, barajsız sendika, yasaksız grev, güvenceli iş haklarını işçinin yasasıyla garanti altına almak istiyorlar.

Bakın, bu teklif sadece 24 maddelik bir düzenleme değil, bu düzenin sınıf karakterine tutulmuş bir ayna aynı zamanda; bu teklif işçilerin ölüme karşı yaşam, sömürüye karşı onur, güvencesizliğe karşı örgütlenme hakkını savunma çağrısı. İşçilerin bu yasayla, kendi yazdıkları yasayla ne istedikleri çok açık: Barajsız sendika istiyorlar yani işçinin, sınırlama olmadan, bürokratik, merkezî sendikalara mecbur kalmadan örgütlenme özgürlüğü olmasını talep ediyorlar. Yasaksız grev istiyorlar; sözde hak, özde yasak olan grev silahının en geniş tanımıyla hak olarak kabul edilmesini istiyorlar. Güvenceli iş yani patronun iki dudağı arasından kurtulmuş, keyfi fesihlere kapalı bir iş güvencesi.

Bu teklifin hikâyesi, sandığa hapsedilmiş, göstermelik bir demokrasinin değil, halkın doğrudan siyasete nasıl yön verebileceğinin, nasıl müdahale edebileceğinin de bir örneği aynı zamanda. Bu taleplerin bir kanun teklifine dönüşmesi için, sevgili arkadaşlar, yüz binlerce işçiyle tartıştık. Bakın, bu yasayı yazıp, imzalarını bizzat Meclise getirip bizlere emanet ettiler. Emek Partisi, CHP, DEM PARTİ, TİP'in imzasıyla, İYİ Parti ve YENİ YOL Gruplarının da mutabakatıyla 16 Haziranda işçilerin yasasını Meclise sunduk. Şimdi, gözler AKP iktidarında; işçilerin bu çağrısına yani doğrudan doğruya ortaya koyduğu iradeye cevap verecek mi yoksa her zamanki gibi Meclisi bir kere daha sermayenin damga pulu yalayıcısı olarak mı kullanacak?

Bakın, bu Meclis bugüne kadar enerji yasalarıyla, maden kanunlarıyla, vergi düzenlemeleriyle, kıdem tazminatına göz diken uygulamalarla, hatta bütçeyle sermayenin sınırsız imtiyazlarını geliştirdi, artırdı ama milyonlarca işçinin ortaya koyduğu en küçük bir talebi bile dikkate almadı, bunun için tırnağını bile oynatmadı. İşte şimdi "Madem öyle, kendi yasamızı da kendimiz yazarız." diyerek işçi sınıfı Meclisin kapısına dayanmış durumda. Bu kanun teklifi bu Meclisin tarafını, bu Meclisin karakterini sınıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEVDA KARACA DEMİR (Devamla) - Eğer bu teklif yasalaşmazsa bilin ki milyonlarca işçi, bu Meclisin, patronların muhasebe bürosu, sarayın noteri, sermayenin darphanesi olduğunu daha çok anlayacak ve sizden hesap soracak; işte, sınav budur. Ya işçilerin bu çağrısına, 50 bin imzayla getirdiği bu kanun teklifine kulak vereceksiniz ya da kulaklarınız işçilerin öfkesiyle çınlayacak.

Bu yasa teklifini hazırlarken yaptığımız gibi, siz yasayı gündeme alana kadar bu ülkenin her fabrikasında, her atölyesinde, her inşaatında, her tarlasında mücadeleyi büyötmeye kararlıyız ve biz bu kararlılığı işçi sınıfından, onun mücadele tarihinden

alıyoruz. Grev hakkını yasalaştıran Kavel direnişini, bütün bu hak gasplarını püskürtten 15-16 Haziran direnişini, hükümet düşüren Türkiye işçi sınıfını unutmayın. (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Gündem dışı ikinci söz, İç Anadolu'da meydana gelen dolu felaketi ve bu konuda alınması gereken önlemler hakkında söz isteyen Yozgat Milletvekili Sayın Lütfullah Kayalar'a aittir.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

2.- Yozgat Milletvekili Lütfullah Kayalar'ın, İç Anadolu'da meydana gelen dolu felaketine ve bu konuda alınması gereken önlemlere ilişkin gündem dışı konuşması

LÜTFULLAH KAYALAR (Yozgat) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; sizleri grubumuz adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Aşağı yukarı 2000 yılının başından bugüne kadar geçen çeyrek yüzyılda ülkemizde tarım sektörü, hayvan yetiştiriciliği ve tarımın bütün dallarında maalesef istikrarlı bir düşüş ortaya çıkmıştır. Son yirmi küsur yılda gerçekten Türkiye'de de dünyada da ana sektör olan ve önemi gittikçe daha iyi anlaşılan tarım sektörüyle ilgili maalesef alınması gereken önlemler, takip edilmesi gereken politikalar akılcı ve rasyonel bir şekilde bugüne kadar uygulamaya konulmamıştır. Tarımın bu genel gidişindeki sıkıntılarla birlikte maalesef ülke genelinde ve dünyadaki iklim değişikliklerine paralel olarak birtakım afetlere de özellikle son yıllarda çiftçimiz ve üreticilerimiz, yetiştiricilerimiz maruz kalmaktadır. Bu, ülke genelindeki iklim değişikliğiyle ilgili alınması gereken tedbirler ve birtakım mesela iyi olduğuna inandığım ülkede planlı bir üretimin başlatılması doğru bir iştir ancak planlı üretimin başlaması, fevkalade altyapısı hazırlanmadan, altyapıyla ilgili gerçekçi çalışmalar yapılmadan uygulamaya konulmuştur. Ümit ediyoruz ki önümüzdeki dönemde bu eksiklikler tamamlanır.

Biraz önce ifade ettiğim afetlerle ilgili, hepimizin bildiği gibi, ülkemizde son aylarda çok büyük bir don felaketiyle karşı karşıya kaldık. Aşağı yukarı 60'ın üzerindeki ilimizde üreticilerimiz ve çiftçilerimiz büyük bir sorunla karşılaştılar. Aslında sorun bireysel olarak çiftçilerimizin ama asıl sorun ülkemizin sorunudur. Tarımla ilgili olarak alınmayan tedbirler bizim önümüzdeki dönemlerde dünyada kendi kendine yetebilen ülke olan Türkiye'yi gıda güvenliği konusunda da gerçekten iyi düşünmesi gereken bir noktaya doğru götürmektedir. İfade etmek istediğim bu donla ilgili olan sıkıntıdan sonra beş gün önce Yozgat ilimizde Yozgat merkez, Yerköy, Sarıkaya, Çayıralan ilçeleri ve 50 köyü kapsayan ve bir saat içerisinde bir yıllık emeğin tamamen yok olduğu bir dolu felaketiyle karşılaşıldı. Şu anda İlçe Tarım ve TARSİM yetkilileri incelemelerini yapmakta, bu konudaki tespitlerini ve raporlarını hazırlamaktadır. Ancak geçen sene de buna benzer bir felaket olmuş, o zaman da ifade etmiştik, alınması gereken bu önlemler maalesef -bunu üzülerek söylüyorum- neredeyse hiç alınmadı ve çiftçimiz yaşadığı felaketle karşı karşıya, baş başa bırakıldı. Şimdi, burada ifade etmek istiyorum ki bu yeni tespitler yapılmalı ama tespitlerden sonra bu 50 köyün afetle ilgili program içerisine alınması, bunun bir afet olarak kabul edilmesi ve mevzuatlarda uygulamaların da buna göre yapılması elzemdir. Ayrıca, çiftçimizin Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçları, başta Ziraat Bankası ve diğer bankalara olan borçlarının faizsiz olarak bir an önce ertelenmesi gerekmekte. Aynı şekilde, elektrikle ilgili olan ödemeleri ve sulama kooperatiflerine olan ödemelerinin de faizsiz olarak ertelenmesi gerçekten elzemdir. Bugün bu felaketle birlikte biçerdöveri tarlasının başında bekleyen çiftçimiz belki ikinci gün başlayacaktı biçmeye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

LÜTFULLAH KAYALAR (Devamla) - ...şimdi afet tarafından biçilmiş, hiçbir geliri kalmamış, bunların da yeni ekim sezonu için tohum ve gübreyle ilgili desteklerinin bir an önce uzun vadeli olarak yapılması lazım ki üretimini önümüzdeki sene için yapabilsinler.

Burada bir konu üzerinde özellikle durmak istiyorum. TARSİM sigortası var, şimdi tespitleri yapıyor. TARSİM sigortasının genelde, uygulamada çok büyük sorunları var; mirasla ilgili sorunlar var, icara verilmeye sorunlar var. Burada yapılamayan sigortalar var. Sigortalar yapılırken eksperlerin bedelleri düşük tutmasından dolayı dönüme gelecek olan ürünle ilgili, ondan dolayı ödemeler fevkalade düşük olarak yapılmaktadır. TARSİM'in de yeniden ele alınması gerekiyor.

Vakit dolduğu için ifade ediyorum ki sadece bu don veya yağışlardan dolayı değil, Türkiye'nin önemli meselesi tarımdır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Gündem dışı üçüncü söz, Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü münasebetiyle söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Önder Aksakal'a aittir.

Buyurunuz Sayın Aksakal.

3.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 26 Haziran Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığına Karşı Mücadele Günü nedeniyle söz aldım. Yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, burada toplumumuzu içten içe kemiren, en sessiz fakat en acımasız sarsıntılarından birini konuşmak, yitip giden on binlerce insanımızın ve yüreği evlat acısıyla yanan anaların babaların sesi olmak sorumluluğuyla karşınızdayım. Yıllardır hepimize bir hikâye anlatılıyor, deniliyor ki: "Uyuşturucuyla amansız bir savaş veriyoruz." Peki, durup düşünelim, bu savaş kiminle verilmektedir? Devletin gücü bu zehrin, ticaretin tepesindeki varsıl ve karanlık odaklara mı yoksa o zehrin pençesinde kıvranan

esasen şefkate ve tedaviye muhtaç evlatlarımıza mı yönelmiştir? Cezaevlerimiz uyuşturucu baronlarından çok devletin el uzatması gereken yoksul ve umudunu yitirmiş gençlerimizle doludur. Uyuşturucu insanlığın en büyük düşmanıdır. Özellikle genç nesillerin uyuşturucu alışkanlığı ülkemiz için en büyük beka meselesidir. Bu acı tablonun sebebi soruna en başta yanlış teşhis konulmasıdır. Biz Demokratik Sol Parti olarak bu meseleyi bir zabıta olayı veya bir ahlak sorunu olarak görmeyi reddediyoruz. Bu mesele temelinde hakça bir düzenin kurulamamış olmasının, toplumsal adalettaki derin çatlakların ve yitirilen umudun yarattığı acı bir halk sağlığı sorunudur.

Değerli milletvekilleri, bir hastalığı iyileştirebilmek için evvela o hastalığı doğuran sebepleri ortadan kaldırmak gerekir. Gelin, kendimize bütün dürüstlüğümlerle soralım: Bir gencimizi, bir evladımızı bu karanlık dehlize sürükleyen nedir? Bu sorunun cevabı, problem yalnızca gencin kendisinde değil, onu çepeçevre saran düzendedir. Birincisi, ekonomik çaresizlik ve geleceğe dair umutsuzluktur. Eğer gençlerimize nitelikli bir eğitim, güvenceli bir iş, onurlu bir yaşam sunamıyorsak o gencin umutsuzlukla açılan kalbine zehir tacirlerinin sızması kolaylaşır.

İkincisi, kentlerimizi beton yığınlarına çeviren plansızlıktır. Gençliğimizin nefes alacağı, sporla, sanatla ücretsiz buluşacağı kamusal alanları, parkları çoğaltmak yerine yarattığımız o ruhsuz mekânlar uyuşturucu şebekeleri için en verimli tarlalar hâline gelir ve o gençler sokağın güvensizliğine, çetelerin insafına teslim olur.

Üçüncüsü ise toplumsal bağlarımızın zayıflamasıdır. Komşuluğun, mahalle kültürünün, o güzelim dayanışma ruhunun yok olması da insanımızı yalnızlığa itmektedir. Yalnızlaşan insan ise acısıyla başa çıkabilmek için ne yazık ki yanlış yollara daha kolay sapabilmektedir. İşte, tam da bu yüzden Onursal Genel Başkanımız Bülent Ecevit'in bize miras bıraktığı en temel ilke olan sosyal devlet anlayışını yeniden ayağa kaldırmak zorundayız. Devletin görevi dara düşen yurttaşlarına kelepçe takmak değil, ona şefkat elini uzatmak, onu bir ana gibi koruyup iyileştirmektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün bu kürsüden yalnızca bir durum tespiti yapmak yerine aynı zamanda uygulanabilir, bütüncül ve insancıl çözümlerimizi de paylaşmak isterim. Parolamız açıktır: İnsan, bilim ve vicdan. Programımız birbirini güçlendiren 4 ana ilke üzerine kuruludur. 1'inci ilkemiz önleme ve eğitimidir. Sorun kapıyı çalmadan o kapıyı sağlamlaştırmalıyız. Okullarımızda korku salmak yerine gençlerimize hayatın zorlukları karşısında güçlü durmayı, duygularını tanımayı, "Hayır." diyebilmeyi öğreten yaşam becerileri eğitimleri vermeliyiz. Her mahallede gençlerimizin destek alabileceği, sanatla, sporla ruhunu doyurabileceği kamusal merkezler kurmalıyız. Bunu sağlayabilmenin en kesin ve kalıcı yöntemi DSP programında yer alan öğretim kurumlarını kampüs biçiminde, avlulu okul sistemine dönüştürmektir.

2'nci ilkemiz insanca tedavi hakkıdır. Tedavi bir lütuf değil, anayasal bir haktır. İhtiyacı olan her yurttaşımız hiçbir ücret ödmeden, aylar süren sıralar beklemeden, en geç kırk sekiz saat içinde tedaviye kavuşmalıdır. Tedavi merkezlerimiz yalnızca bedeni değil, ruhu da onaran, bağımlılığa eşlik eden travmaları da iyileştiren bütüncül bir anlayışla hizmet vermelidir.

3'üncü ve en hayati ilkemiz, bilimsel ve vicdani sorumluluktur. Bu asla uyuşturucuyu onaylamak değildir. Bu, bir tek canı bile feda etmemek adına bilimin ve vicdanın gereğini yapma cesaretidir. Aşırı dozdan ölümler kader değildir. Bu trajediyi önlemek için panzehri olan ilaçlar ücretsiz verilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Bizim için her şeyden önce insan hayatı gelir.

4'üncü ilkemiz ise yeniden başlangıçtır, onurlu bir gelecektir. Tedavi görmüş bir insanı damgalanmış bir şekilde işsiz ve evsiz olarak sokağa bırakırsak onu yeniden o karanlık dünyaya itmiş oluruz. Barınma sorununu çözerek, istihdamda ayrımcılığı önleyerek ve her yurttaşımızın topluma onuruyla dönebilmesi için gerekli köprüleri kurmalıyız.

Değerli milletvekilleri, tüm bu adımlar ancak köklü bir zihniyet devrimiyle mümkündür. Adalet sistemimizin odağını değiştirmeliyiz. Emniyetimizin ve yargımızın değerli gücünü sokaktaki hasta bir genci kovalamaktan alıp bu zehri ülkeye sokarak servetine servet katan büyük suçluların üzerine yönlendirmeliyiz. Ülkemizde uyuşturucu kullanım yaşı giderek düşmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (Devamla) - Özellikle Güney Asya ve Güney Amerika ülkelerinden deniz yoluyla getirilen tonlarca uyuşturucunun geçiş yolu olarak kullanılan ülkemiz bu olumsuzluklardan kurtarılmalıdır. Türkiye, uyuşturucu baronlarının cirit attığı yer olmamalıdır ve tüm bu çabaları eş güdümlü yürütmek üzere gününbirlik siyasetin çekişmelerinden arındırılmış, akılcı bir bilimi rehber edinmiş, özerk bir Türkiye bağımlılıkla mücadele ve ruh sağlığı ajansının kurulması ertelenemez bir görevdir. Demokratik Sol Parti olarak biz, bu insani ve bilimsel yolun inşasına katkı vermeye hazırız. Gelin, bunu bir millî seferberlik ruhuyla ele alalım. Gelin, yitirdiğimiz çocuklarımızın anısına ve gelecekteki evlatlarımızın aydınlığına olan borcumuzu bu umut dolu yolu birlikte açarak ödeyelim.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 30 milletvekiline yerlerinden birer dakika söz vereceğim. Sisteme giren diğer arkadaşlara da yine gün içerisinde yeri geldiğinde, zamanı geldiğinde sözlerini vereceğim.

Evet, Sayın Cüneyt Aldemir...

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir'in, 26 Haziran 1919'da Gazi Paşa'nın Tokat'a gelişine ilişkin açıklaması

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

26 Haziran 1919'da Tokat, Millî Mücadele'nin mukaddes yürüyüşünde sadece bir istikamet değil, bir irade, bir karargâh oldu. Gazilik mefkûresine yürekten bağlı Danişment'in toprakları Tokat'a gelen Gazi Paşa'yı bağrına basmış, istiklal yolculuğuna sarsılmaz bir destek sunmuştur. Atatürk'ün Tokat'ta sarf ettiği sözler milletin kaderini değiştiren, inanç ve fedakârlığın timsali olmuştur. "Vatan uğruna canını, malını esirgemeyen milletler asla ölmez." diyerek verdiği mesaj Tokatlıların yüreğinde karşılık bulmuştur. Bu kadim şehir cesaretin ete kemiğe büründüğü topraklardır. Cumhuriyetimizin mayası bu topraklarda yoğrulmuş, millî

irade buradan tüm Anadolu'ya yayılmıştır. Bu vesileyle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve tüm şehitlerimizi rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum.

BAŞKAN - Sayın Mervan Gül...

2.- Siirt Milletvekili Mervan Gül'ün, Siirt-Kurtalan demir yolu ihalesine ilişkin açıklaması

MERVAN GÜL (Siirt) - Uzun yıllardır hasretle beklenen Siirt-Kurtalan demiryolu ihalesi geçen hafta yapıldı. Bu projeyle Siirt'in lojistik ve ticari bağlantıları güçlenecek, ürünlerin daha hızlı ve düşük maliyetle taşınması, yerel üreticiler ve işletmeler için yeni pazar fırsatı yaratacaktır. Bu proje, Siirt'imizin ve bölgemizin uzun vadeli gelişimine önemli bir ivme kazandıracaktır. Ayrıca, projenin inşaat aşamasında ve işletme sürecinde hemşehrilerimiz için istihdam fırsatı doğacak ve bu durum işsizlik oranını da düşürecektir. Öncelikle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Ulaştırma Bakanımıza ve bu süreçte emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Mustafa Hakan Özer...

3.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, Konya'nın Anadolu Selçuklu Devleti'ne başşehir oluşunun 928'inci yılına ilişkin açıklaması

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Selçuklu'nun kalbi, irfanın otağı, medeniyetin mihveri Konya'mızın Anadolu Selçuklu Devleti'ne başşehir oluşunun 928'inci yılını kutluyoruz. Bu güzel şehri ilimle, hikmetle bizlere vatan kılan ecdadımızı rahmet ve minnetle anıyorum.

Anadolu Selçuklu Devleti'ne iki yüz yıl Dârü'l-Mülk olmuş Konya, mazinin izleriyle atıye yön veren bir medeniyet haritasıdır. İnaniyorum ki kadim medeniyetimizin kalesi Konya'mız, geçmişin ihtişamını taşıyan vakur duruşuyla geleceğe dair hemen her alanda gösterdiği gelişimini birleştirerek Türkiye Yüzyılı'nın da parlayan yıldızı olacaktır.

Bu vesileyle sizleri, bu köklü mirası ve kadim hatıraları yaşatmak adına Konya Büyükşehir Belediyemizin yarın 18.00'de Kılıçarslan Meydanı'nda düzenlediği etkinliklere davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın İrfan Karatutlu...

4.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Gaziantep'in sahiplendiği kültürel değerlere ilişkin açıklaması

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, şehirlerin kültürel değerleri orada yaşayan halk için çok önemlidir. Birbirine komşu illerdeki sosyal ve kültürel değerlerin kimi zaman benzer olması kaçınılmazdır. Gaziantep ili yıllardır kendilerine komşu illerin kültürel değerlerini sahiplenmekle meşhurdur; Kahramanmaraş'ın, Şanlıurfa'nın, Adıyaman'ın, Hatay'ın birçok kültürel değerlerini Gaziantep adına tescil ettirmiştir. Bu tavır şehirler arasında olumsuz yaklaşımlara neden olmaktadır. Son olarak Kahramanmaraş ve Gaziantep'te yıllardır üretilen fıstık ezmesini kendi adlarına tescil ettirmişlerdir. Fıstığın üçte 1'inden fazlası Şanlıurfa'da yetişmesine rağmen, eski adı "şan fıstığı" olmasına rağmen, yıllar içerisinde ismini Gaziantep fıstığına çevirmişlerdir. Bu yaklaşım karşısında son kalemimiz Kahramanmaraş dondurmasını ve biberini tehlike altında görüyoruz. Gaziantep'i komşu illerin kültürel haklarına saygılı olmaya davet ediyoruz. Bakanlıklar bu konuda hakem olmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Harun Mertoğlu...

5.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, İBB Boğaziçi İmarı harita mühendisi olan Yakup Öner'in itiraflarına ilişkin açıklaması

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Eskiden "Çocuklar geleceğimize." denilirdi, şimdi İstanbul'da çocuklarımızın geleceğine yatırım kreşle değil kreş bahanesiyle alınan rüşvetle yapılıyor. Bir dönem her mahalleye bir kreş vadedilmişti. Meğer kasıt her resmî işleme bir kreş parasıymış. Boğazdaki villaya tadilat mı istedin, hemen "Kreş yapacağız." deniliyor ama bu öyle kreş ki içinde çocuk yok, oyuncak yok sadece 600 bin dolarlık ihale oyunları var. İBB Boğaziçi İmarı harita mühendisi olan Yakup Öner'in itirafları açık ve net: Yılda 100 bin dolar kayıt dışı maaş alıyor, ruhsatsız yapıya ruhsat veriliyor; hepsi sözde kreş için. Anlaşılan boğaziçi ihale bandosu eşliğinde parsellemişler, çocuklara park değil yandaşlara parsel dağıtmışlar. Bu artık kreş siyaseti değil, kıraathane düzeyinde al gülüm ver gülüm düzeni olmuş.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Mestan Özcan...

6.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, Tekirdağ'da meydana gelen buğday tarlası yangınlarına ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son günlerde Tekirdağ'da meydana gelen buğday tarlası yangınları hepimizi derinden üzmüştür. Alın teriyle, sabırla aylarca emek verilerek yetiştirilen mahsullerin dakikalar içinde alevlere teslim olması sadece çiftçimizin değil milletimizin de kaybıdır. Bu vesileyle, yangından etkilenen tüm üreticilerimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyor, Rabb'imden beterinden korumasını niyaz ediyorum. Bu yangınlar bizlere bir kez daha gösterdi ki ihmal bazen kasıt kadar yıkıcı olabilir. Yol kenarına atılan izmarit rüzgârla parlayan bir cam şişe ya da dikkatsizce bırakılan ateş binlerce dönüm tarlayı kül edebiliyor. Hemşehrilerimden istirham ediyorum, tarlaların, ormanların, ekili alanların yakınında sigara içmeyelim, cam şişe bırakmayalım; küçük gibi görünen bu davranışlar büyük felaketlere yol açabiliyor. Unutmayalım, o tarlada yanan sadece buğday değil, emeğin kendisidir, ekmeğimizdir, geleceğimizdir. Allah çiftçimizin emeğini, milletimizin rızkını korusun diyor, Tekirdağlı çiftçilerimizi yüce Meclisten saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Burcugül Çubuk...

7.- İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'un, Gazeteci Zeynep Durgut'a ilişkin açıklaması

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şırnak'ta 2013 yılında ortaya çıkardığı fuhuş çetesiyle ilgili bir nedenle tehdit edilen Zeynep Durgut'la dayanışmak adına bu sözü kullanıyorum. Zeynep Durgut, bu çetenin liderinin ailesi tarafından tehdit edilmektedir. Bu ülkede gazeteciler muhalif oldukları için, gerçekleri açığa çıkardıkları için geçmişte katledildiler, bugün hapsediliyorlar ve kimler tarafından desteklendiği belli olmayan çeteler tarafından da tehdit ediliyorlar. Hakikatin peşindeki gazetecilerin, özellikle de kadın gazetecilerin her daim yanında olacağız.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Zeki İrmez...

8.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, cezaevindeki Beyar Uğurlu'ya ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİİRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Beyar Uğurlu tam otuz yılı aşkın bir süredir cezaevinde ve tahliyesi idare ve gözlem kurulunun kararıyla engelleniyor. Bugün Türkiye'de binlerce siyasi mahpus, keyfî ve hukuk dışı kararlar sonucu özgürlüğüne kavuşamıyor. Elâzığ 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde bulunan Beyar Uğurlu hakkında idarece düzenlenen tutanakta haklarını iyi kullanmadığı, elektrik ve su kullanımında tasarrufta bulunmadığı, dış dünyaya uyum sağlayamayacağı gibi akla hayale sığmayacak absürt gerekçeler sıralanmış ve iyi hâlli olmadığına hüküm verilmiştir. Yıllardır idare ve gözlem kurullarının paralel yargı makamı hâline geldiğini ve hak temelli değil ideolojik kararlar verdiğini belirtiyoruz. Beyar Uğurlu ve tüm siyasi tutsaklar serbest bırakılmalıdır, idare ve gözlem kurulları bir an önce lağvedilmelidir.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Şengül Karslı...

9.- İstanbul Milletvekili Şengül Karslı'nın, uyuşturucuyla mücadeleye ilişkin açıklaması

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Uyuşturucu meselesi günümüz dünyasının en yakıcı yangınlarından biridir, sessiz bir yangındır bu, evlerin içini yakar; bir annenin gözyaşında, bir babanın suskunluğunda gizlidir, gençlerimizin hayallerine çöreklenir, umutlarını kemirir. Türkiye bu yangınla mücadelede kararlılık hikâyesi yazıyor. YEDAM'dan Alo 191'e, AMATEM ve ÇEMATEM'lerden bağımlılıkla mücadele il koordinasyon kurullarına kadar birçok cephede mücadele ediyoruz. Devletimizin şefkat eli bu illete bulaşmış her bir gencimize uzanmak için vardır, adaletimizin demir yumruğu ise bu zehri yayan tacirlerin tepesindedir. Bu mücadelede en güçlü kalemiz ailedir, evlatlarımızı koruyan ilk siper yuvalarımızdır. Biz istiyoruz ki hiçbir genç "Beni duyan yok." demesin, hiçbir anne baba "Yetişemedim." demesin. Gençlik bir milletin kaderidir.

BAŞKAN - Sayın Aykut Kaya...

10.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Antalyalı çiftçilerin sorunlarına ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Antalya'mızda kavun, karpuz üreticisi büyük bir kriz yaşıyor. Karpuzun kilo maliyeti 4-5 lira ama çiftçimiz 2 liraya bile satamıyor. Kavunun dönüm maliyeti 7-8 lira ama 4-5 liraya alıcı bulamıyor. Geçen yıl da perişandılar bu sene de böyle giderse Antalya'da seneye kavun, karpuz eken kalmayacak. Elmalı, Korkuteli ilçelerimizde ve yaylalarda üretilen silor salatalık üreten çiftçimiz zarar ediyor, kilosu 20 liraya mal oluyor ama 5-10 liraya satamıyorlar, çiftçimiz perişan olmuş durumda. Maliyetler her sene yüzde 100 artmış ama çiftçimiz hâlâ üç dört yıl önceki fiyattan ürününü satıyor, tüketici de markette kat kat fazlasını ödüyor, ne tüketici memnun ne üretici memnun. Tarımda planlama olmaz, teşvik verilmez, ihracat desteklenmezse sonuç bu olur. Tarım Bakanına çağrıda bulunuyorum: Tarımı koltuğunuzdan değil, gelip Antalya'nın tarlalarından, seralarından yönetin.

BAŞKAN - Sayın Yılmaz Hun...

11.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Iğdır'da yaşanan göç dalgasına ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (İğdır) - Teşekkürler Başkan.

İğdır'da ciddi bir göç dalgası yaşanıyor. 2020 yılında binde 0,9 olan net göç hızı 2024 yılı itibarıyla binde 18,1'e yükselmiş durumda. Bu, sadece bir istatistik değil, gençlerin, kadınların, emekçilerin memleketlerini terk etmek zorunda kaldığı bir çaresizlik tablosudur. İnsanlar işsizlik ve derinleşen yoksulluk nedeniyle doğup büyüdüğü topraklardan ayrılıyorlar. İğdır'ın da içinde yer aldığı TRA2 bölgesi Türkiye'nin en yoksul 3'üncü bölgesi konumunda. Türkiye ortalamasında yoksulluk oranı yüzde 29,3 iken bu bölgede yüzde 61,1 olarak ölçülüyor. Üstelik bu oranlar TÜİK verilerine dayanmaktadır, sokakta karşılaştığımız gerçek ise bambaşka. İktidar artık bu yoksulluğa sırt çevirmemelidir, İğdır ve çevresine yönelik acil istihdam, kalkınma ve sosyal destek programlarını derhâl hayata geçirmelidir diyoruz.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Önder Aksakal...

12.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Diyarbakirspor'un adının değiştirilmesine ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

3. Lig 2. Grup'ta mücadele eden Diyarbakirspor'un adının "Kobanisor" olarak değiştirildiği açıklandı, gerekçe olarak da bu kararın yalnızca bir isim değişikliği olmadığını belirterek "Yürütülen barış sürecine, birlik ve kardeşliğin yeniden yeşermesine duyduğumuz güçlü inancın bir ifadesi." demişler. Buradan uyarıyoruz, bu gidiş gidiş değildir. Bu gibi sözde "kardeşlik" adı altında gündeme getirilen isim değişiklikleri yarın başka noktalara evrilebilecek potansiyele de sahiptir. Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Trabzonlu, kendisini yıllarca Türk milliyetçiliğinin fedaisi olarak lanse etmiş Sayın İbrahim Ethem Hacıosmanoğlu'na sormak isterim: Bu karar doğru ve kabul edilebilir bir karar mıdır? Eğer doğru ve kabul edilebilir bir karar ise tarihî barış sürecine katkı sunmak için yine tarihten bir alıntıyla Trabzonspor'un adını "Trapezuspor" olarak değiştirmeyi düşünüyor musunuz?

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Murat Çan...

13.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun Havalimanı'na ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Samsun gibi stratejik ve potansiyeli yüksek bir kent AKP iktidarının ilgisizliği yüzünden ne yazık ki yıllardır geri bırakılıyor. Samsun Havalimanı'nın bugünkü içler acısı hâli bunun en somut örneğidir, iş insanları bu gerçeği haykırıyor. Terminal artan yolcu trafiğine yanıt veremiyor. Yıllardır Samsun'a aynı hikâye anlatılıyor "Yatırım programına aldık, yapacağız." deniliyor. Evet, doğru 2018'de yatırım programına alındı ve 2027'de bitmesi planlandı. Toplam 1 milyar 95 milyon liralık yatırım, bugüne kadar ne kadar harcandı? Sıfır lira. Bu yıl ne kadar ödenek ayrıldı? Bin lira. İnsan şu parayı oraya yazmaya utanır diyorum. Samsun'u değersiz gören anlayışın bizim nazarımızda da hemşehrilerimizin nazarında da hiçbir değeri yoktur diyor, Genel Kurulu selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Erol Keleş...

14.- Elâzığ Milletvekili Erol Keleş'in, 26 Haziran Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü'ne ilişkin açıklaması

EROL KELEŞ (Elazığ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uyuşturucunun birey ve toplum üzerindeki yıkıcı etkileriyle mücadele ve sağlıklı yaşam bilincini güçlendirmek amacıyla 26 Haziran, Birleşmiş Milletler tarafından Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığıyla Mücadele Günü olarak ilan edilmiştir. Devletimiz uyuşturucuyla mücadeleyi çok boyutlu, kararlı ve bütüncül bir yaklaşımla sürdürmektedir. Güvenlik birimlerimiz gece gündüz demeden sahada görev yaparken bağımlılıkla mücadele alanında tedavi, rehabilitasyon ve sosyal uyum çalışmaları yürütmekte, özellikle gençlerimizi korumaya yönelik eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri titizlikle devam etmektedir. Uyuşturucuyla mücadele yalnızca devletin değil toplumun her kesiminin ortak sorumluluğudur. Bağımlılıktan uzak, sağlıklı ve bilinçli bir toplum hedefiyle mücadeleye katılan tüm kişi ve kurumlara teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Ali Karaoba...

15.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, kademeli emeklilik talebine ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bir günden dolayı yıllarını kaybeden emekçilerimizin sesini duyun artık. 8 Eylül 1999'dan sonra sigortalı işe başlayan, Türkiye'de eşit anayasal haklardan yararlanmak isteyen binlerce vatandaşımızın kademeli emeklilik talepleri bir nimet değil bir haktır. Söz konusu tarih öncesinde vatani görevini yapan ya da sigorta girişlerini 2000 yılının başında yapmış olan vatandaşlarımız EYT kapsamına alınan çalışanlarla aynı yaşta olmasına ve 5000 gün prim şartını fazlasıyla doldurmasına rağmen farklı yasalara tabi tutularak eşit vatandaşlık hakkından yararlanamamaktadırlar. Emeklilikte adalet tüm çalışanlarımızın hakkıdır, mağdur

vatandaşlarımızı görmezden gelmeyi bırakın. Yirmi yıllık fark kabul edilebilir değil. Vatandaşlarımıza sigorta girişine ve prim günlerine göre kademeli emeklilik sistemini getirin, bir gün farkın yarattığı yirmi yıl bekleme süresini bir an önce düzeltin.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Reşat Karagöz...

16.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Gümüşhacıköy Toprak Mahsulleri Ofisi depolarının kapatılmasına ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu sezon Gümüşhacıköy Toprak Mahsulleri Ofisinin siloları hizmete açılmamış ve üreticiler Merzifon LİDAŞ'a yönlendirilmiştir. Bu yönlendirme çiftçiye araç kiralama ve yol maliyeti olarak geri dönmektedir. Verilen karar zaten düşük açıklanan buğday ve arpa fiyatlarını daha da baskılayarak ürününü depolayamayan çiftçilerimizi tüccarın insafına bırakmaktadır. Gümüşhacıköy Toprak Mahsulleri Ofisi depoları aynı zamanda Hamamözü ilçemize de hizmet vermektedir. Bugün bu depoların kapatılması 2 ilçede üretim yapan binlerce çiftçiye çaresiz bırakmaktadır. Toprak Mahsulleri Ofisi derhâl Gümüşhacıköy'deki alım noktalarını açmalıdır. Eğer depolardan kaynaklı olarak çiftçi zarar ediyorsa zarar eden çiftçinin hâinden bihaber olan Tarım Bakanlığı tarafından karşılanmalıdır. Bu sorunun tekrar etmemesi için derhâl modern silolara yatırım yapılmalıdır. Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu toprakların bereketiyle yaşayan her vatandaşımızın emeğini ve hakkını savunmaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu...

17.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Avrupa ülkeleri tarafından gıda ürünlerinin iade edilmesine ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, Avrupa ülkeleri, Türkiye'den gönderilen tam 54 gıda ürününü zehirli madde ve kanserojen kalıntı nedeniyle iade etti. Bu, ülkemiz adına bir utanç vesilesidir ve sorumlusu da Türk tarımını âdeta tarumar eden bu umarsız, çaresiz iktidardır. Neden mi? Çünkü çiftçimiz kaçak ilaç kullanmak zorunda kalıyor çünkü Tarım Bakanlığı denetlemiyor, rehberlik etmiyor, destek olmuyor, çaresiz çiftçimiz artık ilacı da kaçaktan alıyor çünkü orijinal zirai ilaç fiyatları cep yakıyor, kimse o tarlaya keyfinden kaçak ilaç dökmüyor. AB'ye ihracat yapan bir ülke, AB standartlarının tam 67 katı pestisit kalıntısı gönderiyor; tabii ki ürünlerimiz kapıdan dönüyor. Çiftçi mağdur, ülkenin itibarı ise yerle bir.

BAŞKAN - Sayın Perihan Koca...

18.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, 31 Temmuz Covid yasası düzenlemesine ilişkin açıklaması

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Cezaevleri hukuksuzluğun, eşitsizliğin, ayrımcılığın derinleştiği ölüm evlerine dönüşmüş vaziyette. Anayasa'nın 10'uncu maddesi çok açık olarak eşitlik ilkesini güvence altına alır ve bu kanun kapsamında herkes hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmakta eşittirler; cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, siyasi görüş, etnik köken, sağlık, engellilik veya yaşa dayalı ayrımcılık yasaktır. 31 Temmuz Covid yasası düzenlenirken anayasal suç işlenmiştir, hukuk yok sayılmıştır. Düzenlemenin siyasi mahpusları ve cezası 31 Temmuzdan sonra onaylanan mahpusları kapsamaması eşitlik ilkesine ve Anayasa'ya aykırıdır. Bu suç işlemekten derhâl vazgeçin diyorum ve cezaevlerinde düzenleme bekleyen binlerce mahpusun beklediği infaz düzenlemesini Meclis kapanmadan Genel Kurula getirin diyorum.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Aşila...

19.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşila'nın, iklim kanununa ve maden yasasına ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - İklim kanunu ve maden yasası, iki tehlikeli çuval. İsrail-İran-ABD gündemini fırsat bildiniz, ortada bir savaş tehdidi varsa silahsız savaşa teslimiyet için bu aciliyet neden? Dünyada birçok ülke bunlardan vazgeçti. Bir yanda alelacele getirilen süper yalan taslağı olan iklim kanunu, diğer yanda süper talan torbası olan maden yasası. Her ikisi de toplumun bu duyarsızlığıyla büyük facialara sebep olacaktır. Sadece zeytinlik alanlar, ormanlık alanlar değil, tüm gıda ve enerji krizi kasıtlı olarak hayatımıza girecek. Korku ve cezalarla, insanlar iklim oyunuyla baş başa kalacaklar. Bu iki yasa ülkemizin, milletimizin, yaşam alanlarımızın, canlı varlıkların son bulmasıdır, bilerseniz. Üretim büyük sekteye uğrayacak; yalnızca zeytin tanesi değil, bir pirinç tanesi, bir nane yaprağı bile olamayacak. O yüzden iklim kanununu geri çekin ve maden yasasını da getirmeyin diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın İzzet Akbulut...

20.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, mazot fiyatlarına ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün gece yapılan indirimle mazot fiyatları 50 TL bandına düştü ve bununla alakalı sanki sevinmemiz gerekiyormuş gibi bir durum gösteriyorlar ama ne yazık ki daha hâlâ mazot fiyatları çok yüksek. Bu fiyatların, mazot fiyatlarının yüksek olması birçok ürünün ne yazık ki çok pahalı olmasıyla halkımızı karşı karşıya bırakıyor. Dünyada şu anda Brent petrolünün dolar fiyatlarına baktığımız zaman 67 dolar bandında. Hâlbuki bu rakamlar 2021'de de aşağı yukarı aynı rakamdı. 2021'de dolar kuru 7,30, mazot 8 TL'ydı. Korku senaryosu mazotun 10 TL'yi geçmeseydi, doların 10 TL'yi geçmeseydi ama "Faiz sebep, enflasyon sonuç." diyenlerin yanlış tezi yüzünden bugün dolar kuru 40 TL'yi, ne yazık ki mazot da 50 TL'yi her geçen gün zorlamakta. Bu anlamda, bütün vatandaşlarımızın Allah yardımcısı olsun diyoruz.

BAŞKAN - Sayın Burak Akburak...

21.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, İstanbul'daki turizmle ilişkin açıklaması

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Ülkemizin bacasız sanayisi turizm hem Türkiye genelinde hem de İstanbul özelinde maalesef alarm veriyor. İstanbul, tarihiyle, coğrafyasıyla, kültürüyle sadece bir şehir değil turizmde bir dünya markası ama ne yazık ki bugün turistin gözünde İstanbul güzel ama pahalı bir destinasyon.

Otellerin doluluk oranları düşüyor, oteller boş, turizmci kan ağlıyor; işletmeciler ağır vergiler, yüksek maliyetler ve bürokratik yükler altında eziliyor. Eskiden İstanbul'a akın eden, Arap coğrafyasından gelen turistler bile "İstanbul pahalı." deyip yönünü Avrupa'ya çevirmiş durumda, üstelik Avrupa Birliği bu turistlere beş yıllık Schengen vizesi veriyor. Yani İstanbul artık bir varış noktası değil geçiş noktası hâline geldi.

Biz bu şehri yeniden cazibe merkezi yapmalıyız. İstanbul pahalı, yorucu, tedirgin eden bir şehir değil, huzurlu, eğlenceli ve güvenli bir dünya kenti olmayı hak ediyor. Başta Turizm Bakanlığı olmak üzere yerel yönetim temsilcilerini göreve davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Servet Mullaoğlu...

22.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoğlu'nun, engelli vatandaşların sorunlarına ilişkin açıklaması

SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Binlerce engelli kardeşimiz görme, ülsertif kolit, kemik erimesi, diş tedavisi gibi birçok hastalıktan kaynaklı tedavi almak zorundadır ancak kamu hastanelerinden erken randevu alamamakta ve birçok ilaca ulaşmakta zorluk yaşamaktadırlar.

Devlet hastanelerinden randevu alamayan ya da tedavi imkânı bulamayan engelli kardeşlerimiz özel hastanelere gitmek zorunda kalmakta fakat 60 bin, 100 bin TL gibi fahiş fiyatlarla karşılanmaktadırlar ve bu fiyatları ödeyemedikleri için hastanelerde tedavi imkânı bulamamaktadırlar yani parası olmayan engelli kardeşlerimize âdeta "Ölün." denilmektedir. Bu nedenle, özel hastanelerdeki tedavi ücretleri ya devlet tarafından karşılanmalı ya da makul bir ücretle tedavi olabilmelerine imkân sağlanmalıdır. Ayrıca, engelli kardeşlerimize maaş bağlanma kriterleri de değişmelidir. Maaş bağlanırken evdeki diğer yaşayanların gelir durumuna bakılmaksızın engelli kardeşlerimize en az asgari ücret düzeyinde maaş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Nermin Yıldırım Kara...

23.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, son günlerde meydana gelen yangınlara ilişkin açıklaması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Son günlerde Balıkesir, İzmir, Aydın, Çanakkale, Hatay, Adana'da meydana gelen yangınlar yaz aylarının çok zor geçeceğini bize ifade ediyor. Kendi hava gücümüzü kuramadığımız için hem ormanlarımız yanıyor hem de ulusal servetimiz maalesef heba ediliyor. 2023-2024 yıllarında orman yangınları için kiralanan uçak ve helikopterlere 7 milyar 863 milyon lira harcandı, Rusya'dan kiralanan uçaklara iki yılda 295 milyon harcandı. Orman Genel Müdürlüğü'nün envanteri maalesef yetersiz, 9 helikopter, 10 uçak, 10 İHA var; bu sayı yangınlar meydana geldiği zaman ancak kiralamalarla artırılıyor. 2024 yılında 39 bin futbol sahası büyüklüğünde bir alanı maalesef kaybettik. O bakımdan, kendi öz kaynaklarımızla bir hava gücü oluşturmaliyiz ve millî serveti haybeye kullanmamalıyız.

BAŞKAN - Sayın Sabahat Erdoğan Sarıtaş...

24.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'teki genç işsizlik oranına ilişkin açıklaması

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye'nin en genç illerinden biri olan Siirt'te genç işsizlik oranı had safhadadır. Üniversite mezunu gençler dahi kendi alanlarında iş bulamazken gençlerin geneli ya işsiz kalmakta ya da kentten göç edip büyük şehirlerde tarım, otel, kafe ve inşaat gibi mevsimlik işlerde güvencesiz şekilde çalışmak zorunda bırakılıyor. Buradan ilgili bakanlıklara ve hükümete soruyoruz: Siirt gibi illerde genç işsizliğiyle mücadele etmek için bugüne kadar hangi somut adımlar atılmıştır? Kamu yatırımları neden bu kadar yetersizdir? Siirt'in genç nüfusu doğru planlama ve yatırımla doğdukları ve büyüdükleri şehirde kalıp burada hayatlarını sürdürebilir ama bunun için artık laf değil icraat gerekmektedir. Başta Meclis olmak üzere her ilgili kurum gençlerin geleceği için sorumluluk almalıdır.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Orhan Sümer...

25.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, düzensiz göç dalgası riskine ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Düzensiz göçmenlerin, sığınmacıların ve kaçak yollarla ülkemize giriş yapan yabancıların Türkiye'ye, özellikle de memleketim Adana'ya yüklediği ekonomik, sosyal ve güvenlik risklerini defalarca dile getirdim ancak maalesef, gerekli tedbirlerin alınmadığı ve sorunların derinleşerek devam ettiğini üzülerek görmekteyiz. Şimdi bir de İran-İsrail sıcak çatışma ortamı, zaten var olan Orta Doğu'dan Türkiye'ye doğru yeni bir düzensiz göç dalgası riskini gündeme taşımıştır. Sınırlarımızın kontrolsüz biçimde geçilmesine, şehirlerimizin demografik yapısının değişmesine, güvenlik risklerinin artmasına göz yumulmamalıdır, Türkiye sığınmacı deposu bir ülke olmamalıdır. Uluslararası hukuka uygun ama millî menfaatlerimizi önceleyen bir göç politikası gecikmeksizin hayata geçirilmelidir. Vatandaşımızın huzur ve güven içinde yaşama hakkı her türlü siyasi hesaptan daha kıymetlidir.

BAŞKAN - Sayın Bilal Bilici...

26.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, vize sorununa ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Vatandaşlarımızın yani Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının Schengen ülkeleri başta olmak üzere bazı Batılı ülkelere -hatta ve hatta Asya ülkeleri dâhil- vize başvurusunda yaşadığı zorluklar ortada ve kabul edilemez bir boyutta. Randevu almak neredeyse imkânsız hâle gelmiş, başvuru süreçleri gelişigüzel bir şekilde uzatılmış, ret oranları ise ciddi bir şekilde artmıştır. Şikâyetler, talepler, sıkıntılar devamlı bizlere iletilmekte. Üniversite öğrencileri, iş insanları, sanatçılar, akademisyenler yurt dışına çıkmak isterken önlerini örülen bu bürokratik duvar gerçekten kabul edilemez ve çifte standarttır.

Buradan Dışişleri Bakanlığını göreve çağırıyorum, bu konuda ciddi ve kararlı bir diplomatik müzakere yürütülmelidir diyorum.

BAŞKAN - Sayın Talat Dinçer...

27.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, kademeli emeklilik talebine ilişkin açıklaması

TALAT DİNÇER (Mersin) - İktidar milyonlarca çalışanın hakkını yok saymaktadır. Artık kulağınızı emekçinin çığlığına tıkayamazsınız. Kademeli emeklilik yıllarca prim ödeyen, alın teri dökenlerin hakkıdır ve ertelenemez. Bir günle on yedi yıla mahkûm etmek, BAĞ-KUR'luya ihya hakkı vermemek hak gasbidir. Genç yaşta çalıştırılan, primini tamamlayan milyonlar yaş engeline takılarak kaderine terk ediliyor. Bu emekleri yok saymak, bu hakkı gasbetmek vicdansızlıktır. Sigortalılarımıza mezarda değil hayattayken emeklilik istiyoruz yani hak edenin hakkını istiyoruz.

Kademeli emeklilik derhâl hayata geçirilmeli. İktidar olarak milyonlarca insanın alın terini, emeğini yok sayamazsınız, bu hakkı teslim edin. Sigortalılar lütuf değil hakkını istiyor, hak sahiplerinin öfkesi büyüyor. Kademeli emeklilik halkın hakkıdır, bunu engelleyemez, bu kadar insanın hakkını yok sayamazsınız.

BAŞKAN - Sayın Mühip Kanko...

28.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Kocaeli İzmit'in Alikahya Mahallesi'ndeki bir tesiste çıkan yangına ilişkin açıklaması

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Dün Kocaeli ili İzmit ilçesi Alikahya Mahallesi'nde yerleşim alanlarının hemen yanı başında bulunan İZAYDAŞ'da çok büyük bir yangın çıktı. Bu yangın bölge halkında büyük bir panik ve tedirginliğe yol açtı. Tesisten yükselen kara dumanlar gökyüzünü kaplarken çocuklarımızın, yaşlılarımızın, ailelerimizin sağlığı ciddi bir tehditle karşı karşıya kalmıştır. Yerleşim yerlerinin ortasında, insanların neredeyse camından uzansa tutacağı mesafede yer alan bu atık bertaraf tesisinden söz ediyoruz. Defalarca dile getirdik, defalarca uyardık "Bu tesis halk sağlığına tehdit oluşturuyor, buradan taşınmalıdır." dedik ama ne oldu? Hiçbir adım atılmadı. Ne yazık ki kulağını halka tıkayan bir idare anlayışıyla karşı karşıyayız. Alikahya halkı yıllardır bu tesisin yaydığı kötü kokulara, hava kirliliğine, sürekli artan sağlık sorunlarına maruz kalmaktadır. İnsanlar pencerelerini açamıyorlar, bahçesinde oturamıyorlar. Bu nasıl bir yaşamdır, bu nasıl bir kamu hizmetidir? Artık sözle değil eylemle çözüm üretme zamanıdır.

BAŞKAN - Sayın Adem Yıldırım...

29.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, İstanbul Büyükşehir Belediyesine ilişkin açıklaması

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Teşekkürler Başkanım.

Son dönemlerde gündemde olan tartışmaların başında ekosistem tartışmaları gelmektedir. Ancak gördüğümüz kadarıyla, ekosistemin bilimsel tanımlamasından çok siyasi tanımlaması öne çıkıyor. Esasen İstanbul Büyükşehirde kurulan ekosisteme baktığımızda bilimsel tanımlamaya uygun bir sistemin olduğunu görmekteyiz. Ekosistemin bilimsel tanımlaması ise "Organizmaların çevreleriyle etkileşim hâlinde oluşturdukları karmaşık ve dengeli yapı." olarak tanımlanmıştır. İşbu tanımdan ilhamla İBB Başkanı

Ekrem de aynı tanımlamaya uygun olarak çevreleriyle etkileşim hâlinde, İBB'de oluşturdukları karmaşık ve kendi içinde dengeli bir yapı kurmuştur.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ekrem ağırları tuttu, Ekrem ağırları.

CAVİT ARI (Antalya) - Ekrem İmamoğlu senin arkadaşın mı "Ekrem" diye hitap ediyorsun!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ancak İstanbullu aleyhine oluşturulan bu ekosistem kısa sürede çatlaklar vermiş, savcılık soruşturmasıyla birlikte gerek tanık anlatımları, gerek itirafların beyanları ve gerekse ekosistemi kuran aktörlerin beyanlarıyla İstanbul'un üzerine âdeta bir karabasan gibi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Ekrem İmamoğlu senin arkadaşın mı da "Ekrem" diye hitap ediyorsun? Önce hitap etmeyi öğren!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - O kim ki arkadaşı olsun ya, o kim ki arkadaşı olsun! Saygısız adam!

BAŞKAN - Sayın Seyit Torun...

30.- Ordu Milletvekili Seyit Torun'un, Ordu'da 10-12 Nisanda yaşanan zirai dona ilişkin açıklaması

SEYİT TORUN (Ordu) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Nisan ayında tüm Türkiye'de olduğu gibi birçok tarım ürününe zirai don tehlikesi yaşanmıştır.

CAVİT ARI (Antalya) - "Ekrem İmamoğlu" diyeceksin!

SEYİT TORUN (Ordu) - İlim Ordu'da da 10-12 Nisanda yaşanan zirai dondan dolayı özellikle 300 veya 500 rakımın üstündeki bölgelerde ciddi hasar oluşmuştur...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım arkadaşlar, hatip konuşuyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Saygısızlıktan başka yaptığı bir şey yok!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Düzgün dil ikazı yaparsanız, düzgün dil... Bir gün ağzını açsın da düzgün bir dil kullansın bu adam, bir gün.

BAŞKAN - Sayın Torun, tekrar başlatacağım sürenizi.

Lütfen karşılıklı konuşmayalım sayın milletvekilleri.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Size mi soracağım nasıl konuşacağımı!

CAVİT ARI (Antalya) - Senden başka saygısızlık yapan yok bu Mecliste.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sadece bugün değil, her gün aynı adamsın sen, her gün aynı adamsın.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Terbiyesiz!

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Saygısız adam!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ekrem dedim, ne dedim ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Terbiyesizsin!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Saygısız herif!

CAVİT ARI (Antalya) - Konuşmayı öğren öncelikle. Terbiyesiz adam!

BAŞKAN - Evet, Sayın Torun, yeniden başlatıyorum sürenizi.

SEYİT TORUN (Ordu) - Teşekkürler Sayın Başkan.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Siyasi tanımlama yapıyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen kim, siyasi tanımlama yapmak kim?

SEYİT TORUN (Ordu) - Tüm Türkiye'de olduğu gibi...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Çevre ve doğayla ilgili...

CAVİT ARI (Antalya) - Konuşma be!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kişi kendinden bilir işi!

CAVİT ARI (Antalya) - Terbiyesiz, ahlaksız!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sensin terbiyesiz!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) - Konuşmayı öğren!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen öğren!

CAVİT ARI (Antalya) - Sen öğren, terbiyesiz!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, bir gün de gel ve Meclisi karıştırma be adam, bir gün ya, bir gün de gel ve Meclisi karıştırma be!

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ne terbiyesiz adamsın sen ya! Ne terbiyesiz adamsın sen ya! Bir gün gel ve Meclisi karıştırma, ben göreyim ya seni.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Meclis sana mı...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Her gün aynı zehirli dil, her gün aynı zehirli dil... Tarihini biliyoruz, geçmişini biliyoruz be!

BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.51

Açılma Saati: 15.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum. Sisteme giren milletvekillerinin söz taleplerini karşılamaya devam ediyorum. Söz sırası Ordu Milletvekili Sayın Seyit Torun'a aittir. Buyurun Sayın Torun.

30.- Ordu Milletvekili Seyit Torun'un, Ordu'da 10-12 Nisanda yaşanan zirai dona ilişkin açıklaması (Devam)

SEYİT TORUN (Ordu) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tüm Türkiye'de olduğu gibi birçok bölgede de zirai don etkili oldu. Ordu'da da kendi ilimde de gerçekten fındıkta özellikle 300 ve 500 rakımda fevkalade etkili oldu. Birçok üreticimiz de "yok" denecek kadar fındık var ama Tarım Bakanlığı şu ana kadar doğru dürüst bir çalışma yapmadı. Yarın için Tarım Komisyonu gelecekti, öğrendik ki ertelenmiş, bakış açısı bu. Şu anda çok büyük hasar olmasına rağmen, hatta TARSİM sigortası yaptıranlar dahi tazminini gerçekleştiremedi, ürünlerinin sigortasının karşılığını alamadı. Yılda 2,5 milyar dolar gelir elde ettiğimiz, gerçekten Türkiye için çok önemli olan bu tarım ürününe bakışı kınıyorum, Tarım Komisyonunun ertelenmesini de kınıyorum. Yani demek ki fındığa baktıkları, verdikleri değer bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEYİT TORUN (Ordu) - Hâlbuki üretici şu anda bir an önce çözüm bekliyor. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, sisteme giren sayın milletvekillerine gün içerisinde peyderpey söz vereceğim.

Şimdi, Sayın Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim yerlerinden beş artı bir olarak.

Evet, YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkanı Sayın Bülent Kaya.

Buyurun.

31.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, 26 Haziran Dünya Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü'ne ve YENİ YOL Grubu olarak yaptıkları çağrılara, 15 Mayıs 2025 tarihinde kurulan araştırma komisyonuna ve önerilecek komisyon başkanına ilişkin açıklaması

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün 26 Haziran, Birleşmiş Milletler tarafından Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı ile Mücadele Günü olarak ilan edilen önemli bir gündeyiz. Ancak ne yazık ki her geçen yıl bu tablonun hem ülkemiz hem dünya açısından daha da ağırlaştığı bir süreci yaşıyoruz. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre sadece son on yılda madde kullanan birey sayısında yüzde 26 oranında bir artış var ve 284 milyona ulaşmış durumda yani artık dünya genelinde her 18 kişiden 1'i uyuşturucu kullanıyor. 2030 yılına kadar bu sayının yüzde 11 oranında artması da beklenen bir istatistiki veri.

Değerli milletvekilleri, Türkiye ne yazık ki bu küresel krizin sadece mağduru değil, aynı zamanda önemli bir kavşağı hâline gelmiştir veya getirilmiştir, elbette bilerek, kasıtlı olarak getirilmemiş olsa dahi ciddi yönetsel krizler sebebiyle Türkiye artık dünya uyuşturucu krizinin önemli bir kavşağı hâline gelmiştir. Avrupa Uyuşturucu Raporu'na göre 2021 yılında Avrupa'da ele geçirilen metamfetaminin yüzde 81'i Türkiye'de yakalanmış yani yüzde 81 çok ciddi bir rakam, aynı şekilde esrar, Captagon, kokain gibi maddelerin Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaştığı açıkça tespit edilmiş; Balkan rotası, güney hattı, kuzey güzergâhı Türkiye uyuşturucu kaçakçılığında âdeta bir aktarma merkezine dönüşmüştür. Bunlar yetmezmiş gibi dünyanın değişik ülkelerinden değişik uyuşturucu baronlarının ise Türkiye'de yakalandığını, âdeta Türkiye'nin bu uyuşturucu baronları için de ciddi bir sığınma limanı hâline geldiğini üzülmekteyiz. Birleşmiş Milletlerin 2023 Uyuşturucu Raporu'na göre sadece 2022 yılında ülkemizde 24 milyon Captagon tableti, 77 ton metamfetamin ve 2,3 ton kokain ele geçirilmiştir. Bu miktarlar sadece kaçakçılıkla ilgili değil, aynı zamanda iç piyasanın da bu maddelere eriştiğini göstermektedir.

Sayın Başkanım, uyuşturucu sadece bir güvenlik sorunu değil, aynı zamanda toplumsal bir çöküş meselesidir. Bugün Türkiye'de, maalesef, madde kullanım yaşı 13'lere kadar düşmüş. Özellikle gençler arasında merak, deneme isteği ve yanlış inançlar madde kullanımını körüklemekte; metruk binalar, okul çevreleri ve internet üzerinden erişim kolaylığı gibi faktörler bu durumu daha da vahim bir hâle getirmiştir. Mevzuatımızda bir kısım iyileştirmeler yapılmış olabilir, ceza alt sınırları artırılmış, zorunlu tedavi süreçleri de düzenlenmiş olabilir ancak esas sorun, önleyici mekanizmaların ve bağımlılıkla mücadelede kamusal rehabilitasyon hizmetlerinin yetersizliğidir. Bütün bu tedbirlere rağmen, uyuşturucu her geçen gün bir felaket olarak artıyorsa burada oturup düşünmemiz gereken çok ciddi bir sorunun olduğunu hep beraber görmemiz lazım. 2021'de Türkiye'de 5.500 olan metamfetamin olayı 2023'te 22 bine, esrar yakalamaları 2021'de 64 bin iken sadece iki yıl içinde 99 bine ulaşmıştır. Bu neyin göstergesidir? Bu, bir başarının falan değil, bu, büyük bir başarısızlığın, bir politik iflasın göstergesidir.

Bizler bu konuda defalarca çağrı yaptık. YENİ YOL Grubunu oluşturan Saadet, DEVA ve Gelecek Partileri olarak bu haftayı uyuşturucuyla mücadele anlamında bir farkındalık oluşturmak için bir dizi etkinliğe ayırdık ve bu hafta da Türkiye Büyük Millet Meclisinde bunu gündemleştirmeye çalışıyoruz. Uyuşturucuyla mücadele sadece polisle, sadece cezaevleriyle sonuç alınabilecek bir bela değildir, rehabilitasyon merkezleri artırılmalı, okul temelli koruyucu önleyici programlar mutlaka geliştirilmelidir. Uyuşturucu kullanımı nedeniyle cezaevine giren gençlerin, tedaviye erişimi sağlanmadan tahliyeleri toplumu korumak yerine büyük riskler oluşturmaktadır. Dolayısıyla uyuşturucu ve madde bağımlılığını bir suç değil, bir sağlık sorunu olarak görmek ve bu alanda da insan

onuruna yakışır bir devlet politikasını hep beraber geliştirmek zorundayız. Unutmayalım, artık uyuşturucu bu ülkenin çok önemli bir beka meselesi hâline geldi ve unutmayalım ki bu ateş artık her gün yeni bireyleri, her gün yeni aileleri yakıyor ve maalesef, bu bireylerin, bu ailelerin bizden birilerinin bireyleri ya da aileleri olmaması işten bile değil. O açıdan, buradan iktidar grubuna bir çağrımızdır: Gelin, bu konuda da Mecliste bir ortak araştırma komisyonu kuralım ve bu sorunları partilerüstü bir şekilde ele alan bir yaklaşım ortaya koymuş olalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Hazır Meclis araştırma komisyonundan bahsetmişken gerçi iktidarın Meclis araştırma komisyonlarına gerekli ehemmiyeti vermesiyle ilgili bir uyarıyı da buradan yapmak istiyorum: 14 Mayıs 2025 tarihinde YENİ YOL Grubu olarak engelli haklarıyla ilgili, engellilerin toplumsal hizmetlere ulaşımının güçlendirilmesi ve karşılaştıkları sorunların tespiti ve engellilerle ilgili bir bakanlık kurularak bütün kamu kurumları arasında bir koordinasyon sağlanmasıyla ilgili bir Meclis araştırması komisyonu kurulmasını talep etmiştik. İktidarın "hayır" oylarına rağmen önergemiz kabul edilmiş, apar topar Meclis iktidar tarafından kapatılmıştı. Bir sonraki gün ortak bir önergeyle bu konuda engelli bireylerin toplumsal hayata katılımlarının güçlendirilmesi, karşılaştıkları sorunların tespiti için ve kalıcı çözümler amacıyla bir Meclis araştırması komisyonu kurulmasına Türkiye Büyük Millet Meclisindeki 6 siyasi parti grubu oy birliğiyle karar verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - 15 Mayıs 2025, bugün geldiğimiz tarih itibarıyla tam kırk gün geçti, hâlâ bu komisyon kurulamadı. Niye? Çünkü iktidar partisi hâlâ bu komisyon üyelerini Türkiye Büyük Millet Meclisinin yazılı talebine rağmen bildirmedi. Bu Millet Meclisinde ortaya çıkmış olan engellilerle ilgili irade kırk gündür hâlâ iktidar partisi tarafından yerine getirilmedi. Dolayısıyla, buradan bir çağrıda bulunuyorum: Kırk gündür sadece engellileri oyalamak, sadece oluşmuş olan toplumsal baskıyı ortadan kaldırmak, sizin itirazlarınıza rağmen önergenin bu Genel Kurulda kabul edilmesiyle sadece engellileri yatıştırmak için mi kurdunuz bu komisyonu? Değilse gereğini bir an önce yapın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ortaya çıkmış olan iradesine saygı gösterin ve bir an önce bu komisyona üyelerinizi bildirin ki bu komisyon çalışmaya başlasın. Aksi takdirde sadece engellileri oyalamış olursunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Son bir dakikayla toparlayacağım Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Bir de buradan bir uyarıda daha bulunmak istiyorum AK PARTİ'li değerli arkadaşlarımıza çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisinde genelde komisyon başkanlıklarını sayısal çoğunlukları sebebiyle kendileri belirlediği için. Kadına karşı şiddetle mücadele için bir araştırma komisyonu kurulmasına karar verdik. İktidar partisnin tercihi ve oylarıyla bir erkek vekilimiz Sayın Hulki Cevizoğlu bu Komisyona Başkan olarak seçildi. Buradan istirhamımızdır hiç olmazsa engellilerle ilgili bu araştırma komisyonuna bir engelli milletvekili arkadaşımızın "Damdan düşenin hâlinde damdan düşen anlar." prensibi çerçevesinde bu komisyona başkan olarak önerilmesidir. Muhalefet partisi olarak, YENİ YOL Grubu olarak bizler Adalet ve Kalkınma Partisinin bu komisyonun başkanlığı için önereceği bir engelli milletvekili arkadaşımıza destek olacağımızı, onun başkan olarak seçilmesine gerekli desteği vereceğimizi buradan ifade ediyoruz. Engelli arkadaşlarımızı komisyon başkanlığından imtina ettirmesinler diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Turhan Çömez.

Buyurun.

32.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, dün akşam Genel Kurulda talepleri üzerine yapılan yoklamaya, Adalet Bakanına verdikleri soru önergelerine gelen cevaba, yoksulluğa, hayvancılığın sorunlarına ve gıda enflasyonuna ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, Parlamentonun saygınlığını korumak hepimizin temel sorumluluğu. Millet iradesini burada temsil ediyoruz ve millet adına kararlar veriyoruz. Şüphesiz, burayı etkin ve verimli bir şekilde çalıştırmak hepimizin omuzlarında birer yük fakat geçtiğimiz dönemde bunun böyle olmadığını hepimiz gördük. Temel olarak komisyonlarda yeterince görüşmeler yapılmadan yasalar Parlamente'ye intikal ediyor, yanı sıra pek çok milletvekilinin -en azından bunu kendi adıma söyleyebilirim- vermiş olduğu soru önergelerinin pek çoğuna cevap verilmiyor, verilenler de yetersiz ve tabiatıyla İç Tüzük'ün bize vermiş olduğu hakları da kullanarak zaman zaman iktidar milletvekillerinin Parlametoda olması için yoklama taleplerimiz oluyor. Bundan dört ay önce Parlametoda bir yoklama talebi yapıldı, 203 sonucu ortaya çıkınca itiraz ettik ve gelen pusulalara baktığımızda 3 tane pusulada orada olmayan milletvekillerinin imzasının atılmış olduğunu gördük ve tekrar sayım yapıldığında 200'ün altında bir rakam çıktığı için o akşam Parlamento kapandı. Tabii, bunun üzerine gidemedik. "Sahte oy" demek istemiyorum, Meclisin saygınlığına halel getirecek bir cümle kullanmak istemiyorum ama burada olmayan bir sayın vekil adına nasıl imza atılır ve o pusulalar buraya gelir, birilerinin mutlaka ve mutlaka bunun hesabını vermesi lazım. İki gün önce Sayın Meclis Başkanına gittiğimizde, Grup Başkan Vekilleriyle yaptığımız toplantıda bu konuyu gündeme getirdim "Bakın, Parlamentonun saygınlığını korumak sadece bizim değil aynı zamanda sizin de temel sorumluluğunuz. Lütfen, bu duruma, bu soruna vaziyet edin." dedim. "İlgileneceğim, bir daha olmaması için gerekeni yapacağım." dedi ve dün, dün akşam "Mutlaka bu yasayı geçirmemiz gerekiyor; lütfen, yardımcı olun." diyen iktidar cephesi ne yazık ki Parlametoda yoktu ve Parlametoda olmadıkları için biz de çok haklı olarak bir yoklama talebinde bulunduk ve nihayetinde dün akşam 200 pusula veya 200 oy çıktı. Araştırdığımızda baktık ki bunlardan 1'i Mecliste yok. Ben yine "Sahte oy kullanmışsınız." demek istemiyorum çünkü bu, hakikaten, Meclisin saygınlığına gelecek bir lekedir ama lütfen, bunlara dikkat edin.

Milletin gözü üzerimizde, millet, hakikaten, zor bir dönem geçirirken Parlamentoda temsilcilerinin bu şekilde davranışlarına tahammül etmez, edemez.

Tabii, verdiğimiz soru önergelerinin birçoğu cevapsız kalıyor fakat bazılarının cevabı geliyor. Bugün gelen bir cevap var, Adalet Bakanına teşekkür ediyorum bu cevap için. Niye? Şimdi söyleyeceğim size. Geçtiğimiz haftalarda veya aylarda Tayfun Kahraman -ki kendisi MS hastasıdır, ben de doktor ve siyasetçi olduğum için hassasiyetle durdum meselenin üzerinde- cezaevinden nakledilirken bilekleri kelepçeli bir şekilde tam yirmi altı dakika, son derece sıcak bir ortamda, minibüsün içerisinde kapalı vaziyette tutulmuş. Nöroloji uzmanlarıyla görüşüm, dediler ki: "Bu, taammüden cinayete teşebbüstür; MS hastasının bu vaziyette naklinin gerçekleştirilmesi insan haklarına aykırıdır ve birçok soruna yol açabilir." Detaylarını anlatmayacağım ve bunun üzerine gittim, Silivri'de kendisini ziyaret ettim. Olanların doğru olduğunu, çok büyük eziyet çektiğini aynen ifade etti ve bunun üzerine Adalet Bakanına bir soru önergesi verdim, "Bununla ilgili soruşturma yaptınız mı gerekeni yaptınız mı? Bu insan hakları ihlalidir." dedim. Gelen cevap burada: "Biz gerekeni yaptık, soruşturma yapılması için kaymakamlıktan izin istedik, kaymakamlık bize izin vermedi." Allah aşkına, bu ülkede insan haklarının tesisi için kaymakamlığının iznine mi ihtiyaç var! Orada bu zulme maruz kalan insan acı çekerken bu zulmün muhatabı olan insanların iznini kaymakam mı verecek bu ülkede? Tabiatıyla buradan bir taraftan Adalet Bakanına teşekkür ederken bir taraftan da İçişleri Bakanına bir çağrı yapıyorum: Allah aşkına, buna müsaade etmeyin; kimin ihmali varsa, haksızlık, yanlışlık, suistimal ve insan hakları ihlali nereden gelirse ve kime yapılmışsa mutlaka ve mutlaka üzerine gidilmeli, Türkiye böyle bir ayıpla muhatap olmamalı.

Son olarak, yoksulluktan bahsedeceğim. Dün burada yine aynı kürsüde konuşurken çocuk ölümlerinin arttığından bahsetmiştim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Birkaç gün önce Adana'da yoğun bakım uzmanı bir profesör hocamız çok önemli bir değerlendirme yaptı ve dedi ki: "Yoğun bakıma gelen özellikle yaşlı hastaların protein seviyelerine baktığımızda, birçoğunun albümin düzeyinin çok düşük olduğunu görüyoruz, eskiden bu böyle olmazdı." Aradım, konuştum kendisiyle. "Neden böyle olduğunu düşünüyorsunuz Hocam?" Dedi ki: "Bu hastaların birçoğunu kaybediyoruz, çoğu yaşlı ve beslenemiyorlar; et yiyemiyorlar, protein alamıyorlar." Dünyanın en mümbit topraklarında, en zengin coğrafyasında, en bereketli topraklarında maalesef bizim insanlarımız varlık içerisinde yoklukta yaşıyorlar; çocuklarımız açlık sebebiyle ölüyor, 14 bin lira emekli maaşına mahkûm edilmiş yaşlılarımız ne yazık ki akşam beşten, altıdan sonra pazardan toplamak zorunda oldukları ezik ve çürümüş ürünlerle hayatlarını idame ettirmek zorunda kalıyorlar. Bu da Türkiye için büyük bir ayıptır, büyük bir yanlışır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ederim.

Bir örnek vereceğim size: Bakın, 71 yaşında bir vatandaşımız -ailesini de aradım, konuştum, bilgi aldım- karnını doyuramadığı için AKP'li bir belediyenin olduğu ifade edilen bir şirkette, bir inşaatta çalışmak üzere müracaat ediyor ve ilk iş günü, çalışmaya başladığı ilk iş günü 6'ncı kattan düşerek hayata veda ediyor. Birileri bunun hesabını sormalı; bizim insanlarımız karnını doyuramıyorsa, her 4 çocuktan 1'i akşam yatağa aç giriyorsa, emekliler 14 bin lirayla açlık sınırının altında yaşıyorsa ve bu mümbit topraklarda biz bu insanları buna mahkûm ettiysek birileri bunun hesabını sormak zorunda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim, istirahat ediyorum, bitireceğim efendim.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ederim.

Rakamları çıkardım, bakın; 2014 yılında Hükûmet hayvancılığa 1,1 milyar dolar destek verirken ithalata 120 milyon dolar para harcamış. Gelelim geçtiğimiz yıla; hayvancıya 490 milyon dolar destek vermişiz, yarıdan çok daha az ama şimdi ithalatta harcanan para, çetelerin cebine harcanan para, yabancı hayvan yetiştiricilerinin cebine boca edilen para 1,5 milyar dolara yakın. Son on yıl içerisinde hayvan ithalatına 11,5 milyar dolar para verdik ve bu hayvanların birçoğu eskiden Bandırma'ya geliyordu, ben gidip oralarda görüntülerini alıp paylaştığım için artık oraya gelmiyor, Mersin'e geliyor. Tam yirmi bir gün yolculuk yapıyorlar, Uruguay'dan Brezilya'dan bu ülkeye getiriliyorlar ve yerli üretici çökerken, Türk üretici çökerken biz birtakım et çetelerini zengin ediyoruz ve maalesef, Latin Amerika çiftçisini zengin ediyoruz ve bu milleti, emekliyi, çocuğu aç bırakarak ölümüne vesile oluyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Süre vererseniz bir cümle, lütfen...

BAŞKAN - Son sözleriniz için buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Tabiatıyla hepimize düşen tarihî sorumluluk... Bakın, dünyanın en yüksek gıda enflasyonundan birine sahibiz biz. Savaşta Ukrayna ve Rusya'nın gıda enflasyonu yüzde 10'lar civarında. Eğer "sorumlu coğrafya" diyeceksek sınır komşumuz Bulgaristan'da ve Yunanistan'da gıda enflasyonu yüzde 3'ler civarında, bizim ülkemizde yüzde 40'ı geçmiş durumda ve giderek artan girdi maliyetleri münasebetiyle bu şartlar altında gıda enflasyonunu düşürmek mümkün değil. Tarım bu ülkenin en önemli, en stratejik sektörlerinden bir tanesidir; bu milleti varlık içerisinde yokluğa mahkûm etmeye hiç kimsenin hakkı ve salahiyeti yok. Buna dair tedbirleri bir an önce almanızı istirham ediyorum, grubum adına talep ediyorum. Bu insanların ölümü bir vebaldir, çocukların ölümü vebaldir, yaşlıların, emeklilerin ölümü bir vebaldir. Avrupa Birliği açıklama yaptı, dedi ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitirdim, teşekkür ediyorum.

Uzatmayacağım, söz verdiğim için uzatmayacağım.

Avrupa ülkeleri arasında Türkiye'de insanlarımızı artık böyle yaşamaya mahkûm etmeyelim diyoruz.

Teşekkür ediyorum.
BAŞKAN - Teşekkürler.
Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Filiz Kılıç.
Buyurun.

33.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 10 muharreme, 2024-2025 eğitim öğretim yılının tamamlanmasına ve eğitim sistemindeki sorunlara, Nevşehir'in Avanos, Gülşehir ve Kozaklı ilçelerinde yaşanan kuraklığa ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden necip Türk milleti; pirlar 12 çeşit yemişle yaparlar aşureyi, 12 imama delalettir. Bu aşure Hasan ile Hüseyin'in şehadetinden önce şenlikler için yapıldı; tufan bitip gemisi karaya oturunca elindeki yiyeceklerle Hazreti Nuh pişirdi ilkin aşureyi. Hazreti Nuh'un gemisi 10 muharremde oturdu karaya, tufan 10 muharremde dindi, yine, Hazreti İbrahim 10 muharremde doğdu, Hazreti Musa eliyle Kızıldeniz 10 muharremde ikiye ayrıldı. İşte, bu sebeple, evvelce şenlik idi aşure, ne vakit ki Efendimiz'in göz bebeklerinin kanı akıtıldı Kerbelâ'da, işte o gün de bir 10 muharrem idi. O günden bu yana şenlik değil keder oldu bize 10 muharrem. Hak katında şimdiden oruçlarımızın makbul, dualarımızın kabul olması niyazıyla tüm canlarımızı en kalbî duygularıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024-2025 eğitim öğretim yılını başarıyla tamamlayan tüm öğrencilerimizi gönülden tebrik ediyorum.

Sevgili öğrenciler, sizler bu ülkenin yarınları, umudu ve en kıymetli hazinesisiniz. Bu yıl boyunca gösterdiğiniz gayret, öğrenme azmi ve sabır takdire şayan. Şimdi ise dinlenme, yenilenme ve yeni hedeflere hazırlanma zamanıdır. Tatilinizi verimli değerlendirin. Kitaplardan, sanattan, spordan ve güzel dostluklardan uzak kalmayın.

Kıymetli veliler, eğitim sürecinin en önemli paydaşlarından biri de sizlersiniz. Evlatlarınıza verdiğiniz destek, sabır ve sevgi sayesinde onların gelişimine önemli katkılarda bulundunuz.

Değerli öğretmenlerimiz, yıl boyunca gösterdiğiniz özveri, bilgi ve birikiminizi nesillerimize aktarma gayretiniz her türlü takdirin üzerindedir. Sizlerin emeğiyle şekillenen her birey bu milletin aydınlık geleceğine yön verecektir. Hepinize yürekten teşekkür ediyorum ancak atanamayan öğretmenlerimiz yıllarca büyük bir özveriyle eğitim alarak mesleklerine adım atmak isterken kadro yetersizliği nedeniyle mağduriyet yaşamaktadırlar. Öte yandan, aile birliği, sağlık ve diğer mazeret nedenleriyle tayin hakkı bekleyen öğretmenlerimiz taleplerinin karşılanmaması sebebiyle büyük sıkıntılar çekmektedirler ve bütün milletvekillerimizi olduğu gibi bizleri de sık sık aramaktadırlar. Eğitim sistemimizin güçlenmesi, öğretmenlerimizin hak ettikleri çalışma saatlerine kavuşmaları ve öğrencilerimizin kaliteli eğitime erişebilmeleri için bu sorunların çözülmesi artık lüzum değil bir elzem hâline gelmiştir. Cumhurbaşkanlığı güçlü iradesi ve kararlılığıyla bu mağduriyetleri giderebilir diyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim bölgem Nevşehir'de nisan ayındaki don meyve üreticilerimizi olumsuz yönde etkilemişti, şimdi de ilimizin özellikle Avanos, Gülşehir ve Kozaklı ilçelerinde bu yıl yaşanan ciddi kuraklık tarımsal üretimi olumsuz etkilemiş, başta buğday ve arpa olmak üzere birçok üründe rekolte kaybına yol açmıştır. Kuraklıktan ötürü ürün alamayan çiftçilerimiz önemli ölçüde gelir kaybına uğramışlardır. TARSİM sigorta sisteminin bu olağanüstü kuraklık koşullarına yeterince cevap verememesi de çiftçilerimizin mağduriyet yaşamasına sebep olmuştur. Ayrıca, birçok çiftçimiz kredi yükümlülüklerini yerine getirmekte zorlanmaktadır. Ülkemizin pek çok yerinde bu durumun söz konusu olduğunun farkındayız. Bu hafta Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülen İklim Kanunu'nun görüşülmesinin sebeplerinden biri de gerek ülkemizde gerekse dünya genelindeki kuraklıktır. Bakanlığımızın tüm imkânlarıyla çiftçilerimizin yanında olmaya çalıştığını görüyoruz. Bu çerçevede, bölgemiz çiftçilerinin sıkıntılarını bir nebze de olsa telafi edebilmek için kuraklık nedeniyle karşılanamayan sigorta zararlarının yeniden ve kapsamlı biçimde değerlendirilmesi, çiftçilerimizin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarının faizsiz şekilde ertelenmesi, söz konusu bölgelerin afet bölgesi kapsamına alınarak üreticilerimize doğrudan destek sağlanması gibi hususların ilgili Bakanlığımızca değerlendirilmesini ve gerekli adımların ivedilikle atılmasını bekliyoruz. Çiftçimiz üretimin, toprağın ve alın terinin temsilcisidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Tarımda sürdürülebilirliği sağlamak ve üreticilerimizi ayakta tutmak hepimizin müşterek sorumluluğudur diyorum, Genel Kurulumuzu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit.
Buyurun.

34.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Kobani kumpas davasına, bugün Resmî Gazete'de yayınlanan kıyılarla ilgili yönetmelik değişikliğine, Orhan Doğan'ın 18'inci ve Medeni Yıldırım'ın 12'nci ölüm yıl dönümlerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, ben de Genel Kurulu ve bizi izleyen halklarımızı saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Evet, Kobani kumpas davasında tam on üç ay sonra gerekçeli karar açıklandı. Biliyoruz aslında, bu kumpas yargılamasının bütün aşamalarına tanıklık ettik, birçok celsesinde bulunduk ve aslında tam bir siyasi operasyonun parçası olduğunu mahkeme sürecinin hepimiz çok iyi biliyoruz. Aslında -en ağır siyasi davalardan- Türkiye'nin en ağır siyasi intikam operasyonlarından birinin dava kılıfıyla yürütüldüğünü gördük. Âdeta bir engizisyon davası gibi yürütüldü, hukukun değil siyasetin emirlerinin esas alındığı bir yargılama sürecine hep beraber tanıklık ettik. Şimdi karar açıklandı, tam on üç ay sonra 32 bin sayfalık bir metin

"Açıklama" başlığıyla kamuoyuna sunuldu. Aslında bu belgenin kendisi, hukukun, adaletin nasıl iğdiş edildiğinin de bir itirafıdır. Evet, on üç ay sonra açıklanan gerekçeli karar yargının siyasallaşmasının ve siyasi yargının, siyasi iktidarın talimatıyla işleyen mahkemelerin geldiği noktayı aslında gözler önüne seriyor. Bu arkadaşlarımızın, ceza verilen hiçbir arkadaşımızın suçlu olmadığını hepimiz çok iyi biliyoruz. Milletvekili arkadaşlarımız, mücadele arkadaşlarımız cezalandırılarak aslında halkın demokratik mücadelesi, halkın temsil hakkı cezalandırılmak istendi. O anlamıyla, bu davanın hukuki olmadığını, siyasi olduğunu bir kez daha ifade edelim.

Yine, bu dava açısından en önemli meselelerden biri, aslında halkın IŞİD barbarlığına karşı direnişinin bir yargılama konusu olması ve verilen cezalarla da aslında IŞİD barbarlığına taraf olunduğunun açık ve net bir şekilde ortaya konulmasıdır. Oysaki Kobani'deki halkın direnişi, Kobani'ye Türkiye halklarının sahip çıkması, IŞİD'e karşı Türkiye halklarının ve dünya halklarının ayağa kalkması herkes açısından örnek alınması ve selamlanması gereken bir tutum olması gerekirdi. O anlamıyla bir kez daha söylüyoruz: Arkadaşlarımızın her biri onurumuzdur, hiçbir suçları yoktur ve bu haksız, hukuksuz süreçten hızla geri dönmeli, adalet tesis edilmelidir.

Arkadaşlarımızın tahliyelerinin önünün hızla açılması gerekiyor. On üç ay süreyle gerekçeli kararı açıklamayarak mahkeme özgürlükten alıkoyma suçunu işlemiş ve üst mahkemeye itiraz etme sürecini de gasbetmiştir. Derhâl bu hukuksuzluktan geri adım atılması gerektiğini ifade etmek istiyoruz.

Sayın Başkan, sayın vekiller; evet, şimdi, bir iklim yasasını konuşuyoruz, daha doğrusu konuşamıyoruz çünkü AKP tek tarafı olarak yasaları hazırlıyor ve Meclise getirerek de hızla geçirmeye çalışıyor. Geçen hafta Komisyondan zeytinleri talan edecek maden yasasını geçirdiler ve gelecek hafta da onun geçeceğini söylüyorlar. Bunlar Mecliste doğa talanına tanıklık ettiğimiz yasal düzenlemeler. Bir de yönetmelikler eliyle doğanın talan edildiğini, kıyılara el konulduğunu görüyoruz. Evet, bu konudaki son değişiklik bugün Resmî Gazete'de yayınlandı ve bir yönetmelikle kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında kalan alanlarının yapılaşmaya açılmasına onay verildi. Yani AKP doğal yaşamı, ekosistemi, canlı yaşamı her gün ama her gün tahrip edecek yasal düzenlemeler yapıp onlara gücü yetmediğinde de aslında yönetmeliklerle Anayasa'yı ihlal ediyor. Evet, bu yönetmelik de Anayasa'nın 43 ve 56'ncı maddelerine açıkça aykırı çünkü Anayasa'nın 43'üncü maddesi, kıyıların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğunu, kıyıların gerçek ve tüzel kişilere devredilemeyeceğini açıkça düzenliyor. Yani kıyıları özelleştirilemez satılamaz, yapılaşmaya açılamaz çünkü kamunun ortak malıdır çünkü kıyıları herkesin ortak kullanımına açıktır. Bu alanlardan yararlanmada kamu yararı esas alınmak zorundadır; sermayenin, kişilerin çıkarı değil, kıyıların korunmasında halkın kullanımı esas noktadır. Bu konuda bir hassasiyet olmadığını, kıyıların da yağmalanmaya çalışıldığını görüyoruz.

Yine, Anayasa'nın 56'ncı maddesi sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını güvence altına almaktadır çünkü herkesin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı vardır. "Çevreyi korumak, geliştirmek ve kirlenmesini önlemek devletin asli görevidir." der. Devlet, çevre sağlığını korumak için yasal düzenlemeler yapmalı ve önlemler almalıdır. Oysaki bizim tanık olduğumuz bütün pratikler çevrenin, doğanın talan edildiği, mülkiyet hakkının yok sayıldığı, Kıyı Kanunu'nun yok sayıldığı yasal düzenlemelerdir. Bu anlamıyla kıyıları ranta açacak, sermayeye peşkeş çekecek bu yönetmeliğin derhâl iptal edilmesi ve kamu yararı gözetilerek kıyıların halkın kullanımına açılması konusundaki talebimizi, isteğimizi yeniden ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan, sayın vekiller; evet, halkların onurlu barış mücadelesinin kıymetli isimlerinden Orhan Doğan 29 Haziran 2007 tarihinde aramızdan ayrılmıştı. Onu aramızdan ayrılışının 18'inci yılında sevgi, minnet ve derin bir özlemle anıyorum. Hukukun yalnızca bir meslek değil, aynı zamanda bir adalet arayışı olduğunu hepimize hatırlatan Doğan, yaşamını Kürt halkının hakikatine, eşitliğine, özgürlüğüne ve demokrasi mücadelesine adanmıştı. Cizre'den Meclise, cezaevinden halkın yüreğine uzanan o onurlu yürüyüş bu topraklarda hakikat uğruna bedel ödemekten geri durmayanların öncüsü olduğunu da bizlere gösterdi. Bir milletvekili olarak gözüaltına alınırken eğmediği başıyla, bir hukukçu olarak işkence gören köylüler için verdiği mücadeleyle, bir insan hakları savunucusu olarak bu ülkenin en karanlık dönemlerinde bile gerçeği haykırma cesaretiyle hâlâ hafızalarımızdaki yerini koruyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Barış uğruna yitirdiklerimize sözümüzdür: Orhan Doğan'ın emanet ettiği barış ve demokrasi mücadelesi halklarımızın ortak geleceği için kararlılıkla sürecektir. Anısı önünde bir kez daha saygıyla eğiliyor, bir ömrü barışa adanmış sevgili Orhan Doğan'ı özlemle, saygıyla, minnetle andığımı ifade etmek istiyorum.

Yine çok kısa bir anma daha yapmak istiyorum Sayın Başkan, izin verirsiniz. 28 Haziran 2013 yılında bir protesto sırasında katledilen Medeni Yıldırım'ı da anmak istiyorum. Onun da ölümünün 12'nci yıl dönümü. Ne yazık ki mahkeme süreci akamete uğratıldı, deliller toplanmadı ve yalan yanlış yargılamaların sonucunda da ortada hâlâ bir fail yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Bunun, Kürtlere yönelik işlenen cinayetlerde, Kürtlere yönelik yaşam hakkı ihlallerinde bir sistematik olduğunu, cezasızlığın sistematik olarak işlediğini de hepimiz çok iyi biliyoruz. O anlamıyla, bugün Medeni'yi anarken yaşananların sadece bir kayıp olmadığını, aynı zamanda bu ülkede hukukun ve adaletin ne kadar derin bir krizde olduğunu da bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Evet, bizler, barış, adalet ve gerçek bir demokrasiye her zamankinden fazla ihtiyaç duyuyoruz. Medeni Yıldırım'ın ve diğer bütün faili bulunmayanların faillerinin bir an önce bulunması, adaletin tesis edilmesi, acıların bir nebze de olsa dinmesine vesile olacaktır. Bu vesileyle Medeni Yıldırım'ı ve bütün katliamlarda kaybettiğimiz insanları bir kez daha saygı, minnet ve hürmetle anmak istediğimi ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Gökhan Günaydın.
Buyurun.

35.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İklim Kanunu Teklifi'ne, iktidarın Mecliste toplantı ve karar yeter sayısını sağlaması gerektiğine, memleketteki dolu zararına, mera ve tarım alanlarına, Türkiye'nin birikmiş sorunlarının çözümsüz olmadığına ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen yurttaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Efendim, bugün İklim Kanunu Teklifi üzerinde çalışıyoruz. Adı "iklim kanunu" ama iklime ilişkin koruyucu bir genel çerçeve çizmeyen, iklim değişimi için gerekli önlemleri almayan; tersine, iş dünyasının emisyon ticaretiyle ilgili önlemleri ortaya koyan bir yasa. Aynı zamanda, geçen hafta Komisyonunda zeytin alanlarının talanına izin veren ve vahşi madencililiğin önünü kuralızsız biçimde açan bir teklif Komisyondan yirmi yedi saatte birlikte geçirildi, yirmi yedi saatlik bir çalışmayla. Şimdi bize diyorlar ki: "Sen bu önerilerin, kamuya, ülkeye zararlı olan bu kanun tekliflerinin geçirilmesinde katkı sun." Biz size çok açıkça ifade ediyoruz: Kanun teklifi verdik, memura, memur emeklisine seyyanen zam dedik, onlara onurlu bir yaşam öneriyoruz, asgari ücretin 30.250 TL'ye getirilmesine kanun teklifi verdik, öneriyoruz. Gelsin grubunuz, burada boş koltuklarda değil de çalışarak, aldığı maaşın hakkını ödemeye gayret eden bir tutum içerisine girsin, Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz ve inanıyorum ki tüm muhalefet gerekli tüm katkıyı koyacaktır. Ama siz böyle aykırı düzenlemeleri getirirseniz en azından toplantı yeter sayısını ve karar yeter sayısını burada sağlamak zorundasınız. Meclis salı günü toplantı yeter sayısını bulamadığı için kapandı, çarşamba günü karar yeter sayısını bulamadığı için kapandı. Bir iktidar düşünün ki Meclisi çalıştıramıyor ve Meclisi çalıştıramadığı için ne yapıyor biliyor musunuz arkadaşlar? Bugün, Don Zararlarını Araştırma Komisyonu Ordu, Giresun, Amasya ve Tokat'a gidecekti cuma ve cumartesi günleri. Dolayısıyla bu araştırmaları yapmak üzere oraya gidecek olan Komisyonun toplantısını, gezisini, saha çalışmasını sırf burada toplantı ve karar yeter sayısını tutturabilme ümidiyle iptal edip Mecliste tutuyorsunuz; bence utanılacak bir durum. Genel Kurulu çalıştıramayanların Komisyonun saha çalışmasını iptal etmesini gerçekten vatandaşımızın takdirlerine bırakıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Peki, durum ne? Fındıkta, kayısıda, üzümde, kirazda, cevizde, ayvada ve tarım ürünlerinin, tarla ürünlerinin önemli bir bölümünde; memleketin 34 ilinde yoğun, 65 ilinde de ona oranla biraz daha seyrek olmak üzere müthiş bir don zararı var. An itibarıyla o don zararının ancak yüzde 2'sini ödeyebildiniz. Piyasada, pazarda fiyatlar uçmuş; diğer taraftan, üretici sarf ettiği girdilerin karşılığını alamıyor.

Size bir rakam vereyim mi? İktidara geldiğinizde, 2002'de mazot 1 lira 24 kuruştı, bugün mazot 55 TL. Dolayısıyla çiftçi kan ağlıyor. Siz öyle gerçeğe aykırı şeyler söylüyorsunuz ki sahada tarım il müdürlükleri diyor ki: "Mecliste Komisyon çalışmasını bitirecek ki ondan sonra biz TARSİM zararlarını, sigorta paralarını ödemeye başlayacağız." Ne alakası var? Hiçbir alakasının olmadığını siz de biliyorsunuz ama bırakın burada doğru tutum almayı, Komisyonu sahaya bile göndermiyorsunuz; gerçekten üzüntü verici, gerçekten Türkiye'nin üreticisi ve tüketicisi adına utanç verici bir durum.

Başka bir rakam daha söyleyeceğim: Güya iklim kanunuyla yutak alanları koruyacaksınız, öyle mi? İktidara geldiğinizde 21 milyon hektar mera alanı vardı, bugün mera alanı istatistiklere 14,6 milyon hektar olarak geçiyor. Eğer bu memlekette 14 milyon verimli mera alanı olsun, kırk yıl evvel aldığım ziraat mühendisliği diplomasını yırtarım. (CHP sıralarından alkışlar) Siz istatistiklerle bile oynuyorsunuz. Tarım alanı 24 milyondan 21 milyona düştü yani 2 Trakya genişliğindeki alanı çiftçi devriktidarınızda işlemekten vazgeçti yani dünyanın her tarafına tarım ürünü satan ülkeyi buğdayda, arpada, çeltikte, mısırdada, soyada, ayçiçeğinde, baklagil ürünlerinde, et ürünlerinde, bunların tamamında dünyaya muhtaç ve el açar duruma getirdiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben, buradan hepimizi yeniden bir çağrıyla göreve davet ediyorum: Sorunları halının altına süpürmekten vazgeçin, Meclisi kamu zararına çalışmalarla meşgul etmekten vazgeçin. Gelin buraya, doğru dürüst bir iklim kanunu yapalım, doğru dürüst bir tarım kanunu yapalım. Çiftçi yaşı 58'e gelmiş, köyler boşalmış, memleket net ithalatçı duruma gelmiş. Bunları gören, tarımı destekleyen, genç çiftçileri tarıma döndüren ve dünyada rekor kırdığınız gıda enflasyonunda Türkiye'yi aşağıya doğru çeken, kır yoksulunun ve kent yoksulunun yararına yeni düzenlemeler yapalım; emeklinin, memurun yararına yeni düzenlemeler yapalım. Bunlar için her türlü katkıyı size vereceğiz ama maalesef, görüyorum ki işte, Meclisi bile çalıştıramıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Değerli milletvekili arkadaşlarım, bizleri izleyen sevgili yurttaşlarımız; Türkiye'nin birikmiş ve devasa sorunları vardır ama bu sorunların hiçbirisi çözümsüz değildir. Evet, umudumuzu yıkacak çok şey var bugün ama şair demiş ki: "Umuduna bin kurşun sıkılsa da bugün/Unutma, umutlara kurşun işlemez gülüm." (CHP sıralarından alkışlar)

Biz sizlerin gözlerinizdeki umudu görüyoruz. Sokağa çıktığımızda, miting alanlarında, meydana gözlerinizdeki umudu görüyoruz. Çarşıda pazarda şikâyet ederken aslında bir çare ve umut arayışınızı görüyoruz. Ha, siz AKP milletvekillerini arıyorsunuz tabii sokakta ve çarşıda; onları göremezsiniz çünkü onların dertleri başka yerlerde ama şuna inanın: Bu memleketin derdiyle hemhâl olmaya, bütün o sorunları çözmeye ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Tamamlıyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Türkiye'yi yeniden adil, birbiriyle barışık, kimsenin ötekileştirilmediği, kimsenin kimseye yüksek sesle bağırıp hakaret etmediği, yargının araçsallaştırılmadığı, artan refahın eşit paylaşıldığı, çocukların okula aç gitmediği,

fırsat eşitliğinden yararlandığı, eğitimin kalitesinin yukarıya çekildiği bir yeni ortamla hep beraber kavuşturacağız. Türkiye o zaman gerçekten yeniden büyük bir memleket hâline gelecek.

Çok teşekkür ederim, saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Leyla Şahin Usta.

Buyurun.

36.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, muharrem ayına, CHP yönetimindeki belediyelere ve İstanbul'un sorunlarına, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bugün hicri takvime göre muharrem ayına adım atmış bulunuyoruz. Bu mübarek ayın aziz milletimize ve tüm İslam âlemine hayırlar getirmesini temenni ediyorum. Muharrem ayı sadece hicri yılın başlangıcı değil, aynı zamanda, imanın, sabrın, adaletin ve direnişin sembolü olan bir zaman dilimidir. Bu ayla birlikte başlayan yasumatem oruçları, özellikle ehlibeyt sevgisiyle yoğrulmuş milletimizin gönlünde derin anlamlar taşır. Kerbelâ'da şehit edilen Hazreti Hüseyin Efendimiz'i ve onunla birlikte zulme karşı onurluca direnen tüm şehitleri rahmet ve hürmetle yâd ediyorum. Tekrar, muharrem ayının tüm İslam âlemine, ülkemize, milletimize merhamet, kardeşlik ve barış iklimini getirmesini temenni ediyorum.

Evet, Genel Kurulda iklim kanununu görüşüyoruz. Bu kanunu görüşürken -az önce de dinledik- her zaman için naralar atan CHP'nin yönetimindeki belediyelerle ilgili birkaç hususu gündeme getirmek istiyorum. Arıtma tesislerine temel atmama töreni yapmış, Marmara Denizi'ni tehdit eden müsilağ sorununu doğurmuşlardır. Aynı şekilde, İzmir gibi güzide bir turistik şehrimiz çöp dağlarının merkezi hâline gelmiştir. Açıkça denize dökülen kanalizasyonlarla 2025 Türkiye'sinde bir utanç tablosu hâlinde İzmir'i izlemekteyiz. Temizlik hizmetlerindeki eksiklik özellikle kenar semtlerdeki çöp toplama hizmetlerinde bariz şekilde hissedilmektedir. İstanbul'da, bugün iklimden, çevreden bahsedenlerin Çırağan Caddesi'nde 112 tane ağaç kesildiğinde ne iklim ne çevre, hiçbir şey aklına gelmemiş, söz konusu dahi etmemişlerdir.

Evet, iklim ve çevre çok önemli. İstanbul bugün son altı yıldır neleri yaşıyor biraz da ona bakalım. Büyük bir toplumsal umut ve değişim vaadiyle iş başına gelmişti Sayın Ekrem İmamoğlu ve CHP. Altı yılın sonunda şehir her geçen gün daha derinleşen yapısal sorunlarla karşı karşıya kaldı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi hizmetle değil, hizmetsizlikle anılır hâle geldi. Gerek ulaşım gerek altyapı gerekse mali yönetim açısından yaşanan olumsuzluklar İBB'nin geldiği yeri bizlere açıkça göstermektedir.

En temel sorunlardan biri olan ulaşım... Liyakatsiz kadrolara emanet edilen İETT yönetimi, Büyükşehir Belediyesi ulaşımının belkemiği olan otobüsleri bakımsızlığa sürüklemiş; bu süreçte sık sık alev alan, yolda kalan ya da arıza yapan araçlar İstanbullunun günlük hayatını çileye çevirmiştir. Metrobüsler ise boş yolda birbirine çarpacak kadar sistemleşmiş, bazı günlerde saatlerce ulaşım aksaklıkları yaşanmıştır. Her sabah yüzlerce metreyi bulan metrobüs kuyrukları toplu taşıma sistemindeki yetersizliğin ve yönetim zafiyetinin açık bir göstergesi hâline gelmiştir. Seçim öncesi metro projeleri büyük bir devrim olarak ilan edilmiş ancak sadece ya temeli atılmış, bırakılmış ya da hiç başlanılmamıştır. Çalışan metro hatlarında ise altyapı ihmalleri öne çıkmış, kimi istasyonları su basmış, yürüyen merdivenler sık sık arızalanmış, engelli erişim noktaları bakım yapılmadığı için devre dışı kalmıştır.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Arızalanmış değil, arızalatmışlar; bozmuşlar, düğmeye basmışlar; hepsini görüyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Modern ve erişilebilir bir ulaşım vadeden yönetim bu konularda sınıfta kalmıştır; asansörleri çalışmayan bir metropol olarak utanç verici bir hâle gelmiştir. Trafikte alternatif yolların açılmaması, sinyalizasyon sistemindeki yetersizlikler, toplu taşımanın yetersizliği gibi nedenlerle trafik İstanbul'da artık günlük yaşamı kilitleyen bir sorun hâline gelmiştir.

Göreve gelirken "israfla mücadele" vaadiyle yola çıkmış ancak geçen yıllarda kamu kaynakları reklam kampanyalarına, tanıtımlara ve etkinliklere harcanarak peşkeş çekilmiştir. Art arda gelen dış borçlanmalar belediye bütçesini de zora sokmuş, alınan borçlar hizmete dönüşmemiş, maalesef heba edilmiştir. Son dönemde gerek İBB gerekse iştiraklerinde artan yolsuzluk, rüşvet, usulsüzlük, adam kayırma iddiaları her geçen gün artmaktadır. CHP'yi yine CHP'liler ihbar etmekte ve her gün yeni bir iddia da gündeme gelmektedir. Şimdi soruyorum: Bu kadar iklimi, çevreyi düşünüyorsunuz da neden hizmet vermek yerine paraları heba ediyorsunuz?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ayakkabı kutusundaki paraları heba ediyoruz(!)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Neden toplu ulaşım ile ilgili sorunları çözümüyorsunuz? Neden otobüsler yanıyor? (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ayakkabı kutularında ve evdeki kasalarda sıfırlayamadığımız paraları kullanıyoruz(!)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Metrobüsler neden kaza yapıyor? Yürüyen merdivenler neden çalışmıyor?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Troller yapıyor, troller. Düğmeye basıyorlar, görüntüleri var.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Afet anında İstanbul perişanken neden İBB Başkanı tatil yapıyor?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Kanal A'yla video çekerken yakalandınız ya.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tabii, burada çok mantıklı bir açıklama da yapılmıştı, tatil hakkıydı. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, dinleyelim lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İstanbul trafiği, Ankara trafiği neden tıkanık hâle gelmiştir?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Sizin trolleriniz yapıyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Para kulelerini kim yayınlamıştır? Kameraları kim bantlamıştır?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Ayakkabı kutularından bahsedin, ayakkabı kutuları...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu kadar iddialar ortadayken iklimle ilgili yaptıkları hiçbir... Çevreyle ilgili hiçbir sorumluluklarını yerine getirmeyen CHP'nin bugün iklim kanunuyla ilgili söyledikleri de çok manidardır.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Duruşmaları TRT'de yayınlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tabii, CHP zor bir durumda bu dönemde. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - CHP kendisini her zaman demokrasinin, hukuk devletinin, şeffaflığın ve katılımcılığın bir savunucusu olarak siyasal temsilcisi olduğunu hep öne sürmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum Başkanım. (CHP sıralarından gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) - En borçlu belediyeler AK PARTİ'li belediyeler.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen dinleyelim. Grup Başkan Vekiliniz zaten cevap verir, lütfen dinleyin.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ancak partinin kendi içerisindeki işleyişine...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ankara'yı parsel parsel satanları da anlatın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...yıllardır liderlik değişimlerine baktığımızda bu söylemlerin sadece söylemde kaldığını, uygulamada bir karşılık bulmadığını görüyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - En borçlu belediyeler AK PARTİ'li belediyeler Sayın Başkan, ne zaman onları anlatacaksınız?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Tutanaklara geçin, Ankara'yı parsel parsel satanları da anlatsın.

CAVİT ARI (Antalya) - Milletvekili yakınlarına değerli arsaları kullandıran belediyeleri niçin anlatmıyorsunuz? Hepsini sayenizde oldu.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Deniz Baykal kaset kumpasıyla istifa ettirildikten sonra Kemal Kılıçdaroğlu Genel Başkanlığa getirilmiş ancak o da kısa sürede parti içinde karşılıksız bir sadakate dönüşmüştür. (CHP sıralarından gürültüler)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Yalanları dinleyemiyoruz fazla. Fazla yalanları dinleyemiyoruz, hemen başımızı ağrıttı.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Arkadaşlar, bir müsaade edin, ben tamamlayayım.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen, rica ediyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - 2023 yılının sonlarında yapılan kurultayda da yeni Genel Başkan seçilmiştir. Arkasından, Kemal Kılıçdaroğlu da ne demişti? "Sırtımdan bıçaklandım." demişti.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Sizi ilgilendirmez bizim içimiz. Ne oldu "Bay Kemal" birden "Kemal Kılıçdaroğlu" mu oldu?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Şimdi, herhâlde, son çare olarak Sayın Muharrem İnce'yi transfer ettiniz. Hep öyle denir ya "Tek çare Muharrem İnce" diye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Ne oldu "Bay Kemal" diyordunuz, birden "Kılıçdaroğlu" oldu.

BAŞKAN - Sayın Usta, lütfen tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum.

Son olarak yine iklim kanunundan konuşuyoruz. CHP Genel Başkanı Özgür Özel, Tekirdağ'da yaptığı bir mitingde, Ergene Nehri'nden aldığı bir şişe suyu elinde tutarak kamuoyuyla paylaştı.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Onun paylaştığı yalan değil ki. Kanseri vakaları o kadar arttı ki...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bakın, Ergene Nehri'yle ilgili Tekirdağ Belediyesine, kirlendiği için ve atık su konusunda gerekenleri yapmadığı için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız defaatle ceza yazmış. Tek tek baktım...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Arıtmaları yaptınız mı, arıtmaları? Drenajını bağladınız mı? Nehir deşarjını yaptınız mı?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Ne yazmış, hangi sanayimiz için, hangi fabrikaya yazılmış bu cezalar, bir bilgi verilsin bakalım. Belediyeler giremiyor OSB'lerin içine.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...2018 yılından başlayarak 2025 yılına kadar 35 kez ceza yazılmış ve toplam ceza miktarı 11 milyon 166 bin 734 TL olmuştur. Tekirdağ Belediyesine bu kirlilikle ilgili atık su konusunda gerekenleri yapmadığı için Bakanlığımız tarafından yazılmış cezaları söylüyorum.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Yok öyle bir şey. Ölen bizim arkadaşlarımız, ölen bizim insanımız, biraz empati yapın orada ölenlere ya! Her ailede en az 2 kanser vakası var, en az.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Eğer belediye hizmetlerini yapmazsanız, toplu ulaşımı desteklemezseniz... (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Son cümlem Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Usta, lütfen tamamlayın.

Sayın milletvekilleri, lütfen, hatibi dinleyin.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...atık suları arıtmak için tesis yapmazsanız çevreyi koruyamazsınız. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen arkadaşlar...

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Başkanım, yalan, yalan yani!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Parlamentonun saygınlığını korumaktan hepimiz sorumluyuz, burada olduğu hâlde yoklamaya girmeyen milletvekilleri de bu sorumluluğun altındadır. 20 kişiyle yoklamayı isteyip sonra geri kalan milletvekillerine "Siz yoklamaya girmeyin." diye talimat verenler de bu Parlamentonun saygınlığından sorumludurlar.

ALİYE TİMİŞ ERSEVER (Ankara) - Sizin için söyleniyor ya, bizim için değil o!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ya, sizin milletvekilleriniz gelmiyorsa bizim ne suçumuz var?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Hani nerede, iktidar vekilleri nerede?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, 600 milletvekili var; buraya 20 nöbetçi milletvekili koyarak milletvekilliği yaptığınızı sanmayın.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) - Meclisi takip edin biraz, takip edin. Vekilleriniz kanunları takip etsin dışarıda gezeceğine. Dışarıda ne yapıyorsunuz, gelin Meclisi takip edin.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

Sayın Günaydın söz istiyor.

Buyurun.

37.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, siz yirmi iki yıllık bir iktidarın sonunda Türkiye'yi devasa problemlerle karşı karşıya bırakacaksınız, 30 milyon insan açlık sınırının altında yaşayacak ve sonra elinize tutuşturulan kâğıtla CHP'ye iftira siyaseti atacaksınız. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET BAYKAN (Konya) - Ayıp, ayıp, ayıp! Bir Grup Başkan Vekiline "elinize tutuşturulan kâğıt" derken utanın, ayıp!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İşte, geldiğiniz yer burası. İşte, geldiğiniz yer burası. Şimdi devam edeceğim...

MEHMET BAYKAN (Konya) - "Elinize tutuşturulan..." Sizin elinize kim tutuşturdu? Beyefendi, utanmıyor musunuz? Sizin elinize kim tutuşturdu?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Peki, arkadaşlar sussunlar, arkadaşlar sussunlar, devam edeceğim.

BAŞKAN - Lütfen dinleyelim.

Sayın milletvekilleri, lütfen...

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sizin elinize kim tutuşturdu?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bak, benim elimde kâğıt yok. Benim elimde kâğıt yok. Al, gel, kâğıdı sana vereyim, gel kâğıdı sana vereyim, kâğıt yok benim elimde.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Aldırırım biraz sonra, gönderirim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Benim elime kimse kâğıt veremez. Bak, burada bomboş bir kâğıt var, benim elime kimse kâğıt veremez.

BAŞKAN - Sayın Günaydın, siz hitap edin.

Lütfen, dinleyelim arkadaşlar.

MEHMET BAYKAN (Konya) - İnsan bir hanımefendiye konuşurken...

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Başkanım, bir hanımefendiye "elinize tutuşturulan kâğıt" demek kurallara, kaidelere, adaba aykırıdır.

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bu arkadaşı susturursanız konuşacağım.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sizin elinize tutuşturulmuş Beyefendi.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Şimdi, bizim bu ileri geri konuşan arkadaşla söyleyeyim, elimdeki kâğıt Leyla Şahin Usta konuşurken aldığım notlardır.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir dakika, bir dakika... "İleri geri konuşan" diyemezsin öyle yaparak, o bir milletvekili.

MEHMET BAYKAN (Konya) - "Arkadaş" değil, "milletvekili" Beyefendi! Ben milletvekiliyim, sen de Grup Başkan Vekilisin!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Benim elime kimse kâğıt tutuşturamaz, ben aldığım notları şimdi sizinle paylaşacağım, söyleyeyim şimdi.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Bırak hocalık ayaklarını! Burada, Mecliste eşitiz, sen de Grup Başkan Vekilisin!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya bağırma, bağırma be bağırma, yeter! Konuşma daha fazla! Konuşma!

MEHMET BAYKAN (Konya) - Bırak! Sen bağırma!

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen birbirimizi dinleyelim.

Sayın milletvekilleri...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Şimdi, neresinden düzeltelim, neresinden düzeltmeye başlayalım? İstanbul'a sürekli hakaret, sürekli iftira "İstanbul yanıyor, ölüyor." Ya, İstanbul'u biz 2019'da 800 bin farkla aldık, 2024'te o fark 1 milyona çıktı. (CHP sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Aldınız da ne oldu?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yani insan hiç olmazsa milletin iradesinden utanır, millet nasıl oluyor da bunlara daha fazla oy veriyor diye bakar; madde bir.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Siz onu genel seçimlerde yapın, biz onu yaparız.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sandığı getir, bakacağız.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Daha yeni gitti sandık, acele etme, gelecek.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Madde iki; daha düne kadar yönettiğiniz Bursa'nın, Balıkesir'in, Manisa'nın ve tüm belediyelerin gecikmiş borçlarını bizden tahsil ederek belediyelerin çalışmalarını engellemeye çalışıyorsunuz ama onu bile beceremiyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yapılan anketlerde CHP'li belediyeler yüzde 58 oranında halk desteği alıyorlar, bundan da utanmıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

Gelelim zavallı yalanlara: Metrobüs kaza yapıyormuş; Allah kaza vermesin ya! Metrobüs sizin zamanınızda da kaza yapar, bizim zamanımızda da kaza yapar, insan kaza üzerinden mi siyaset yapar be kardeşim! Allah kaza vermesin ama şunu söyleyeyim sana: Otobüsler arıza yapmamışken bir otobüsü film setine çevirip orada arıza yapmış otobüs mizansenini çekerken iş üstünde yakalandınız, hiç mi utanmıyorsunuz?

MEHMET BAYKAN (Konya) - Fazilet durağı tiyatrosu!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bir köpeğin -affedersiniz- pisliğini naylon torba içerisinde otobüse yerleştirirken yakalandınız, hiç mi utanmıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yürüyen merdivenlere sabotaj yapmaya çalışırken iş üstünde yakalandınız, hiç mi utanmıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Günaydın, lütfen tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Tabii, tabii.

Şimdi, bir de tabii, Ankara Milletvekili olunca, elde de kâğıt olunca İstanbul hiç anlaşılıyor, rakam vereyim size: 2017'de sizin Belediye Başkanınız kaynak bulamadığı için bütün metro hatlarını durdurmuştu; biz geldik, 11 metro hattını aynı anda kazan dünyadaki tek belediye İstanbul Büyükşehir Belediyesi olmuştur. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler) Her türlü engellenize rağmen, her türlü yasaklamaya rağmen metrolar kazılıyor ve yavaş yavaş açılıyor. Geldiğimizde neydi biliyor musunuz? Açtığınız ve kapatmadığınız metro kuyularına insanlar düşüyor ve ölüyorlardı. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Ha, son olarak da şunu söyleyeyim: Ya, insan hakaret ederken bile "Yerine gider mi?" diye bakar.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Mikrofon açık söylediğiniz her şey doğru olmuyor.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Tekirdağ Büyükşehir bütün Trakya'yı zehirliymiş. Ben size bir şey söyleyeyim: Trakya'da, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ olmak üzere 3 tane il var, kentsel atıklar, evet, önemli bir sorundur ama Trakya'daki büyük sanayinin her türlü altyapısının olmamasının sorumlusu sizsiniz!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hangisine tek kuruş ceza yazdınız! (CHP sıralarından alkışlar) Dolayısıyla bu kumpas siyasetinden vazgeçin.

CAVİT ARI (Antalya) - Sizin döneminizde "Yapıldı." dediklerinizin parasını...

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bitiriyorum.

Bu iftira siyaseti sizi 2019'dan 2024'e kadar bulduğunuz yere getirdi. Birisi dedi ki: "Daha sandık yeni ortadan çıktı." Doğru, sandık yeni ortadan kalktı ve o sandıktan biz 1'inci parti olarak çıktık, hatırlatırım size. (CHP sıralarından alkışlar) Şu günkü anketlerde Cumhur İttifakı'nın toplamı kadar oy alıyoruz. Yargıçların cübbelerinin arkasına saklanmaktan vazgeçin! Çıkin karışımıza, görelim hadi! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz Sayın Günaydın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Çömez'in söz talebi var.

Buyurun Sayın Çömez.

38.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

"Şecaat arz ederken merdi kıbtî sirkatin söyler."

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Aynen öyle.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Diyoruz ki gelin çalıştırılalım burayı, komisyonları çalıştırılalım, hazırlansın yasa teklifleri doğru düzgün, burada görüşelim. Komisyonları çalıştırmıyorsunuz, buraya getirilenleri de "Aman bir an önce geçirelim." diyorsunuz. Bakıyoruz yoksunuz sıralarda, e, yoklama istiyoruz -İç Tüzük bize bu hakkı vermiş- istemeye de devam edeceğiz. Toplayın arkadaşlarınızı, gelsin çalışsınlar. Diyorsunuz ki: "Yoklama istiyorlar, kendileri yok."

Ben şimdi size bir gerçeği hatırlatayım, Mecliste neler oluyor bitiyor haberiniz yok herhâlde Sayın Şahin. Geçtiğimiz haftalarda İYİ Parti olarak bir önerge verdik, dedik ki: Engellilerin sorunlarını araştıralım. Gelin, hep beraber bir komisyon kuralım. Oylamaya gelindiğinde iktidar cephesinden yoklama talep edildi ve sizler burada olmanıza rağmen salonu terk ettiniz, oy vermediniz ve o gün Meclis kapandı, açın Meclis tutanaklarına bakın. Bugün suçladınız ki asla suç değildi, bu yaptığınızı da suçlamıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER ÖZMEN (Aydın) - Hep siz mi yapacaksınız, biraz da biz yapalım.

BAŞKAN - Sayın Çömez, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitiriyorum.

Gelin, burada Parlamentoyu çalıştırın. Biz yoklama istemeye devam edeceğiz, burada olup olmadığınızı bakmaya devam edeceğiz. Sakın ha, arkadaşlarınıza söyleyin, sahte pusula da vermesinler, tek tek orada denetleyeceğiz. Bundan sonra da araştırma önergelerimizde eğer yeterli sayıyı bulamazsanız, aynen engellilerde olduğu gibi yoklama isterseniz gereğini yapacağız, karşılığını bulacaksınız. Kendi yaptığınız şeyi kalkıyorsunuz Parlamenta şikâyet ediyorsunuz. Yazıktır diyorum size.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Çok ayıp bir şey.

İSMAİL ERDEM (İstanbul) - Böyle bir tavır var mı ya?

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun

39.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, Sayın Doçent Gökhan Bey, her nöbette, kadın olduğumuz için mi bilmiyorum ama, sürekli böyle bir aşağılama yöntemiyle "Eline tutuşturulan kağıtlar" diyerek...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ne alakası var ya! Niye böyle bir şeyin altını çiziyorsun!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kendi hazırladığım, yazdığım notlarımı okumaya hakkım yok mu Sayın Gökhan Bey? Siz doçentsiniz, siz yazarsınız çizerseniz de biz yazıp çizemez miyiz? Ne demektir ya! Bu üslubu kesinlikle kınıyorum ve şundan da eminim: Kasten, bile isteye bu cümleleri de söylediğine eminim, kasten yapıyor bunu. "Eline tutuşturulmuş..." efendim... Siz kendiniz herhâlde elinize tutuşturulmuş kağıtları çok okuduğunuz için herkesi kendiniz gibi zannediyorsunuz. Yeter!

"Kumpas siyaseti" deyince CHP'nin eline kimse su dökemez bir kere, onu ancak kendileri bilir, kendileri yaparlar. O konuda hiçbir şüphe yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Ergenekon'u biz yaptık, Balyoz'u biz yaptık, hepsini biz yaptık(!)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Film çevirmek, senaryo üretmek; bunların hepsini... Yürüyen merdivenleri de bozanlar kendi adamları, o filmleri çekenler de kendi adamları, çok iyi biliyorlar. Yapamadıkları şeylerin üstünü örtmek için maalesef kendilerince böyle siyasi kumpasların içine düşüyorlar ama ortaya da çıkıyor hepsi.

Bugün, sandıkta çok güçlüyüz diye güveniyorlar ama daha kendi genel merkezlerinde, kendi parti içindeki yönetimlerinde bir birliği sağlayamamış partiye kim güvenir, kim oy verir; kamuoyu bunu merakla soruyor. Bu sorunun cevabını da vakti gelince göreceksiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - İki kurultay yaptık, iki kurultay!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Az önce söyledim "Sırtımdan bıçaklandım." diyen Genel Başkanınıza böyle kumpaslar kurdunuz. Özgür Özel neden her hafta gidip Silivri'de rapor veriyor ve talimat alıyor, bunu da kamuoyuna bir açıklayın. Kim Genel Başkanınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Nereden biliyorsun! Orayı mı dinliyorsun!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Silivri'deki Ekrem İmamoğlu mu yoksa Özgür Özel mi? Bunların hepsi kamuoyunun çok ciddi denetiminde ve gözetiminde. Bunları bir tek siz biliyorsunuz zannetmeyin.

BAŞKAN - Sayın Usta, tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir şeyler söyleyerek insanları aldattığını zanneden insanların genel yapısı kendilerinin çok zeki olduklarını, diğerlerini aldatıldıklarını düşünmektir ama unutmasınlar, bu millet çok zeki bir millettir, her şeyi görür, ölçer, biçer, tartar, aldanmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

Sayın Günaydın, lütfen yeni bir sataşmaya mahal vermeden söz hakkınızı kullanın, konuyu kapatalım, lütfen.

Buyurun.

40.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Leyla Şahin Usta'nın sözleri arasında katıldığım tek cümle son cümlesidir, o da milletin zeki olduğudur. Evet, millet zeki ve her şeyi görüyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Millet, yirmi iki yıllık iktidarınızda neler yaptığınızı gördüğü için her türlü baskıya ve iftiraya rağmen son yerel seçimlerde CHP'yi 1'inci parti yaptı ve o günden bu yana tüm kumpas siyasetinize rağmen yukarıda tutmaya devam ediyor. "Bizim kumpasla işimiz olmaz." diyorsunuz ya, size Ergenekon'u hatırlatırım, Balyoz'u hatırlatırım, KCK'yi hatırlatırım, FETÖ'yü hatırlatırım, CHP'ye yapmaya çalıştıklarınızı hatırlatırım. Siyasetiniz kumpas siyasetidir, tarihiniz buradan geliyor, bunu söyleyeyim.

Tabii, baştan söylemem gereken bir şey var, burada söyleyeyim: Sayın Leyla Şahin Usta bir kadın Grup Başkan Vekilidir. Karşımda ben Adalet ve Kalkınma Partisinin Grup Başkan Vekilini görüyorum. Kadın olduğu için ekstra saygı duymak isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çok kasıtlı olarak her seferinde bir laf söylüyorsunuz.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yoksa kadın kimliğine yönelik herhangi bir olumsuz tavır içerisinde olmam mümkün değildir. Dolayısıyla, meseleyi buraya çekmek yerine somut olarak söylediklerimize cevap vermesi, iş üzerinden, rasyonel, pozitif bir anlam yakalaması, iftira atmaktan vazgeçmesi lazım.

Silivri'den talimat alıyormuşuz...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - "Ele tutuşturulan kâğıt." diyen sen değil misin Sayın Günaydın?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Silivri'de Ekrem Başkanla yaptığımız konuşmaları sen nereden biliyorsun ki? Sen oraya gelip bizimle beraber dinleme mi yapıyorsun? Ha, şunu diyorsan, hani diyorsunuz ya: "Silivri'den vazgeçin, mitinglerden vazgeçin; gelin, Ankara'da bizim gibi siyaset yapın." Biz sizin gibi değiliz kardeşim, sizin gibi siyaset yapmayacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Biz de sizin gibi değiliz, biz de sizin gibi değiliz Allah'a şükür.

KADEM METE (Muğla) - Elhamdülillah bizim gibi değilsiniz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Son sözüm de şudur: Genel Başkanlarımızla, eski Genel Başkanlarımızla farklı fikirlerde olabiliriz ama birbirimize asla saygısızlık yapmayız. Ha, siz eski Genel Başkanınız Necmettin Erbakan'ın sizin hakkınızdaki söylediklerini okursanız yüzünüz kızarır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hiçbir şey söylememiştir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Neler söylediğini hep beraber hatırlıyoruz, onlara bakın siz. (CHP sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan, kadın mevzuuyla ilgili bir şey söylemem lazım, kadın mevzuuyla ilgili.

BAŞKAN - Sayın Usta, bitirsek artık bu tartışmayı.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biliyorum, uzatmak istemiyorum ama kadın mevzuuyla ilgili bir şey söylemem lazım.

BAŞKAN - Lütfen bir dakikada tamamlayın.

41.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yapığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kendisi bana "eline tutuşturulmuş kağıtlar" demeseydi ben böyle bir cümleyi zaten söylemezdim ama Gökhan Bey her nöbetimizde bunu -demin de söyledim- çok net bir tavırla yaptığı için artık...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, Özlem Hanım'la da çalışıyoruz ya! Nereden çıkıyor bunlar, ne saçma sapan şeyler bunlar ya! Allah Allah!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ona da yapıyorsunuz, ona da söylüyorsunuz çok dikkat çekici bir şekilde; siz dikkat etmiyorsunuz ama çok dikkat çekici bir şekilde bunu yapıyorsunuz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hanımefendi, ben kendimi tanıyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu konuda bir özür falan beklemiyorum, hiç önemli de değil, zaten gerek de yok.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, ne özrü? Özür dileyecek ne var ki yani iki Grup Başkan Vekili konuşuyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - O kendi üstenci tavrıyla konuşmalarına zaten devam edecektir ama bunun da artık anlaşıldığının ve kamuoyunda tepki gördüğünün farkına varsınlar lütfen.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kamuoyunun tepkisini görüyoruz.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, bir dakikalık yerinden sisteme giren sayın milletvekillerinden sadece 5 kişiye söz vereceğim, sonra gündeme geçeceğiz zaten.

Sayın İlhami Özcan Aygün...

42.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'un, savunma sanayisinde çalışanların şüpheli ölümlerine ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, Türk savunma sanayisi büyük bir sıçrama yaptı. Türkiye'ye Kıbrıs Barış Harekâtı'nın sonrasında ambargo uygulanmıştı. Buradan rahmetli Ecevit ve rahmetli Erbakan'ı rahmetle anıyorum. Kurdukları TAI ve ASELSAN şu anda ülkemizin savunma sanayisinde belkemiği oldular. Yanı başımızda bir savaş var, çok etkin kişilere nokta atışı suikastlar da yapılıyor. Ülkemizde FETÖ'nün etkin olduğu dönemde, 2006 yılından bu yana ASELSAN mühendislerimizin şüpheli ölümlerine tanık olduk. Bunları araştıran savcının da FETÖ'cü çıkmasının ardından "intihar" adı altında soruşturmalar kapatıldı. Son dönemde yeniden şüpheli ölümler görülmeye başlandı; ocak ayında ROKETSAN'da yazılım mühendisi Yusuf Serdar Yücel sodyum nitratla zehirlenerek ölüyor, mayıs ayında HAVELSAN'da görev yapan siber güvenlik uzmanı R.K. Ranzaya asılı hâlde bulunuyor. Özellikle füze savunma sistemleri üzerine çalışan iki kurumda yaşanan bu iki hadisenin intihar olmadığına inanıyorum, aileleri de aynısını söylüyor. Bu konunun üzerine gidecek cesur bir savcı arıyorum.

Yine, bu uzmanların askerî lojman gibi yüksek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ali Bozan... Yok.

Sayın Mehmet Karaman...

43.- Samsun Milletvekili Mehmet Karaman'ın, uyuşturucu bağımlılığıyla mücadeleye ilişkin açıklaması

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Vatandaşlarımız adına hesap soruyoruz. Uyuşturucu bağımlılığı, bireyin sosyal hayattaki sorunlarının yol açtığı tehlikeli bir sonuçtur. Gençleri madde bağımlılığına karşı koruyacak olan ise çevresel faktörler ve bireyin sağlıklı bir sosyal hayatın içinde olmasıdır. Uyuşturucu gibi diğer bağımlılıklarla mücadelede sporun koruyucu rolü Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2018 tarihli raporunda açıkça vurgulanmıştır. Gençleri riskli alışkanlıklardan uzak tutmak için amatör spor kulüplerinin desteklenmesi, spor tesislerinin yaygınlaştırılması ve bağımlılıkla mücadelede görevli personel sayısının artırılması önerilmiştir. Ancak aradan geçen yıllara rağmen bu önerilerin ne ölçüde hayata geçirildiği belirsizdir. Gençlerin spor yoluyla güçlendirilmesi bağımlılıkla mücadelenin temel ayağı olmalıdır. İlgili kurumların bu konuda somut adımlar atması, gençleri bağımlılığa karşı sahipsiz bırakmamak için şimdi hesap vakti.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Tahtasız...

44.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Çorum Belediye Başkanı Halil İbrahim Aşgın'a seslenmek istediğine ilişkin açıklaması

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Çorum'da bir açılışa "Cumhuriyet Halk Partisine ve Mehmet Tahtasız'a rağmen Çorum'a hızlı trenin temelini attık." diyen Çorum Belediye Başkanı Halil İbrahim Aşgın'a Türkiye Büyük Millet Meclisinden sesleniyorum: 1998'de temeli atılan, yüzde 25'i tamamlanan Çorum Havalimanı'mızı 2002 yılında, tasarruf tedbirleri gerekçesiyle, bize rağmen rafa siz kaldırdınız Sayın Aşgın. Sizin kaderine terk ettiğiniz Çorum Havalimanı inşaatında şu anda inekler otuluyor; TikTok çekin ve halkımız oradaki o kötü manzarayı görsün. Mehmet Tahtasız'a bir kez daha kızın, yıllardır gündeme taşıdığım Çorum Havalimanı'nı yapmayın diyelim, belki bana rağmen yaparsınız. 2018 seçim öncesi söz verdiğiniz acemi birliğini getirmeyin diyelim; Hitit Üniversitesi Güney kampüsündeki morfoloji binasını, tıp fakültesini yapmayın diyelim; Çorum-İskilip-Osmancık-Mecitözü-Ortaköy yolunu yapmayın diyelim; İskilip-Tosya, İskilip-Oğuzlar sahil yolunu yapmayın diyelim; yarım kalan tarımsal sulama kanallarını ve barajları...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Hasan Öztürkmen... Yok.

Sayın Cavit Arı...

Buyurun.

45.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Korkuteli ilçesindeki sulama birliğinin yarattığı mağduriyete ilişkin açıklaması

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Geçtiğimiz dönemlerde sulama birlikleri ülkemizde DSİ Genel Müdürlüğüne devredildi ve çiftçinin, üreticinin sorunsuz bir şekilde yönettiği sulama birlikleri DSİ tarafından yönetilirken büyük sorunlarla karşı karşıya kaldı. Örneğin, Korkuteli ilçemizde sulama birliğini yöneten, memur zihniyetiyle yöneten arkadaşlarımız bu konuda ciddi başarısızlık yarattı ve bugün çiftçimiz perişan vaziyette. Haziran ayının sonuna gelindi, hâlâ çiftçi suya kavuşmadı ve üstelik de geçen yıl 450 TL olan dekar başına fiyat şu an 700 TL'ye çıktı ama ortada su yok. Kış sezonunda don var, yaz sezonunda su yok; çiftçi bu uygulamadan mağdur durumda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son olarak, Sayın Ayten Kordu...

46.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, muharrem ayına ilişkin açıklaması

AYTEN KORDU (Tunceli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Muharrem ayı biz Alevi Kızılbaş sürekliliği için yalnızca bir matem değildir; zulme, haksızlığa ve inkâra karşı hakikat uğruna direnişin adıdır. "Yol bir, sürekin binbirdir." düsturuyla yol yürüyen inancımız, bu ayda tuttukları oruçla sadece açlığa ve susuzluğa değil, adaletsizliğe, inkâra ve zorbalığa karşı tarihsel bir manevi duruşu da gösterir. Bu duruş, mazlumdan yana, zalimin karşısında olmanın, hakikatin yanında olmanın, saf tutmanın da niyazıdır. Kerbelâ'dan Dersim'e, Dersim'den Sivas'a, günümüzde Lazkiye'ye kadar uzanan katliam zinciri, zalim düzenlerin, zamanın ve bugünkü eşitlik ve demokrasi isteyen toplumlara karşı aynı zulüm ve katliam zihniyetiyle devam ettiğini göstermektedir. Hüseyini duruşu yaşatan Alevi inanç sürekliliğini, Yezid zihniyeti tarafından katledilen, o günden bugüne katledilen her canımızı saygıyla anıyor; tuttukları orucun Hak katında kabul olmasını, eşitliğe, demokrasiye ve toplumsal barışa vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz sayın milletvekilleri.

Şimdi gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, uyuşturucuya mücadelede sınır kapılarında fiziki ve teknolojik altyapının yeterliliği, gümrüklerde görevli personel kapasitesi ve eğitim düzeyi,

narkotik suçlara yönelik başarı oranları, dijital yollarla işlenen uyuşturucu suçlarının izlenme kapasitesi, kargo, internet ve posta yoluyla yapılan uyuşturucu transferlerinin tespit mekanizmaları, uyuşturucu suçlarına dair cezai uygulamaların etkinliği ve caydırıcılığı süreçlerinin araştırılması amacıyla 26/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

26/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/6/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent Kaya
İstanbul
Grup Başkanı

Öneri:

Muğla Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, uyuşturucuyla mücadelede sınır kapılarında fiziki ve teknolojik altyapının yeterliliği, gümrüklerde görevli personel kapasitesi ve eğitim düzeyi, narkotik suçlara yönelik başarı oranları, dijital yollarla işlenen uyuşturucu suçlarının izlenme kapasitesi, kargo, internet ve posta yoluyla yapılan uyuşturucu transferlerinin tespit mekanizmaları, uyuşturucu suçlarına dair cezai uygulamaların etkinliği ve caydırıcılığı süreçlerinin araştırılması amacıyla 26/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 26/6/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Sayın Selçuk Özdağ, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uyuşturucuyla mücadeleyle ilgili vermiş olduğumuz grup önerisi üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Dünya Uyuşturucuyla Mücadele Günü. Peki, Türkiye'de insanlarımızı nasıl kaybediyoruz, kısaca oraya temas etmek istiyorum. Birinci Cihan Harbi'nde insanlarımızı kaybettik, 5,5 milyon kişi ve ardından Kurtuluş Savaşı'nda kaybettik, yaklaşık 165 bin kişi. Ardından 1960 darbesi, 1971 darbesi, 1980 darbesi, daha sonra 1997 postmodern darbe, ardından da 15 Temmuz, hatta terör örgütleri de aynı şekilde insanlarımızın kaybedilmesine vesile oldular.

Bunların yerine tekrar insanları koyabilirsiniz, koyabiliyoruz da zaten; bir af çıkarırsınız, ardından yeniden insan yetiştirirsiniz okullarınızda ama aynı zamanda da beyin göçünü durdurmak için gayret sarf edersiniz. İki şeyle ilgili baş edemezsiniz. Bir: Beyin göçünü beyin gücüne döndüremezsiniz, çok zordur o. İkincisi de uyuşturucu müptelası olan insanları tekrar yeniden topluma kazandırılmazsınız.

Değerli milletvekilleri, özellikle Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekillerine seslenmek istiyorum: Düşünün, Türkiye'de resmî rakamlara göre, TÜİK'in rakamlarına göre tam 2 milyon kişi madde bağımlısı, çok korkunç bir rakam bu. Birilerinin söylediğine göre 5 milyon kişi, bazı iddialara göre de 10 milyon kişi madde bağımlısı, çok ciddi şekilde uyuşturucu Türkiye'ye giriyor. Peki, önce ne yapmamız lazım? Bu uyuşturucunun Türkiye'ye girmemesi lazım. Hani diyordu ya sabık Bakan "Dünyanın en güvenli sınırlarına biz sahibiz." Peki, dünyanın en güvenli sınırlarına sahiptiriz de bu uyuşturucuyu kimler getiriyor, Allah aşkına söyler misiniz? Ufolar mı getiriyor, uzaylılar mı getiriyor; kim getiriyor? Sabık Bakan şöyle diyordu: "Ben her hafta 5 bin torbacıyı yakalıyorum." 5 bin torbacı ayda ne yapar? 20 bin torbacı. Peki, yılda ne yapar? 240 bin torbacı. Ya, cezaevlerinde zaten 420 bin kişi var, bu torbacılardan 240 bin kişiyi yakalıyorsan geri kalan nerede? Tekrar salmışsın bu insanları.

Peki, baronlarla ilgili işlem yapıyor musunuz? Yok hatta o baronlar telefonlarla yurt dışına çıkarılıyorlar, cezaevinden çıkarılıyorlar, başka yerlere gidiyorlar. Kaynağı kurutmak lazım, sivrisineklerle uğraşmamanız lazım, bataklıkla uğraşmanız gerekiyor; bu çocuklar perişan. Anneler beni buldular, geldiler üç sene önce, "Çocuklarımız, kızlarımız fuhuş tüccarlarının eline düşüyor. Çocuklarımız aynı zamanda hem torbacı oluyorlar hem içiyorlar, onlar cezaevine girsinler diyerek savcılara yalvarıyoruz." diyorlardı ve ardından Saadet Partisi de DEVA Partisi de çalıştaylar yaptı, hem Sayın Milletvekilimiz Elif Esen Hanımefendi hem de Mesut Doğan Milletvekilimiz, ardından ben de çalışma yapmıştım. Birlikte, beraberce bu hafta bir farkındalık yaratalım -ne yapalım- üç gün üst üste grup önerilerimizi uyuşturucuyla mücadeleye tahsis edelim dedik. Soru önergelerimizi... 103 soru önergesi verdik bakanlara. Tabii, cevap verirlerse, Anayasa'yı çiğnemezlerse... 24 maddelik bir kanun teklifini sunduk bugün ve verdik. Aynı zamanda da bütün teşkilatlar; DEVA Partisinin, Gelecek Partisinin ve Saadet Partisinin bütün teşkilatları Anadolu'da ve şehirlerinde en merkezî yerlerde bu konuda farkındalık yaratmak için gayret sarf ediyorlar.

Bakın, arkadaşlar, AMATEM'ler yetersiz, ÇEMATEM'ler yetersiz, okullarımız bu konuda çok yetersiz ve okul önleri tamamen torbacılarla dolu. Okulda, eğitimde başarısızsınız. Yani burada insanlara "Aman uyuşturucuya karşı dikkatli olun." diyebileceğiniz bir eğitim mekanizmanız yok.

Peki, sokaklar nasıl? Sokaklar tamamen uyuşturucularla dolu ve insanların güvenliği yok, huzuru yok ve de yaşam garantimiz yok. Birisi gelip sizi öldürebiliyor, birisi gelip bir kızın boynunu kesebiliyor. Ardından neresi var? Sokağımız güvenli değil, çocuklarımızın bulunduğu eğitim yuvaları güvenli değil.

Peki, aileler güvenli mi? Hani, aile yılında ailemiz nerede? Dünyanın en büyük imparatorluğu, en büyük devleti ailedir arkadaşlar. Aileniz güçlüyse devletiniz güçlü demektir. Ailelerimiz güçsüz. Neden? Boşanmalar artmış vaziyette. Evlilikler mi çok, boşanma mı çok diye istatistiki rakamlara bakıyorsunuz, boşanmalar çok.

O zaman ne yapmamız lazım? Topyekûn bir seferberliğe ihtiyacımız var. Bir, artık sınırlarımızdan Türkiye'ye uyuşturucu girmemelidir. Eskiden transittik, şimdi pazar hâline geldik ve "Bizim bugün kullanma sayımız 10 milyonu buluyor." diyorlar, korkunç bir rakam. Tedavileri mümkün değil bu çocukların, katil olacaklar; tekrar, yeniden uyuşturucuyla mücadele etmede biz başarısız olacağız. AMATEM'lerin, ÇEMATEM'lerin sayısını çoğaltacağız; okullarda eğitim mekanizmamızı oluşturacağız, sokakları güvenli yapacağız. 600 bin polisimiz ve bekçimiz var arkadaşlar, jandarmamız var, 40 bin istihbaratımız var, 40 bin kişi istihbaratta çalışıyor. Peki, buna rağmen Türkiye'ye uyuşturucu niye giriyor? Gelin, ben bazı şehirlerin ismini vermeyeyim, bazı sokakları vermeyeyim. Ben farklı mahallelerde büyüdüm; Ankara'nın farklı mahallelerinde, İzmir'in farklı mahallelerinde, Manisa'nın farklı mahallelerinde - tırnak içinde söylüyorum- buralarda büyüdüm; gidelim o mahallelere, ben bugün akşamleyin hepinize istediğiniz kadar uyuşturucu alacağım, çok rahat bulacağım bu uyuşturucuyu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Ve çok rahat bir şekilde bulacağım bunları. Nasıl bulacağım ben? Niye giriyor bunlar? Hani siz bunlarla ilgili mücadele yapıyordunuz? Şimdi, yine aynı şekilde biz bu çalıştayımızı yaptık; çalıştayımızı yapar yapmaz, akşamleyin haberleri izliyorum, şöyle diyor İçişleri Bakanı: "Efendim, şu kadar torbacı yakaladık." Ya, bırak torbacıyı kardeşim sen ya! Ne torbacıyla uğraşıp duruyorsun, sivrisineklerle? Sen bu ülkeye uyuşturucu sokma, eroin girmesin bu ülkeye, metamfetamin girmesin bu ülkeye! Niye giriyor bunlar, neden giriyor, niye? Görevini yapmayan insanlar var. Hani Anadolu'da bir tabir var ya, eskiden söylerlerdi "Hükümdar yol vermezse eşkiya kervan basamazmış." diye. Güvenlik güçleri -iyileri tenzih ederim- görevlerini yapmış olsalar buraya gidebilirler mi Allah aşkına? Kuş uçmaz bu memlekette, kuş -Emniyet Genel Müdürlüğü, Bakanlık yapan arkadaşlarınız var içinde, Emniyet Müdürlüğü yapan arkadaşlarınız var- ve inanın, yemin ediyorum, bir hafta içerisinde bu ülkede bütün uyuşturucuyu kesersiniz.

İki: Bu çocukları tekrar yeniden hayata döndürmeniz lazım, bu aileleri kurtarmanız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Nasıl kurtaracaksınız? Ekonomiyi düzeltereksiniz, ekonomiyi düzelttiğiniz gibi de aynı zamanda sosyal devleti inşa edip aile devletini inşa edeceksiniz.

Grup önerimize inşallah destek verirsiniz. Gelin, bakın, kanayan bir yara için ne olur "Bunu Gelecek, Saadet, DEVA yani YENİ YOL Grubu verdi." demeyin; ellerinizi kaldırın, araştırma önergemize "evet" oyu verin, ciddi bir araştırma komisyonu kuralım ve bunun sebep ve sonuçlarını birlikte inceleyelim diyor, saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, bugün burada aslında bu ülkenin nasıl adım adım bir uyuşturucu bataklığına sürüklendiğini konuşmak zorundayız. Aynı şekilde, milletimizin nasıl göz göre göre zehirlendiğini ve bunun karşısında asıl sorumlu olanların nasıl üç maymunu oynadığını konuşmalıyız. Efendim, YENİ YOL Grubunun önergesini biz destekliyoruz ve aynı mahiyette İYİ Parti grup önergesini birazdan Tekirdağ Milletvekilimiz Sayın Selcan Taşcı paylaşacak.

Muhterem milletvekilleri, bugün başlayan yas-ı matem oruçlarınızı Cenab-ı Hak izzeti dergâhına kaydetsin ve bu vesileyle, bugün burada, insanlık tarihinin en hazin, en onurlu duruşlarından birini, Kerbelâ'da şehadetiyle adaleti diriltten Hazreti Hüseyin'i anmak istiyorum. Kerbelâ sadece bir çölün adı değildir; Kerbelâ vicdan ile zulüm arasındaki kıyametin adıdır ve Hazreti Hüseyin yalnızca bir şahsiyet değil haksızlığa karşı "Hayır!" demenin adıdır. O, susuzluktan kuruyan dudaklarıyla insanlığa en büyük dersi verdi. Zulme boyun eğmektense adalet uğruna can vermek daha yücedir. Yanında 72 can vardı, 72 nur, 72 secde izli alın ve karşısında bir saltanat uğruna kendi öz Peygamber'inin torununu kurban etmeye yeltenen bir karanlık ama Kerbelâ bize gösterdi ki zulüm kılıçla kazanılır gibi görünse de tarih daima hakkın ve hakikatin yanında kalacak. Bugün bizler hakkı eğer haykırabiliyorsak hâlen, işte Kerbelâ'da toprağa düşen o aziz direnişe borçluyuz. Hazreti Hüseyin'in susuzluğu bir milletin susuz kalmamasının da teminatı oldu, onun şehadeti ümmetin uyanış feneri oldu. Bizler her çağda Kerbelâ'nın hangi safında durduğumuzu sorgulamakla mükellefiz. Hazreti Hüseyin'i sadece yaslarla değil onun adaletini, irfanını ve onurlu direnişini kuşanarak anladığımızda Kerbelâ bir matem değil bir diriliş olur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Herkes birisinin yanında durarak şahsiyetini, kimlik tanımlamasını yapıyor. Biz de Yezid'in karşısında kimlik kodlarımızı ilan ediyoruz, Hüseyin'i'ye ve bu, tüm değerlerimizin ortak adıdır. Allah, Hazreti Hüseyin'i ve Kerbelâ şehitlerini rahmetiyle kuşatsın ve bizleri onların yolundan, izinden ayırmasın. Adaletin kalmadığı, zulmün arşıâlâya ulaştığı bu dünyada bize her yer Kerbelâ, her gün aşure.

Saygılarımla efendim. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Ayten Kordu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; herkese merhabalar.

Bugün uyuşturucuyla ilgili gündem maddesi üzerine, YENİ YOL Partisinin önergesi üzerine söz aldım. Uyuşturucu gibi bir sorunun, dünya çapında sorun olan ve Türkiye'de de her tarafı sarmış durumda olan bir sorunun kendinin tek başına güvenlikçi ve sosyal politikalarla ele alınamayacak kadar büyük bir sorun olduğunu düşünüyorum. Yani bu meselenin kendinin sadece asayiş ya da güvenlikçi politikalarla ele alınması mümkün değil çünkü uyuşturucunun sonucu olarak ortaya çıkan ama ilk sebebine doğru gitmemiz... Yani uyuşturucu nasıl bu ülkeye giriyor, nasıl bu ülke bu kadar uyuşturucunun güzergâhı hâline getirildi ve bu uyuşturucu

nasıl bu kadar güvenlikçi politikalara rağmen her tarafa yayıldı ve 12-13 yaş grubuna kadar düştü? Ben onların sebepleri ve nedenleri üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum çünkü uyuşturucu sorunu sadece bir asayiş sorunu olmamakla birlikte, toplumsal mühendislik projelerinin, inkâr ve asimilasyon politikalarının bir parçası hâline de getirildi Kürt coğrafyasında; çünkü bu kadar merkezî, bu kadar otoriter, bu kadar her şeyi kendine göre ele alan, bu kadar yereli bastıran, yerel çalışmaları bastıran bir zihniyetin bu kadar homojenleştirme ve kontrol altına almaya çalışmasıyla beraber bunun en ağır bedellerini halkların ödediği kesindir.

Bakin, Kürt coğrafyasında, özellikle uyuşturucu, toplumsal çözülme ve bir denetim aracı olarak işlev gördü ve bu, sistemli olarak geliştirildi. Bölgede uyuşturucu çetelerinin ve şebekelerinin çok rahat bir şekilde bu zemini yaratması Türkiye'de bu inkârcı, merkezî, tekleştirici politikaların bir parçası olarak ilerletildi. Yani bölgede Kürt gençleri eşitlik talep etmesin, demokrasi talep etmesin, tarihiyle, coğrafyasıyla uğraşmasın diye zaten uyuşturucu bir depolitizasyon aracı olarak özellikle Kürt coğrafyasında geliştirildi.

Bakin, ben Dersim Milletvekiliyim. Dersim'de gece hastaneye gidin, uyuşturucuyla acile gelen gençleri görmek çok mümkün. Bu kadar kalekolla, coğrafyanın her yerinde, "güvenlikçi politika" adıyla her yerde kalekol inşa eden, her yerde güvenlik bariyerleri ören, büyük büyük beton bloklarla içeriye girişlerde güvenlikçi önlem alan bu sistemin nasıl aslında o şehirlerde uyuşturucuyu satanları bulamadığı, yakalayamadığı, engel olamadığı üzerinden düşünülürse bu politikaların nasıl yaygınlaştırıldığını düşünmek mümkün.

Dolayısıyla şunu bir kez daha söylemek istiyoruz: Bakın, 2016'da, 2017'de kayyumları atadığınız her yerde GENÇSEN'leri kapattınız, kadına yönelik şiddetle mücadele yerlerini kapattınız. Neden? Çünkü merkezîyetçi politikalarınızı esas aldınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AYTEN KORDU (Devamla) - Bu yerelin uyuşturucuyla mücadele konusunda fikrini, düşüncesini, mücadele biçimlerini geliştirmesini istemiyorsunuz; çok ciddi merkezî politikalarla yürütmek istiyorsunuz. Bir toplumda eğer yerel bu mücadeleye katılmazsa, bir toplumda eğer anneler asayiş polisi gibi ele alınırsa -ki önceki dönemde kayyum valisi öyle bir sloganla yola çıkmıştı, en büyük narkotik polisi annedir diye çok kötü sloganla bir çalışma yürütmüştü- toplumun üzerine atılan uyuşturucu sorununu sanki bireylerin sorunuymuş gibi, sanki ailelerin sorunuymuş gibi gören bir yaklaşımın kendisi kendi ana sorunlarını görmekten uzak bir politika izliyor demektir. Dolayısıyla bu Hükümetin, bu iktidarın uyuşturucunun yaygınlaşmasıyla ilgili ciddi bir politikası söz konusu değildir. Öyle, alttan torbacılarla, alttan yapılan baskınlarla bu işin gelişmeyeceği, çözülmeyeceği çok bellidir. Dolayısıyla, bütün toplumun dinamiklerinin bu işe katılarak yeniden ele alınması, bir araştırma komisyonunun mutlaka bu konuda kurularak gerçek durumun açığa çıkarılması gerektiği konusunda biz de hemfikiriz.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Kayıhan Pala.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan ve değerli üyeler, yeni görevlerinizde başarılar diliyorum.

Şimdi çok önemli bir toplum sağlığı sorununu konuşuyoruz. Sağlık Bakanlığının birkaç hafta önce yayınladığı son araştırmaya göre Türkiye'de 15 yaş üstü nüfusta madde kullanan ya da madde bağımlısı olanların oranı yüzde 2,6'ya ulaşmış durumda; bu, Sağlık Bakanlığının resmî verisi. Yani 2 milyona yakın insanın -15 yaş üstü olmak koşuluyla- ciddi bir şekilde ya madde kullandığı ya da artık madde bağımlısı olduğu çok açık. Ülkemizde eskiden bilinen geleneksel maddeler yerine artık onlarla birlikte yeni ve sentetik uyuşturucular da gündemde, metamfetamin bunların en başında geliyor. Ülke tamamen bir pazar hâline dönüşmüş durumda ve Emniyet Genel Müdürlüğü raporlarına baktığımızda hem bu maddelerin kullanımında ciddi bir artış olduğu hem de hedef kitlesinin giderek daha küçük yaşlara doğru yöneldiği anlaşıyor. Şimdi, ben özellikle Avrupa atık su analiz raporlarından yola çıkarak size hepimizin canını sıkacak bazı rakamlar vereyim: Avrupa atık su analiz raporunda 100'ü aşkın kent arasında atık sularında en fazla met bulunan, tespit edilen yerler içerisinde maalesef İstanbul ve Adana var. Diğer araştırmalara bakalım, atık su analizlerinde hangi illerde ciddi sorunlar saptanmış? 2011, Van, Konya, Gaziantep, Mersin, Adana, Diyarbakır, Kayseri, Trabzon; 2019, İstanbul Beyoğlu; 2021, Antalya, Aydın, Bursa, Denizli, İzmir, Samsun. Üstelik güvenlik güçleri yeni psikoaktif maddeler konusunda da uyarıyor. Bunların giderek toplumda daha fazla karşımıza çıkma ihtimali var.

Değerli milletvekilleri, bugün cezaevlerinde 100 binin üstünde tutuklu ve hükümlü, maalesef, madde bağımlısı olduğu iddiasıyla ve bununla ilgili suçlarla orada bulunuyor. Dolayısıyla 2 milyona yakın insanın kullandığı, 100 bininin cezaevinde olduğu -birazdan söyleyeceğim- 350 bininin ise tedavi olmak amacıyla sağlık kurumlarına başvurduğu çok ciddi bir halk sağlığı sorunundan söz ediyoruz. Yine, bugünlerde ortaya çıktı ki ölümler de giderek artıyor.

Burada az önceki konuşmacılar da söyledi, bir tek narkotik güçlerin başarılı operasyonlarıyla uyuşturucu ve madde bağımlılığına karşı güçlü bir müdahalede bulunmak mümkün değil. Bu konuda özellikle Sağlık Bakanlığı, Aile Bakanlığı, diğer bakanlıklar ve ilgili kuruluşların da eş güdüm içerisinde çalışarak gençleri, kadınları, çocukları bu tehditte koruyacak bir mekanizma geliştirilmesi mutlaka gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAYIHAN PALA (Devamla) - Bir dakika daha alabilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

KAYIHAN PALA (Devamla) - Değerli milletvekilleri, kapasite yetersizliği var. Türkiye'de bu konuyla ilgili yalnızca 138 tedavi merkezi var ve toplam yatak kapasitesi 1.396, yatarak tedavi gören kişi sayısı 13 bin kadar ve başvuru sayısı ise 350 bin kadar. Dolayısıyla bir yandan narkotikin güçlü mücadelelerine, diğer yandan da özellikle bu madde bağımlılığıyla buluşmuş olan gençleri tedavi edecek mutlaka yeni kurumlara ihtiyaç var. Üstelik yakın gelecekte ortaya çıkabilecek, örneğin Kuzey Amerika'da büyük krizlere yol açan fentanil gibi sentetik birtakım uyuşturucu maddelere karşı da her birimizin önlem alması gerekir. Bağımlılık bir yandan toplumsal huzuru ve ülkemizin geleceğini tehdit ederken çok önemli bir halk sağlığı sorunu olarak, diğer yandan da organize suç örgütlerinin finansmanında rol oynayan çok ciddi bir konudur.

Biz bu önerenin kabul edilmesi yönünde bir eğilim içerisindeyiz.

Teşekkür ediyorum hepinize. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Kemal Çelik.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA KEMAL ÇELİK (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisi Grubunun Türkiye'de uyuşturucu maddeyle mücadele konusunda vermiş olduğu araştırma önergesi üzerinde AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, büyük ve güçlü Türkiye hedefimizi Türkiye Yüzyılı vizyonumuz ve terörsüz Türkiye projemiz kapsamında büyük bir başarıyla uygulamaktayız. Bugün, artık, Türkiye, tam anlamıyla bir huzur ve güven ülkesidir. Birlik ve beraberliğimizi bozmaya çalışanların, şehir eşkıyalarının, zehir tacirlerinin ve tüm suç odaklarının karşısında dik durmaya ve bu mücadeleyi etkin bir şekilde sürdürmeye kararlıyız ve öyle yapıyoruz. Yerli ve millî teknoloji hamlelerimizle güvenlik teşkilatlarımızın büyük bir operasyon kabiliyetine sahip oldukları açıktır. Bu nedenle, mücadelemiz gerçekten bilimsel bir şekilde devam etmektedir. Bugün dünyada tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar çok çeşitli uyuşturucu türü bulunmakta, insanlık ise oldukça karmaşık bir uyuşturucu sorunuyla mücadele etmektedir. Günümüzde uyuşturucudan etkilenmeyen hiçbir coğrafya maalesef bulunmamaktadır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde son yıllarda tarihimizin en kapsamlı ve planlı uyuşturucu mücadelesi sürdürülmektedir. Yapılan operasyonlarla eroin maddesinin ülkemizden geçiş güzergâhı tamamen değiştirilmiştir. Güvenlik teşkilatlarımızın operasyonları sayesinde 2016 yılında 35 bin civarında olan uyuşturucu suçlarından tutuklu ve hükümlü şu anda 164 bindir; bu önemli bir şeydir, küçümsenmemeli. 2024 yılında Emniyet ve Jandarma teşkilatımız tarafından 307 bin civarında uyuşturucu olayına müdahale edilmiş ve 73 bin şüpheli yakalanmıştır. Yine, 2024 yılında, uyuşturucu madde imal ve ticareti suçu kapsamında 48 bin operasyon düzenlenmiş, 35.700 kişi tutuklanmıştır. 2024 yılında yapılan operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu madde miktarıysa 87 tondur, bu da küçük bir rakam değildir. Emniyet ve Jandarma teşkilatlarımız vatandaşlarımıza yönelik farkındalık ve bilgilendirme faaliyetlerine önem vererek 2024 yılında 9 milyon civarında vatandaşımıza ulaşım sağlamıştır. Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı genelgesiyle oluşturulan Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu çatısı altında 12 bakanlığımızın eş güdümüyle uyuşturucuyla mücadelemiz kararlılıkla sürdürülmektedir.

Değerli milletvekilleri, yaptığımız her bir operasyon, ele geçirdiğimiz her bir madde geleceğimize sahip çıkma mücadelesidir. Geleceğimiz olan gençlerimizi uyuşturucudan uzak tutmak hepimizin ortak görevidir, bu görevi seferberlik ruhuyla birlik ve beraberlik içinde gerçekleştirmeliyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

KEMAL ÇELİK (Devamla) - Uyuşturucuyla mücadelede her daim takip ve desteklerini bizlerden esirgemeyen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, bu kararlı mücadelede etkin bir duruş sergileyen Sayın İçişleri Bakanımıza ve büyük bir özveriyle çalışan tüm güvenlik teşkilatlarımıza bu kapsamda şükranlarımızı sunuyorum.

Bu sebeple, yapılan bu mücadeleyi küçümsemeyelim; bilimsel ve teknik mücadele sürdürülmektedir ve bu nedenle bu öneriye "ret" oyu vereceğimizi ifade ediyor, hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, YENİ YOL Partisi grup önerisinin oylamasından önce Başkanlığımıza yoklama yapılmasına yönelik bir önerge gelmiştir.

Şimdi önergeyi okutup imza sahiplerini tespit edeceğim.

Okutuyorum:

TBMM Başkanlık Divanına

Önergemizin oylanmasından önce toplantı yeter sayısı aranmasını arz ederiz.

Bülent Kaya

YENİ YOL Grup Başkanı

BAŞKAN - Bülent Kaya? Burada.

Necmettin Çalışkan? Burada.

Mustafa Kaya? Burada.

Mehmet Atmaca? Burada.

Haydar Altıntaş? Burada.

Medeni Yılmaz? Burada.

Sadullah Kısacık? Burada.

Mustafa Bilici? Burada.

Hasan Karal? Burada.

Birol Aydın? Burada.

İdris Şahin? Burada.

Elif Esen? Burada.

Sema Silkin Ün? Burada.

Mehmet Karaman? Burada.

Selçuk Özdağ? Burada.

Şenol Sunat? Burada.

Yüksel Selçuk Türkoğlu? Burada.
Selcan Taşcı? Burada.
Yavuz Aydın? Burada.
Metin Ergun? Burada.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.
(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)
BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.
Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.43

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi grup önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.
Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.
Yoklama için üç dakika süre veriyorum.
Sayın milletvekilleri, pusula veren sayın milletvekillerinin Genel Kuruldan çıkmamasını talep ediyoruz.
Yoklama işlemini başlatıyorum.
(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)
BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, uyuşturucuyla mücadelede sınır kapılarında fiziki ve teknolojik altyapının yeterliliği, gümrüklerde görevli personel kapasitesi ve eğitim düzeyi, narkotik suçlara yönelik başarı oranları, dijital yollarla işlenen uyuşturucu suçlarının izlenme kapasitesi, kargo, internet ve posta yoluyla yapılan uyuşturucu transferlerinin tespit mekanizmaları, uyuşturucu suçlarına dair cezai uygulamaların etkinliği ve caydırıcılığı süreçlerinin araştırılması amacıyla 26/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

İYİ PARTİ Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- İYİ Parti Grubunun, Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı ve 19 milletvekili tarafından, ülkedeki uyuşturucu madde bağımlılığı sorununun önemli bir boyutunu oluşturan temin ve erişimin engellenebilmesi adına terör örgütlerinin uzantılarının bu süreçteki rolü ile organizasyon yapısının tespiti ve buna yönelik atılacak adımların belirlenmesi amacıyla 27/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

26/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/6/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez

Balıkesir

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşçı ve 19 milletvekili tarafından, ülkemizdeki uyuşturucu madde bağımlılığı sorununun önemli bir boyutunu oluşturan temin ve erişimin engellenebilmesi adına terör örgütlerinin uzantılarının bu süreçteki rolü ile organizasyon yapısının tespiti ve buna yönelik atılacak adımların belirlenmesi amacıyla 27/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 26/6/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Sayın Selcan Taşçı.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Değerli milletvekilleri, öncelikle bir ricam olacak, bu önerge için kullanacağınız oyu belirlerken lütfen oturduğunuz sıraların Genel Kurulun ne tarafında olduğunu değil de önergenin içeriğini dikkate alırsanız milletimiz için çok hayırlı olacağına inanıyorum. Çünkü biz bu önergeyi bütün samimiyetimizle verdik, siyaseten vermedik ve herkes de buna ikna olabilsin diye duruşunu yerli, millî olarak tanımlayanlar için kendi bakanlıklarımızın raporlarını, uluslararası verileri daha makbul sayanlar için de AB'den ABD'ye farklı küresel fraksiyonların raporlarını referans aldık. Uyuşturucu çok konuşuluyor iki gündür burada...

(Uğultular)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Başkanım, uğultu var.

TURAN YALDIR (Aksaray) - Anlayamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen kendi aramızda konuşmayalım. Genel Kurulda büyük bir uğultu var ve hatibi dinleyelim.

Sürenizi yeniden başlatıyorum.

Buyurun.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Uyuşturucu, dediğim gibi, çok konuşuldu iki gündür burada ama konuşmacıların tamamına yakını bu musibetin en önemli ayağını -iskaladı diyemeyeceğim açıkçası- PKK terör örgütünü aklama paklama mühendisliği çerçevesinde gayet de bilinçli olarak -bilinçli bir tercih olmalı bu- bu musibetin üretilmesini yayılmasını, pazarlanmasını, bu ayağı yok saydı. Anadolu Ajansı -iktidar sıraları için güvenilir bir kaynaktır diye düşünüyorum- 2022 yılı sonunda çok kapsamlı bir dosya hazırladı, oradan aynen aktarıyorum: "90'lardan itibaren PKK uyuşturucu ticaretinin her aşamasında rol alıyor. Avrupa'daki uyuşturucu ticaretinin yüzde 80'lik bölümünü -bakın, yüzde 80- kontrol eden terör örgütü yıllık 1,5 milyar dolar civarında gelir elde ediyor. Bunun için de siyasi amaçlı dernekleri ve deşifre olmamış teröristlerini kullanıyor, sokak satıcılığını da organize ediyor." Bu kısım da ancak Batılı veriyle ikna olan arkadaşlarımız için, Europol'ün -Avrupa Birliği Polis Teşkilatı, biliyorsunuz- 2022 raporu diyor ki: "PKK'nın Avrupa'daki faaliyetleri merkezi Belçika'da olan sözde Avrupa Demokratik Kürt Toplum Kongresi (KCDK-E) isimli çatı kurumca koordine ediliyor." Neymiş peki bu faaliyetler rapora göre? Kara para aklama, haraç ve uyuşturucu kaçakçılığı. Yani PKK, Avrupa Birliği'ne göre aynı zamanda bir organize suç örgütü de. Keza, dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu da benzer bir tanım yapmıştı. Neydi, hatırlayalım? "PKK'nın uyuşturucudan elde ettiği gelir yılda 1,5 milyar dolar. Hiç kimse bana PKK'nın etnik terör örgütü olduğunu falan söylemesin; yalandır, safsatadır, PKK bir insan kaçakçılığı ve uyuşturucu ticareti örgütüdür." Hâlâ İçişleri Bakanlığının resmi internet sitesinde duruyor bu açıklama.

Birleşik Krallık Metropolen Polisnin hazırladığı bir istihbarat raporu bu da: "Londra merkezli bir Kürt çetesi" ifadesini kullanıyor. Ben etnik kimlikleri failleştirmeyi doğru bulmuyorum, bunu not etmek isterim ama rapordaki tanım bu, "Tottenham Boys" çetenin adı. Bu çetenin PKK'ya para toplamak için a ve b sınıfı uyuşturucu sattığını, gelirin nasıl aklandığını anlatıyor. Rapordaki isimler, Zeyneddin Geleri, Çerkez Akbulut, Ömer Boztepe, Hamit Uslu. ABD Hazine Bakanlığı Yabancı Varlıkların Kontrolü Ofisinin farklı tarihlerde güncellediği bir liste var. Bu isimlerle birlikte o listede ayrıca, Murat Karayılan, Ali Rıza Altun, Zübeyir Aydar, Cemil Bayık, Duran Kalkan, Remzi Kartal, Sabri Ok, Adem Uzun var. Yani PKK'nın tepe yönetiminin tamamı var ve özel olarak belirlenmiş uyuşturucu kaçakçısı olarak var bu isimler. Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı raporu, Almanya, Fransa, ABD, NATO ve Birleşmiş Milletlerin konuyla ilgili belge ve raporlarını derliyor. Çok eski değil, 2022 tarihli bir rapor. İçinde, Alman Der Spiegel dergisinin PKK'nın 8-12 yaş arasındaki çocuklara uyuşturucu sattığı haberleri var. Paris Kriminaloloji Enstitüsünün, terör örgütünün Avrupa basınındaki uyuşturucu kaçakçılığı gündemini değiştirmek üzere şiddetli yıldırma taktikleri uyguladığına dair belgeler var. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı'nın PKK'yı narkoterör örgütü gösteren alt komisyon raporu var. NATO'nun narkotik endüstrisinin PKK'nın en kârlı kriminal faaliyeti olduğu, Pakistan'daki uyuşturucunun ham üretiminden Irak'ta damıtılmasına, sokaklarda pazarlanmasından uyuşturucunun Avrupa'da vergilendirilmesine kadar örgütün narkotik ticaretinin her safhasında yer aldığını belgeleyen raporu var. Peki, bu gerçekler gün gibi ortadayken bizim gündemimizde ne var? Koca bir masal, PKK silah bırakıyormuş. PKK uyuşturucu ticaretini bırakıyor mu? İnsan kaçakçılığını bırakıyor mu? Turizm merkezlerimizdeki haraç çetelerini lağvediyor mu mesela? PKK uyuşturucu ticaretine devam ediyor ama bitmiş oluyor; insan kaçakçılığına, fuhuş mafyasına devam ediyor ama bitmiş oluyor; haraç çeteleri turizm merkezlerimizde kol geziyor ama bitmiş sayılıyor. Kimse bizim aklımızla alay etmesin; narkoterör alanında, organize suç dünyasında yasa dışı faaliyetlerine ve "Bırakıyor." masalı anlatılan silahı da payanda ederek üstelik devam eden PKK terör örgütünün kökü onu besleyen bu kirli, kanlı para kaynakları kurutulmadan kazınmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Dolayısıyla Gazi Meclisimizi PKK terör örgütünün, narkoterör örgütünün, organize suç örgütünün de aynı zamanda uyuşturucu üretim ve ticaretinin neden bitirilemediğinin araştırılması ve mücadele yollarının belirlenmesi için bir komisyon kurmaya davet ediyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın İdris Şahin.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Birleşmiş Milletler tarafından Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılık ile Mücadele Günü olarak ilan edilmiş bir gün. Bağımlılıkla mücadeleyi, uyuşturucuyla mücadeleyi insan olmanın bir gereği olarak görüyoruz. İYİ Parti Grubunun ülkemizdeki uyuşturucu madde bağımlılığının, sorununun önemli bir boyutunu oluşturan temin ve erişimin engellenebilmesi adına terör örgütlerinin uzantılarının bu süreçteki rolü ile organizasyon yapısının tespiti ve buna yönelik atılacak adımların belirlenmesine yönelik bir araştırma komisyonu kurulması yönündeki talebini de son derece meşru ve haklı bir talep olarak gördüğümüzü buradan ifade etmek isterim. Zira uyuşturucu temini ve erişiminin de ülkemizde terör örgütlerinin uzantılarının rolünün oldukça vahim boyutta olduğu hepimizin malumu lakin sadece terör örgütü uzantıları mı Türkiye'de? Türkiye, bu iktidarın yönetiminde dünyanın en büyük uyuşturucu merkezlerinden biri hâline gelmiştir, iktidar bunun hesabını vermek zorundadır. Dünyanın dört bir yanından uyuşturucu baronlarının bu ülkede ne aradıklarının hesabını bu iktidar vermek zorundadır. İktidar gemi gemi yakalanan uyuşturucuların yanında yakalanamayanların da göz yumulanların da hesabını vermek zorundadır. Son iki üç yıl içerisinde ülkemizde yakalanan uyuşturucu tacirlerinin şöyle listelerine bir bakın, inanın inanılır gibi değil değerli milletvekilleri; yok yok. Bakın, birkaç tane örnek vereyim: İngiliz uyuşturucu baronu da Çinli uyuşturucu baronu da Türkiye'de yakalanıyor ne hikmetse. Belçika genelinde uyuşturucu dağıtımını organize eden İngiliz uyruklu Mohammed Zakir İstanbul Büyükçekmece'de yakalanıyor. Vietnam'da kırmızı bültenle aranan Çin uyruklu Chen Xuefeng nerede yakalanıyor? Bağcılar'da yakalanıyor. Çin uyruklu Vietnam'da aranıyor, bulunduğu yer Bağcılar, adam buradan çıkıyor. Bir başkası Shamil Amirov, Rus, nerede yakalanmış? Yine İstanbul'da, bu sefer Fatih'te yakalanmış. Yeni Zelandalı Hohepa, yakalandığı yer yine İstanbul. Yeni Zelanda-İstanbul 17 bin kilometre mesafe arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Adam orada aranırken İstanbul'da çıkıyor. Demek ki ne büyük pazar olmuş Türkiye, ne büyük bir merkez hâline gelmiş, belli ki birileri "Gel." diye çağırmış bunları, ona demişler ki: "Türkiye uyuşturucu tüccarları için bulunmaz fırsatlar sunuyor. Gel, burada işini rahat yaparsın." Şimdi, iktidardakilere soruyorum: Çin'deki uyuşturucu baronunun Bağcılar'da ne işi var Allah aşkına? Rus uyuşturucu şebekesinin Fatih'te ne işi var? Acaba kim bu insanlara "Gel Türkiye'ye, burada işini rahat yaparsın, emniyettesin." mesajını göndermiş? Dedik ya, hesap vakti. İşte, o yüzden YENİ YOL Grubunun hesap vakti, uyuşturucuyla mücadele organizasyonuna hepinizin destek vermesini diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Zülküf Uçar.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben öncelikle değerli halklarımızı ve zindanlarda direnen siyasi tutsakları selamlayarak başlamak istiyorum ve Sayın Başkan, size de yeni görevinizden dolayı başarılar diliyor, tebrik ediyorum.

Değerli milletvekilleri, uyuşturucu konusuyla ilgili olarak verilen İYİ Partinin önergesi üzerine söz aldım. Tabii, konu uyuşturucu olunca uyuşturucu kullanımının yurttaşlar üzerindeki yıkıcı etkisini ve elbette kesin çözüme dair politikaları burada konuşmak gerekiyor. Ancak önergenin konusu maalesef ki bu değil.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sizin için maalesef.

ZÜLKÜF UÇAR (Devamla) - Siyasi hesaplar ve çarpıtmalar bu önergeye hâkim hâlde. Sorunu dışarıya tahvil ederek bu sorunu çözmemiz de mümkün değildir. Oysa denklem çok basit. Eğer uyuşturucu sorunu milyonlarca yurttaşın hayatını etkileyecek düzeye ulaşmışsa tek sorumlu vardır, o da sistemin kendisidir ve elbette çözümün muhatabı da devlettir. Şu hususu vurgulamadan geçmemek lazım: Uyuşturucu yıllar boyunca Kürt gençleri üzerinde bir egemenlik ve özel savaş aracı olarak kullanıldı, Kürt gençleri uyuşturucuyla teslim alınmaya çalışıldı. Samimi çözüm arayışı bu konuya da eğilmeyi zorunlu kılıyor ve elbette çözüm istiyorsak, bu süreci bulandırmak istemiyorsak buraya da eğilmemiz gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, PKK fesih kararı almış, Sayın Öcalan demokratik çözümde büyük bir çaba içindeyken böyle yaklaşımların iyi niyetli olmadığını belirtmek gerekiyor.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bebek katili, düzeltelim!

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Hiç iyi niyeti yok zaten bahsettiğiniz katilin, hiç iyi bir niyeti yok!

ZÜLKÜF UÇAR (Devamla) - Ancak biz yine de konuya önerge sahiplerinin bakamadığı, göremediği doğru yerden yaklaşmayı ahlaki bir sorumluluk olarak görüyoruz. Evet, uyuşturucu kullanımı Türkiye'de olağanüstü bir hızla yayılan bir olgu, her ilde aynı sorun söz konusu. Ben Van'dan birkaç veri paylaşacağım: AMATEM'e Van ve çevre kentlerden yılda ortalama 7 bin başvuru oluyor. Bu başvurular başlı başına büyük bir sayı ancak bu durum uyuşturucu kullanımında maalesef ki oranı düşürmüyor. Yine, yapılan araştırmalar Van'da uyuşturucu madde bağımlılığı yaşının 9 yaşına kadar düştüğünü gösteriyor. Diğer yandan, Van F Tipi, H Tipi ve M Tipi Cezaevlerinde kalan mahpusların yaklaşık yüzde 66'sının da uyuşturucu suçlarından tutulduğu ifade ediliyor. Sorunun asıl kaynağına da elbette eğilmemiz gerekiyor.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Asıl kaynağı uyuşturucuyu üreten PKK.

ZÜLKÜF UÇAR (Devamla) - Bakın, Van'daki uyuşturucu kaçakçılığında uyuşturucunun büyük kısmının devlet görevlilerinin kimlikleri kullanılarak ya da bir kısım devlet görevlisinin doğrudan desteğiyle Van'dan geçtiğini biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

ZÜLKÜF UÇAR (Devamla) - Nitekim, buna ilişkin iki yıl önce ve daha sonrasında defaatle önergeler verdik. İşte, en acil kurutulması gereken sorun budur. Uyuşturucu çeteleri Van'ı uyuşturucu ticaretinin kavşağı olarak yıllardır kullanıyor ve çözümünü doğru yerde aramak gerekiyor. Peki, sonuç ne? Uyuşturucu kullanımı 9 yaşa kadar düştü ve her gün hızla artıyor. Demek ki gerçek

kaynağa yönelmek gerekiyor. Bu da konuştuğumuz önergedeki gibi yaklaşımla değil, hakikati ve samimiyeti ortaya koyarak bu sorunun köklü bir şekilde çözülmesi için gerçekçi bir mücadeleyi ortaya koymakla mümkündür.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Aylin Yaman...

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Son yıllarda -hızla artan şekilde- uyuşturucu madde kullanımı farklı sosyal katmanlarda, farklı şekillerde var olarak aileleri, ülkeleri derinden yaralayan bir halk sağlığı sorununa dönmüştür. Bağımlılıkla mücadele de, yirmi iki yıldır bu ülkeyi yöneten AKP iktidarının seçim vaatlerinde yer almakla birlikte, yıllar içinde bağımlılık yapan maddelere ulaşım kolaylaşmış ve başlama yaşı giderek düşmüştür.

Bağımlılıkla mücadelenin tedavi boyutunu özellikle ele almak isterim: Bağımlılıkla mücadelede ilk aklı gelen AMATEM yani Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi ve ÇEMATEM yani Çocuk Ergen Madde Bağımlılığı Merkezi sayıları Türkiye'de sadece 143'tür ve özellikle ÇEMATEM sayılarındaki yetersizlik, çocuk ve ergenleri erken dönemde kurtarmamıza engel olmaktadır.

Çocuk psikiyatristi sayısı yeterli değildir, var olanların ise bu alandaki düzenlemelerin yetersizliği tercih etmemelerine neden olmaktadır. Türkiye'de bağımlılığa yönelik rehabilitasyon hizmeti veren merkez sayısı -ki Bahar diyoruz bunlara- 2024 yılında 2025 için 22 olarak belirlenmesine rağmen yıl içinde revize edilmiş ve 18'e düşürülmüştür. Tedavi kısmında çok önemli bir ilacımız olan Benzodiazepinler, Lorazepam özellikle çok büyük bir kriz hâlinedir ve ilaca ulaşılamamaktadır. Özellikle karaciğer yetmezliğinde ve alkol bağımlılığında etkin olan bu ilaca ulaşılamamaktadır şu dönemde. Opioid antagonistleri, örneğin Naltrekson çok önemli bir ilacımız Opioid reseptörlerine bağlanarak bağımlılık yaratan maddelerin etkilerini engelleyen ilaçlardır. Eroin bağımlılığında, alkol, hatta kumar bağımlılığında kullanılan bu ilacın 3 formu mevcuttur; tablet, kas içi enjeksiyon ve implant formu. İmplant formu Türkiye'de hiç bulunmamaktadır. Kas içi enjeksiyon ve tablet formlarına ise yaklaşık bir aydır ulaşılamamaktadır. Üstelik bunların geri ödemesi bulunmamaktadır. Aşırı doz alımında oluşan etkileri geri çevirebilen bu ilaçlar yaşanan ilaç krizinden nasibini almıştır. Şu anda ilaçta kullanılan kur 21,67 liradır, gerçek kur değerimiz 46,7 liradır ve ilaç firmaları piyasadan çekilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AYLİN YAMAN (Devamla) - Uyuşturucuya bağlı ölümlerin yüzde 60'ı çoklu madde kullanımı sonucunda gerçekleşmektedir ve özellikle Metamfetamin bu ölümlerin çoğunda yer almaktadır. Sağlık Bakanlığı uyuşturucuyla mücadele etmemektedir. 2025 yılında 2024 ödeneğinin yaklaşık sadece üçte 1'i kadar kullanılmıştır, Bakanlıktaki tek kalemdir ödeneğin kullanılmadığı rakam. Her yıl bir sonraki yıl için yaklaşık yüzde 40'a yakın ödenek artışı yapılmakta ama sadece üçte 1'i kullanılmaktadır bağımlılık tedavisinde, kalan Yeşilaya fon olarak devredilmektedir. Bağımlılıkla mücadelede maddeye ulaşımın engellenmesi kadar tedavinin uluslararası kurallarda yapılması elzemdir.

Saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti, YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Oğuzhan Kaya...

Buyurun.

AK PARTİ GRUBU ADINA OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti grup önerisi üzerine AK PARTİ grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Başkanım, size de yeni görevinizde başarılar diliyorum.

Bağımlılık, türü ne olursa olsun çağımız insanının aklını ve ruhunu sömüren ve felce uğratan salgın bir hastalıktır. İnsanın iradesini elinden alan bağımlılık insanı bedenî ihtiyaçlarının kölesi hâline getirmektedir. Madde bağımlılığı, bireylerin ve sağlıklı bireylerden teşekkül eden toplumların huzurunu, refahını zehirleyen en trajik bağımlılıkların başında gelmektedir. Toplumsal hayatta maalesef ki uyuşturucu kullanımından ötürü mahvolan yaşamlara, dağılan ailelere şahit olunmakta ve insan haysiyetine, onuruna yakışmayan ölümler gerçekleşmektedir. Madde kullanımı ve bağımlılığı artık sadece suç olarak görülemez. Bağımlılığın etki ve sonuçları hukuk, sağlık, rehabilitasyon, güvenlik, ekonomi, eğitim gibi çok geniş bir yelpazeden değerlendirilmelidir.

Anayasa'mızın 58'inci maddesinde, devletin gençleri uyuşturucu maddelerden ve diğer kötü alışkanlıklardan koruyacağına ilişkin de hükümetlere görev tevdieleri vardır. Bu açıdan iktidarımız döneminde de çeşitli düzenlemeler yapılmış, uyuşturucuyla mücadele baş gündem maddesi olmuştur. 2025 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'yla birlikte uyuşturucu kullanma suçları bakımından infaz aşamasında tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri getirilmiştir. 2006 yılında bu tedbirin uygulanmasını kovuşturma aşamasına çekti. 2014 yılında ise tedbirin uygulanması kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı kapsamına alınarak tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri daha soruşturma aşamasındayken uygulanabilir hâle gelmiştir. 2015 yılında, uyuşturucu maddenin okul, yurt, cami, kışla gibi alanlarda satılması bu suçun ağırlaştırıcı sebebi hâline gelmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

OĞUZHAN KAYA (Devamla) - Yine, kanunlarda yapılan değişikliklerle cumhuriyet savcısı tarafından hakkında bu suçtan dolayı denetimli serbestlik hükmü uygulanan kişilere, alternatif tedaviye tabi tutulmak, belirlenen programlara katılmak, çocuklarla bir arada olmayı gerektiren ortamlarda çalışmamak ve benzeri tedbirlerden en az 3'ünün uygulanması zorunluluğu getirilmiştir.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Terör örgütüne de bir değinseydiniz, uyuşturucuyla ilişkisine; önergeyi onun için verdik.

OĞUZHAN KAYA (Devamla) - Uyuşturucu madde kullanmak suçundan hükümlü olanlar ile başka bir suçtan hükümlü olup aynı cezaevinde kalanların cezaevlerinde rehabilitasyonuna ilişkin programlar da uygulanmaktadır.

Yine, cezaevlerinde uyuşturucuyla mücadele kapsamında müstakil uyuşturucuyla mücadele cezaevleri veya bölümler yapılmıştır.

Uyuşturucu satışına ve ticaretine ilişkin beş yıldan on beş yıla kadar olan cezalar on yıldan yirmi yıla; yine bu suçun küçüklerle satılmasında on beş yıldan az olmayacak şekilde cezalar getirilmiştir.

Hükûmetimiz uyuşturucuyla şiddetle mücadele etmekte, her aşamada da bunu dile getirmektedir.

Önerenin aleyhinde olduğumuzu bildirir, Meclisi saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Efendim, karar yeter sayısı istiyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, öneriyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Öneriyi kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kâtip üyeler arasında ihtilaf olduğu için oylamayı elektronik cihazla yapacağım.

Oylama için üç dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.35

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.46

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

İYİ Parti grup önerisinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi, öneriyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

Sayın milletvekilleri, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi var, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- DEM PARTİ Grubunun, Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşları tarafından, tarım ürünlerinde kullanılan zehirli ilaçların yol açtığı sorunların araştırılması amacıyla 26/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

26/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/6/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Kars

Grup Başkan Vekili

Öneri:

26 Haziran 2025 tarihinde Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşları tarafından, tarım ürünlerinde kullanılan zehirli ilaçların yol açtığı sorunların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan (12522) grup numaralı Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 26/6/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Perihan Koca. Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen değerli halkımızı bir kez daha Türkiye Büyük Millet Meclisinden saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, gıda güvenliğine dair acil bir gündem olarak ele almamız ve mutlaka bir eylem planı oluşturmamız gereken pestisit kullanımına dair söz aldım. Meclisimiz derhâl ciddi bir halk sağlığı ve ekolojik tehdide dönüşen bu konuda sorunların tespit edilmesi, önleyici tedbirlerin alınması için Meclis araştırması komisyonu kurmalı ve hep birlikte sorumluluk almalıdır çünkü değerli arkadaşlar, Türkiye'deki sermaye diktatörlüğünün yol açmış olduğu çok ciddi bir sorunla, yaşamsal bir sorun alanıyla karşı karşıyayız. Başta çocukların yaşamı olmak üzere yaşamsal bir kriz alanıyla ne yazık ki karşı karşıyayız.

Değerli arkadaşlar, bakın, nisan ayı sonunda Greenpeace Türkiye bir rapor yayınladı, kamuoyuna sunuldu, çokça da yazıldı, çizildi, hepiniz görmüşsünüzdür. Bu raporda pestisit kullanımına yönelik çok çarpıcı veriler vardı gerçekten. Bu analiz raporu hazırlanırken 14 tür sebze ve meyve seçmişler, bu sebze meyvelere dair 155 tane örneği almışlar marketlerden ve analize göndermişler. Analiz edilen her 3 örnekten 1'inde mevzuata aykırı pestisit kullanımı tespit edilmiş. Örneklerin yüzde 61'inde birden fazla pestisit kalıntısı belirlenmiş, yüzde 43'ünde ise en az bir PFAS'li pestisit kalıntısı bulunmuş. Nedir bu PFAS? 4.700'den fazla

kimyasalı içeren, insan vücudunda ve çevrede zamanla biriken, insan yapımı kimyasallardan oluşan zehirli bir grup madde. Bunlar çevremizde ve vücudumuzda son derece kalıcı oldukları için "sonsuz kimyasallar" olarak anılıyorlar, isimlendiriyorlar değerli arkadaşlar ve bu maddeler karaciğer hastalığından obeziteye, tiroit hastalığından doğurganlık sorununa kadar kansere ve birçok hastalığa neden oluyorlar. Bu bilgiler ışığında gerçekten raporu bir kez daha düşündüğümüzde ne kadar kritik bir durumla, vahim bir durumla, endişe verici bir durumla karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz ama hâl böyleyken, ne yazık ki ülkemizde halk sağlığı çalışan bilim insanlarının gönüllü çalışmalarının elde ettiği veriler haricinde bugün pestisitlerin kullanımına dair herhangi detaylı, şeffaf bir raporu bilemiyoruz, göremiyoruz. Bu kimyasalların ne oranda kullanıldığını yine bilemiyoruz. En çok hangi gıdalarda kullanıldıklarını bilemiyoruz. Esasında pestisitlerin miktarını, oranını, halk sağlığına etkilerini, çocuk sağlığına etkilerini araştırmak gerekiyor, özel araştırmalar yapmak gerekiyor, yaptırmak gerekiyor. Halk sağlığı için gerçekten bir seferberlik yaratmak gerekiyor Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak ama böylesine önemli araştırmalara, hayati araştırmalara bu kadar acil bir şekilde ihtiyaç duyarken bunu yapan halkçı bilim insanları birçok davanın hedefi hâline geliyorlar ne yazık ki, gıda mühendisi Bülent Şık Hocamız bunlardan birisi. Halkın ve çocukların sağlığıyla ilgili yaptığı araştırmalar, analizler, raporlamalar aslında ödüllendirilmesi gerekirken ne yazık ki cezalandırılır vaziyette. Aslında, bu araştırmaları denetlemek, denetlemeleri yapmakla yükümlü bir kurumumuz var, Tarım ve Orman Bakanlığı kurumu ama işler ne yazık ki tersine işliyor bu kurumda. Bakın, bu Bakanlığın bütçesi bir önceki yıla göre yüzde 55 artışla 438 milyar liraya yükselmiş durumda yani halk sağlığı için, çevre sağlığı için gerekli çalışmaları yapabilecek, önleyici tedbirleri alabilecek bir bütçeye sahip bir kurumdan bahsediyoruz ama gelin görün ki Bakanlık, halk sağlığını korumakla yükümlü bir kamu kurumu olarak hizmet vermek yerine tarım şirketlerine hizmet eder gibi çalışıyor, çoğu zaman "gibi"si fazla şekilde. Örneğin Greenpeace'in pestisit analiz sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması için Bakanlığa açtığı davaya Bakanlık "Pestisit analiz sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılmasının kamuya bir faydası yoktur." demiş. Gerçekten inanılmaz bir açıklama, akıl tutulması olan, akıllara zarar bir açıklama. Buradan özellikle halkın endişelerini de baz alarak İbrahim Yumaklı'ya sormak istiyorum: Sayın Yumaklı, siz kimin Bakanısınız? Pestisit kullanımını niçin denetlemiyorsunuz? Denetim sonuçlarını niçin halktan, kamuoyundan saklıyorsunuz? Başta çocuklar olmak üzere halk sağlığı sizin kurumunuzun gündeminde mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

PERİHAN KOCA (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bu soruların çok daha fazlasını rapor yayımlandığı gün soru önergesi olarak Bakanlığa verdik ama her defasında olduğu gibi bir cevap verme tenezzülünde bile bulunmadı Bakanlık. Bugün de gündem olmuştu, bakın, son kırk beş gün içerisinde Türkiye'den Avrupa'ya gönderilen tam 54 ürün zehir ve kansorejen madde tespiti gerekçesiyle iade edilmiş durumda, Türkiye'ye geri gönderilmiş durumda ve Türkiye'de iç piyasada satılmış durumda; bu ürünleri bizim halkımız tüketiyor. Almanya'dan, işte, Polonya'dan, Hollanda'dan, her yerden retler var, zaman olmadığı için hepsini aktaramayacağım. Halk, doğal olarak bunun karşısında, iade edilen bu ürünleri bize mi yediriyorlar diye endişeyle soruyor. Bizler de buradan soruyoruz: Avrupalının canı can da bizim insanımızın canı can değil mi?

Buradan, bitirirken halkımıza seslenmek istiyorum: Halka, çocuklara zehir yedirmenin hesabını vermek zorundalar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Necmettin Çalışkan, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; aylardır kamuoyunda ciddi iddialar var bu millete zehirli gıdalar yedirildiğine dair. Ne var ki ilgili kurumlar, Bakanlık bu milletin endişelerine karşı tek bir cümleyle bile olsa cevap verme gereği duymuyor, tenezzül etmiyor. Burada böyle iddialar ortada iken bir taraftan da üretici tarihinin en mağdur dönemini yaşıyor. Kuraklık var, don var. Çiftçilerin kredileri ertelenmiyor, taban fiyatları geç açıklanıyor, destekler çok çok geç ödeniyor, bütün üretici faiz lobilerinin eline mahkûm ediliyor. Bir taraftan, Bakanlığın konuyla ilgili yeterli denetimi, kontrolü olmadığı için üretici zehirli sayılabilecek maddeleri, kimyasalları kullanıyor; böylece toprağı da geleceğı de zehirliyor ama ortada muhatap bir kurum yok. Bugün öyle bir noktadayız ki son yirmi beş yıllık, çeyrek asırlık süreçte ülkenin tarım politikası var mıdır dersiniz ortada bir şey yok; laf var, icraat yok; reklam var, atıp tutma var, kesme var ama gerçek anlamda bir politika belirlenmesi gibi bir durum asla söz konusu değil. Hâlen şu kadar yıl sonra ülkedeki tarım envanteri çıkarılabilmiş değil, hâlen sayımlar sürüyor ama yasakçılık çok kolay. Herhangi bir ürün pahalandı, anında yurt dışına ihracını yasaklayalım. Bir süre sonra serbest bıraktığınızda ihracatçı elindeki pazarı kaybediyor. Denetim demek, vergi talep etmek, ceza yazmak ya da yasak koymak; bunun dışında üretimle ilgili bir husus maalesef ki gündemde değil.

Burada esasen sorulması gereken soru şu: Bu Meclis kanunları niçin çıkarır? Cevap: Güç odaklarının, lobilerin taleplerini yerine getirmek üzere. İşte, şu anda iklim yasasını görüşüyoruz; adı iklim, gerçekte ticaret yasası. İhracatçımız daha az vergi ödesin diye yasa çıkarılıyor. Peşinden bekleyen yasa maden yasası, niye? Birkaç firmanın üretimi için. Evet, bunlar da desteklenmeli ama burada esas iş memleketin genelini düşünmek, üreticiyi düşünmek olmalıdır. Ne var ki üretici hiçbir şekilde düşünülüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Tarihin en pahalı etinin tüketildiğı bir dönemde, 550-600 liraya ulaşmış olduğu hâlde üretici cesaret edip de hayvan besleyemiyor. Son yirmi beş yılda verilen zarar sadece tarıma değil, aynı zamanda ülke güvenliğine, ülkenin geleceğine... Köyler yirmi beş yıldır adım adım boşaldı, boşalmaya devam ediyor. Bu açıdan da gelecekte bir de güvenlik problemiyle karşı karşıyayız. Onun için, burada esasen yapılması gereken şey, bu milletin önceliklerine, taleplerine çözüm bulmak. Üretici perişan, tüccar perişan, tüketici perişan. Öyle bir sistem kurulmuş ki hiç kimse memnun değil ama bu her üç kesimin de muhatapı bir yönetim olmadığı için; ya, bunlar ne diyor, acaba bir ilgilensek mi diyecek kimse yok ama eminim ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - ...siz çiftçinin bu taleplerini araştırmayla ilgili talebe de kesinlikle "hayır" diyeceksiniz. İnşallah yanılırsınız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Metin Ergun, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Görüşülmekte olan önerge doğrultusunda İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, Türkiye'de tarımsal üretimdeki yoğun pestisit kullanımı çok büyük bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Tarımda pestisit kullanımı yüksek verim uğruna yaygınlaşırken çevre, halk sağlığı ve biyoçeşitlilik üzerinde geri dönülmez zararlara yol açmaktadır. Bu meselenin sebepleri ve sonuçları hepimizi yakından, hem de çok yakından ilgilendirmektedir. Esasında bu problemin sebepleri çok açıktır. Monokültür tarım, çiftçilerin alternatif yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması, ekonomik baskılar ve ihracatta görsel kalite talepleri pestisit kullanımını körüklemektedir, iklim koşulları ve zararlı türlerin çeşitliliği de bu bağımlılığı artırmaktadır. Her ne kadar bazı adımlar atılmış gibi gözükse de denetim yetersizliği ve şeffaflık eksikliği bu çabaları gölgede bırakmakta ve bu soruna karşı ciddi bir mücadele verilmemektedir. Yasaklanan pestisitlerin hâlâ kullanıldığına dair raporlar denetim mekanizmalarının zayıflığını ortaya koymaktadır. Tarım ürünlerimiz ihracat kapılarından geri gönderilmektedir, reddedilen bu ürünlerin akıbeti hakkında yeterli bilgilendirme kamuoyuna yapılmamaktadır ve hatta iddia odur ki bu ürünler iç pazarda halkımızın sağlığını tehdit eden kalıntılarla sofralarımıza ulaşmaktadır.

Muhterem milletvekilleri, pestisit kalıntıları kanser, hormonal bozukluklar ve nörolojik hastalıklar gibi ciddi sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Toprak ve su kaynaklarımız kirlenmekte, biyoçeşitlilik hızla azalmaktadır. Tarımsal üretimde kısa vadeli çözümler uğruna halk sağlığı riske atılmaktadır. Peki, ne yapılması gerekiyor? Entegre zararlı yönetimi ve organik tarım teşvikleri artırılmalı, çiftçilere bu destek yöntemleri için maddi ve teknik destek sağlanmalıdır, denetimler sıkılaştırılmalı ve şeffaf bir şekilde halkla, kamuoyuyla sonuçları paylaşılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

METİN ERGUN (Devamla) - Agroekolojik tarım politikaları geliştirilmeli, monokültüre dayalı sistem yerine çeşitliliğe dayalı, sürdürülebilir tarım desteklenmelidir. Çiftçi eğitimleri yaygınlaştırılmalı, pestisitlerin zararları ve alternatif yöntemler konusunda farkındalık artırılmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın İlhami Özcan Aygun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başkanlık Divanına da yeni görevinde başarılar diliyorum.

Tarımsal faaliyette kullanılan ilaçların insan sağlığı ve doğamız açısından geri dönülmez zararına ilişkin önerge üzerinde söz almış bulunmaktayım. Önergeyi desteklediğimizi buradan ifade etmek isterim.

Sözlerime başlarken gözlerim AK PARTİ Grup Başkan Vekili Leyla Şahin Usta'yı arıyor ama maalesef, az önce -herhâlde daha akıllanmadık- muhalefeti suçlarken kendisi şu anda görev alanında yok ama yarın, cumartesi ve cuma günü Zirai Don Araştırma Komisyonu görevlendirmesi vardı. Bu görevi kim verdi? Meclis verdi. Nasıl verdi? Bütün gruplar bir araya gelerek verdi ama son dakikada bir haber geliyor, biz Komisyon üyelerinin dahi haberi yok, pozisyon değiştiriliyor. Amaç neymiş? Bu kanunun çıkması gerekiyormuş. Nasıl çıkacakmış? Meclis yarın çalışacak. Ya, Grup Başkan Vekili yok burada, Grup Başkan Vekili yok; nasıl olacak o zaman? (CHP sıralarından alkışlar) Milletvekili tabii ki gelmez buraya.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Grup Başkan Vekilimiz beş dakika dışarı çıktı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Arkadaşlar, gözlerim burada. Bakınız, Grup Başkan Vekilinin koltuğu boş.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - İnsanların ihtiyaçları olamaz mı?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Şimdi gelelim çiftçilerimize. O zirai don zararı gören çiftçiler bizden dört gözle kararımızı bekliyorlar, destekleri bekliyorlar. Ziraat Bankasına, Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarının ötelenmesini bekliyorlar. Kanun tekliflerimizi verdik. Diyoruz ki: Çiftçinin borcunu üç yıl öteleyelim, hem Ziraat Bankasını hem Tarım Krediyi. Yetmez, çiftçiye o zarar gören tarlalarını, bahçelerini onarması için de ilave destek verelim ama yok, yok. Zirai Don Komisyonu, demek ki çiftçilerin sorunu daha önemsiz ki maalesef öteleniyor, buradan esefle kınıyorum.

Şimdi gündeme gelelim. Ya, ihraç ettiğimiz ürünlerle ilgili daha önce de kürsüye çıktım, ifade ettim. 2022'de de Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına kendim araştırma önergesi vermiştim. Pestisit kalıntılarıyla ilgili sorunları ifade ettiğim o gün de yine önerge mevcut AK PARTİ ve MHP oylarıyla reddedilmişti, "araştırılmasın" dediler. Yine, bu kanun teklifinde, birazdan yine kapılar açılacak, oylama zamanında AK PARTİ'li milletvekilleri kulislere, odalarından gelip parmaklarını, ellerini kaldıracaklar, "hayır" diyecekler. O zaman buna "Evet." deselerdi sorunu araştırıyorduk, belki şu anda bunu görmeyecektik. O günden bugüne kadar kapılarımızdan birçok ürün tekrar geriye geldi. O ürünleri kim yedi? Biz yedik arkadaşlar, çocuklarımız yedi, yedirildi; onun için bu konu önemli. Ben önergeyi önemsiyorum ve inşallah "evet" der ve araştırırız diyorum.

"Pestisit ne?" dersiniz, tarımsal üretimde ve bitkiler üzerinde zararlıları kontrol etmek ve verimliliği artırmak amacıyla kullanılıyor. Evet, doğru kullanırsanız sıkıntı yok ama doğru kullanılmadığı için sıkıntıyla karşı karşıya kalıyoruz ve pestisit...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Ve 2022 yılında da Avrupa Birliğinin yasakladığı 22 tane pestisit vardı. Bunlardan bir tanesi novaluron. Bunu burada ifade ettik, zar zor ortadan kaldırdılar. Şimdi yine PFAS'lı ürünler var. Bu ne demektir? "Perfluoroalkil substances" denen pestisitler var. Bunlar da şu anda 128 tane, Avrupa Birliği yasaklamış ama biz bunların hâlâ daha birçoğunu ülkemizde kullanıyoruz ve kullanılmayanlar, yasaklananlardan var mı? Vardır diye düşünüyorum çünkü kapılarımız kalbura döndü; dışarıdan bu ürünler geliyor ülkemize ve Antep fıstığı, çilek, domates gibi birçok ihracat ürünümüz kapılardan geliyor.

Hindistan 2'nci; Türkiye, kapılarından pestisitten dolayı ürün geri dönen ülke olarak 1'inci sırada. Bizi "pestisitten dolayı ürünleri geriye dönen ülke" olarak Avrupa ligine çıkardınız. Bu başarıyı sizlerin açısından kutluyorum, tebrik ediyorum(!)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Ve inşallah AK PARTİ ve MHP'li arkadaşlarımız da bu sorunun ülkenin en büyük sorunu olduğunu görürler ve oylarını ona göre verirler.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz DEM PARTİ'nin bu önergesini destekliyoruz. İnşallah pestisit sorununa çözüm buluruz. Teşekkür ederim. (CHP, DEM PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Adem Korkmaz.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ADEM KORKMAZ (Burdur) - Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekilleri; DEM Partimizin pestisitlerin önlenmesiyle ilgili vermiş olduğu önerge üzerine söz almış bulunuyorum.

Az önceki vekilimizin ifadesine de küçük bir ekleme yapayım: Yani bu Meclisi çalıştırma görevi halkımızın, milletimizin kendisine, Türkiye Büyük Millet Meclisine milletvekili sıfatıyla gönderdiği her milletvekilinin, her grubun görevi. Eyvallah, komisyon çalışmalarımızı da sürdürüyoruz, almış olduğumuz diğer ihtisas komisyonlarıyla ilgili çalışmalarımızı da sürdürüyoruz. Bu hafta Meclisimizin çalışma kararının yarın da olması hasebiyle biz hafta sonuna, bir gün gecikmeyle çalışmalarımızı kaldığı yerden sürdüreceğiz. En ufak bir gecikmemiz olmayacak, halkımızın her meselesine duyarlı olarak çalışmalarımızı grubumuz olarak sürdürüyoruz. O hâlde, yoklama veren gruplarımızın verdikleri yoklamada, ikinci yoklamada kendi gruplarına Meclisi çalıştırmamak için "Oy vermeyin." demelerini halkımız izliyor, halkımız biliyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Meclis milletvekiliyle çalışır, boş sıralarla değil.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Ya, siz de gelin o zaman.

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Demek ki bu sadece bizim grubumuzun sorumluluğunda değil, gelirsiniz, ret oyunuzu verirsiniz, eleştirirsiniz Meclis böyle çalışır ama siz Meclisi çalıştırmamak için sürekli yoklama, sürekli oylama isterseniz o zaman milletimiz de der ki: "Meclisi bir taraf çalıştırmak istiyor, bir taraf kapatmak istiyor." bunu ifade etmek istedim.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Hocam, aynayı kendinize tutun, boş verin. Tutacak tarafınız yok.

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Ama çalışmalarımıza, ihtisas komisyonu olarak zirai don çalışmalarımıza hiç ara vermeden, hafta sonu saha çalışmalarımızla, hafta içinde komisyon çalışmalarımızla haftada neredeyse iki büyük çalışma yaparak sürdürüyoruz. Halkımızın da bu konudaki taleplerini hem Meclisimize hem de Bakanlığımıza ileterek konuya duyarlılığımızı en ciddi şekilde sürdürüyoruz.

Efendim, şimdi, tabii bu pestisit meselesi sadece benim bu konuda verdiğim üçüncü defa... Bakanlığımızın çalışmalarını anlatıyorum. Türkiye'deki ihracattan dönen toplam rakam toplam ihracatın binde 11'i yani yüzdeyle bile ifade edilmeyen rakamlar var. Bu dönen malların da kullanımına ilişkin özel bir prosedür var ve prosedüre göre de ya bunlar imha ediliyor ya da enerji kullanımına geri atık tesislerine gönderiliyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Onun için ihale edildi değil mi?

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Bu konular oldukça net. Ancak şöyle bir alışkanlık var gözlemlediğim kadarıyla...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Onun için ihaleler yaptınız değil mi? Halk bilinçlensin diye yaptınız(!)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - 54 gıda ürünü Vekilim, 54!

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Şöyle bir alışkanlık var: Bir şeyi, hele halkımızın... Evet, bu konuyu gündeme...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Bir tane bile olsa bu sizin zaafınızdır, ayıbınızdır; bir tane, bir tane; bir ton bile olsa ve onları biz yiyoruz, Türkiye'ye yediriyorsunuz.

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Bu konuyu gündeme almanın saygınlığını ve önemini kabul ediyorum ama bakın "Halkımıza zehir yediriliyor." gibi...

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Evet, yediriliyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Ya, ben çiftçiyim çiftçi. Hangi ilaçları kullanıyoruz?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ya, hepsi Bakanlığın kontrolünde Selçuk Bey ya! Bir müsaade edin, konuşsun. Dinlemekten acizsiniz. Dinleyin ya.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Hangi ilaçları kullanıyoruz?

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Halkımızda oluşturulan bu tedirginlik konunun bir tarafı, diğer tarafı da şu: Dünya piyasalarına üretmiş olduğumuz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - 54 gıda ürünü döndü, 54!

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Selçuk Bey, sizin her konuşmanızı saygıyla dinliyorum ben her seferde ve oturuyorum her seferde dinliyorum.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Boş konuşuyorsun, boş!

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Lütfen, müsaade edin, benim de grubumuz adına konuşmalarımı dinleyin.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Kürsüde de aynı saygıyı gösterin.

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Siz de zaten günde en az 10 defa çıkıp bunları ifade ediyorsunuz.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Ama 10 defa da yetmiyormuş demek ki.

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Müsaade edin, savunma hakkını da biz kullanalım, lütfen. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Binlerce, milyonlarca denetimler kamuoyuyla paylaşılıyor hatta diğer konularda da taşşış ya da taklit konusundaki yapılanları da Bakanlığımız sosyal medyadan açıkça yayınlıyor. Ama şöyle bir anlayış var, maalesef bu üzüntü verici: "Bir konuyu

gerekli gereksiz, anlamlı anlamsız ne kadar çok dillendirirsek halkın zihninde acaba bir algı oluşturabilir miyiz?" diye... Merak etmeyin, Bakanlığımız ve yetkililer bu konuda her türlü önlemi zamanında alıyor ve gerekli müdahale ve denetimleri net bir şekilde yapıyor.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - GDO'lu mısır ne oldu, GDO'lu mısır? Tekirdağ'a gelen GDO'lu mısırlar ne oldu?

ADEM KORKMAZ (Devamla) - Sizlere bu vesileyle tekrar selamlarımı sunuyorum. Allah'a emanet olun. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Korkmaz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Başkanım...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başkanım...

BAŞKAN - Evet, Grup Başkan Vekillerinin söz talebi var.

Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi, Sayın Başkan, verdiğimiz önerge çok açık ve netti. Sayın hatip önerge üzerine tek bir cümle kurmadı, onun yerine Meclisin çalışma sistemine dair grubunu savunmayı tercih etti.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Başkan, hep kanun üzerinde mi konuşuyorsunuz siz ya, konuşmuyorsunuz ki.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Diğer bir mesele, ortada hem uluslararası raporlar var hem bilimsel gerçekler var. Şimdi biz soruyoruz: Ben bu meseleyi de yakından bilen biriyim, o bitkinin daha dışarıya atmadığı, boşaltım sistemiyle dışarıya atmadığı bütün o pestisitlerin nasıl öncesinden hasat edildiğini, nasıl tarım ilaçları satan bayilerin denetlenmediğini, nasıl reçetesiz bu ilaçların fazla dozda kullanıldığını çok yakından da biliyoruz. Şimdi, siz hangi pazarın önünde, hangi marketin önünde numune alıyorsunuz, laboratuvarınız var ve bunların sonuçları ne? Bakın, Avrupa'dan ihracat malı dönen ürünler ne biliyor musunuz? Birinci sınıf denetimden geçip gidenler, ona rağmen binlerce ton yaş meyve, sebze ve kuru meyve geliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Tamamlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Peki, hiçbir denetime tabi olmayan, tamamen iç piyasada tüketilen ürünlerdeki pestisit oranını biliyor musunuz? Bu ülkede çocukların, her birimizin yeşillik yemekten tutalım da meyve yediği için kanser oranlarının pestisitten dolayı arttığını biliyor musunuz? Hiçbir denetim yapmadan buna göz yumarak gelip burada "Bütün bunlar algı, manipölasyon." diyerek işin içinden nasıl çıkıyorsunuz ya? Biz artık soframıza yeşillik koymaya korkuyoruz. Niye? Böcek ilacı için ayrı ilaç atılıyor, ayık otu için ayrı ilaç atılıyor, yaprakları delikli olmasın diye ayrı ilaç atılıyor. Kim o ilaçları tüketiyor? Hepsi bitkinin özünde kalıyor ve bizler yiyoruz. Bu bir halk sağlığı sorunu, bu siyasetüstü bir sorun; biraz sorumlu davranın, biraz elinizi taşın altına koyun, sorumluluğunuzu görün. Sizin gönderdiğiniz ürünler başka bir ülkede Salmonella virüsüne, salgınına neden oldu ya -fıstıklar, Amerika'da- haberiniz var mı? Peki, bu ülkedeki yaşanan gıda zehirlenmeleri ve ürünler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Gökhan Günaydın, buyurun.

48.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Bu, gerçekten son derece önemli bir sorundur. Türkiye'de insektisit, herbisit ve fungusitlerin toplamı olan pestisit kullanımında gerçekten bilime aykırılık herkesin bildiği bir gerçektir. Eğer pestisitleri uygun dozda, zamanında ve uygun araçla kullanırsanız ve hasat süresine uyarırsanız buralarda bir sorun yok ama Türkiye'de buna uyulmadığı biliniyor. Asıl büyük mesele de şudur, ihracata yönelik ürünlerde özel bir denetim uygulanıyor. Bu özel denetime rağmen sıklıkla ihracattan ürün dönüyor ise iç piyasadaki durumu siz düşünün. Şimdi, bunu anlatmanın, bununla ilgili bir araştırma önergesi vermenin "Yanlış sürekli tekrar ederek milletin beyninde bir durum oluşturmaya çalışmak." olarak tanımlanması gerçekten çok yadırgadığım bir ifade olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hemen tamamliyorum.

Bu bir ciddi halk sağlığı sorunudur. Arkadaşımız da ifade etti, 2022'de komisyon kurulsaydı belki bu sorunların bir kısmını çözmüş olacaktık. Bu komisyonları sürekli reddederek, sorunu halının altına süpürerek hem halkımız hem de hep beraber hepimiz zehirleniyoruz.

Sorumlu davranmaya davet ediyorum.

Teşekkür ederim.
BAŞKAN - Teşekkürler.
Sayın Selçuk Özdağ, buyurun.

49.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi, olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi. Ben bir çiftçiyim, bununla ilgili olarak burada çok araştırma önergeleri verdik, hiç "evet" oyu vermediniz. Şimdi hodri meydan! Ne diyorsunuz? "Bizim, bunlarla ilgili Bakanlığımız çalışıyor. Asla böyle bir şey yok ve yurt dışındaki istisnalar var. Türkiye'de de bunlar vatandaşlara yedirilmiyor." diyorsunuz. Gelin, bu araştırma önergesine "evet" oyu verin ve ben orada araştırma önergesinin kabul edileceği komisyonda üye olacağım. O zaman göreceğiz, burada ne kadar ürün Türkiye'ye geri gönderilmiş Avrupa'dan ve gönderilen ürünlerden bazılarının gümrükte nasıl ihale yapıldığını belgeleriyle ispatlayacağız.

İki: Bu kullanılan, geri gönderilen bütün ürünlerdeki pestisit maddeleri Türkiye'de de bütün ürünler üretilirken veya bütün ürünler piyasaya sürülürken aynı ürünlerde aynı ilaçlar kullanılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlıyorum efendim.

BAŞKAN - Tamamlayın, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Yani 9 numara ve 10 numara -üzümlerimiz olsun, kirazlarımız- Avrupa'ya gidiyor. Geri geliyorlar değil mi? 7 ve 8'i siz diyorsunuz, Türkiye'deki vatandaşlar yiyor. İnanın aynı ilaçları kullanıyoruz. Peki, yurt dışına giderken bu kadar incelemeye rağmen Avrupalılar burada sağlığa zararlı maddeleri görüyorlar ve iade ediyorlar da Türkiye'de kullanmış olduğumuz bu meyvelerle, sebzelerle ilgili olarak Türkiye'de bir inceleme yapılıyor mu? Yapılmıyor ki çünkü malzemeler çok pahalı. Çiftçi bunu alamaz, alması da mümkün değil; bu sene yüzde 600 bunlara zam yapıldı, alması da mümkün değil.

Gelin, bununla ilgili olarak... Siz diyorsunuz ki: "Ayrıman ekşi değil." Biz de diyoruz ki: "Ayrımanın ekşi." Bunun yolu nedir? Bunu yolu araştırma önergesine "evet" vermektir. Üç ay içinde araştırılmalı, hep beraber görelim; el mi yaman, bey mi yaman!

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Şahin Usta, buyurun.

50.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Milletvekilimiz öncelikle önergeyle ilgili gerekli konuşmasını yapmıştır; bir kelime, bir cümle bile söylememiş değildir. Öncesinde Meclisin çalışmasıyla ilgili kendi fikrini söylemiştir, söyleyebilir de ki burada konuşan milletvekillerinin çoğu her zaman kanunla veya önergeyle ilgili konuşmuyor, bunun da hepimiz farkındayız.

İkinci konu: İhraçtan dönen hiçbir ürün Türkiye'de iç piyasaya verilmiyor, tamamıyla imha ediliyor. Ne ihale ediliyor ne de bir şey yapılıyor, tamamıyla imha ediliyor. İç piyasada da denetlemeler var, bununla ilgili ayrıntılı bilgileri de sizlerle paylaşacağım. Yani siz iyisiniz de biz canı miyiz bu millete pestisitli madde yedirelim, ürün yedirelim. Bu anlayış, artık yeter yani! Siz halk sağlığını düşünceksiniz, biz düşünmeyeceğiz öyle mi? Yok, böyle bir anlayış! En az sizin kadar düşünüyoruz elbette ki kontrol de ediliyor ama bilip bilmeden "Vatandaşa pestisitli ürün yediriliyor, ihraçtan dönenlerin hepsi piyasaya sunuluyor." demek kadar yanlış ve anlamsız bir cümle olamaz. Bunların hepsi imha ediliyor.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşları tarafından, tarım ürünlerinde kullanılan zehirli ilaçların yol açtığı sorunların araştırılması amacıyla 26/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi grup önerisini oylarınıza sunuyorum...

III.- YOKLAMA

(YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Yoklama talebimiz var. [AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar (!)]

BAŞKAN - Yoklama talebi var.

Sayın Özdağ, Sayın Kaya, Sayın Kaya, Sayın Esen, Sayın Çalışkan, Sayın Ekmen, Sayın Şahin, Sayın Kılıç, Sayın Bilici, Sayın Ergin, Sayın Karal, Sayın Yılmaz, Sayın Altıntaş, Sayın Doğan, Sayın Kocamaz, Sayın Türkoğlu, Sayın Taşcı, Sayın Yaldir, Sayın Türkan, Sayın Ergun.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.23

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.35

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşları tarafından, tarım ürünlerinde kullanılan zehirli ilaçların yol açtığı sorunların araştırılması amacıyla 26/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren ve yerinden bir dakika söz isteyen sayın milletvekillerinin bir kısmına söz vereceğim.

Sayın Ali Bozan, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

51.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, muharrem orucuna ilişkin açıklaması

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Muharrem orucu Alevi inancının en derin ve en anlamlı dönemlerinden biridir. Muharrem orucu sadece oruç değil mazlumun sesi, zalime karşı direnişin de simgesidir. Pirlimizin dediği gibi: "Bugünün Yezidlerine karşı Hüseyini bir duruş sergilemek, zulüm günlerinde hakikati haykırmak, zalim anlayışa karşı özgürlüğü, eşitliği ve adaleti savunmak cümle canların görevidir." Yasumatemde niyet eden tüm canların orucu ve ibadeti Hak katında kabul olsun. Dualarımız birlik, huzur ve barış getirsin.

BAŞKAN - Sayın Hasan Öztürkmen...

52.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, özel okul öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığı önünde başlatacakları eyleme ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Özel okul öğretmenleri, 30 Haziran Pazartesi'den itibaren Millî Eğitim Bakanlığı önünde süresiz oturma eylemine geçiyor. Özel sektörde çalışan öğretmenlere devlet okullarında çalışan öğretmenlerden daha düşük maaş verilmesini engelleyen taban maaş uygulaması AKP eliyle 2014 yılında kaldırıldı. Özel sektör öğretmenleri çeşitli mobbinglere maruz kalıyor, açlık sınırının altında maaşla çalışıyor, veliler tarafından baskı görüyor, ne giyeceklerine kadar her şeyi patron tarafından belirleniyor. Yusuf Tekin, iki yıl önce göreve ilk geldiğinde şöyle demişti: "Onlar benim öğretmenlerimin girdiği sınavlarda başarılı olamadıkları için oralarda

çalışıyorlar." Öğretmenlerimiz sınavlarda başarılı da oldu ama Yusuf Tekin'in mülakat gibi mülakatlarında elendiler. Yusuf Tekin'e soruyorum: Sizin öğretmenleriniz kimler? Adaletsiz mülakatlarla kontenjan dışı bıraktıklarınız mı, yoksa yandaşlarınız mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Şerafettin Kılıç...

53.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, uyuşturucu bağımlılığına ilişkin açıklaması

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum.

Vatandaşlarımız adına hesap soruyoruz. Sosyoekonomik koşulların doğrudan etkilediği yapısal bir sorun olan uyuşturucu bağımlılığı özellikle derin yoksulluğun hâkim olduğu bölgelerde hızla yayılıyor. Gençler umutsuzlukla, çaresizlikle bu maddelere yöneliyor. Eğitime, istihdama ve sosyal desteğe erişimin kısıtlı olduğu alanlarda uyuşturucu bir çıkış yolu gibi görünür hâle geliyor. Bu tabloyu sadece madde bağımlılığı olarak değil, toplumsal adalet meselesi olarak da ele almak gerekir. Uyuşturucuyla etkin mücadele için yoksulluğa karşı kararlı sosyal politikalar geliştirilmelidir. Zira, yoksulluğu görmezden gelen her politika aslında bağımlılığı daha da büyötmektedir. Gençlerimizi hayat pahalılığı, işsizlik, eşitsizlik ve gelir adaletsizliğinin eliyle uyuşturucuya itenler için şimdi hesap vaktidir.

BAŞKAN - Sayın Gülcan Kış...

54.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, vergi, ceza ve harç uygulamalarına ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu ülkede vatandaş artık vergiye, cezaya, harca çalışıyor. Yurt dışı çıkış harcı 710 liraya çıkarıldı, üstüne de sağlık sigortası bedeli eklendi, dört ayda vatandaştan 1 milyar lira sağlık sigortası bedeli toplandı. KDV gelirleri ilk beş ayda 567 milyar liraya çıktı, artış yüzde 59. Yollara kurulan radar tuzaklarıyla 62 milyar lira ceza kesildi, daha yılın yarısı dolmadan hedef doldu. Vatandaşa adım başı haraç kesiliyor, sarayın kasası büyüyor. Bu ülke artık üretenin değil vergiyi sömürenlerin düzenine döndü. Yoksulun sırtına yük, yandaşa servet; işte, AKP'nin Türkiye Yüzyılı gerçeği budur. Milletın cebinden alınan her kuruş sarayın gösterişine, yandaşın ihalesine gidiyor. Bu soygun düzenine artık vatandaşın tahammülü kalmamıştır. Bu adaletsiz uygulamaların karşısında duracağız.

BAŞKAN - Sayın Sibel Suiçmez...

55.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, Trabzon'un 5'inci veya 6'ncı teşvik bölgesine alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, yatırım kararlarında bölgesel teşviklerin önemi büyüktür. Seçim bölgem Trabzon, yatırım teşvik sisteminde 3'üncü bölge kapsamındadır. Havaalanı, limanı olmasına rağmen teşvik bölgesi farkı nedeniyle Trabzon yatırım çekememektedir. Bu durum, yatırımların ve üretimin Trabzon ilimizden başka bölgelere kaymasına neden olmakta, ilimize yatırım gelmemekte, üretim gücü azalmakta, istihdam yaratılamamaktadır. Şehrimizde genç işsizliği ve başka şehirlere istihdam amaçlı göç artmıştır. Bu nedenle, Trabzon 5'inci veya 6'ncı teşvik bölgesine alınması gereken illerdendir. Ayrıcalık değil haksız rekabeti ortadan kaldıracak, adaleti sağlayacak bir düzenleme talep ediyoruz. Trabzon Sayın Cumhurbaşkanından bir an önce Trabzon'u 5'inci veya 6'ncı teşvik bölgesine alacak düzenleme yapmasını talep ediyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Baykan...

56.- Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET BAYKAN (Konya) - Bugün açılıştaki yapılan tartışma, "verilen" "okunan" "elinizde" vesaire... Tutanakları inceledim, bu tür konuşmaları sadece Grup Başkan Vekilinin değil Cumhuriyet Halk Partili arkadaşların alışkanlık hâline getirdiğini gördüm, arzu ederlerse tarihleriyle takdim ederim. Ricamız, biraz dikkatli olun. Türkçenin elastiki durumundan faydalaniyorsunuz belki ama bile isteye bu konuşmaları yapmasanız iyi olur.

Değerli arkadaşlar, başka bir konu Türk tarımıyla ilgili. Tarım alanları küçüldü, tarım arazileri küçüldü; öyle mi? Tarım arazileri küçüldü de bitkisel üretimimiz yüzde 40 nasıl arttı, orman varlığımız yüzde 12 nasıl arttı; tarımsal hasılda dünyada 9'uncu, Avrupa'da 1'inci nasıl olduk, sebze üretiminde Avrupa'da 1'inci dünyada 4'üncü nasıl olduk...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - O yüzden mi kiraz 400 lira?

MEHMET BAYKAN (Konya) - ...buğday unu ihracatında dünyada 1'inci, makarna ihracatında dünyada 2'nci, örtü altı üretimde dünyada 4'üncü, Avrupa Birliğinde 2'nci nasıl olduk? Yüzde 97 tohum yurt içi üretim nasıl olduk? (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - O yüzden mi buğday ithal ediyoruz?

BAŞKAN - Sayın Mehmet Sait Yaz...

57.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, hicretin 1447'nci seneidevriyesine ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bugün 1 Muharrem, Peygamber'imizin Mekke'den Medine'ye hicretinin 1447'nci seneidevriyesidir. Hicret, insanlık tarihinin en önemli dönüm noktalarından biridir. Hicret, Allah rızası uğruna her türlü dünyevi beklenti ve gayeyi bir kenara bırakarak çıkılan kutlu bir yolculuktur. Hicret, ideallerle yücelen bir hayatı mümkün kılmak için başlanan mübarek bir seferdir. Hicret, kötülükten iyiliğe, zulüm ve haksızlıktan adalet ve hakikate kararlı bir yöneliştir; insanı Allah'a kulluktan alıkoyan her türlü nefsanî arzu ve isteklerden yüz çevirmektir, haram ve günahlardan kaçınmaktır, insanı yaradılış amacından uzaklaştıran her şeyi geride bırakmaktır.

Ne mutlu hicretin asıl gayesini idrak edebilenlere. Ne mutlu sözünde, özünde dürüst olup Allah'a hakiki kul olanlara. Ne mutlu İslam'ın hakikatlerini hayatına hâkim kılanlara.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Zülküf Uçar...

58.- Van Milletvekili Zülküf Uçar'ın, Kobani kumpas davasına ilişkin açıklaması

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kobani davasındaki kumpas aklı işlemeye devam ediyor. Önce özgürlük ve siyaset hakkına dair büyük komplolar, kumpaslar kuruldu, adil yargılanma hakkı gasbedildi; ardından ceza vermek için türlü yalanlara başvuruldu. Davanın sonunda ısmarlama kararlarla hukuk ayaklar altına alındı ve yoldaşlarımıza büyük cezalar verildi. Son kumpas ise 32 bin sayfayı bulan gerekçeli kararlar savunma hakkına yönelik oldu. Yedi günde 32 bin sayfa okuyup buna karşı istinaf kanun yoluna başvurma imkânı yoktur. Bu gerekçeli karar Kobani kumpas davasındaki hukuksuzluğu daha da derinleştirmekten başka bir anlam ifade etmiyor. Hukuk adına yapılması gereken şey biçimsel gerekçeler üretmek değil bütün yoldaşlarımızı derhâl serbest bırakmaktır.

Teşekkür ederim

BAŞKAN - Sayın Zeynep Oduncu...

59.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, hasta tutsakların tahliyesine ve Covid yasasına yönelik düzenleme yapılması talebine ilişkin açıklaması

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Herkesin gözü kulağı burada, bu çatı altında. Buradan çıkacak düzenleme binlerce ailenin hayatını doğrudan etkileyecek. İHD'nin Nisan 2025 Raporu'na göre cezaevlerinde en az 1.412 hasta mahpus var, 335'i ağır hasta. Bu insanlar her gün tedavi hakkından yoksun bir şekilde ölüme bir adım daha yaklaşıyor. Bayram öncesi aileler bir umutla ikinci bir bayramı beklerken Covid yasası AKP'nin kararıyla tekliften çıkarıldı ve şimdi Meclis yasama takviminin sonuna geliyoruz ama açıkça söylüyorum: Bu mesele ekim ayına bırakılmaz, Meclis tatile girmeden hem hasta tutsakların tahliyesi hem de Covid yasasına yönelik düzenleme acilen yapılmalıdır. Bu, sadece yasal bir görev değil insani ve vicdani bir sorumluluktur. Herkesi bu sorumluluğu yerine getirmeye çağırıyorum.

BAŞKAN - Sayın Nurten Yontar...

60.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, zeytin ağacına ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, zeytin ağacı, barışın, bilgeliğin ve umudun simgelerindendir. Suyun kıt, toprağın zorlu olduğu Akdeniz ikliminde dahi yaşamı ve bereketi yeşertebilen, gövdesinden ve köklerinden yeniden doğabilen, toprağa tutunurken bir kültüre de kök salan müstesna bir varlıktır. Tarihin, dinlerin ve edebiyatın ortak hafızasında kutsal addedilen zeytin Anadolu insanının binlerce yıllık yoldaşı, geçim kapısı ve yaşam damarıdır. Zeytini kömüre, taş ocaklarına, madene feda etmeye kalkmak yalnızca doğaya değil medeniyete, kültüre, hafızaya, barışa ve geleceğe ihanet etmektir. Nazım diyor ki: "Öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı/ yetmişinde bile, mesela, zeytin dikeceksin/ hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil/ ölmekten korktuğun hâlde ölüme inanmadığın için/ yaşamak yanı ağır bastığından."

Büyük Önder'imiz Atatürk'ün çıkardığı Zeytin Kanunu'na dokunmayın.

BAŞKAN - Sayın Aliye Timisi Ersever...

61.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, Kerbelâ'ya ve muharrem ayına ilişkin açıklaması

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kerbelâ, insanlık tarihinin en büyük acılarından biridir. Zalime ve zulme boyun eğmeyenlerin, adalet ve hakikat uğruna direnenlerin adıdır. Hazreti Hüseyin ve 72 yoldaşı sadece bir zamanın değil her çağda adalet arayanların ilham kaynağıdır. Kerbelâ'yı anmak yalnızca geçmişe ağıt yakmak değildir, zulmün karşısında dimdik durmak, adaletsizlik karşısında haykırmaktır ve bizler de

susmayacağız. Her muharrem ayında dayanışmayı, kardeşliği ve eşit yurttaşlığı yüksek sesle savunacağız. "Yol bir, süre binbir." diyenlere, lokmasında sevgiyi, sözünde hakikati taşıyanlara selam olsun. Muharrem ayında tutulan oruçlar, paylaşılan lokmalar kabul olsun. Aşk ile...

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, ev işçilerinin sayısal durumunun tespiti, kayıt dışı çalışmaların önüne geçilmesi, güvencesizlik ve denetimsizlikten kaynaklanan sorunların engellenmesi amacıyla 6/7/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

26/6/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/6/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gökhan Günaydın

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, ev işçilerinin sayısal durumunun tespiti, kayıt dışı çalışmaların önüne geçilmesi, güvencesizlik ve denetimsizlikten kaynaklanan sorunların engellenmesi amacıyla 6/7/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (80 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 26/6/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Sayın Ayça Taşkent, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada, görmezden gelinen ama evlerimizin içindeki görünmez emeği var eden ev işçileri konusunu gündeme getirmek üzere söz aldım.

Maalesef, bu iktidar döneminde, çalışan kesim üzerindeki özelleştirme, esneklik, kuralsızlık, güvencesizlik, kayıt dışılık gibi çalışma biçimleri yaygınlaşmıştır. Gündelik ev işlerinde çalışan ev işçisi kadınlar güvencesiz çalışma hayatının ve dolayısıyla da sömürünün tam ortasında yer almaktadırlar. Ev işçileri, temizlikten çocuk bakımına, yaşlı ve hasta bakımından yemek yapımına kadar geniş bir yelpazede evlerin yükünü omuzlayan ancak emeği değersizleştirilen bir kesimdir. Bugün bir milyondan fazla ev işçisi olduğu söylenmektedir yani on binlerce kadın, her sabah bir eve gidip saatlerce çalışan ancak ne İş Yasası'ndan ne de sosyal güvenlik sisteminden yararlanamayan görünmez emekçilerdir ve çalışma koşulları tamamen işverenin inisiyatifine bırakılmıştır. Ücret, öğle yemeği, yol ücreti gibi koşullarda belirleyici olanın işveren olması işin güvencesizliğini beslediği gibi sömürü sürecini de arttırmaktadır. En temel sorun ise bu güvencesizliğin getirdiği meslek hastalıkları ve iş cinayetleridir. Sistemin bozukluğu nedeniyle binlerce ev işçisi kadın meslek hastalığına yakalanmakta, iş cinayetlerinde hayatlarını kaybetmektedirler. Alanda çalışan sendikaların aktardıklarına göre ev işçilerine yönelik işverenlerin gösterdiği, uyguladığı kötü muamele, şiddet ve taciz dikkat çeken diğer sorunlar arasındadır. Ev işçiliği çoğu zaman gündelikçilik formunda yapılmakta ve bu formda çalışanların sosyal güvenceden yoksun olması onları daha da güvencesiz ve yarinsız bir hâle getirmektedir. Ayrıca, kayıt dışı çalışmanın yaygınlığı ev işçilerinin hak aramasını fiilen imkânsız kılmaktadır. Ev işçiliği toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en somut görünümülerinden de biridir. Kadınlar toplum tarafından kendilerine biçilen doğal görev gerekçesiyle ev içi işleri yapmaya yönlendirilmiş, bu alan emek piyasasında değersizleştirilmiş ve kuralsız bir hâle getirilmiştir. Bakım hizmetlerinin özelleştirilmesi, kamusal bakımın yokluğu ya da zayıflığı ev işçiliğine olan talebi artırmıştır. Bu da kadın yoksulluğunu daha da derinleştirmektedir. Türkiye'de yaşayan göçmen ve mülteci kadınlar arasında da ev işçiliği çok yaygındır. Bu kesim çok fazla sömürüye açık ve hak aramaları engellenen bir durumda çalıştırılmaktadır. Türkiye'de ev işçilerinin durumu ne İş Kanunu'nda ne de Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda açık biçimde tanımlanmış değildir. Mevcut düzenlemeler parçalı, yetersiz ve uygulanamaz niteliktedir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 189 sayılı Ev İşçiliği Sözleşmesi 2011 yılında kabul edilmiş ve dünya genelinde birçok ülke bu sözleşmeyi onaylamıştır ancak ne yazık ki Türkiye bu sözleşmeyi hâlâ onaylamamıştır; bu büyük bir eksikliktir. Ev işçileri için asgari çalışma şartlarının oluşturulması bu sözleşmenin onaylanmasından geçmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz diyoruz ki: Ev işçileri, tüm diğer işçiler gibi sendikalı olma, toplu pazarlık yapma, emeklilik hakkı kazanma ve iş güvencesi haklarına sahip olmalıdır. İLO Sözleşmesi derhâl onaylanmalı, ev işçileri için özel ve kapsamlı bir düzenleme de yapılmalıdır. Ev işçiliği İş Kanunu kapsamına alınmalı, on günden az gibi sınırlayıcı uygulamalar kaldırılmalıdır. Bakım hizmetleri kamulaştırılmalı; devlet yaşlı, hasta ve çocuk bakımını toplumsal bir sorumluluk olarak ele almalıdır.

Sayın milletvekilleri, ev işçiliği Türkiye'de emeğin en çok sömürüldüğü alanlardan biridir. Görünmeyen emeği görünür kılmak, onların haklarını savunmak, eşitlikten ve adaletten yana her siyasetçinin görevidir. Eşit yurttaşlık ve emeğin yüceliği inancımızla artık bu görünmez emeğin siyasal ve hukuki karşılığını bulmasının zamanının geldiğine inanıyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Bilici, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi üzerine ev işçisi kadınlarımızın sorun, sıkıntı ve taleplerini dile getirmek üzere YENİ YOL Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, ev işçisi kadınlar görünmeyen emek biçimlerinden biridir. Sabah gün doğmadan evlerinden çıkan, başkalarının çocuklarına bakıp kendi çocuklarını başkalarına emanet eden, yaşlılara bakan, ev temizliği yapan, yemek yapan, ütü yapan ama ne sosyal güvencesi olan ne sendika hakkı tanınan ne de insanca çalışma koşullarına sahip milyonlarca kadını var. Adı bile anılmayan bir sınıf; ev işçileri. Türkiye'de 1 milyona yakın ev işçisi kadın olduğu tahmin edilmektedir. Ancak bunların yalnızca küçük bir bölümü sosyal güvenceye sahiptir. Çoğu günübirlik veya haftalık çalışır, gelirleri düzensizdir, iş güvenceleri yoktur, kayıt dışı çalışırlar. Bu kadınlar ne işçi statüsünde görülürler ne de hak ettikleri sosyal korumaya erişebilirler.

Ev işçisi kadınlar sadece emeğiyle değil, aynı zamanda kadın kimlikleriyle de çifte ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar. Hem kadın oldukları için hem de güvencesiz çalıştıkları için daha kolay sömürülürler, fazla mesai yaparlar ama mesai ücreti alamazlar, iş kazası geçirirler ama rapor tutulmaz, sigortasız çalıştırılırlar ama seslerini çıkaramazlar çünkü itiraz etmeleri durumunda tekrar aynı evde çalışmaları zor olacaktır.

Değerli arkadaşlar, açık çağırımız; ev işçiliği bir meslektir ve meslek olarak tanımlanmalıdır. Haftalık ya da ayda birkaç gün çalışan kadınlar için parçalı istihdam modelleri geliştirilmelidir. Ev işçilerinin sigortalı çalışması zorunlu hâle getirilmelidir, prim ödemeleri hem işveren hem de devlet destekli sistemle kolaylaştırılmalıdır, iş kazası ve meslek hastalığı güvencesi mutlaka getirilmelidir. Eğer sosyal devletten söz edeceksek işe önce görünmeyen emekleri görünür kılmakla başlamalıyız. Ev işçilerine insanca onurlu yaşam, ev işçilerine sosyal güvence, ev işçilerine iş sağlığı ve güvenliği, ev işçilerine sendikal örgütlenme hakkı sağlanmalıdır.

Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini yerinde buluyoruz ve desteklediğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, özetle ve öncelikle, basit bir temizlik bezine, sıradan bir çamaşır suyuna hayatını sığdırmak zorunda kalan on binlerce kadının acı gerçeğini paylaşacağız. Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini bu anlamda destekliyoruz ve anlamlı buluyoruz.

Biliyoruz ki her sabah önce kendi evini değil başkasının evini temizlemeye giden çileli kadınlarımız var bu ülkede. Çocuklarını henüz uykudayken bırakıp başkalarının çocuklarına bakmak için evden çıkan gerçek, emekçi anneler var. Gittikleri evlerde sigortasız, güvencesiz, sosyal hakkı olmadan çalışan, hastalandığında ilacını bile alamayan kadınlarımız var. Siz, bu kadınlara seçim meydanlarında ne dediniz biliyor musunuz? "Her kadının emeği korunacak." dediniz. Başka ne dediniz? "Ev kadınlarını emekli edeceğiz." dediniz. Ne oldu o sözler? Hani nerede ev temizliği emekçisi kadınlarımızın sağlık güvenceli çalışma hakları? Hani nerede ev kadınlarına verdiğiniz emeklilik hakkı? Nerede sağlık güvencesi? Nerede sosyal güvenceleri ve nerede o sosyal güvence hakları? O sözler seçim sandığı kapandıktan sonra ne yazık ki unutuldu gitti. Sizin için devletin sözünü yere düşürmek zaten gelenek hâline geldi ama bilin ki o kadınlar hâlâ aynı sabaha uyanıyorlar. Yine, sırtlarında çamaşır sepetiyle, ellerinde poşetlerle otobüse binip başkasının evine çalışmaya gidiyorlar, güvencesiz, yalnız ve üstelik âdeta görünmez olarak. O kadınlar iş yerlerinde mobbinge uğruyor, bazen tacize uğruyor, sessiz kalmaya zorlanıyor çünkü itiraz ederse zaten kapının önüne konuluyor ve kadının çığılığı bu ülkede ne yazık ki hâlen duyulmuyor. Ben bugün buradan haykırıyorum: Temizlik işçisi kadınımdan büro çalışanına, tarladaki emekçiden fabrika işçisine kadar her kadına sosyal güvence verilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Çünkü ev kadınlarına bu verilip de tutulmayan sözler zamanla kadın emeğini Türkiye'de ne yazık ki bir çöpe dönüştürmektedir. Çünkü bu sözler tutulmadığı takdirde, kadının toplumun taşıyıcı kolonu olması gerekirken yıkılmasıyla birlikte, emin olun topyekûn çalışma hayatı, kadın ve ülke yıkılacaktır.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Çiçek Otlı.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; otuz yıl ev temizliği işçiliğine gitmiş bir annenin çocuğu olarak konuşmak isterim ve aynı zamanda, okumak için de bu işi uzun yıllar yaptım. Öyle sayfalarındaki yazıldığı gibi olmadığını biliyorum çünkü annemde de görüyorum, ne emekli oldu ne sigortası oldu ve şu anda da bütün sağlık sorunlarını yaşıyor. Dizlerine çömeleliyor, sırtı ağrıyor, kimyasal maddeleri fazla kullandığı için solunum zorluğu çekiyor ve bu nedenle de en zor, en meşakkatli işlerden bir tanesi. Hiçbir zaman ne iş yapacağınız belli değildir. Çocuk bakıcılığı için giderseniz, bütün evin temizliğini yapmanızı isterler; mutfak boydan boya bulaşıkla dolu olur, bir tane çatal bile temiz bırakılmamıştır; çocuk bakarsınız, akşam yaşlı bakmanızı isterler, ütü yapmanızı isterler ve hiç bitmeyen bir mesai vardır. Çocuklarınızı okutmak için o işi yapmak zorunda kalırsınız ve işten atılmamak için mobbinge, tacize, tecavüz ve her türlü saldırıya -beklersiniz- susarsınız; ev işine giden bütün kadınların zorluğu budur.

Ben her gün annemin eve ölmeden gelmesine dua etmiş çocuklardan birisiyim. Pencereye çıkar ve dersiniz ki: "Düşmesin." Ama bunu yaşamayanlar bilemez çünkü birçok kadın pencereye çıkar ve çocukları için o pencereye tutunmaya çalışır ve -benim gördüğüm şey- düştüğünde ya da öldüğünde sadece bir rakam olarak yazılacağı korkusunu yaşarsınız ve annesiz büyümek için her gün bu duayı etmiş bulunuyoruz.

Annemin hiç tatil yaptığını görmedim, hiç izin aldığını görmedim; ne haftalık izni oldu ne yıllık izni oldu ne kıdem tazminatı oldu ve annem izin alamadığı için çocuklarına hiç bakamadı, hep başkalarının çocuklarına bakmanın üzüntüsünü yaşadı. Annemin apandisitisi patladı, işe gitti, son on beş dakikada yetiştirildiği için zehirlenmedi, aylarca hastanede kaldı ve biz yoksullukla boğuştuk, annemin bize bakmasını bekledik ve benim saçlarımın, kardeşimin saçlarının bitlendiğini bilirim annem hastanede yattığı için. Ama herkesin temizliğini yapan annem çocuklarının temizliğini yapamamıştı. İşte, bu gerçekliği görmeniz gerekiyor. Ev temizliğine giden kadınlar asla sigortalı çalışmıyor, sendikalı olamıyorlar ve ILO 189'un hiçbir güvencesinden faydalanamıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (Devamla) - Ev temizliğine giden işçi kadınların İş Kanunu'nda yeri olması gerekiyor, sendikalı olması gerekiyor ve özellikle bu ülkede de ucuz iş gücü olarak gösterilen göçmen işçi kadınlar dil bilmedikleri için ve bu ülkede yaşamak ve onlar da uzaklardaki çocuklarına bakmak zorunda kaldıkları için gerçek anlamda bir modern emek sömürsüne maruz kalıyorlar. Aslında benim de gördüğüm, okumak için, okul harçlığını kazanmak için gördüğüm şey modern kölelikti. Bu modern köleliğin ortadan kalkması için DEM PARTİ olarak bugüne kadar verdiğimiz önergelerin kabul edilmesi gerekiyor ve ILO 189 ev işçisi kadınların haklarını savunan bir maddedir, bunun kabul edilmesi ev işçilerinin iş kazalarında ölmemesini sağlayacaktır.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz sevgili Çiçek, bizi duyulandırdın, ben senin yüreğinden öpüyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Fatma Öncü.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bu arada, İzmir'de Bornova ilçesinde meydana gelen, belediyenin ihmalden dolayı çöp yangınından kaynaklı zarar gören vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz. Aynı zamanda da İzmirli vatandaşlarımızın AK PARTİ Belediyeciliğiyle bir gün tanışmasını temenni ederek sözlerime başlamak istiyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Allah korusun!

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen değerli milletimiz; Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu önerge üzerinde söz almış bulunuyorum.

Bildiğiniz üzere, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde 2022 yılından bu yana kadar kesintisiz şekilde sürdürülen politikalarla toplumun tüm kesimlerinde olduğu gibi ev içindeki görünmeyen emeği de güçlendirmeyi ve değerli hâle getirmeyi temel bir ilke olarak benimsemiş bulunmaktayız.

Evde çalışan hanımların temel haklarına geçmeden önce, az önce İYİ Parti hatibi "Meydanlarda bol bol vaatlerde bulunuyorsunuz kadın hakları konusunda, çalışma konusunda." dediği için bu süre içerisinde bugüne kadar istihdam konusunda neler yaptık birkaç tanesinden bahsedip, sonra da sizlerin yeni fark ettiği ama 2015 yılında 5510 sayılı Kanun'un ek 9'uncu maddesiyle bizim zaten evde çalışan hanımları sağlık sigortası ve sigorta kapsamına aldığımızın altını çizip detayları sizinle paylaşmak istiyorum zaman yeterse. 2024 itibarıyla proje kapsamında biz çalışan kadınlara toplamda 325 euro kreş desteği vermeye başladık. 2025 Mayıs ayı itibarıyla 5 milyon 200 bin kadın arkadaşımızın istihdamını İŞKUR'dan sağladık, 2,5 milyon kadın arkadaşımızın da meslek eğitimini sağladık, 18 yaş üstü değerli kardeşlerimize de meslek eğitimi belgesi, 650 bin tane belge temin ettik, 2025 itibarıyla aynı zamanda bu eğitim desteği kapsamında 5.396 lira yardımda bulunduk kendi mesleklerini geliştirsinler diye. Kadın İstihdamı Projesi'yle 1 milyon 256 bin kişi istihdam edildi ve kadın kooperatiflerini güçlendirme konusunda 1.207 kooperatifimizi vergiden muaf tuttuk, hem de Ticaret Bakanlığı çalışma portunun içine dâhil ettik. 2021 yılında yapılan düzenlemeyle evde ürettiği ürünleri internetten satması konusunda da vergi muafiyeti sağladık. 2025 yılı Nisan ayı itibarıyla engelli çalışan kadınlara, 28 bin çalışan kadına hem iş yeri teşviki hem de kendisine teşvik verdik. Tüm istihdam desteklerinden yararlanan kadın sigortalı sayısı 4 milyon 230 bin civarındadır ve kadın işçi çalıştıran özel sektördekilere, yüzde 5 teşvik kapsamından yararlanan 169 bin işletmemizde 29 bin kadının istihdamını sağladık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Hemen bu arada evde çalışan hanımefendiler kısmına geçeyim.

Şimdi, arkadaşlar, evde çalışan hanımefendilerin korunması konusunda 5510 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde şöyle bir düzenleme yaptık 2015 yılında, dedik ki...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, yüzde kaç sigortalı ya, yüzde kaç sigortalı? Bir rakam ver ya!

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Bir gün çalışırsa sigortalı olabiliyor, üstelik bunu dijital sistemden olmalarını sağladık.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anladım, anladım.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Ayrıca, on gün ve on gün üstündeki çalışan hanımların da tam zamanlı sigorta kapsamına alınması konusunu destekledik ve bugün sendikal haktan bahsediyorsunuz; HAK-İŞ kapsamında 60 bin evde çalışan hanımefendi sendikalı olarak çalışıyor.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Allah aşkına ya, yapmayın böyle ya! Siz inanıyor musunuz bütün bu söylediklerinize ya?

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ayıp ya!

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bence önce çalışıp ona göre gelmek lazım diye düşünüyorum.

Bugün itibarıyla...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İnanıyoruz.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Vallahi, yok öyle bir şey.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Arkadaşlar, ben sizin sözünüzü kesmedim ama saygıyla dinlemenizi...

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen hatibi dinleyelim.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Lütfen yani... Ben sizin sözünüzü kesmiyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Saygısızlık yapmıyor. "Rakam ver." diyor yani.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - 25.800 hanımefendiye meslek içi eğitim veriyoruz ve zamanım yetmediği için, aslında sizler de her zamanki gibi bizim hizmetlerimizden rahatsız olup kürsüdekini sabote ettiğiniz için söyleyecek bir şey bulamıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Öncü.
Sayın Kılıç Koçyiğit, sisteme girmişsiniz.
Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

62.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, erkek hatiplerin hitabet şekline ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Önemli bir konuyu konuşuyoruz, bu ülkedeki milyonlarca ev işçisi kadının sorununu konuşuyoruz ama ben özellikle erkek hatiplerin bir hitabet şeklinden rahatsızlığımı ifade etmek istiyorum. "Kadınlar" "kadınlarımız" gibi iyelik eki olan ve erkeklere aidiyeti ifade eden bir tarzda konuşmalarını istihdam ediyorum. Biz kimseye ait değiliz. Biz nasıl "erkeklerimiz" demiyorsak kimse de bize "kadınlarımız" diye hitap etmemeli, "kadınlar" denmesini tercih ederiz, grubum adına da belirtmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Koçyiğit.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, ev işçilerinin sayısal durumunun tespiti, kayıt dışı çalışmaların önüne geçilmesi, güvencesizlik ve denetimsizlikten kaynaklanan sorunların engellenmesi amacıyla 6/7/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Haziran 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.15

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 19.51

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükar Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi ve Çevre Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükar Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198)¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan 7'nci maddesi üzerinde verilen 3'üncü önergenin oylama işleminde kalınmıştı. Önergeyi hatırlatmak amacıyla tekrar okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesinin (1)'inci fıkrasında geçen "yeşil büyüme" ibaresinin "yeşil kalkınma" olarak değiştirilmesini, (2)'nci fıkrasında yer alan "planları," ibaresinden sonra gelmek üzere "adil geçiş gereklilikleri gözetilerek" ibaresinin eklenmesini, (3)'üncü fıkrada "bölge teşkilat temsilcileri" ibaresinden sonra gelmek üzere ", ilde

¹ 198 S. Sayılı Basmayazı 8/4/2025 tarihli 73'üncü Birleşim Tutanağı'na eklidir.

bu Kanunun hükümleri kapsamında faaliyet gösteren meslek odalarının birer temsilcisi, iklim ve çevre alanlarında ülke ya da yerel ölçekte faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının birer temsilcisi" ibaresinin eklenmesini, 4'üncü fıkranın sonuna "Yerel iklim değişikliği eylem planları doğrultusunda iklim değişikliği ile mücadelede yerel yönetimlerce gerçekleştirilecek faaliyetlere kaynak teşkil etmek üzere merkezi bir fon oluşturulur. Bu fonun yönetimi ve şehirlerin nüfusları oranında dağıtılmasına ilişkin düzenlemeler yönetmelikle yapılır." cümlesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer
Ankara
Nurten Yontar
Tekirdağ

Deniz Demir
Ankara
Ali Karaoba
Uşak

Cemal Enginyurt
İstanbul
Ali Öztunç
Kahramanmaraş

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
7'nci madde üzerindeki diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesinin (1)'inci fıkrasında yer alan "kuruluşlarca" ibaresinin "kuruluşlar tarafından" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa
Lütfü Türkkan
Kocaeli

Turan Yaldır
Aksaray

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Turan Yaldır konuşacak.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

TURAN YALDIR (Aksaray) - Sayın Divan, kıymetli milletvekilleri; İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken Gazi Meclis çatısı altında dil uzatılan şehit Talat Paşa'yı bir kez daha saygı ve rahmetle anıyorum. Bu kürsüden her fırsatta Türk devletine, Türk milletine, tarihine ve değerlerine kin kusanları lanetliyorum. Bu topraklarda hainlerin adı unutulur ama vatan evlatları asla unutulmaz. Türk devletini soykırımcılıkla suçlayanlar müfteridir. Talat Paşa katil değil Türk milletinin kahraman bir evladıdır. Katil görmek isteyen, kendi grubunun emir aldığı yerlere yani Kandil ya da İmralı'ya bakmalıdır. Zannetmesinler ki Enverler, Talatlar, Cemaller, dahası Mustafa Kemaller öldü; biz de arkalarından geniş geniş konuşur, kinimizi kusarız. Onlar bedenlen öldüler ama fikirlerini yaşatacak olan bizler buradayız. Kimsenin vatan kahramanlarımıza dil uzatmasına asla müsaade etmeyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, bugün önümüze yeniden gelen İklim Kanunu Teklifi bir iklim kanunundan çok yeşil ambalaja sarılmış bir ticaret düzenlemesidir. Gönül isterdi ki hem vatandaşlarımızın hakkını koruyalım hem de doğayı gözeterek bir iklim kanunu yapalım ama gelin görün ki bir ikiyüzlülükle karşı karşıyayız. Bir yandan çevreyi koruma iddiasıyla iklim kanunu hazırlıyorsunuz, öte yandan zeytinlikleri kömür madeni sahasına çevirecek tekliflerle geliyorsunuz; bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu! Bu kanun teklifi doğayı korumak şöyle dursun, ülkemizin üretim gücünü ve egemenlik alanını sınırlandıracak maddelerle dolu. Bu kanunla gelecek olan emisyon ticaret sistemi tarlasına tohum alacak para bulamayan, traktörüne mazot koyamayan çiftçimize yeni mali yükler bindirecek. Çiftçilerimiz dolu, don, kuraklık, yer altı sularının çekilmesi, girdi maliyetlerindeki artış ve ürününü değerinde satamama gibi bir sürü sorunla uğraşırken bir de karbon vergisi mi ödeyecek? Çiftçilerimiz ayakta kalamazsa gıda üretimimizi nasıl sağlayacağız? Tarım böyle maliyetli hâle gelirse enflasyon nasıl düşecek? Bu, sadece ithal enerjiye, dışa bağımlılığa ve "karbon sertifikası" adı altında yeni bir sömürü düzenine kapı aralar.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'nin çevresi bir kez daha kan ve ateş içinde. Gazze'de çocuk demeden soykırıma girişen katil İsrail, yıllardır bölgeye yerleştirdiği ajanlar aracılığıyla İran'a içeriden saldırdı. "İran'da İsrail ajanı mı olur?" diyenler, Türkiye'nin kırk yılı aşkın süredir PKK başta olmak üzere İsrail güdümündeki terör örgütleriyle mücadelesine bakmalıdır. İran'da 700'e yakın İsrail ajanının yakalandığı haberleri Türkiye'ye ibret olmalıdır. İsrail Türkiye'ye karşı sadece terör örgütlerini değil, aynı zamanda birtakım siyasi unsurları ve devlete sızmış odakları da yıllardır beslemektedir; dün Irak'ta, Suriye'de, Lübnan'da yaşananlar da aynıydı. Bu saldırı yalnızca İran'a değil, aynı zamanda bölge istikrarına yapılmış açık bir provokasyondur. Gazze'de, Kudüs'te, İran'da, Yemen'de dökülen masum kanlar karşısında sessiz kalan sözde İslam dünyasının katil İsrail'le iş birliği ise utanç vericidir. İsrail, fitneyle, kaosla, kanla beslenen küresel bir beladır; girdiği her coğrafyayı parçalamış, karşısındaki her halkı ya bölmüş ya da birbirine kırdırmıştır; bugün âdeta bir ateş çemberinin ortasında bulunan ülkemiz de hedeftedir. Bu nedenle, Türkiye savunma sanayisinde büyük atılımlar yapmak zorundadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

TURAN YALDIR (Devamla) - Ayrıca, içimizdeki İsrail beslemelerini de iş sıcak çatışmaya varmadan tespit etmeli ve gereğini yapmalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit, sisteme girmişsiniz. Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

63.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Aksaray Milletvekili Turan Yaldır'ın 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bazı vekiller ve bazı partiler DEM PARTİ'ye sataşmadan, DEM PARTİ'ye söz söylemeden ne yazık ki kürsüde cümle kuramıyorlar ve kendilerini de var edemiyorlar. Anlıyoruz, siyasi gündem yoksunluğu yaşıyorlar ve Türkiye'de yürüyen barış sürecinin karşılığında da siyasi bir rant devşirmeye çalışıyorlar fakat bütün bunları bir yere kadar anlayabiliriz ama asla kürsüden bize, grubumuza, milletvekili arkadaşlarımıza yapılan hakareti kabul etmiyoruz. DEM PARTİ Grubu olarak hatibin yaptığı bütün hakaretleri misliyle, sonsuzla çarpıp kendilerine iade ediyoruz. Herkesi kürsüde temiz bir dil kullanmaya, başka zaman gösterdikleri hassasiyetleri kendilerinin de göstermesine davet ediyoruz. Burası -çok açık ve net- Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir milletvekilinin konuşma üslubuna herkesin dikkat etmesi gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Çömez, buyurun.

64.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın hatibimizin yaptığı konuşmanın ardından böyle bir değerlendirmeyi niye yaptılar gerçekten anlamakta zorlanıyorum. Öncelikle, bahse konu konuşmada sizin partinizin adı geçmemiştir, bir eleştiri yapılmıştır. Bu eleştiride de açık bir şekilde "Kandil'den talimat alanlar" diye, "terörist örgütten talimat alanlar" diye bir ithamda bulunmuştur. Üzerinize alındığınıza göre bir kaygınız var, bir endişeniz var. Sayın hatip son derece yerinde, son derece doğru, son derece haklı ve gerçekçi bir değerlendirme yapmıştır. Bu Parlamentonun çatısı altında Türk milletine "soykırımcı" denilmiştir, bu Parlamentonun çatısı altında bu milletin temsilcisi olan bu Parlamentonun "şehit" ünvanı verdiği Talat Paşa'ya "katil" denilmiştir ve tabiatıyla bir zamanlar yapılmış olan ve cezasız kalan bu üslupla ilgili bugün bizim milletvekilimiz son derece yerinde bir değerlendirme ve eleştirme yapmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Dolayısıyla bundan alınmanıza gerek yok. Eğer Kandil'le aranızda bir bağ yoksa, terör örgütlerinden talimat almıyorsanız, onlarla bir iltisakiniz yoksa üstünüze alınmaya gerek yok ama varsa böyle bir kaygınız, çıkar söylersiniz, biz de onun gereğini yaparız. Dolayısıyla havadan nem kapmanın, buluttan nem kapmanın bir gereği yoktur, bizim hatibimiz olması gerektiği gibi konuşmuştur, bundan sonra da devam edecektir.

Bu arada, bir barış sürecinden bahsediliyor. Nedir bu barış süreci Allah'ınızı severseniz? Savaş mı var bu ülkede de barış ilan ediyorsunuz? Barış, savaştan iki devlet arasında olur, bir terör örgütüyle koskoca Türkiye Cumhuriyeti devleti arasında barış olmaz. Terörle mücadele edilir, terörle müzakere edilmez. Ha, bundan rahatsızsanız bu da sizin kendi takdirinizdir. Aziz Türk milletinin önünde yaşıyor, bütün tartışmalar, bütün gelişmeler milletin önünde yaşıyor. Kandil'le bir bağınız yoksa, terör örgütünden talimat almıyorsanız çıkar söylersiniz, terörü lanetlersiniz, Kandil'i lanetlersiniz, biz de anlarız o zaman.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Ne konuşacağımızı sana soracak değiliz.

BAŞKAN - Sayın Kılıç Koçyiğit, buyurun.

65.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Ben hiçbir sataşmada bulunmamıştım ama bu basit laf oyunları ile siyaset yapılamayacağını bütün Türkiye halkları da çok iyi biliyor, bu Meclis de çok iyi biliyor. O anlamıyla, yok öyle dedi de böyle demedi de... Böyle laf oyunları ile siyaset olmaz, siyaset dobra dobra yapılır; biz lafımızı dobra dobra söylüyoruz, muhataplarımıza da söylüyoruz, herkese de söylüyoruz, kimse de burada karnından konuşmasın. Biz cümlelerimizi çok açık kullanıyoruz, kime ne söylediğimiz çok belli, ne yaptığımız da çok belli.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Biz açıkça söylüyoruz, bu ihanet sürecine müsaade etmeyeceğiz diyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Başka başka siyasi saiklerle gelip bu ülkenin yüz yıllık sorununun bitmesini istemeyenlere; yüzyıllık akan kandan, gözyaşından beslenenlere söyleyeceğimiz tek bir şey var: Siz barıştan korkmaya devam edin.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Biz baltalayacağız!

BAŞKAN - Lütfen dinleyin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Biz size inat, bu ülkede barışı, demokrasiyi, kardeşliği inşa edeceğiz; bu ülkeyi gerçekten demokratik bir cumhuriyet yapacağız, bunun için de çalışacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Siz elinizdeki kanı temizleyin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Tamamlayacağım Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - O anlamıyla, bizim vekilimizin sözlerini alıntılarla hakaret edip sonra da "Niye üzerinize alınıyorsunuz?" gibi böyle basit sözlerle hiç kimse grubumuza satışmasın; herkes sözünü söylesin, herkes siyasetini yapsın. Başkalarına hakaret edip burada bizim sinir uçularımızla oynamayı da siyaset sanmasın, bu kadar açık ve net. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN YALDIR (Aksaray) - Siz Türk milletinin değerlerine hakaret ederken iyi ama değil mi?

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Çömez.

66.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bütün tartışmalar aziz Türk milletinin gözü önünde yaşanıyor.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - İyi ki de öyle oluyor.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sükunetle dinlerseniz daha iyi anlayacaksınız Sayın Başkan.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Sizinkiler niye dinlemedi?

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Tabiatıyla, süslü püslü sözlerle milletin hafıza kodlarını hedef almayın lütfen.

Bu ülkede bir terör problemi vardır, bu ülkede devam eden bir terör problemi vardır ve bu terör probleminin Parlamentoda destekçileri vardır. Açıkça söylüyoruz: Terörü lanetliyor musunuz? PKK'yı lanetliyor musunuz? Onlardan talimat almadığınızı açıkça söylüyor musunuz? O alçak terör örgütünün, 50 bin kişinin katili bir örgütün elebaşını muhatap alıyorsunuz; bunu reddediyoruz.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Evet, alıyoruz vallahi; devletin de muhatap alıyor, biz de alıyoruz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Varsa bir sıkıntınız, varsa bir derdiniz, bir talebiniz, bir beklentiniz, çözüm burasıdır. Hiç durmadan bu ülkenin tarihini, bu ülkenin millî değerlerini, bu ülkenin birlik ve beraberliğini hedef alan kelimeleri kullanmanıza müsaade etmeyeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Devletin muhatap aldığını muhatap alıyoruz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Daha geçtiğimiz hafta bu Parlamentonun çatısı altında Türk devletine, Türk milletine ve Türk tarihine hakaret eden laflar söyledi bir parti temsilciniz, Türkiye Cumhuriyeti devletine "soykırımcı" dedi. Bunu kabul etmemiz mümkün değil. Elbette itiraz edeceğiz ve bununla ilgili de Meclis Başkanına gerekli müracaatı yaptık, Sayın Kurtulmuş'tan da gereğini yapmasını bekleyeceğiz. Eğer bu ülkede huzur istiyorsanız, dostluk ve kardeşlik istiyorsanız terör örgütüyle aranızda mesafe koyarsınız, talebiniz neyse gelir burada söylersiniz, millet de karar verir. Tabiatıyla, her lafın üzerine bir provokasyon yapmanızın, saldırıya geçmeniz...

AYTEN KORDU (Tunceli) - O sizin işiniz, sizin işiniz provokasyon!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - ...Türkiye'nin tarihiyle, Türkiye'nin kültürüyle çatışmanızın ve bu ülkenin millî değerleriyle kavga etmeniz bir anlamı yoktur.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Peki, Sayın Koçyiğit, buyurun. Sonra Sayın Şahin size söz vereceğim.

Buyurun Sayın Koçyiğit.

67.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bu tartışmayı ne uzatmak istiyorum ne de bu dile prim vermek istiyorum açıkçası, gerçekten bu tartışmayı yapmaktan hoşlanmıyoruz ama şu çok açık ve net: Otuz yıldır aynı ezberlerle bize konuşuluyor, aynı ezberler, hiç değişmedi. Siyasi partiler değişti...

TURAN YALDIR (Aksaray) - Aynısını yapıyorsunuz, başka yaptığınız bir şey yok. Hiç başka bir şey yok. Aynısını yapıyorsunuz!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ezber sizde ya!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bir susun, bir susun!

AYTEN KORDU (Tunceli) - Dinlemeyi öğrenin!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Siyasi partiler değişti, milletvekillerinin adı değişti ama savaştan, şiddetten, siyaseten beslenenlerin cümleleri değişmedi.

TURAN YALDIR (Aksaray) - Kim besleniyorsa namerttir, alçaktır!

BAŞKAN - Lütfen, dinleyin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi, Türkiye'de ezberler bozuluyor, ezberleri bozacak çok ciddi çıkışlar var; bu ülkede gerçekten ilk defa barışa çok yaklaştık, barışı hep beraber kurmanın arifesindeyiz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Birinci ihanet sürecinde de görmüştük!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Herkes yüreği elinde, barış sürecine bir zeval gelmesin diye cümlesini seçiyor ama birileri savaşı, şiddeti kutsayarak yol almaya ve siyasi ikbalini devam ettirmeye çalışıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Koçyiğit.

Buyurun.

TURAN YALDIR (Aksaray) - Kim kutsuyorsa namussuzdur!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Barış süreci değil ihanet süreci. Milletin Meclisinde söylemeyeceğiz de nerede söyleyeceğiz!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Biz buradan bir kez daha söyleyelim: Size rağmen, çözüm karşısı anlayışınıza rağmen, barış karşısı anlayışınıza rağmen; savaşı, şiddeti, ölümü, kanı, gözyaşını kutsayan anlayışınıza rağmen biz "barış" demeye devam edeceğiz, "kardeşlik" demeye devam edeceğiz, biz "demokrasi" demeye devam edeceğiz...

TURAN YALDIR (Aksaray) - Kim kutsuyorsa alçaktır!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - ...ve her yerde de bu barışın, demokrasinin mücadelesini yürüteceğiz. Günün sonunda Türkiye halkları kazanacak, Kürtler ve Türkler kazanacak ama siz tarihe savaşı seven, barışın karşısında duran parti olarak geçeceksiniz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN YALDIR (Aksaray) - Siz göreceksiniz kim nasıl geçecek.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Hain olarak geçmeyeceğiz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Hain olarak geçmekten iyidir.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, söz talebi rica ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Usta da epeydir söz bekliyor.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Haklı ama direkt bana hitaben gelen bir şey var.

BAŞKAN - Tamam, buyurun, siz konuşun.

Sayın Usta, en son size vereyim.

Buyurun.

68.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Diyor ki sayın hatip, Sayın Grup Başkan Vekili: "Bu dile prim vermeyeceğiz." Sizden prim isteyen mi var?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Var, var.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bize bu primi millet veriyor, sen değil; sizden alacak bir primimiz de yok. Size prim verenler belli; dağdakiler size prim veriyor, kandildekiler size prim veriyor ve arkasındaki emperyalistler prim veriyor, küresel oyun kurucular prim veriyor; siz onlara bakıyorsunuz, onlardan prim bekliyorsunuz. Alın, hayırlı olsun priminiz. Bizim prim alacağımız yer Türk milletidir; aziz Türk milletinin yüreğidir, kalbidir, vicdanıdır. Sizden prim istemiyoruz. Öte yandan, diyorsunuz ki: "Partinizin milletvekilleri değişti, siz değişmediniz." Sizin partiniz değişiyor.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayenizde. Sizin gibi anlayışlar sayesinde değişiyor.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Bu da sizin ayıbınız. Bu da sizin demokrasiye olan ayıbınız.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir seçim döneminde, bir dönemde partinizin adını değiştirdiniz ama kendiniz değişmediniz çünkü Kandil'den aldığınız talimatlar değişmedi. Partinizin adı değişiyor, partinizin tavrı değişiyor ama aldığınız talimatlar değişmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir cümleyle bitiriyorum, uzatmayacağım.

BAŞKAN - Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Tabiatıyla, biz millet iradesinin tecelligâhı olan bu yüce çatı altında asla ve asla Türk milletinin tarihine hakaret ettirmeyeceğiz, Türk devletine hakaret ettirmeyeceğiz, bu ülkenin değerlerine hakaret ettirmeyeceğiz.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Keşke bizim kadar Türkiye'yi savunsaydınız. Keşke birileri bizim kadar Türkiye'yi savunabilseydi.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Savaşa gelince, bir kere daha söylüyorum: Savaş, devletler arasında olur; barış, savaşan iki devlet arasında olur. Bu ülkenin karşısında, uzantısı emperyalistler olan, alçak küresel örgütlerin uzantısı niteliğinde bir terör örgütü var, o terör örgütüyle barış yapılmaz. O terör örgütü tarihin karanlık sayfalarına gömülünceye kadar bizim siyasi mücadelemiz devam edecektir. Bunu anlamakta zorlanabilirsiniz çünkü öyle bir bakış tarzınız var ki Kandil'in dışında hiçbir talimat almıyorsunuz ve oradan gelen bütün uyarı ve talimatlara göre burada siyasetinizi dizayn etmeye çalışıyorsunuz. Buyurun istediğinizi yapın, her şey milletin gözünün önünde cereyan ediyor. Aziz Türk milleti size vakti, saati geldiğinde sandıkta en büyük cezayı verecektir, bunu da göreceksiniz.

BAŞKAN - Peki.

Sayın Usta, buyurun.

69.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Terörsüz Türkiye sürecini sıg bir bakış anlayışıyla bu derecede kötülemek, hele hele "Bir ihanet süreci." demek kadar alçakça bir davranış olamaz. Asıl, terörsüz Türkiye'ye "İhanet sürecidir." diyenler ihanet içerisindedir. Bunu çok net ifade etmek durumundayız. Bu, sadece Türkiye için değil bölgemiz için, coğrafyamız için çok önemli bir süreçtir ve fırsattır. Türkiye'nin, bölgesinde güçlü bir Türkiye olması, bu coğrafyada güçlü bir coğrafya olarak devam edebilmemiz için; bu coğrafyadaki kanı, savaşı durdurmak için... Sadece Türkiye'den bahsetmiyoruz, sınırlarımız dışında da, bugün Suriye'de, bugün İran'da ne yaşıyorlarsa bunların hepsine engel olunacak bir süreç varsa bu da terörsüz Türkiye sürecidir. Bu konuda Sayın Devlet Bahçeli'nin de Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın da ortaya koymuş olduğu tablo çok nettir, stratejimiz çok nettir, çok açıktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çok da şeffaf bir süreç olarak yürütülmektedir. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bir açıklasanız da öğrensek harbiden ya, neymiş bu terörsüz Türkiye?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, sen görmüyorsan problem değil; ne yapacaksın Selçuk Bey, sen görmüyorsun demek ki, tamam!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bunları görmek istemeyenlerin gözüne elbette ki gösteremeyiz ama bu çok önemli ve kıymetli bir süreçtir. Bu sürecin baltalanmasına hiçbirimiz müsaade etmeyeceğiz.

Teşekkür ederim Başkanım.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkanım, istirahat ediyorum...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Başkanım, artık konuşulacak bir konu kalmamıştır.

BAŞKAN - Sayın Koçyiğit...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Başkanım, kifayetimizakere... Gerek yok ya.

BAŞKAN - Son sözler.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Bu, Grup Başkan Vekillerinin tuzağıdır Sayın Başkan. Sataşarak konuşmak istiyorlar sürekli.

BAŞKAN - Son sözler, evet.

Sayın Koçyiğit, buyurun.

70.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan, gerçekten uzatmak niyetinde değiliz ama yapılan hakaretleri ve iftiraları duyuyorsunuz siz de, bütün Genel Kurul da duyuyor. Hepsini reddediyoruz, bize yapılan her şeyi iade ediyoruz. Bizim bu ülkede lanetleyeceğimiz tek bir kesim var: Savaşı, savaşı destekleyen, şiddeti destekleyen, çatışmayı destekleyen...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - PKK'yı lanetleyin!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - ...bütün anlayışları lanetliyoruz; çok açık ve net.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Valla bir zamanlar herkes lanetliyordu, biz hâlâ lanetliyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Barışın yanında, demokrasinin yanında durmaya devam edeceğiz ve ne olursa olsun tekrar, tekrar, tekrar söylüyorum: Bu ülkede barış gelecek, barıştan yana olmayanlar da günün sonunda hüsrana uğrayacak; bu kadar açık ve net.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Peki. Sayın Çömez, son olarak, buyurun.

71.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Usta partimizden yapılan değerlendirmeyi alçakça bir kavram olarak yorumladı. Bunu reddediyorum. Biz milletin temsilcisi olarak burada bu değerlendirmeleri yapmak zorundayız.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biz de bu milletin temsilcisiyiz ya! Biz de bu milletin temsilcisiyiz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Elbette bir sürece itirazımız varsa dile getireceğiz. Yirmi üç yıldan beri terörü bitirmek için ne yaptınız?

ADEM ÇALKIN (Kars) - Bitirdik ya! Terör mü kaldı ya!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Demokratik adımları attınız mı?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Yuh olsun sana! Yuh be!

ADEM ÇALKIN (Kars) - FETÖ'yü de bitirdik, PKK'yı da bitirdik!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Hukuki adımları attınız mı? Siyasi adımları attınız mı?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Yuh olsun, yuh!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - İstihbari, askerî adımları attınız mı?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sen nereye bakıyorsun!
TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Diplomatik adımları attınız mı?
ADEM ÇALKIN (Kars) - Hangi terör kaldı! Hangisi kaldı!
HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sen bu ülkeyi niye terk ettin!
TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Dinlemeye tahammülünüz yok.
HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ülkeyi niye terk ettin sen! Ülkeyi terk edip gittin!
TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Yirmi üç yıldır neredeydiniz siz?
ADEM ÇALKIN (Kars) - Bitti, bitti, terör yok! Terör yok! Terör yok, bitti!
HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ülkeyi niye terk edip gittin!
TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Yirmi üç yıldır neredeydiniz?
ADEM ÇALKIN (Kars) - Birlik var, beraberlik var! Kardeşlik var!
TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bunları yapamamışsınız, bunlarla ilgili gerekli adımları atamamışsınız...
HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Bırak onu! Senin gözün görmüyor!
TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - ...ve bu ülkeyi teröristbaşından gelecek iki satır mektuba mahkûm ettiniz.
ADEM ÇALKIN (Kars) - Bırak Allah aşkına ya! Bırak ya!
TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Türkiye Cumhuriyeti devleti, koskoca Türkiye Cumhuriyeti devleti Kandil'den talimat alanlarla, İmralı'daki terörist başından gelecek iki satır mektuba bel bağlamaz.
HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Yazıklar olsun ya! Böyle talihsiz konuşma olmaz ya!
TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Yapamadıysanız dersiniz ki "Biz bu işi beceremedik; gelin, bize yardımcı olun." gerekeni yaparız.
HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Şovenist bile olamıyorsun! Bırak ya!
BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.15

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.25

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükkara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde Aksaray Milletvekili Turan Yaldır ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Şimdi, sisteme giren, yerinden bir dakikalık söz isteyen 5 milletvekilimiz var, onlara da söz vereceğim ve bu konuyu kapatacağım.

Sayın Hasan Öztürk, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

72.- Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'ün, ekonomik krize ve Bursa'daki tekstil sektörüne ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye, tarihinin en derin ekonomik krizlerinden birini yaşıyor. AKP medyasının ve TRT'nin gündeminde haber değeri yok. Enflasyon TÜİK makyajına rağmen halkın cüzdanını yakıyor. İşsizlik her haneye uğramış, esnaf kepenk kapatmış, sanayici üretimi kısmış durumda. Bu tablo sadece rakamlara değil hayatın tam ortasına yansıyor ve bu krizin en somut hissedildiği yerlerden biri de Türkiye'nin 4'üncü büyük şehri Bursa. Bursa tekstilin başkentiydi. Kentimizdeki tekstilciler yıllarcailmekilmek dokudu, emek verdi ve Bursa'yı tekstilin başkenti yaptı. Bugün krizle bu ünvan kaybedilmek üzere. Türkiye tekstili Türkiye'yi terk ediyor, ihracat düşüyor, makineler duruyor, umutlar tükeniyor. Bursa'daki sanayiciye, işçiye, esnafa kim sahip çıkacak? Tekstil çökerse Bursa çöker, Bursa çökerse Türkiye üretimi çöker ve kaybeder.

BAŞKAN - Sayın Nail Çiler? Yok.

Sayın Cevdet Akay, buyurun.

73.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, kamu işçilerinin eylemine ilişkin açıklaması

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kara yolu işçileri, demir yolu işçileri, maden işçileri ve sağlık işçileri başta olmak üzere 600 bin kamu işçisi iktidarın yüzde 16'lık zam teklifine isyan ediyor. Seçim bölgem Karabük dâhil ülkemizin 81 ilindeki kamu emekçileri onurlu bir yaşam, adil bir ücret ve güvenceli bir gelecek isteğiyle eylemdeler. Emekçilerimiz iktidar tarafından diretilen bu sefalet zammını kabul etmiyor. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına çağrıda bulunuyorum: Bu ülkenin yükünü sırtlamış emekçiler insanca yaşam, insanca ücret istiyor. Emekçilerin sesini duyun, adil ve kabul edilebilir bir teklif getirin.

BAŞKAN - Sayın Uğur Bayraktutan...

74.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'den il dışına gerçekleşen hasta sevklerine ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Seçim bölgem Artvin ülkemiz genelinde yetersiz koşullar nedeniyle en çok il dışına hasta sevk gerçekleştiren iller arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Artvin'deki devlet hastanelerinin uzman tabip, tıbbi donanım ve boş yatak bakımından yetersiz bulunması nedeniyle zorunlu olarak gerçekleştirilen bu sevkler sırasında birçok mağduriyet ortaya çıkmakta, ne yazık ki can kayıpları da yaşanmaktadır. Örneğin, Artvin ilimizden yılda ortalama 21 bin hasta sadece Trabzon iline sevk edilmektedir. Kendi ilinde tedavi olamayan hastalarımızın mağduriyeti Artvin'den sevk edildikleri illerde kalacak yer sorunu nedeniyle katlanmaktadır. Trabzon Artvinliler, Bayburtlular, Giresunlular, Gümüşhaneliler dernek başkanlarının bir araya gelerek oluşturdukları Trabzon Hemşehri Dernekleri Platformu Trabzon'a gelen hasta yakınlarının konaklama ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması noktasında Trabzon'a hasta yakınları refakatçi konukevi yapılması için yıllardır büyük mücadele vermektedir. Bunu bir kere daha Türkiye Büyük Millet Meclisinden ifade ediyor, ilgililerin gerekli duyarlılığı göstermesini talep ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Harun Özgür Yıldızlı...

75.- Kocaeli Milletvekili Harun Özgür Yıldızlı'nın, kamu işçilerinin eylemine ilişkin açıklaması

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sanayinin başkenti olan Kocaeli'mizin Gölcük ilçesinde Türk sanayi işçileri eylemde. Tank, uçak, denizaltı yapan kamu işçileri ay sonunu getiremiyor. Millî projelere omuz veren savunma sanayisi işçileri açlık sınırında yaşamaya çalışıyor. Vatan için üreten Harb-İş Sendikası üyeleri kiralalarını ödeyemiyor. Kamu işçilerine teklif edilen yüzde 16'lık zam oranı ciddiyetten uzaktır. Kamu işçilerine 35 bin TL ücreti layık görenleri gerçekçi olmaya davet ediyoruz. Haklarını aramak için Gölcük başta olmak üzere, ülkenin dört bir yanında direnen kamu işçilerimizin yanındayız. Bu mücadele hepimizin mücadelesidir.

BAŞKAN - Sayın Necmettin Çalışkan...

76.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Yerinde Dönüşüm Projesi'nin uzatılması gerektiğine, deprem bölgesi için verilen kredi ve hibe miktarlarına ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Yerinde dönüşümle ilgili tanınan süre 30 Haziran itibarıyla sona ermektedir. Bu çerçevede hâlen bölgenin içinde bulunduğu durum, inşaat faaliyetleri, geciken ruhsatlamalar, mirasçılardan bazılarının vefatı, tapu kayıtları benzeri hadiselerden ve belediyelerdeki yoğunluktan dolayı bu süre yetismemektedir. Bu açıdan, Yerinde Dönüşüm Projesi'nin bir yıl daha uzatılması gerekmektedir. Hatay'da sadece deprem yok, aynı zamanda millî güvenlik sorunu var. Hatay ülkenin sınır karakoludur.

Bu arada, deprem bölgesi için verilen kredi ve hibe miktarlarının da en az 1,5 milyona çıkarılması gerekmektedir. İki yıl önce belirlenen rakam çok çok az kalmıştır. Acilen bu konuda depremzedelere destek verilmesi, Yerinde Dönüşüm Projesi'nin en az bir yıl daha uzatılması gerekmektedir. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 8'inci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım. İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İbrahim Akın
İzmir
Mahmut Dindar
Van

George Aslan
Mardin
Perihan Koca
Mersin

Celal Fırat
İstanbul
Kamuran Tanhan
Mardin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Sayın Kamuran Tanhan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Cezaevinde ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı ve tutsakları saygıyla selamlıyorum.

Ben de 8'inci madde üzerine söz aldım ama Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Ocak 2025 tarihinde İtalya'yla ilgili bir kararı üzerine konuşmak istiyorum, Cannavacciuolo kararı. Bu karar sadece bir hukuki metin olmaktan çok modern çevre hukuku açısından bir dönüm noktasını ifade ediyor. Karar, çevre hukukunun doğrudan yaşam hakkını ilgilendiren bir mesele hâline geldiğini tescil ediyor. Mahkemeye başvuran Campania bölgesindeki yerleşik 5 dernek ve bu bölgenin şehirlerinden olan Caserta ve Napoli'de yaşayan 41 bireysel başvurana aittir. Bu bölgenin ismi "Ateşler Ülkesi" olarak kayıtlar altına alınmıştır. "Ateşler Ülkesi" olarak denmesinin bir sebebi de var elbette, bölgede boşaltılan yüklü miktardaki atıkların yakılması sonucu gökyüzünde ateşler yükseliyor olmasındandır bu isim. Bu bölge modern Avrupa'nın en trajik çevre felaketlerinden birine ev sahipliği yapıyor. Tehlikeli kentsel atıkların genellikle organize suç örgütleri tarafından yasa dışı olarak boşaltılması, gömülmesi, yakılmasıyla sistematik ve uzun süreli bir tahribatin sonucu yaşanan çevresel felaketin boyutlarını bilimsel araştırmalar ortaya koymuştur. Bu bölgede yürütülen bilimsel araştırmaların sonuçlarına göre, yüksek oranda mide kanseri, karaciğer kanseri, safra kanalları, trakeal bronşlar, akciğer, prevral ve mesane tümörleri tespit edilmiştir. Aynı çalışmalar, kardiyovasküler sorunların ve doğumsal anomalilerin de bu bölgede endişe verici düzeyde olduğunu belgelemiştir. Bu çevresel felaketlerin elbette aynı bölgede yaşayan diğer canlılar üzerindeki etkileri de son derece kaygı vericidir. Çevresel adaletin dönüm noktası olarak tanımlanabilecek Cannavacciuolo/İtalya kararı devletin açık bir ihmalinin belgelendiği bir süreç olarak kayıtlara geçmiştir. Mahkeme, İtalya'nın organize suç örgütlerinin yasa dışı atık faaliyetlerine karşı ihmalkâr davranmasını yaşam hakkının ihlali olarak kabul etmektedir. Bu suç örgütlerinin bizdeki karşılığı da "5'li çete" olarak adlandırılabilir veya "sermaye şirketleri" olarak adlandırılabilir. Mahkeme aynı zamanda vermiş olduğu kararla çevresel kirliliği doğrudan yaşam hakkını tehdit eden bir unsur olarak kabul etmiştir. Belki de en önemlisi de çevresel verilere erişim ve halkın bilgilendirilmesi hakkını temel bir insan hakkı olarak tescil etmesidir. Bu karar, özellikle şeffaflık ve bilgiye erişim hakkı konusundaki vurgusuyla günümüz çevre mücadelesinin tam kalbine dokunuyor. Türkiye'deki termik santral emisyon verilerinin ticari sır perdesi arkasında gizlenmesi ile İtalya'da yetkililerin halkı çevresel riskler konusunda karanlıkta bırakması arasındaki paralellik, çevresel adalet mücadelesinin evrensel boyutunu gözler önüne sermektedir. Artık çevresel bilgiye erişim hakkı yaşam hakkının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmek zorundadır.

Sonuç olarak, bu dava hukuk dünyasında yeni bir sayfa açarken aslında çok daha derin bir gerçeği de ortaya koymaktadır. Çevresel adalet bir lüks değil, yaşamsal bir zorunluluktur. Bu karar çevre davalarında yeni bir dönemin kapılarını açarken Türkiye'de Afşin-Elbistan davası bu yeni hukuki çerçevenin ilk test alanlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu dava birçok açıdan İtalya'daki durumla paralellik göstermektedir. Bölgedeki hava kirliliği seviyelerinin limit değerlerin katbekat üzerinde olması, ÇED raporlarının güncel Avrupa Birliği standartlarına uymaması ve devletin halkı yeterince bilgilendirmemesi her iki davada da öne çıkan ortak noktalardandır.

Yine, AİHM 2005 yılında Türkiye'yle ilgili Kemerköy, Yeniköy ve Yatağan Santrallerinin çevreye verdikleri zararlardan ötürü kapatılması gerektiğine karar vermişti. Sonuç ne oldu? Buna rağmen bu 3 santral yirmi yıldır çalıştırılıyor, vatandaşları zehirliyor. Yaşam hakkı ve çevre hakkı ihlallerine devam edilmektedir bu ülkede. Bu ülkenin yaşamı savunan, doğayı savunan, iklim adaletini savunan ve insan haklarını savunan katılımlı bir süreçle imzalanacak gerçek bir iklim kanununa acilen ihtiyacı vardır. Bu teklif daha fazla vakit kaybedilmeden geri çekilmeli. Sivil toplum kuruluşlarının ve bilim insanlarının görüş ve önerileriyle bilimi, iklim adaletini ve toplumsal ortak faydayı önceleyen bir perspektifle uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanacak iklim kanunu ticaret kanunu değil, doğa için, yaşam için, toplum için bir kanun olmalıdır. İklim adaleti perspektifi tasarlanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

KAMURAN TANHAN (Devamla) - Teşekkürler.

Halk sağlığını güvence altına almalıdır bu iklim kanunu. Üst ölçekli ekosistem planlaması yapılmalıdır, iklim değişikliğine uygun politikalar geliştirilmelidir. Afet eylem planları, gıda ve su politikaları iklim krizi gerçekliği dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Halkın katılımı sağlanmalı ve hesap verilebilir olmalıdır. Burada sorulacak tek bir soru var: İnsan hayatı mı yoksa çevre hukukunda çıkar ilişkileri mi daha geçerli, daha gerçekçi? Elbette biliyoruz, AKP iktidarı çıkar ilişkilerini önceleyecektir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine aşağıdaki cümlelerin eklenmesini; maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Bu Kanunun 7 nci maddesinde anılan yerel yönetim birimleri ve üst birlikleri, Başkanlığa bağlı kurumlarla koordineli olarak kendi enstitülerini ve araştırma merkezlerini kurabilir. 7 nci maddede belirtilen İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kuruluna ve 10 uncu maddede belirtilen Kurullara ilgili raporlarını sunabilir."

"(5) İklim değişikliğiyle mücadelede ve yeşil dönüşüm sürecinde; karbon yoğun sektörlerde istihdam edilenler ve aileleri, çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler, düşük gelirli gibi süreçten en fazla etkilenebilecek kişiler, küçük ve orta ölçekli işletmeler öncelikli olmak üzere toplumun genelini kapsayan, ölçekler arası, çok düzeyli uyum ve işbirliği üzerine kurulu, ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların en üst düzeyde tutulduğu adil geçişin sağlanması amacıyla;

a) Büyük yakma tesislerinin bulunduğu bölgeler öncelikli olmak üzere, etkilenen bölge ölçeğinde ve ulusal ölçekte;

1. Net sıfır emisyon hedefine uygun yeni istihdam alanları oluşturulmasını,

2. İstihdam ve çalışma hayatına yönelik yeniden eğitim, yeniden istihdam, meslek değişikliğini ve yaşamı destekleyecek tedbirlerin belirlenmesini,

3. Net sıfır emisyon hedefine uygun bölgesel teşviklerin, bölgesel kalkınma tedbirlerinin geliştirilmesini,

4. Ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların desteklenmesini,

sağlayacak adil geçiş planları yapılır.

b) Bölgesel ve Ulusal Adil Geçiş Planları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın koordinasyonunda, alanında uzman sivil toplum kuruluşları, üniversite, sendikaların ve ilgili yerel yönetim temsilcileri ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının katılımı ile oluşturulur.

c) Bölgesel ölçekte hazırlanmış adil geçiş planlarını uygulamak amacıyla; planı oluşturan tüm kurum ve kuruluşların katılımı ile bölgesel adil geçiş uygulama merkezleri kurulur.

d) Dönüşümden etkilenecek işçiler, aileleri ve kırılgan bölgelere yönelik adil geçiş faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla oluşturulan planlar, uygulamaya konulan mekanizmalar ve uygulama merkezleri Türkiye'nin yeşil dönüşümünü ve iklim değişikliği ile mücadelesini destekleme amacını taşır."

Semra Dinçer

Ankara

Talih Özcan

Düzce

Ali Karaoba

Uşak

Deniz Demir

Ankara

Gürsel Erol

Elâzığ

Ali Öztunç

Kahramanmaraş

Cemal Enginyurt

İstanbul

Ömer Fethi Gürer

Niğde

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Talih Özcan... (CHP sıralarından alkışlar)

TALİH ÖZCAN (Düzce) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz İklim Kanunu Teklifi kulağa hoş gelebilir ancak bu Kanun Teklifi halkın değil sermayenin, büyük şirketlerin ve maden lobilerinin hazırladığı bir tekliftir. Bu teklifte iklim krizine çözüm yoktur.

Değerli arkadaşlar, ben Düzce Milletvekiliyim, Düzce halkı yıllardır hava kirliliğiyle mücadele ediyor. Düzce, Avrupa'nın havası en kirli şehirlerinden biridir. Düzce halkı 2023 yılında üç yüz gün zehir soludu ancak bu teklifin içinde Düzce yok, Zonguldak yok, Dilovası yok, İzicköy yok, insan yok, toprak yok, nefes yok; peki ne var? Karbon ticareti var, emisyon sertifikası var, büyük şirketlere yeni gelir kapıları var.

Değerli milletvekilleri, şimdi size soruyorum: Hangi çocuk karbon kredisiyle büyür? Hangi çiftçi tarlasındaki kuraklığı emisyon azaltma hedefiyle çözebilir? 2023 yılında hava kirliliğine bağlı nedenlerden 50 bine yakın insanımızı kaybettik. Bu sayı trafik kazalarından, doğal afetlerden daha yüksek ama Hükûmetin gündeminde ne kömürden çıkış var ne de temiz enerjiye geçiş var.

Değerli arkadaşlar, çiftçimiz perişan, Türkiye'de tarımsal kuraklık her geçen yıl artıyor. 2023 yılında buğdayın verim kaybı yüzde 20'ye ulaştı. Konya Ovası'nda yer altı suları tükeniyor ancak bu yasa köylüyü, çiftçiyi korumak yerine şirketlere karbon kotası dağıtmayı teklif ediyor. İktidar, çevre ve iklimle ilgili projelere yeterli kaynak ayırmıyor.

Değerli milletvekilleri, halkımız geçinemiyor. İnsanlar pazarda limonu taneyle satın alıyor ama siz iklim krizini rant kapısına çevirdiniz. Gerçek bir iklim yasası geçimle olur, gıda güvencesiyle olur, sağlıklı yaşamla, temiz havayla olur.

Değerli arkadaşlar, iklim krizi diyoruz ama bu ülkenin krizi adalet krizidir, karbondioksit gibi bu ülkenin damarlarına sızan bir hukuksuzluk, bir keyfîlik, bir yargı darbesiyle karşı karşıyayız. Türkiye'de sadece doğa değil, demokrasimiz de tahrip ediliyor ama şunu bilmeliyiz ki adalet yoksa yeşil ekonomi olmaz, özgürlük yoksa sürdürülebilir kalkınma olmaz. Yargı bağımsız değilse karbon piyasası olmaz. Siz "sanayi" diyorsunuz, biz "yaşam" diyoruz, siz "büyüme" diyorsunuz, biz "doğa katliamı" diyoruz. Sadece son bir yılda Muğla Akbelen'de binlerce ağaç kesildi, Erzincan İliç'te işçilerin bedeni aylarca toprak altında kaldı, Amasra maden faciasında 43 canımızı yitirdik.

Değerli milletvekilleri, ülkenin her yerinde aynı tablo var. Bu iktidar artık sadece demokrasi ve hukuk değil, aynı zamanda ekoloji karşıtıdır. Yirmi üç yılda "yatırım" adı altında ormanları, dereleri, tarım alanlarını yağmalayan bir sistem inşa ettiniz. Mahalle yaptınız köylerin doğal yapısını bozdunuz, hayvancılığı bitirdiniz, tarım alanlarını ranta açtınız, köy kültürünü yok ettiniz, halkı ölüme terk ettiniz ancak sermayeyi korudunuz. Buradan iktidara sesleniyorum: Halkın iklim kanunu çağrılarını kulak verin; kömürden çıkış tarihi verin; iklim politikalarını demokratik hâle getirin; bilim insanlarını, yerel halkı, kadınları, gençleri sürece dâhil edin; madenleri değil, zeytinlikleri, ormanları, dereleri koruyun. Bu çağrı Düzcelilerin feryadıdır; bu çağrı çoraklaşan toprakların, yanan ormanların, kesilen ağaçların, kuruyan derelerin feryadıdır. Biz bu feryada kulak vereceğiz; halkın, emeğin ve ekolojinin tarafında olacağız. İlk seçimlerde Türkiye'nin hem iklimini hem de yargısını düzelteceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesine aşağıdaki fıkranın eklenmesini ve diğer fıkranın buna göre teselsül edilmesini arz ve teklif ederiz.

"(4) İklim değişikliğiyle mücadelede ve yeşil dönüşüm sürecinde; karbon yoğun sektörlerde çalışanlar ve aileleri, çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler, düşük gelirli gibi süreçten en fazla etkilenebilecek kişiler, küçük ve orta ölçekli işletmeler öncelikli olmak üzere herkesi kapsayan, ölçekler arası çok düzeyli uyum ve işbirliği üzerine kurulu, ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların en üst düzeyde tutulduğu adil geçişin sağlanması için;

a) Büyük yakma tesislerinin bulunduğu bölgeler öncelikli olmak üzere etkilenen bölge ölçeğinde ve ulusal ölçekte; net-sıfır emisyon hedefine uygun yeni istihdam alanları oluşturulmasını, istihdam ve çalışma hayatına yönelik yeniden eğitim, yeniden istihdam, meslek değişikliğini ve yaşamı destekleyecek tedbirlerin belirlenmesini, net sıfır emisyon hedefine uygun bölgesel teşviklerin/bölgesel kalkınma tedbirlerinin geliştirilmesini, ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların desteklenmesini sağlayacak adil geçiş planları yapılır.

b) Bölgesel ve Ulusal Adil Geçiş Planları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın koordinasyonunda halkın, bu konuda çalışan sivil toplum kuruluşları, üniversite, sendikaların ve ilgili yerel yönetim temsilcileri ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının katılımı ile oluşturulur.

c) Bölgesel ölçekte hazırlanmış olan adil geçiş planlarını uygulamak amacıyla planı oluşturan tüm kurumların katılımı ile bölgesel adil geçiş uygulama merkezleri kurulur.

d) Dönüşümden etkilenecek işçiler, aileleri ve kırılgan bölgelere yönelik adil geçiş faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla oluşturulan planlar, uygulamaya konulan mekanizmalar ve uygulama merkezleri Türkiye'nin yeşil dönüşümünü ve iklim değişikliği ile mücadelesini destekleme amacını taşımaktadır."

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Turan Yaldir
Aksaray

Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa
Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Burhanettin Kocamaz
Mersin
Lütfü Türkkan
Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Burhanettin Kocamaz...

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Değerli milletvekilleri ve aziz milletim; 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

8'inci maddeyle iklim değişikliğiyle mücadelede finansman, teknoloji ve kapasite geliştirme süreçlerine yönelik esaslar düzenlenmektedir.

Değerli milletvekilleri, iklim değişikliği günümüzde yalnızca çevresel bir mesele olmaktan çıkarak çok boyutlu bir krize dönüşmüş, imzalanan Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması ülkelerin karbon emisyonlarını azaltmaları konusunda bir dizi hukuki ve siyasi sorumluluklar getirmiştir. Buna rağmen ülkemiz bu durumu çok fazla ciddiye almamış, kapsamlı ve bütüncül bir iklim kanunu ne yazık ki bugüne kadar çıkarılamamıştır. Hâlbuki ülkemizin 2050 yılında net sıfır karbon emisyonu hedefine ulaşmak için önümüzdeki yıllarda yaklaşık 300 milyar dolara yakın bir ilave yatırım yapması gerekmektedir.

Hazırlanan teklifin esas itibarıyla emisyon ticaret sistemine odaklandığını, buna karşın iklim krizine sosyal, ekonomik ve ekolojik boyutlarıyla yanıt verebilecek gerçekçi ve bağlayıcı hükümlerden uzak olduğunu görüyoruz. Meclise getirilen teklifin, karbon emisyonu ticareti sisteminin 2027 yılı itibarıyla devreye sokulmak istenmesi nedeniyle mecburen gündeme getirildiğini biliyoruz. İklim Kanunu Teklifi, Paris Anlaşması'nın getirdiği küresel yükümlülükler çerçevesinde mecburen ve yasak savma kabilinden hazırlanmış olduğundan gerçek anlamda emisyon azaltımını sağlayacak politika ve mekanizmalardan yoksun durumdadır. Oysaki Avrupa Birliği başta olmak üzere birçok ülke iklim yasaları, sanayi dönüşümü, yenilenebilir enerji yatırımları, enerji verimliliği, sürdürülebilir tarım politikaları ve ekosistem temelli çözüm politikalarına yönelmiştir. Hâlbuki Meclise getirilen İklim Kanunu Teklifi bu alanların hiçbirine kapsamlı ve kalıcı bir şekilde yer vermemekte ve yalnızca piyasa odaklı bir düzenleme olarak öne çıkmaktadır.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifinin Türkiye'nin emisyon azaltımı hedefleri doğrultusunda net ve bağlayıcı yükümlülükler getirmemesi ciddi bir eksikliktir. Oysa önümüzde Avrupa Birliği'nin 2030 yılına kadar emisyonlarını yüzde 55 oranında azaltma hedefi ve 2050 yılı itibarıyla karbonun nötr olma taahhüdü bulunmaktadır. Getirilen bu teklifle, ülkemiz yalnızca karbon piyasası mekanizmalarını düzenlemeye odaklanarak Paris Antlaşması'na taraf olan ülkelerin büyük çoğunluğunun benimsediği bağlayıcı hükümlerinden özellikle kaçınmaktadır.

Teklifin en önemli eleştirisi noktalarından biri, karbon ticaretine aşırı vurgu yaparak iklim krizini piyasa mekanizmalarıyla çözmeye yönelik bir yaklaşımı benimsemesidir. Karbon ticaretine dayalı düzenlemeler sera gazı emisyonlarını sınırlandırmada tamamlayıcı bir araç olabilir ancak tek başına bir çözüm olarak sunulması ciddi sorunlara yol açacaktır.

Teklifin en büyük eksikliklerinden biri, iklim değişikliğine uyum sağlamak ve toplumun çeşitli kesimlerini desteklemek ve bilinçlendirmek için gerekli politikaları içermemesidir. İklim kriziyle mücadele sadece sanayi sektörünü düzenlemeyi değil, aynı zamanda enerji dönüşümünü hızlandırmayı, tarım, orman ve sulak alanlarda sürdürülebilir politikalar geliştirmeyi de içerir. Özellikle yasa teklifinde emisyon ticaretinden elde edilecek gelirlerin nasıl kullanılacağına dair hükümler yer almakla birlikte, bu gelirlerin büyük sanayi şirketlerine "yeşil dönüşüm desteği" adı altında aktarılacağı belirtilmektedir. Emisyon ticareti sisteminden elde edilen gelirler yalnızca büyük sermayeyi desteklemek için değil, toplumsal dönüşüm ve iklim krizine karşı kırılgan kesimleri desteklemek

için de kullanılmalıdır. Birçok Avrupa ülkesi Yeşil Mutabakat Anlaşması kapsamındaki sanayi dönüşümünü teşvik etmekle kalmayıp vatandaşlarını ve küçük işletmeleri enerji dönüşümü konusunda ekonomik olarak da desteklemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Bizde de aynı şekilde destekler verilmelidir diyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesine (5)'inci fıkra olarak aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"(5) İklim değişikliğiyle mücadele ve yeşil dönüşüm sürecinde; yüksek karbon salınımına sahip sektörlerde çalışanlar ve aileleri ile kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler ve düşük gelir grupları gibi etkilenecek riskli yüksek toplumsal kesimler mağduriyet yaşamadan dönüşüm sürecine dahil edilmesini ve bu sürecin sosyal adalet ve üretim dengesi gözetilerek yürütülmesini teminen, adil geçiş politikaları hayata geçirilir.

Bu kapsamda:

a) Büyük yakma tesislerinin bulunduğu bölgeler başta olmak üzere etkilenecek bölgeler için yerel ihtiyaçlar ve kalkınma öncelikleri esas alınarak;

1. Temiz ve verimli üretim modellerine uygun yeni istihdam alanlarının oluşturulması,

2. Mevcut çalışanların üretim hayatında yerlerini koruyacak şekilde mesleki dönüşüme hazırlanması ve sosyal güvencelerinin teminat altına alınması,

3. Bölgesel kalkınma hedefleriyle uyumlu üretim altyapısının güçlendirilmesi ve dönüşüme uygun yatırımlarının desteklenmesi,

4. Toplumsal refahı artıracak, ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların adil paylaşımını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması,

amacıyla adil geçiş planları hazırlanır.

b) Bölgesel ve Ulusal Adil Geçiş Planları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının eşgüdümünde; ilgili kamu kurumları, yerel yönetimler, üniversiteler, meslek örgütleri, sendikalar ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla hazırlanır.

c) Söz konusu adil geçiş planlarının sahada uygulanmasını sağlamak üzere ilgili kurumların katılımıyla bölgesel uygulama merkezleri kurulur.

d) Dönüşüm sürecinden doğrudan etkilenecek çalışanlar ve ailelerine yönelik destek mekanizmaları yalnızca mağduriyetin önlenmesine değil, aynı zamanda bölgesel kalkınma ve toplumsal bütünleşmeyi güçlendirmeyi hedefler. Bu kapsamda oluşturulacak uygulama merkezleri, Türkiye'nin üretim gücünü zayıflatmadan, çevreye duyarlı kalkınmayı esas alan bir anlayışla dönüşüm sürecini yönetir."

Selçuk Özdağ

Muğla

Doğan Demir

İstanbul

Mehmet Aşila

Kocaeli

Sema Silkin Ün

Denizli

Medeni Yılmaz

İstanbul

Necmettin Çalışkan

Hatay

Sadullah Kısacık

Adana

Mehmet Atmaca

Bursa

Haydar Altıntaş

İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Mehmet Aşila konuşacaktır. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Muharrem ayının ruhaniyeti ve bereketi aklımıza getirsin inşallah diye dua ediyorum.

Tüm partilerin milletvekillerine İklim Kanunu'na karşı çok dikkatli olmaları ve bu kanunun çok sinsi küresel işgal projesi olduğunu hatırlatarak sözlerime başlıyorum.

Yüzyıllık olarak tasarlanan ve küresel oligarşi tarafından dayatılan bu kanun ülkemizi, vatanımızı, topraklarımızı, insanları, hayvanları ve doğamızı büyük bir tehlikeye sürükleyecektir. Paris İklim Anlaşması'nın ve iklim krizi söylemlerinin asıl hedefi insan ve insana bağlı ekolojik dengenin ta kendisidir. Bu kanun karbonsuz yaşama şansı olmayan tüm canlı yaşamı yok etme planları içermektedir. İklim Kanunu, doğayı, doğal olanı; yediğimiz, içtiğimiz, ürettiğimiz, tükettiğimiz, giydiğimiz, gittiğimiz her alanda "karbon emisyonlarını azaltma" adı altında insan yaşamına müdahale ve cezai yaptırımlar getirmektedir. Bu kanun teklifi Meclisten geçerse telafisi zor tahribatlara neden olacaktır. Tarım ve hayvancılık sera gazı, metan gazı ve karbondioksit emisyon azaltma hedefleri kapsamında kısıtlanabilecek, yasaklanabilecek; ormanlar akıllı şehirlere geçiş kapsamında yok edilebilecek. "Tek tip insan" "tek din" "tek bayrak" "tek millet" "tek cinsiyet" "mülksüz ve nakitsiz toplum" söylemleri tek dünya devletine götüren dijital bir hapishane ortamıdır. Dördüncü Sanayi Devrimi'yle oluşturulmak istenen yeni dünya düzeninin sahte yaşamı önümüze dayatma olarak gelecektir. Covid tarikatının figüranları, şimdi, iklim tarikatına bürünmüş durumdalar. Bize iklim ve karbon masalını dayatmak isteyenler, Gazze'ye katletmek için bomba yağdıran küresel yapıdır.

Sayın milletvekilleri, sizler de çok iyi biliyor olmalısınız ki İklim Kanunu'nun ve iklim kılıfı yasakların getireceği riskler tek sağlık, tek karbon emisyonlarını azaltma söylemiyle gerçekleşecektir. Kanun yoluyla atılacak bu adımlar ülkemiz için tehdit içermektedir. Bunun gerekçesi ise insan hareketi ve faaliyetlerine, hayvan hareketi ve faaliyetlerine, iğneden ipliğe her şeye baskı, küresel dayatma hâline dönüştürülmesidir. 6 Ekim 2021'de Türkiye Büyük Millet Meclisi partilerin ortak tavrıyla Paris İklim

Anlaşması'nın onaylanmasını uygun bulmuş, anlaşma 7 Ekim 2021'de Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmıştır. Bu kanun Paris İklim Anlaşması'na bağlı olarak ceza ve fiziki yaptırımlar uygulamak maksadıyla çıkarılmak istenmektedir. Ayrıca, ileriki dönemlerde Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletlere olağanüstü yetkilerin önü açılacaktır. Biliyorsunuz, Dünya Sağlık Örgütü'nün Cenevre toplantısı ve G20 Liderler Zirvesi iklim-sağlık üzerinden yeni pandemilerin ilan edilmesine yönelik gerçekleşmiştir.

Toplumun huzur ve refahı için ant içen kıymetli milletvekilleri, Meclise getirilen İklim Kanunu'nun onaylanması sizleri ve sizlere oy veren kendi kitlelerinizi de çok derinden etkileyecektir. Bu kanunun çıkmaması için tüm partilerin milletvekilleri -Meclis dışında yer alan partiler de dâhil olmak üzere- insan olarak karşı çıkabilmeliyiz. Bu kanun Meclisten geçerse insansız, karbonsuz, topraksız, ormansız, hayvansız, 5G'ye uyumlu nesnelerle, internetle on beş dakikalık dijital köleler olma yoluna gidilecek bilesiniz. "Tek dünya, tek aile, tek sağlık, tek gelecek." sloganıyla ulus devletler büyük bir tuzağa çekilmektedir.

Bu değerlendirmeler kapsamında, tüm milletvekillerine, tüm partilere İklim Kanunu'na destek vermemeleri konusunda insani bir çağrıda bulunuyorum. Bu hassasiyetle vicdanlarınızı geleceğin dijital firavunluğuna, tanrıcılık oynayan küresel örgütlerin iradesine teslim etmemenizi tüm insanlık adına önemle rica ediyorum.

Böyle bir dönemde Meclise bir kanun teklifi getirecekseniz bu, ekini ve nesli ifsat edecek İklim Kanunu değil siyonist İsrail'e petrolün kesilmesi, Kürecik ve İncirlik'in kapatılması, çifte vatandaş siyonistlerin sınır dışı edilmesi, siyonist İsrail'le tüm diplomatik ilişkilerin kesilmesi ve Gazze barış gücünün kurulmasına dair tasarılar olmalıdır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergenin oylamasından önce Başkanlığımıza yoklama yapılmasına yönelik bir önerge gelmiştir.

Şimdi önergeyi okutup imza sahiplerini tespit edeceğim.

Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi kapsamında sunulan önergenin oylamasına geçilmeden önce toplantı yeter sayısının saptanması amacıyla yoklama yapılmasını arz ve talep ederiz.

Gökhan Günaydın

İstanbul

BAŞKAN - Gökhan Günaydın, İstanbul Milletvekili? Burada.

İsmet Güneşhan, Çanakkale Milletvekili? Burada.

Aliye Timisi Ersever, Ankara Milletvekili? Burada.

Hasan Öztürk, Bursa Milletvekili? Burada.

Semra Dinçer, Ankara Milletvekili? Burada.

Mehmet Tahtasız, Çorum Milletvekili? Burada.

İlhami Özcan Aygun, Tekirdağ Milletvekili? Burada.

Uğur Bayraktutan, Artvin Milletvekili? Burada.

Murat Çan, Samsun Milletvekili? Burada.

Seyit Torun, Ordu Milletvekili? Burada.

Ömer Fethi Gürer, Niğde Milletvekili? Burada.

Cevdet Akay, Karabük Milletvekili? Burada.

Talat Dinçer, Mersin Milletvekili? Burada.

Sibel Suiçmez, Trabzon Milletvekili? Burada.

Ayça Taşkent, Sakarya Milletvekili? Burada.

Talih Özcan, Düzce Milletvekili? Burada.

Nurten Yontar, Tekirdağ Milletvekili? Burada.

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu, İstanbul Milletvekili? Burada.

Aliye Coşar Antalya Milletvekili? Burada.

İzzet Akbulut Burdur Milletvekili? Burada.

Süreyya Öneş Derici Muğla Milletvekili? Burada.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, elektronik cihazla yoklama yapılacaktır.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Sayın milletvekilleri, pusula gönderenler lütfen Genel Kuruldan ayrılmasınlar.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:21.09

SEKİZİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.21

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 8'inci madde üzerinde Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşila ve arkadaşları tarafından verilen önerenin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için iki dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9'uncu madde üzerinde 5 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 2 önerge aynı mahiyettedir, bunları birlikte işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ
Muğla

Sema Silkin Ün
Denizli

Elif Esen
İstanbul

Sadullah Kısacık
Adana

Doğan Demir
İstanbul

Mehmet Atmaca
Bursa

Medeni Yılmaz
İstanbul

Haydar Altıntaş
İzmir

Evrin Rızvanoğlu
İstanbul

Necmettin Çalışkan
Hatay

Birol Aydın
İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın
İzmir

George Aslan
Mardin

Celal Fırat
İstanbul

Perihan Koca
Mersin

Mahmut Dindar
Van

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Sayın Elif Esen.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; İklim Kanunu Teklifi'nin 9'uncu maddesi üzerine YENİ YOL Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Öncelikle sonda söyleyeceğimi baştan söylemek istiyorum: Bu kanunun ismi İklim Kanunu olamaz; bu kanun ticaret sistemiyle, Emisyon Ticaret Sistemi'yle ilgili bir kanundur. Bu kanunun adı olsa olsa emisyon ticaret sistemi kanunu olarak gelmeliydi önümüze. Bu maddeyle Emisyon Ticaret Sistemi'nin kurulması -"ETS" olarak geçiyor, bazen sizin Turizm Bakanınızın şirketiyle de karıştırılabilir hatta "ETS" adıyla geçtiği için- ulusal tahsisat planlamasının yapılması ve karbon piyasasının işleyişinin düzenlenmesi istenmektedir. Ancak aşırı hava koşulları, seller, kuraklık, orman yangınları, tarım üretiminde düşüş, gıda fiyatlarında artış, su kaynaklarının azalması gibi sorunlar ülkemizde de artan oranda görülmektedir; bunun zararlarını hep birlikte yaşıyoruz. Ayakları yere sağlam basan, gerçek bir mücadele ortaya koyabilecek, samimiyetle tüm toplumun faydası gözetilerek hazırlanmış daha güçlü yasal düzenlemeye ve koruyucu, önleyici tedbirlere ihtiyacımız var. Etkin bir iklim yasasına ihtiyacımız var, aslında daha geniş kapsamlı, sadece ticareti öngörmeyen geniş bir iklim yasasına ihtiyacımız var. Şayet bunu başaramazsak önümüzdeki yıllarda bu sorunlar ülkemize ağır darbeler vurmaya devam edecek, ekonomimize, kamu sağlığına ve topluma geri dönüşü olmayan zararlar verebilecek potansiyele sahip. Sadece süslü sözler sarf ederek ya da burada olduğu gibi "mış" gibi yaparak plansız, stratejisiz, muğlak alanlarla dolu kanun teklifleriyle bu zorlukları aşabilmemiz ne yazık ki mümkün değil.

Öte yandan, bu teklif tamamen piyasa mekanizmalarına dayalı bir Emisyon Ticaret Sistemi oluşturmayı öngörüyor ve unutulmamalı ki karbon ticareti, emisyonları gerçekten azaltmaktan çok sermayeye finansal kaynak oluşturmaktan ibaret. Kanunun özünde yer alması gereken çevreyi ve insanı koruma amacı sermaye transferine alan açan bir piyasa düzenlemesine hizmet etmektedir. Hazırlanan teklif kapsamında sağlanacak teşviklerin hangi şirketlere ve hangi kriterlerle verileceği belli değildir. Yine, karbon tahsisatlarının nasıl dağıtılacağı da şeffaflıktan uzak bırakılmıştır; uygulanan ülkelerde emisyon azaltımına hiçbir katkısı olmadığı da görülmüştür, aksine karbonu ticari bir metaya dönüştürme potansiyeli oluşmuştur.

ETS, Türkiye'nin sanayisini küresel karbon piyasalarına bağımlı hâle getirme riskine de sahip. ETS'nin yerli sanayiye cezalandıran bir mekanizmaya dönüşmemesi gerekiyor. Özetle, ETS'nin etkili bir karbon azaltım aracı hâline gelmesi için tahsisat mekanizmalarının adil, şeffaf ve bilimsel kriterlere dayalı olarak belirlenmesi, sanayi ve enerji sektörlerinin dönüşümünü destekleyecek teşviklerin oluşturulması ve piyasa istikrar mekanizmalarının karbon fiyatlanmasındaki dalgalanmaları önleyecek tedbirlerle kuşatılması gerekmektedir. Aksi takdirde ETS'nin, Emisyon Ticaret Sistemi'nin çevresel hedeflere ulaşma kapasitesi sınırlı kalacak ve ekonomik dengeleri bozabilecek bir sistem ortaya çıkabilecektir.

Ben kalan süremde hem muharrem ayının 1'inci gününü kutluyorum hem de bugün önemli bir gün, 26 Haziran Madde Bağımlılığıyla Mücadele Günü ve biz de "Artık hesap vakti" diyerek "Artık iktidardan, AKP ve MHP sıralarından hesap sorma vakti" diyerek "Vatandaş adına hesap sorma vakti" diyerek bir kampanya başlattık, madde bağımlılığıyla mücadele kampanyası çünkü çok yüksek sayıda evladımız bununla mücadele ediyor. Bir kanun teklifi verdik, 24 maddelik bir kanun teklifi. Ayrıca 3 araştırma önergesiyle bu hafta Mecliste Genel Kurulda bu araştırma önergelerimizi paylaştık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ELİF ESEN (Devamla) - Teşekkür ederim.

Ayrıca 104 tane soru önergemizi ilgili bakanlıklara YENİ YOL Grubu, DEVA, Saadet ve Gelecek milletvekilleri olarak ilettik. Kanun teklifimizin ana hatları şu şekilde: Uyuşturucu maddelerin risk seviyelerine göre beşli sınıflandırılması, hassas bölgelerde - okul çevreleri gibi- işlenen suçlara ağırlaştırılmış yaptırımlar, denetimli serbestlik, zorunlu tedavi, psikososyal destek, uyuşturucu danışmanlık programı ve rehabilitasyon ağı, Türkiye uyuşturucu kullanımının önlenmesi kurumunun kurulması, belediyelerce mücadele komisyonları kurma yetkisi, eğitim sistemine bağımlılıkla mücadele derslerinin eklenmesi, AMATEM ve ÇEMATEM'lerin sayılarının artırılması, SGK kapsamına alınması ve medya içeriklerinin denetimi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ELİF ESEN (Devamla) - Bu teklif sadece cezaya değil önleme, iyileştirme ve toplumsal rehabilitasyona hizmet edecek bir tekliftir.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Sayın Perihan Koca.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Genel Kurulu tekrardan saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, ne yazık ki iklim krizini piyasalaşma için bir fırsat kapısı olarak gören bir bakış açısıyla bir karbon piyasası kanunu felaket kanunu olarak tekrardan önümüze getirilmiş durumda. Küresel ısınmanın 1,5 santigrat dereceyle sınırlandırılması için, karbon salınımının düşürülmesi için ekolojistler, bilim insanları her gün, her an acil eylem çağrıları yaparken önümüze getirilen yasa ne yazık ki bu maddenin de dayanmış olduğu emisyon ticareti. Bir yanda sermayenin kârı için "iklim kanunu" adı altında karbon Emisyon Ticaret Sistemi bu Meclisten iktidar oy çokluğuyla geçirilmeye çalışılıyor. Bir yanda ise komplocu, bilim dışı, iklim inkârcısı bir bakış açısıyla karşı karşıya olduğumuz bir vahameti yaşıyoruz ne yazık ki. O yüzden bu akıl dışı, bilim dışı, komplocu "iklim krizi yoktur." bakış açısına dair bilimsel verilerle birkaç noktayı özel olarak işaret etmek istiyorum. Şu anda, tam anlamıyla bir kıyametin içerisinde konumlanıyoruz aslında değerli milletvekilleri. Olaylar yavaş yavaş yaşandığı için kıyametin boyutları ne yazık ki idrak edilebilir durumda değil, yeterince bu anlamıyla fark edilmiyor ama bakın, atmosferdeki karbondioksit seviyelerinin bugünkü kadar yüksek olduğu son zaman dilimi tamı tamına dört milyon yıl önceydi. Tekrar aynı seviyeye gelmek için sadece ve sadece iki yüz yıllık bir birikim yeterli oldu ve bunun baş sorumlusu üretim ölçeğini sürekli genişleten, giderek artan miktarda fosil yakıt tüketimi teşvik eden kapitalist piyasanın ta kendisi. Yıldan yıla petrole ve kömüre dayalı endüstriyel büyümenin ağır ve acı sonuçlarını yaşıyor vaziyeteyiz. Dünyanın yüzey sıcaklığı 1800-1900 yıllarının ortalamasını baz alacak olursak yaklaşık 1,2 santigrat derece artmış durumda ve şimdi kritik eşik olan 1,5 derecelik artış artık ne yazık ki kaçınılmaz vaziyette çünkü

kapitalistlerin iki dudağının arasından çıkacak talimatları bekleyen hükümetler bu konuya dair köklü adımlar atmaktan imtina ediyorlar, somut adımlar atmaktan imtina ediyorlar. Bu kanunda da aslında bunu görüyoruz. İklim kriziyle mücadeleye dair herhangi bir somut adımın, herhangi bir köklü adımın olmadığı bir gerçeklikle karşı karşıyayız. Ama bakın, değerli arkadaşlar, bu işin artık geldiğimiz aşamada ertelenecek, zamana yayılacak bir boyutu kalmamış durumda, göz ardı edilecek bir yanı kalmamış durumda çünkü geldiğimiz aşamada buzullar eriyor -hepimiz yakından takip ediyoruz- deniz seviyeleri yükseliyor, okyanuslar asitleniyor, iklim düzensizlikleri derinleşiyor. Bizlerin kendi tanıklıkları üzerinden gidecek olursak bile aşırı iklim olaylarını yaşadığımız; kuraklıkları, selleri, yangınları, fırtınaları aynı anda yaşadığımız bir felaket gerçekliğinin içerisindeyiz ve bu anlamıyla aslında bir felaket başıra başıra kendisini ifade etmeye çalışıyor ama bu iklim krizi tehdidine karşı önümüze getirilen kanun teklifinin giriş cümlesi neyle karşı karşıya olduğumuzu bize başından ifade ediyor. Deniyor ki bu kanun teklifinin giriş cümlesinde: "İklim değişikliğinin de etkisiyle değişen ve dönüşen dünyada bu dönüşümün aynı zamanda fırsatlar sunduğu, bazı sektörlerde olumlu etkiler yaratabileceği gerçeği de göz ardı edilmemelidir." gibi vahim bir cümleyle başlıyor kanun teklifi, gerçekten "İnsanın fikri neyse zikri de odur." dedikleri cinsten bir ifadeyle kanun teklifini başlatmışsınız ve bir kez daha görüyoruz ki tüm gezegen elden gidiyor, yüz binlerce yılda oluşan ekosistemler çöküyor ama AKP felaketten kâr ve rant devşirme derdine devam ediyor, fırsat devşirme derdine devam ediyor. Tam da bu yüzden memleketi açık hava maden sahasına çeviren, doğal ekosistemleri maden ve inşaat yağmasına açan, termikle, nükleerlerle, hidroelektrik santralle yağmalayan, doğayı bir avuç tekele peşkeş çeken bir zihniyetin İklim Kanunu da ancak ve ancak kendisine benzer. Bu yüzden bu İklim Kanunu her bir cümlesiyle, her bir maddesiyle tam anlamıyla fena hâlde AKP'ye benziyor değerli arkadaşlar. Çünkü değil doğayı korumak, doğal varlıkları korumak onları savunan yaşam hakkı savunucularının düşmanı olan bir iktidar pratiğiyle karşı karşıyayız. Daha geçtiğimiz günlerde Maden Yasası'na karşı zeytinini, köyünü, yurdunu savunan halka reva gördüğünüz şiddet, reva gördüğünüz zorbalık da bunu bir kez daha açık etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

PERİHAN KOCA (Devamla) - Adım adım yirmi üç yıllık iktidarınızda Reşit Kibar'ın, Büyüknöhatçuların şirketlerce katledildiği bir düzen kurdunuz, ülkenin derelerine Azrail gibi çöktünüz, akan her dereye HES yaptınız, ölüm ve kanser saçan termik santral cehennemine çevirdiniz memleketin dört bir yanını, memleketin her bir tarafını çöle çevirdiniz, nükleeri başımıza bela ettiniz. Mersin'den geliyorum ben, Çukurova'mız bugün Avrupa'dan ithal edilen çöplerin işlendiği bir atık tesisine dönüştürülmüş durumda, tarım çökmüş durumda, devasa kent projeleriyle büyük kent suçları işlenmiş durumda, şimdi de iklim felaketini bir fırsat olarak gören bir ticaret kanununu "İklim Kanunu" diye pazarlamaya çalışıyorsunuz. Biz de buradan bir kez daha size bu her yerinden yağma akan, her yerinden talan akan bu felaket kanunu geri çekilsin diyoruz, iklim kriziyle gerçek anlamda mücadele edecek bir kanun teklifi de derhâl Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilmelidir diyoruz. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 9'uncu maddesinin (6)'ncı fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"6) ETS kapsamında ücretsiz tahsisatlar, ancak belli koşullarda ve söz konusu ücretsiz tahsisatlar 2053 net sıfır hedefi ile kanunun 5. maddesinde belirtilen diğer emisyon azaltım hedefleriyle çatışmadığı sürece sağlanabilir. Başkanlık, ETS kapsamında sağlanan ücretsiz tahsisatların emisyon artırımı yönünde teşvik oluşturmamalarını, yıllar içerisinde kademeli olarak azaltılmalarını ve fosil yakıttan elektrik üretimi faaliyetlerinin ücretsiz tahsisatlardan yararlanmamasını sağlamakla yükümlüdür."

Semra Dinçer

Ankara

Gürsel Erol

Elâzığ

Murat Çan

Samsun

Deniz Demir

Ankara

Ali Karaoba

Uşak

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Cemal Enginyurt

İstanbul

Ali Öztunç

Kahramanmaraş

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Murat Çan konuşacak.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, İklim Kanunu Teklifi'nin 9'uncu maddesini görüşmekteyiz. Bu madde, emisyon ticaret sistemi kurulmasını, ulusal tahsisat planlanmasını, hazırlanmasını, esneklik ve piyasa istikrar mekanizmaları geliştirilmesini öngörüyor, buna ilişkin düzenlemeler içeriyor. Teferruata boğulmamızın hiçbir anlamı yok gecenin bu saatinde. Bu madde, teklifin bütün karakteristik özelliklerini, hatta bugüne kadar getirdiğiniz bütün torba tekliflerin karakteristik özelliklerini bünyesinde barındırıyor. Anlıyoruz ki teklif tekniğinizde hiçbir ilerleme, hiçbir gelişme yok. İklim için bir kanun yapılacaksa, bunda da samimiyseniz eğer, çevresel sürdürülebilirliği esas alan, sera gazı emisyonunu azaltmak için bağlayıcı hedefleri olan, sanayi, teknoloji ve enerji politikalarını yeşil dönüşüm doğrultusunda şekillendiren ve ekosistemin korunmasını önceleyen bir perspektife sahip olmalıydı teklifiniz. Ancak önümüzdeki teklifte bunların hiçbirisi yok, şaşırmıyoruz. Çevrenin, doğanın, iklimin ihtiyaçlarını değil sermayenin ihtiyaçlarını ve beklentilerini teklifin omurgasına oturtmuşsunuz yani iklim merkezli değil piyasa merkezli bir teklif ve aynı karakterde bir maddedir konuştuğumuz madde. Bu madde aynı zamanda ciddi belirsizlikler de içeriyor. Verdiğimiz önergede aslında bu belirsizliği ortadan kaldırmayı amaçlıyoruz çünkü madde bu hâliyle kanunun amacı ve hedefleriyle uyumlu değildir. Kanunun amacına ve hedeflerine ulaşılması için mesela ücretsiz tahsisatların hangi kriterlere göre verileceği kanunda açıkça yazılmalıdır, uzun vadeli planlamalar buna göre yapılmalıdır çünkü. Bu yapılırken ücretsiz tahsisatların her durumda kanunda tanımlanan hedeflerle çelişmeyeceği de

hüküm altına alınmalıdır getirdiğiniz teklifte. Ücretsiz tahsisatların yıllar içerisinde kademeli olarak azaltılması, Avrupa Birliğinde olduğu gibi fosil yakıttan elektrik üretiminin ücretsiz tahsisat uygulamasının dışında bırakılması esastır. Madde bu hâliyle bunların hiçbirini içermiyor. Dolayısıyla, getirdiğiniz madde hiçbir maksadı karşılamıyor. Bizim teklifimiz, önergemizdeki teklif, bu eksiklikleri bu maddede gidermeye yöneliktir. Ancak maddeyi biz ne kadar düzeltirsek düzeltelim, teklifin tümündeki karakteristik sorun devam edecek çünkü az önce de söylediğim gibi, yapılmak istenen kanun iklim odaklı değil sermaye ve piyasa odaklı, size sipariş verilmiş bir kanun teklifi.

Teklifteki bir diğer perspektif sorunu da politikaların hazırlanması ve iklim kriziyle mücadelede yerel yönetimlerin, meslek örgütlerinin, sendikaların, sivil toplumun ve özellikle akademinin rolünün pas geçilmiş olması, kısıtlı tutulmuş olmasıdır. Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadelesinde bilim temelli, bağımsız, şeffaf ve katılımcı bir mekanizma inşa edilmesi gerekiyordu. Ancak önümüzdeki İklim Kanunu Teklifi böyle bir teklif değil. Özetle "İklim Kanunu" adı altında sunulan bu teklif hem çevresel kaygılara hem de uluslararası taahhütlere cevap vermiyor, uzun vadeli hedeflere hiç cevap vermeyecek; eksiktir, yetersizdir, alelacele, alelade hazırlanmıştır; yine söylüyorum çünkü sipariştir getirdiğiniz teklif. Kalkınma ve büyüme elbette kıymetlidir ancak bunu, bu getirdiğiniz teklifle, bir sonraki getireceğiniz teklifle, doğayı talan etmeden, iklimi bozmadan yapmak çok daha kıymetlidir. Bir kez olsun doğanın ve milletin hayrına bir teklif tasarlayın. Bizim görevimiz de sizi buraya doğru taşımaktır, buraya getirmektir. Düşük karbonlu ekonomi aracılığıyla sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek sizin önceliğiniz, bizim de sizi yönlendireceğimiz bir hedef olmalıdır. Bu hâliyle, sadece karbon emisyonunun pazarda satılan bir meta olmasının yolunu açan şu metin, kapsamlı bir çözüm aracı olamayacaktır, dış piyasada ticarete rekabetçi olamayacaktır. İklim kriziyle mücadelede somut ve etkili politikalar içeren bir çerçevenin benimsenmesi gerektiğinin altını kalın çizgilerle bir kez daha çiziyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MURAT ÇAN (Devamla) - Bu yönde kapsamlı bir kanun teklifi hazırlanması gerektiğini vurguluyor, partimizin bu çağrısını yineliyor, Genel Kurulu ve sizleri saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi işleme alacağım iki önerge aynı mahiyettedir. Bunları birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "tahsisat" ibaresinin "tahsisatlar, tarihsel emisyon verileri veya kıyaslama değerleri nispetinde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Leyla Şahin Usta

Ankara

Oğuz Üçüncü

İstanbul

Ayşe Keşir

Düzce

Nazım Elmas

Giresun

Nilgün Ök

Denizli

Hüseyin Altınsoy

Aksaray

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Bursa

Rıdvan Uz

Çanakkale

Turan Yaldir

Aksaray

Turhan Çömez

Balıkesir

Metin Ergun

Muğla

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergelerin ilki üzerinde konuşmacı yok.

Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

ETS kapsamında ücretsiz tahsisatların dağıtımındaki ölçütlerin kanun metnine dercedilmesini amaçlanmaktadır.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki ikinci önerge üzerinde söz isteyen Sayın Metin Ergun.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

METİN ERGUN (Muğla) - Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, görüşülmekte olan teklif, milletimizin ve ülkemizin kaderini yakından ilgilendirmektedir. Bildiğiniz gibi, dünyanın iklimi gözlerimizin önünde hızla değişmektedir. İklim krizi bir kehanet değil, hepimizi felakete sürükleyen bir hakikattir artık. Kurak topraklar, kavrulan ormanlar, taşan nehirler ve yıkıcı sellere maruz kalan şehirler bize bu gerçeği her gün yeniden, yeniden, yeniden hatırlatmaktadır. İklim değişikliği sessizce ilerleyen, buna karşılık hayatlarımızı derinden etkileyen bir düşmandır. Bu sebeple, iklim değişikliğine karşı etkin ve kalıcı politikalar geliştirmek zorundayız. Ancak görüşülmekte olan teklif ne yazık ki bu büyük felakete karşı yetersiz, eksik ve etkisizdir. İktidarın bu meseleye yaklaşımı yüzeysel ve göstermeliktir; teklif, etki analizi yapılmadan, çevresel, tarımsal ve ekonomik etkiler değerlendirilmeden Genel Kurula getirilmiştir. İklim değişikliğine neden olan çok boyutlu faktörleri ortadan kaldırmak veya azaltmak gibi bir hedefi de bulunmamaktadır. Bu teklif sadece Avrupa Birliğinin ticaret sisteminden dışlanmamayı hedef hâlinde tutmuştur.

Muhterem milletvekilleri, bu teklifte Türkiye'nin karbon nötr hedeflerine dair belirgin bir yol haritası yoktur. Türkiye Paris İklim Anlaşması'na taraf olmasına rağmen iktidar emisyonları azaltmaya yönelik cesur adımlardan kaçınmaktadır. 9'uncu maddeyle getirilen Emisyon Ticaret Sistemi Avrupa Birliğindeki sistemle tam uyumlu değildir ve ciddi yapısal eksiklikler barındırmaktadır. Türkiye bu sistemi sadece bir ticaret aracı değil karbon azaltımını hedefleyen, Avrupa'yla tam uyumlu ve yaptırımlarla güçlendirilmiş bir yapı olarak kurgulamalıdır.

Daha da vahimi, teklif, fosil yakıt teşviklerini kaldırmak bir yana, sürdürmektedir. Kömürle, petrole, geçmişin enerji anlayışıyla geleceği inşa edemeyiz. Gerçekten bir dönüşüm istiyorsak rüzgara, güneşe ve yenilenebilir enerjiye yönelmeliyiz.

Bu noktada tarım ve su yönetimi konusuna da dikkat çekmek isterim. Üzülerek belirtmeliyim ki Türkiye su fakiri olma yolunda hızla ilerlemektedir. Kuraklık artık sadece bir haber başlığı değil, çiftimizin, köylümüzün her gün yaşadığı bir trajediye dönüşmüş durumdadır. Ancak bu teklif su yönetimi konusunda da ciddi bir çözüm sunmamaktadır. Çiftçilerimiz kuruyan topraklarda umutlarını yeşertmeye çalışırken bizler onların ızdırabına bigâne kalamayız, kalmamalıyız diye düşünüyorum.

Muhterem milletvekilleri, bu teklifi gerçekten anlamlı kılmak için şu adımlar atılmalıdır: Net sıfır emisyon hedefi bağlayıcı bir takvimle belirlenmelidir. Fosil yakıt teşvikleri kaldırılmalı, temiz enerjiye yönelim hızlandırılmalıdır. Yenilenebilir enerji yatırımları desteklenmeli, sanayimiz ve ekonomimiz yeşil dönüşüme hazırlanmalıdır. Su kaynaklarımızı koruyacak güçlü ve etkin politikalar geliştirilmelidir. Tarım ve ulaşımda karbon emisyonlarını azaltacak somut adımlar vakit kaybetmeden atılmalıdır.

Bir kez daha hatırlatmak isterim ki bizler burada yalnızca bir kanun teklifini oylamayacağız hem bugünün hem de yarının problemlerine yaklaşım tarzımızı ortaya koyacağız. Ya kayıtsız kalıp felaketin büyümesine göz yumacağız ya da Türkiye'yi iklim değişikliğiyle mücadelesinde gerçek çözümlere kavuşturacağız.

Bu düşüncelerle konuşmama son verirken İYİ Parti olarak bu teklife karşı oy vereceğimizi ifade ediyor, hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmiştir.

Kabul edilen öneriler doğrultusunda 9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

10'uncu madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 5 önerge vardır, önermeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önermeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Sadullah Kısacık

Muğla

Denizli

Adana

Doğan Demir

Medeni Yılmaz

Mehmet Atmaca

İstanbul

İstanbul

Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın

George Aslan

Celal Fırat

İzmir

Mardin

İstanbul

Mahmut Dindar

Perihan Koca

Van

Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeler üzerinde ilk konuşmacı Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İklim Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesi hakkında grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İktidar, ülkemiz ve milletimizin hayatını, ekonomik durumunu ve en önemlisi geleceğini ilgilendiren konularda her zaman yaptığı gibi yalap şalap ve "Ben yaptım, oldu." zihniyetiyle önemli bir düzenlemeyi daha huzura getirdi. Aslında bu konudan da hayli rahatsız olduklarını biliyoruz. "Nedir bu rahatsız oldukları konu?" diye soracak olursanız söyleyeyim: Türkiye Büyük Millet Meclisi onayına ihtiyaç duymaları değerli milletvekilleri, aslında istedikleri kanunları birkaç saat içinde Meclisten geçirebiliyorlar ama bu muhteremlerin buna bile tahammülleri olmadığını görüyoruz. Bu arkadaşlar istiyor ki Sayın Cumhurbaşkanı ihtiyaç hissettiği bir konuda bir ferman ya da buyruk irat etsin, Meclis serencamı gibi, müzakere gibi, oylama gibi, İç Tüzük gibi tırnak içinde lüzumsuz ve zaman kaybına neden olan işlerle uğraşmayalım, vakit kaybetmeyelim. Zaten tüm bunlara ne gerek var, değil mi? Sizler yani iktidar, daha doğrusu oligarşik bir yapı, seçilmişler ama millet tarafından değil elbette, zaten ülkemiz için hep iyi şeyler yaparsınız, değil mi? Dünyanın en saçma sapan işi dahi olsa "Yaptıklarımızda hikmet arayın." diyorsunuz.

Huzurda görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifi nisan ayında yine Genel Kurulda görüşülürken toplumun ve muhalefetin yoğun baskısı ve tepkisi sonucu güya revize edilmek üzere geri çekilmişti. Aslında bugün bu yasa teklifi değil, zeytinlikleri konu alan maden yasası ve başka konularda düzenleme yapan bir başka torba kanun teklifi görüşülecekti ama bu konuda da kamuoyunun tepkisini güya yatıştırmak için onu geri çekip alelacele bunu getirdiniz. Yahu, sizin bu millet ve ülke adına iyi niyetli tek bir işiniz olmayacak mı? Hep bir Ali Cengiz oyunları, saraydan kız kaçırma tadında iş ve icraatlar; al takke, ver külah cambazlıkları, yalap şalap iş ve uygulamalar. Güya revize edilmek üzere geri çektiğiniz huzurdaki yasa teklifinde ne gibi revizeler yaptınız mesela? Var mı düzelttiğiniz veya talep ettiğimiz değişiklikler? Yoksa noktasına virgülüne dokunmadan önümüze mi getirmeyi düşündünüz? Güya Genel Kurulda bu revizeleri yapacağınızı söylüyorsunuz, hangi konular bunlar mesela?

Değerli milletvekilleri, iklim kanunu gibi bir düzenlemeye bu ülkenin ihtiyacı var mı? Elbette var. Buna rağmen kanun teklifinin içeriği bu ihtiyaçların gözetildiği, vuzuha kavuşturulduğu, dört başı mamur bir metin midir? Değil ama bir farkla: Birilerinin ihtiyaçları ince ince gözetilmiş. Sadece günü kurtarma çabasından ibaret bir kanun teklifinden bahsediyorum.

2021 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde küresel iklim değişikliğinin etkilerinin en aza indirilmesi, kuraklıkla mücadele ve su kaynaklarının verimli kullanılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştu. Bu raporda dile getirilen hususların dikkate alınmadığı bir yasa teklifinden bahsediyoruz. 2022 yılında bir İklim Şurası düzenlenmişti, ülkemizin nasıl bir iklim düzenlemesine ihtiyacı olduğu masaya yatırılmıştı. Peki, söz konusu yasa teklifi bunu dikkate

aldı mı? Maalesef hayır. Peki, neyi dikkate alan bir yasa teklifiydi o zaman? Onayladığımız Paris Anlaşması'nın gereğini yapmak için öylesine hazırlanan bir yasa teklifiydi. Dolayısıyla ülkemizin değil, başka yerlerin çıkarlarını gözetten bir düzenlemenin o zaman geri çekilmesi isabetli olmuştu. Peki, aynı hikâyeyi burada Türkiye Büyük Millet Meclisine dayatmanızın manası nedir?

Hakkında söz aldığım 10'uncu madde emisyon ticaret sisteminin yönetim mekanizmalarını, piyasa işleyişini ve karar alma süreçlerini düzenleyen bir madde. Ancak piyasa istikrarı, şeffaflık ve sektörel dönüşüm açısından ciddi belirsizlikler var. Karbon Piyasası Kurulunun yapısı, kamu kurumları arasında merkezi bir denetim mekanizması oluşturmayı hedeflese de karar alma süreçlerinde özel sektörün, akademinin ve sivil toplumun yalnızca istişari nitelikte temsil edilmesi, karbon piyasasının piyasa dinamiklerinden kopuk bir bürokratik yapı içinde şekillenmesinin önünü açıyor. Kurulun tahsisat planlarını onaylama, ETS kapsamında ücretsiz tahsisat miktarını belirleme ve karbon ticaretine yönelik politikaları şekillendirme yetkisi, piyasada nasıl bir mali düzen oluşturacağını doğrudan belirleyecektir. Ancak ücretsiz tahsisatların hangi kriterlerle dağıtılacağı, hangi sektörlerin bu mekanizmadan nasıl yararlanacağı ve uzun vadede ücretsiz tahsisatların kademeli olarak azaltılması yönünde bir politika izlenip izlenmeyeceği belirsizdir.

Değerli milletvekilleri, yalap şalap ve alelacele getirilen bu kanun tekliflerinden biz usandık ama iktidarın maşallahı var. Peki, kanun teklifini güya hazırlayan AK PARTİ'li milletvekilleri -aslında onların da yok da işte bir yerlerde hazırlanıp geliyor- kanun teklifinin gerekçelerini anlatırken "İklim kanunu sadece teknik bir düzenleme değildir arkadaşlar. Bu kanun, Türkiye'nin iklimle mücadelesinde atacağı en kararlı, en kapsamlı, en stratejik bir adımdır." diyordu.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Kim diyordu? Mustafa Demir, bir milletvekili arkadaşınız. Bakınız, tüm bu gerekçelerle güya hazırlandığı söylenen kanun teklifinde ülkemizin kangren olmuş sorunlarına bir çözüm var mı? Mesela bu kanun yürürlüğe girdiğinde kömür santralleri kapanacak mı? Hayır. Toplu taşımaya öncelik verilip bireysel otomobil kullanımı azaltılacak mı? Hayır. 10'lu, 20'li çetelere verilen ve doğamızı katleden imtiyazlar devam edecek mi? Evet hem de bin kere evet. Mesela Kaz Dağları'nda, Karadeniz'de, Ege ve Akdeniz'de ağaçların kesilmesinin önüne geçilecek mi? Hayır. Yani tüm bunları önleyecek bir düzenleme yok. Ülkede hava kirliliğine neden olan kömür, petrol, gaz kullanımını azaltacak mı? Hayır. Peki, arttıracak mı? Bakınız, buna kesinlikle evet diyorum. Söz konusu düzenlemede halk sağlığının korunmasına, sağlık sisteminin iklim krizine dirençli hâle getirilmesine yönelik bir düzenleme var mı? O da yok. Hava kalitesinin iyileştirilmesi için herhangi bir somut hedef ortaya konulmuş mu? O da yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Kahvehane sohbetindeki argümanlardan hâllice ve tek bir elle tutulur veriye dayanmayan gerekçelerle bir kanun metni hazırlanıyor ve bunun ülkemizin iklim sorununa çözüm getireceği iddia ediliyor; ne kadar hazin değil mi?

Bu kanun teklifine "hayır" oyu vereceğimizi söylüyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Sayın İbrahim Akın. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AKIN (İzmir) - Evet, merhabalar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sevgili Pervin Başkanım, sizi kutluyorum, kolaylıklar diliyorum. Aynı zamanda, sevgili Sırrı Süreyya Önder'in de anısı önünde sevgiyle saygıyla eğiliyorum.

Değerli arkadaşlar, iki buçuk ay önce nisan ayında olağanüstü koşullarda bir don felaketiyle karşılaştık ve bu iklim kanunu teklifini konuşurken belki vicdana gelen bir iktidar vasıtasıyla ara verildi ve iki buçuk ay sonra, söz verilerek değiştirilmesi istenen bu maddelerle ilgili hiçbir değişiklik yapılmadı. Komisyon Başkanımızı geçen gün yeniden seçmiş olduk ama Komisyon Başkanımıza da söyledim; lütfen, bu maddelerle ilgili Komisyona gelmeyen herhangi bir teklifi gelmiş gibi söyleyerek bizi manipüle etmeye çalışmayın.

Bakın, ülkede geçen gün yaşadığımız Maden Yasası'yla ilgili konuların tamamı bizim Komisyonumuzu ilgilendiriyor yani Çevre Komisyonunu ilgilendiriyor ancak Komisyonumuza gelmeden her şey geçmiş durumda ve Sanayi Bakanlığı üzerinden bu tartışmalar yürütülmeye çalışılıyor. Bu Meclisin ilkeleriyle, ahlakıyla, değerleriyle ve yasama, yürütme meselesiyle alakalı korkunç bir dezenformasyon var ve dolayısıyla hiçbir norm kalmamış durumda, kuralsızlık egemen olmuş durumda ve kuralsızlık içerisinde bir yönetim anlayışı geliştiriliyor. Maalesef, bu kuralsızlık her şeyi bozduğu gibi, bugün gördüğümüz gibi, iki gündür AKP çoğunluğu sağlayamayarak önem verdiği iklim kanununu da geçiremez hâle gelmiş durumda. Gelin, bundan vazgeçin; bu ülkenin havasını, suyunu, toprağını, yaşamını eğer birlikte soluyorsak bu soluduğumuz havanın, suyun, toprağın kirlenmesi karşısında ve iklimsel bozulma karşısında yaşadığımız krizin çözülmesi için gelin müzakere edelim ve müzakere içerisinde bu sorunu çözelim; değilse "ben yaptım oldu" anlayışıyla bu süreci yürütmeye çalışırsanız inanın, eskisinden çok daha kötü bir durumla karşı karşıya kalırsınız. Türkiye'nin 81 ilindeki insanlar ayağa kalkmış durumda, toprağına sahip çıkmaya çalışıyor, yaşamına sahip çıkmaya çalışıyor.

Yine, Komisyonumuzda şöyle cümleler kullanılıyor, buradan itiraz ediyorum buna; "Bu mesele siyaset dışı bir meseledir, siyasetüstü bir meseledir." diyorlar. Oysa benim ilkelerime göre insanın insanlık ve yaşam için mücadelesi bir siyaset meselesidir. Ama şu anda bizim yaşadığımız şey, insanlığın ve yaşamın geleceğini körelten, ortadan kaldıran, yok eden bir anlayışla karşı karşıya olduğumuzu ifade etmek isterim.

Gelelim bu maddeyle ilgili içeriğe. Şimdi, deniyor ki: "Bu, iklim kanunu." Bunun iklim kanunu olmadığını 10'uncu maddede açık açık söylüyorlar. Bir kurul oluşturuyorlar. Bu kurullar içerisinde kimler var biliyor musunuz? MÜSİAD var, TUSİAD var, Enerji Bakanlığı Enerji İşleri Genel Müdürlüğü var ve var da var. Kim var? Sermaye gruplarının temsilcileri var. Yani demek istiyorlar ki bu ülkedeki mevcut karbon ve her türlü olumsuz salınımların yöneticilerine, yapanlarına teslim etmek istiyorlar ve o kurullar vasıtasıyla sözde iklim meselesinin çözülmesi için bir irade oluşturmaya çalışıyorlar. Gördüğümüz durum şudur: Bu anlayış asla buna uygun değildir çünkü biz bu anlayışla bakarsak sorumlusu olanlara aynı zamanda "Daha iyi yapın bu işi." diye yetki vermiş oluyoruz. Yani

"Siz zaten bu işleri yapıyordunuz, kendi kurallarınızı uygulayın. Bu ülkedeki mevcut her türlü olumsuzluğa yani bu ülkenin kirlenmesine sebep olan, şu anda kömür üretimini, fosil tüketimini yapan her türlü şeye devam edin." demek istiyorsunuz. Oysa bu anlayış şunu getiriyor, bize diyorsunuz ki açıkçası: "Kuzuyu kurda teslim edin." Biz teslim etmeyeceğiz; bu ülkenin geleceğini, hayatını, suyunu bunlara teslim etmeyeceğiz.

Arkasından bir kurul daha oluşturuyorsunuz, Karbon Piyasası Kurulu ve oradaki danışmanlar da benzer durumda. Burada açıkçası bilim insanları yok, akademisyenler yok, onlara herhangi bir şeyi danışmıyorsunuz, çevreyle ilgili çevre mühendisleri hiç yok. Dolayısıyla kime karşı kimin için mücadele ettiğinizi çok net görüyoruz.

Biz şunu ifade etmek isteriz: Bu ülkede son zamanlarda -daha önce bizim ülkemizde yaşanmamış- üç ayda 3 ayrı don olayı oldu. Geçen gün Tarım Bakanlığıyla konuştuk, Tarım Komisyonunda konuştuk. Bu Komisyonunda da görüldüğü gibi 65 ilimizi ilgilendiren bir don felaketiyle karşı karşıya kaldık. Yaza yeni girdiğimiz hâlde 13 tane yangın gerçekleşti arkadaşlar. Ege'de 12 tane yangın gerçekleşti, Mardin'de 1 yangın gerçekleşti. Bu yangının sebebi susuzluk, kuraklık ve giderek artık bu ülkede yaşama koşullarının ortadan kaldırıldığı, her türlü kötülüğün gerçekleştiği bir durumla karşı karşıyayız. Hâlâ "Kriz yok." diyorsanız, "İklimsel bozulma yok." diyorsanız bu felaketleri neye bağlayacağız; bu felaketler nereden çıktı o zaman? Dünya bas bas bağıyor, "Ülke gidiyor, dünya gidiyor." diye bas bas bağıyor ama siz hâlâ bu meseleyle ilgili en ufak tedbir almıyorsunuz. Bütün dünyanın yasakladığı politikaları siz burada uyguluyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın

İBRAHİM AKIN (Devamla) - Komisyonunda da söyledim, eğer siz bu ülkeyi kuralızsızlıklar bağlamında yönetmek istiyorsanız, nasıl rejimi kurduğunuz gibi iklimi de kurmak istiyorsanız buradan açıkça söyleyelim: Bu ülkede gerçekten bir barışa ihtiyaç varsa iklimle de barışmaya ihtiyaç var, en çok da ona ihtiyaç var. Eğer iklimle barış yapmazsanız doğa bir gün gelecek, çeşitli illerde olduğu gibi bu felaketi size çarpa çarpa gösterecek ve sonuçlarını göreceğiz. O nedenle, bir an önce bundan vazgeçin; ihtiyacınız varsa karbon emisyon ticaret sistemiyle ilgili bir yasa getirin ve onun gereklerini yerine getirme konusunda tartışalım ama iklim kanununun gerçek anlamda "halkın iklim kanunu" şeklinde yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuyla ilgili hazırlanmış olan önerge var, 28 bin kişinin imzası var. Bu Meclise geldi, hâlâ bu Meclisin sayfalarında, dosyalarında duruyor. Halkın iklim kanununu yapma konusundaki mücadelemizi sonuna kadar sürdüreceğiz. Bu kanunun da iklim kanunu olmadığını herkese anlatacağız.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesinin (1)'inci fıkrasının "a)" bendinin (1)'inci alt bendine "bire bir bakan yardımcısı" ibaresinden sonra gelmek üzere "Türkiye Belediyeler Birliği Başkanlığını temsilen bir üye," ibaresinin eklenmesini; "b)" bendinde "Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğinin" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Çevre Mühendisleri Odasının" ibaresinin eklenmesini; "b)" bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bendin eklenmesini ve diğer bentlerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

"c) Bilimsel Danışma Kurulu; iklim değişikliği ile ilgili ulusal çalışmaların, politikaların, eylemlerin ve hedeflerin belirlenmesi süreçlerinde Paris Anlaşması'nın maddeleri doğrultusunda mevcut en iyi bilimsel olanaklardan faydalanılmasını, kurum ve kuruluşların bu Kanun kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini ve iklim değişikliği hedeflerine yönelik ilerlemelerinin izlenmesini ve iklim politikalarında katılımcılık ve şeffaflığın artırılmasını amaçlanarak kurulur.

1) Bilimsel Danışma Kurulunun; İklim Değişikliği Başkanı; üniversitelerde görevli en az doktora derecesine sahip ve iklim bilimi, doğa temelli çözümler, afet risk ve yönetimi, su kaynaklarının yönetimi, halk sağlığı, adil geçiş alanlarında çalışmalar yürüten altı akademisyen; Dernekler Kanununa göre iklim değişikliği ile mücadele ve uyum politikalarının geliştirilmesi amacıyla oluşturulmuş, en fazla üyeye sahip platformun üyeleri arasından platformca belirlenecek üç temsilci veya iklim değişikliği ile mücadele ve uyum alanlarında çalışmalar yürüten veya en fazla üyeye sahip üç sivil toplum kuruluşundan birer temsilci ile bu Kanun kapsamında faaliyetini sürdüren meslek odaları arasından bir temsilci olmak üzere toplam on bir üyesi bulunur.

2) Kurulun bütün işlem ve eylemlerinde mevcut en iyi bilimsel bilgiler doğrultusunda bağımsız ve tarafsız olarak hareket etmesi esas olup, bu ilkeler çerçevesinde etkili bir şekilde işleyişini güvence altına alacak miktarda bütçe kurula tahsis edilir.

3) Kurul, net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda, bu Kanunla kurum ve kuruluşlara verilen görev ve sorumluluklar kapsamında, aşağıdaki görevleri yerine getirir:

(a) Uzun ve orta vadeli iklim değişikliği hedeflerinin belirlenmesi çalışmalarında, bilime dayalı olarak oluşturulan görüş ve tavsiyelerini Başkanlığa, ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek,

(b) Yıllık olarak hazırlanan ve en geç Haziran ayı sonu itibarıyla TBMM'ye sunulan raporlar ile, bu Kanun ile yetkili ve görevli kılınan kamu kurum ve kuruluşlarının iklim hedeflerine yönelik ilerlemesine, iklim değişikliği strateji ve planlarının uygulanmasının izlenmesine dair görüşlerini, uygulamaya yönelik öngörülerini, hedeflere yönelik ilerlemenin yetersiz olduğu veya iklim hedeflerine belirtilen tarihlerde ulaşılma ihtimalinin azaldığının tespit edildiği durumlarda alınabilecek ek önlemlere dair tavsiyelerini bildirmek,

(c) Kanun kapsamında oluşturulan/oluşturulması düzenlenen tüm plan ve stratejilerin bilimsel gerekliliğe uygunluğunu ve planların uygulanma süreçlerinin takibini yapmak, izlemek, değerlendirmek ve raporlamak,

(d) Bakanlık ve yerel yönetimler tarafından kendisine danışılan diğer konularda görüş ve tavsiyelerini bildirmek.

4) Kurul tarafından fıkra kapsamında sunulan her türlü görüş, tavsiye ve izleme raporu, raporun dayanakları ve görüşlerde esas alınan hesaplama ve öngörüler de dâhil olmak üzere birer bütün olarak TBMM, Başkanlık ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilir. Kurul tarafından oluşturulan ve gönderilen her türlü görüş, tavsiye ve raporlar takip eden ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kamuoyuna açıklanır.

5) Kurul, görevleriyle ilgili gerekli gördüğü her türlü veri, bilgi ve belgeyi, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden doğrudan istemeye yetkilidir. Kendilerinden veri ve bilgi talebinde bulunanlar; bu veri ve bilgileri bedelsiz olarak talep edilen sürede ve nitelikte Kurul ile paylaşmakla yükümlüdür."

Semra Dinçer
Ankara
Ömer Fethi Gürer
Niğde

Deniz Demir
Ankara
Gürsel Erol
Elâzığ

Cemal Enginyurt
İstanbul
Ali Karaoba
Uşak
Ali Öztunç
Kahramanmaraş

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Sayın Ömer Fethi Gürer, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifinin adından iklim değişiklikleriyle ilgili sorunları çözecek bir kanun teklifi olarak düşündük ama içinde iklim unutulmuş. Bunun yanı sıra, 10'uncu maddede yerel yönetimlerin bu kanunla ilgili oluşacak sorunlarda kurulda temsil edilmemesi, Türkiye Belediyeler Birliğinin bir temsilcisinin olmaması da unutulmuş; keza, danışma kurulunda çevre mühendislerinden temsilcinin olmaması da unutulmuş yani kanunda hem iklim unutulmuş hem de bu iklim değişikliğiyle ortaya çıkacak sorunlardan doğrudan etkilenecek temsil özelliği olan kurumların varlığı da unutulmuş.

Değerli arkadaşlar, iklim değişikliği sözü çok söyleniyor ve bunlarla ilgili olacakların önümüzdeki süreçte ülkemize de yaşamımıza da insanımıza da yaratacakları nedense görülmek istenmiyor. Biz ya geleceğin katilleri ya geleceğin kurtarıcıları olacağız. Siyasiler olarak bu bağlamda vereceğimiz her kararın önemini bir kez daha vurgulamak istiyorum çünkü karbon kredisiyle oluşacak ya da sera gazıyla ilgili yaratılacak bir rantın varlığından faydalanmak adına bir kanun teklifi Meclise getiriliyor. Bunun yerine olması gereken, göçlerin yaşanacağı, çalışma yaşamının değişikliklere uğrayacağı, ülkemizin Akdeniz kıyısında bile yaşamların yüz yıl içinde değişiklik göstereceği ve su kaynaklarımızı, doğamızı, ormanımızı, geleceğimizi şekillendirecek düzenlemeleri yapmamız gerekiyor.

Bakınız, arkadaşlar, Kızılderili şef 1854'te ne güzel söylemiş: "Beyaz adam annesi olan toprağa ve kardeşi olan gökyüzüne alıp satacak, işlenecek, yağmalanacak bir şey gözüyle bakar. Onun bu ihtirası toprakları çölleştirecek ve her şeyi yok edecektir." İşte, hızla sürüklendiğimiz süreç bu süreçtir.

Bu kanun teklifinde sera gazı salınımına yönelik cezai hükümler var. Hoş görün de arkadaşlar, dolaylı yoldan konulan cezaların içeriğinde hayvancılığın bitirilmesi de kanunun gizlenen, tanımlanmayan yerinde yer alıyor. Ne yapacaksınız yani inek gaz çıkardı diye gidip de ahırdaki hayvana ceza mı keseceksiniz? (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Hayvancılığa yönelik yapılması gerekenler varken onların yerine küçük aile tipi işletmeleri yok edip daha büyük çiftlikler oluşturarak bu sürecin daha olumsuzluğuna yol açan politikaları sürdürürken nasıl olacak da bu süreç doğru yönetilecek?

Gıdamız risk altında. Bakınız, yaşadığımız zirai don olayı bize bir şey göstermeli; Türkiye'nin gelecekte bölgesel olarak gıda sorunları yaşamaması bu iklim değişikliklerini iyi anlamamızdan geçiyor. Ürün deseninden sulama suyu sorununa, toprağın yapısından kullandığımız ilaca, gübreye varıncaya kadar her kapsamlı olayı doğru değerlendirmek zorundayız; bunları değerlendirmediklerimiz sürece geleceğimizi yok ediyoruz. Kaderci bir anlayış yerine Allah'ın verdiği akıllı doğru kullanmazsak bunun hem bedelini hem vebalini yüklenmiş olacağız. Bu iklim kanunu tümünden çekilmeli, ihtiyaca yanıt verecek doğru planlanan bir kanun olarak tüm grupların da bilim insanlarının da önermesiyle bu süreç doğru yönetilmelidir. Kurulda dahi karar alıcıları bilimsel ve bilgiye dayalı özerk bir yapıyla oluşturmuyor, mevcut yönetimin kendi tercihleri doğrultusunda kurguluyorsunuz. Ya, iklimde dahi siyaseti önceliklendirerek ülkeyi nereye götüreceğiz? Burada olması gereken, kurulların o işle ilgili sorumluluğunu doğru belirlemek ve bu anlamda o kurulları oluştururken siyaset gözüyle bakmadan ülkenin geleceği adına ve insanlığın geleceği adına doğru kurgulamaktır.

Bakınız, değerli arkadaşlar, aşırı sıcakların ortaya çıkmasıyla oluşacak zararlılar, yeni hayvan türleri, insanların psikolojik yapılanmada oluşacak problemleri, bütün bunları düşünmek zorundayız. Yeni bir dünyaya doğru yol alıyoruz ve kıyamete doğru sürüklenen bu dünyada siyasiler olarak yapacağımız her kanunun geleceği doğru kurgulaması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - Kadınların çalışma saatinden, gençlerin gelecekte yapacakları çalışma koşullarına kadar bizlerin bugünden bunları görmesi lazım. Yüz yıl önce bu ülkenin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk Türkiye'nin ve dünyanın geleceğini o günden tanımlamış ve bugünlerde bizlere yol gösterici icraatları ve düşünceleri yansıtmışsa bizim bugün Meclis olarak da yüz yıl sonrasını doğru görmemiz, doğru okumamız lazım. Bu yalnızca iklim değişikliği kanunu değil rant kanunudur; yine birilerinin fayda sağlayacağı, halkın genelinin fayda sağlayamayacağı bir kanundur. Zenginlerin kirlettiği dünyanın bedeli yine fakirlere, yoksullara yıkılmaktadır. Bu kanun teklifine ret oyu vereceğimizi belirtiyor, Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 10'uncu maddesinin (1)'inci fıkrasının (b) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"b) İklim değişikliği ile ilgili ulusal çalışmaların, politikaların, eylemlerin ve hedeflerin belirlenmesi süreçlerinde Paris Anlaşması'nın ilgili maddeleri doğrultusunda mevcut en iyi bilimsel olanaklardan faydalanılmasını, kurum ve kuruluşların bu kanun kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmediklerini ve iklim değişikliği hedeflerine yönelik ilerlemelerinin izlenmesini ve iklim politikalarında katılımcılık ve şeffaflığın artırılmasını amaçlayan bağımsız bir bilimsel Danışma Kurulu kurulur.

Danışma Kurulu; İklim Değişikliği Başkanı başkanlığında, üniversitelerde görevli en az doktora derecesine sahip ve iklim bilimi, doğa temelli çözümler, afet risk ve yönetimi, su kaynaklarının yönetimi, halk sağlığı, adil geçiş alanlarında çalışmalar yürüten altı akademisyen, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk Sanayicileri ve İşinsanları Derneği, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği, Uluslararası Yatırımcılar Derneği, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği, Finansal Kurumlar Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, Çevre Mühendisleri Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odası, Orman Mühendisleri Odası ve Ziraat Mühendisleri Odasının karar alıcı düzeyde birer temsilcisi, Başkanlık temsilcisi ile gerektiğinde konusuna göre davet edilecek diğer kamu kurum ve kuruluşlarının, meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin birer temsilcisinden oluşur. Kurulun sekretaryasını İklim Değişikliği Başkanlığı yapar. Danışma Kurulu, ETS ve uluslararası karbon piyasası ile ilgili strateji ve eylemlere ilişkin istişari nitelikte kararlar alır. Bu kararları sekretarya, Karbon Piyasası Kuruluna sunulması amacıyla gerekçeleriyle beraber Başkanlığa gönderir. "

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa

Hüsmen Kırkpınar
İzmir
Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

Selcan Taşcı
Tekirdağ
Ayyüce Türkeş Taş
Adana

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Hakan Şeref Olgun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz aylarda İklim Kanunu Teklifi gündeme geldiğinde ciddi tepkiler oldu; tepkiler büyüyünce "Bir bakalım, değerlendirelim." dediler, teklif geri çekildi. Biz de doğal olarak düşündük ki herhâlde bazı şeyleri gözden geçirecekler, gerçekten bir düzeltme yapacaklar. Aynı metni hiçbir değişiklik yapmadan tekrar önümüze koymak da nedir? Bu yönetime alıştık. Nasılsa unuturlar mı sandınız? Kusura bakmayın ama ne biz unuttuk ne de kamuoyu. Sonra kendiniz de anladınız yaptığınızı; Genel Kurulda birkaç küçük değişiklik yaparak göz boyamaya çalışıyorsunuz, iyi bir şey yapıyormuş gibi görünmeye çalışıyorsunuz ama amacınız bambaşka. Bilimi yok sayıyor, sivil toplumun, meslek odalarının, çevre örgütlerinin sesine de bilinçli şekilde kulak tıkıyorsunuz.

Gelelim 10'uncu maddeye. Bu maddeyle kurulacağı belirtilen Danışma Kuruluna baktığınızda ne görüyorsunuz? TOBB var, TÜSİAD var, MÜSİAD var; Bankalar Birliği, Sigorta Birliği, sanayici dernekleri, Yatırımcılar Derneği yani iş dünyası tam kadro burada; üstelik oy hakkıyla ama bilim yok, akademi yok, çevre mühendisleri yok, halk sağlığı, afet yönetimi, tarım ve doğa temelli çözümlerle ilgili tek bir kurum yok. Adı "Danışma Kurulu" ama bu hâliyle olsa olsa "sermaye danışma kurulu" olur.

Siz Paris Anlaşması'na taraf bir ülke olarak bilimsel temelli politika üretme yükümlülüğünü nasıl böyle görmezden gelirsiniz? Bu nedenle biz diyoruz ki: Danışma Kurulu, İklim Değişikliği Başkanı başkanlığında kurulmalı; en az doktora derecesine sahip, üniversitelerde görevli ve iklim bilimi, doğa temelli çözümler, afet yönetimi, su kaynakları, halk sağlığı ve adil geçiş gibi alanlarda çalışan 6 akademisyen mutlaka yer almalıdır. Aksi hâlde, alınacak hiçbir karar ne bilimsel olur ne de meşru.

Bir de deniliyor ki: "Karbon piyasasından elde edilen gelirler öncelikle iklim değişikliğiyle mücadeleyle yönelik harcamalarda kullanılabilir." Ne demek "öncelikle" yani "Bu paraları istersek iklim için harcarız, istemezsek başka bir yere de yönlendiririz." demenin kibar yoludur. Burada resmen iktidara açık çek veriliyor. Peki, neresi belirleyecek bu projelerin gerçekten iklim dostu olup olmadığını, kimin cebine akacak bu fon? Ne Sayıştay var ne Meclis var ne kamuoyu denetimi var. Tıpkı Varlık Fonu gibi, tıpkı Afet Fonu gibi burada da karımıza denetimsiz, kontrolsüz bir paralel bütçe çıkıyor. Hatırlayın Marmaris'i, 2021'de alevler yuttu ormanları, hep birlikte izledik, sonra dediler ki: "Merak etmeyin, yeniden ağaçlandıracacağız." Ne oldu? İhaleler açıldı, TOKİ sahneye çıktı, "Yeşil Vadi" adı altında beton döküldü, ormanlar geri gelmedi ama turizm tesisleri peyda oldu, ağaçların yerine oteller dikildi, o yangının külleri soğumadan ranta zemin hazırlandı. Şimdi, aynısını başka bir yolla yapıyorsunuz, parası olan kirlitmeye devam edecek, sonra da çevreci projeye aklanacak. Üstelik o projelerin ne kadar çevreci olduğunu ne siz bileceksiniz ne halk bilecek. Milletın sırtından fon toplayıp sonra o fonun nereye gittiğini kimseye söylemeden "çevreciyiz" diye poz veremezsiniz. "Yutak alanlar" dediğiniz ormanları, sulak alanları, tarım arazilerini korumaya tek bir bağlayıcı hüküm içermeyen yasa çevreci değildir.

Sayın milletvekilleri, muhalefet şerhimizde de açıkça belirttik, bu fonun denetim dışı bırakılması Anayasa'nın bütçe hakkına da açıkça aykırıdır. Halkın parasını halkın adına harcayacaksınız ama halkın denetim mekanizmalarını devre dışı bırakacaksınız. Olmaz, olamaz. Bakanlığın keyfine göre kurgulanmış bu yapı kabul edilemez. Biz bu ülkenin havasını, suyunu, toprağını sadece bir kaynak değil bir emanet olarak görüyoruz ve o emaneti kimseye peşkeş çektimeyeceğiz.

İYİ Parti Grubu olarak bu gerekçelerle kanun teklifine "ret" oyu vereceğimizi kamuoyuna ve yüce Meclise açıkça ilan ediyoruz.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "ve Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğinin" ibaresinin ",Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Çevre Mühendisleri Odasının" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Leyla Şahin Usta
Ankara
Oğuz Üçüncü
İstanbul

Nazım Elmas
Giresun
Nilgün Ök
Denizli

Ayşe Keşir
Düzce
Hüseyin Altınsoy
Aksaray

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen yok.

Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Danışma Kuruluna Çevre Mühendisleri Odasından bir temsilcinin katılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11'inci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ
Muğla
Doğan Demir
İstanbul

Sema Silkin Ün
Denizli
Medeni Yılmaz
İstanbul
Necmettin Çalışkan
Hatay

Sadullah Kısacık
Adana
Mehmet Atmaca
Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın
İzmir
Mahmut Dindar
Van

George Aslan
Mardin
Perihan Koca
Mersin

Celal Fırat
İstanbul
Ayten Kordu
Tunceli

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Sayın Necmettin Çalışkan.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; bugün, kamuoyunda "iklim yasası" olarak bilinen, ne şaşkınlık ki Meclise de "iklim yasası" adıyla gelen bir yasayı görüşüyoruz. Elbette yasanın ismi bir tarafa, yasanın adı iklim yasası, içeriği ticaret yasası ama milletin korkusu ihanet yasası olması. Kamuoyunda bu yasayla ilgili aylardan beri çok büyük spekülasyonlar yapılıyor. Üretimin kısıtlanacağı, hayvansal besinin durdurulacağı, ekilmeyeceği vesaire vesaire. Aylardan beri bu sözler söyleniyor ama kamuoyunu ikna edici bir cümleyle cevap verilmiyor. Bir taraftan kamuoyu kale alınmıyor, tenezzül etmiyorlar, bir taraftan da kamuoyu korkusu da âdeta kaçacak delik aratıyor. Çünkü bu kanun Meclise geldi, 4 maddesi görüşüldü, kamuoyundaki yoğun tepkiler üzerine rafa kondu. Dediler ki: "Biz tekrar istişare edeceğiz, değerlendirme yapacağız, sonra Meclise getireceğiz." İki ay geçti, kiminle hangi değerlendirmeleri, hangi istişareleri yaptınız, bilmiyoruz; neyi değiştirdiniz, bilmiyoruz. Bildiğimiz bir şey var: Getirdiğiniz hemen her kanunun arkasında bir bit yeniği var, her kanunun arkasında menfaat şebekeleri, güç odakları var. Öyle bir ikilem içerisindeyiz ki bugün iklim yasasını görüşüyoruz ama bir taraftan da komisyonlarda Maden Yasası var. Maden Yasası ne olacak, ağaçlar nasıl katledilecek; onlarca yıllık zeytin ağacı taşınacak, yerine maden şirketleri iş yapacak. Bu kadar, aynı anda bu iki şahsiyeti bir yapıda nasıl barındırıyorlar, anlamak mümkün değil.

Değerli milletvekilleri, bu Meclisin yapacağı çok daha acil işler var. Eğer siz gerçekten burada... Belli ki her işin arkasında bir bit yeniği arıyoruz çünkü biliyoruz ki bu yasalar milletin menfaati için çıkarılmıyor, belli taleplerin yerine getirilmesi için çıkarılıyor. Oysa gerçekten mağduriyet arıyorsanız Covid yasası mağdurları bekliyor. TCK 158, taraflar anlaşmış, belli ki çocuk gaza gelmiş, tongaya düşmüş, mağduriyet var ama kamu davasına çevriliyor ve çözülüyor. Yargı paketi bekliyor insanlar, KHK'lilerin inlemesi arşı titretiyor. Öğrenci affı çıkmıyor, yarım dakikalık bir iş; öğrenciler, binlercesi mezun olacak, öğrenci affı yok. Yardımcı hizmetler sınıfında çalışan insanların beklentileri karşılanmıyor, özel okul öğretmenlerinin mağduriyeti duruyor ama bunların hiçbirisi zerrece umurlarında değil. Patronların talebi var, onu çözeceğiz; işte bunu çözüyoruz. Elbette işverene sahip çıkacaksınız ama bilelim ki işverenden önce bu milletin pek çok kesimi var, onları görelim.

Bu yasadaki başka bir garabet şu: Bu yasa bu milletin kendi dinamikleriyle, yerli, millî politikalar sonucunda böyle bir gereksinim var diyerek çıkarılmış değil; dünyayı sömüren, dünyayı ezen, çevreyi kirlüten, sözüm ona emperyalistlerin dayatması sonucu bu yasa çıkıyor; en çok da ağırimıza giden bu ve hâlen iklim yasası neticesinde neler olacağına dair tehlikelere, tereddütlerin hiçbirine cevap verilmiyor.

Ve tabii, burada, özellikle "iklim" deyince şunu da belirtmeden geçemeyeceğim: Bu ülkede insanın değeri yok; maden faciaları, Soma katliamları, İliçler yaşandı, "Ya, bu insanları ölümden nasıl kurtarırsınız?" diye bir tedbir hiç aramadınız ama iklim yasası... Neymiş? "Avrupa'ya ihraç edeceğim, patronlar az vergi ödermiş..." Eyvallah, gerekli ama bundan çok daha gerekli hadiselerin olduğunu unutmamamız gerekiyor.

Kanunun içerisinde fondan bahsediliyor, "fon" deyince zaten insanın şalterleri atıyor. Hangi fon nerede kullanılıyor, en çok muammada kalan cevapsız soru bu. İşte, İşsizlik Fonu; bu milletin en garibanlarından, asgari ücretle çalışan adamlardan kesilen o fonları bile o işsiz adamlara kullanırmıyorsunuz. Onun için de burada bu fondan, vergiden bahsediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Tabii, bütün bunların içerisinde şunu net belirtmek gerekir ki... Kamuoyunda, insanlar diyor ki: "Aman ha, mücadele edin, sonuna kadar direnin, şu iklim yasası geçmesin." Ben de onlara diyorum ki: Bakın, sizin sadece kamuoyunun gündemine getirilen yasalardan haberiniz oluyor oysa AK PARTİ'nin çıkardığı bütün yasalar en az iklim yasası kadar tehlikeli. Rezerv yasasını siz çıkardınız, Siber Güvenlik Yasası'nı... Daha dün, Cumhurbaşkanımıza askerdeki rütbe belirleme, uzatma ve kısaltma yetkisini verdiniz; eski vekillerin görevi bittikten sonra artık bakan danışmanı, bakan yardımcısı falan olmayacak, muhtemelen -bir de eğer rütbeyle ilgili- bir general olarak da sizleri herhâlde karşımızda görürüz diye bekliyorum.

Değerli milletvekilleri, bu ülkenin dünyayı sömüren, ezen insanlardan akıl alacak bir durumu yoktur. Bu ülkenin yöneticileri sömürge valisi gibi asla davranamazlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - İnsanımızın neye ihtiyacı varsa yapalım, bu sorunlara da çözüm bulalım, tereddütleri giderelim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Sayın Ayten Kordu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli vekiller; iklim kanununun kendisi aslında baştan sona her maddesiyle çok problemli bir teklif ama özellikle bu 11'inci maddesi sanırım içerisinde en sıkıntılı, sorunlu olan maddelerden bir tanesi. Bu maddeyle karbon kredilendirme sisteminin koşulları belirlenmekte, Emisyon Ticaret Sistemi kapsamındaki tahsisat yükümlülüklerinin bir bölümünün karbon kredisiyle karşılanmasının önü açılmakta. Yine, aynı zamanda, karbon kredisi üretimine başlamış ya da başlayacak olan proje sahiplerinin belirlenen süre zarfında projeleri kayıt sistemine dâhil etmeleri zorunlu kılınmakta.

Şimdi, bakışta çevresel gibi düzenlenen bir yasa görüyorsunuz ama aslında bu maddenin kendisi, şirketlerin kirlatme hakkını pazarlayan bir sistemin hukuki altyapısını inşa etmekten başka bir şey değil. "Kirlatenin kirlatmeye devam edebileceği, yeter ki bunun için para ödesin." anlayışı ekolojik bir dönüşüm değil, piyasa lehine şekillenmiş bir maddedir. Dolayısıyla karbon kredilendirme ve denkleştirme sistemleri kapitalizmin çevreyi kurtarıyormuş gibi yapma pratiğinin güncel versiyonundan başka bir şey değildir. Şirketler emisyonlarını azaltmak yerine sadece kâğıt üzerinde ağaç dikim projeleriyle veya "yutak alan" tanımlarıyla sorundan kaçabilecekleri bir tanımlamaya kavuşuyorlar bu yasayla. Oysa bu yutak alan kılıfının birçok yerde nasıl orman katliamına dönüştüğünü biz çok iyi biliyoruz. Ekosistemlerimiz kâğıt üzerinde yeşil görünen yaşam alanlarımız ama aslında geleceği karartan sermaye projeleriyle geri dönülmez tahribatlara ve zararlara sebep olunmakta. İklim kanununun geneline baktığımızda da yine ne yazık ki benzer bir çarpıklıkla karşılaşıyoruz. Sanayi Bakanı, Çevre Bakanı el ele vermiş; maden yasalarıyla, "İklim Kanunu" adı altındaki yasalarla beraber aslında sermayeye talan yasalarını açan kanun teklifleri getiriyorlar. Dolayısıyla, bu yasa adını "iklim" koymuş olsa da ruhu karbon ticaretinden başka bir şey değil. Âdeta Türkiye'nin ihracat kapasitesini Avrupa Birliği'nin sınırda karbon düzenlemesine uyarlamak için hazırlanmış bir sanayi stratejisinden başka bir şey değil. Gerçekten iklimi korumayı amaçlayan bir yasa değil bu. Sermayeyi, doğayı, ormanları, meraları, onların hizmetine sunan ve yaşam alanlarını talan eden bir iklim kanunuyla karşı karşıyayız.

İşte, bu anlayıştan kaynaklı bu yasa, doğayı özne olarak değil bir ekonomik kaynak olarak görmekte ve tüm ekosisteme de aynı zihniyetle yaklaşmaktadır. O yüzden, sadece içerisinde geçirdiği "yeşil dönüşüm" isimleri yeşil bir makyaj aldatmasından başka bir şey değildir. Doğa, canlı, yaşam, her şey metalaştırılmakta; sermayenin karbon ayak izini pazarlık konusu yapan yaklaşım kendisini bu şekilde araçsallaştırmaktadır. Halklar, kadınlar, çevreciler, köylüler, doğa savunucuları, herkes bu sürecin dışında bırakılmıştır. Evet, belki iklim komisyonunda onlar dinlendiler ama şöyle bir yöntemi de var AKP Hükümetinin: Komisyonunda dinlese bile zerre misal dikkate almadığı, zerre misal yasalarını değiştirmede, kendi sermayeye hizmet eden yasalarıyla yine halkın karşısına, Meclise getirerek yasalaştırmaya çalışan bir anlayışı var. Dolayısıyla, çevrecilerin, demokratik kamuoyunun yoğun itirazları üzerine ertelenen iklim yasasının özü itibarıyla yine değiştirilmeden işte bu gündeme getirilmesi bunun göstergesidir.

Kuzey Ormanları'ndan Kaz Dağları'na, İkizdere'ye, Akbelen'e, Dersim'e, Şırnak'a, Ağrı'ya; tüm coğrafyada bu ekokırım yasalarına karşı halkların önerisi, çılgılığı, sitemi duyulmamıştır, duyulmamaya da devam etmektedir. Dolayısıyla Meclise gelen yasa teklifleri, doğal yaşamı, kültürel mirasları, sosyal, ekonomik yani kısacası ekolojik yaşamı bütünlüklü ele almalı ve ona göre düzenleme yapmalı diye bir kez daha belirtiyoruz.

İklim krizini kâr amacı hâline getirenler, bu yaklaşımla aslında iklimi araçsallaştırıyorlar. "İklim krizi" diye bir şey yoktur, iklimi krize sokan, bu sermayeye, talana hizmet eden, kapitalizme hizmet eden anlayışlar ve yasalarla aslında "iklim krizi" diyerek iklimin kendisi de araçsallaştırılmakta maalesef. Dolayısıyla, biz DEM PARTİ olarak doğa talanının meşrulaştırılmasına ve sermayeye yeni fırsatlar yaratılmasına karşıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

AYTEN KORDU (Devamla) - Ekolojik yıkım değil ekolojik adalet, kirlenenin değil doğanın hakkını savunan bir yasanın, bütün halkların, kurumların ve çevrelerin düşünceleri ve önerileri dikkate alınarak hazırlanması gerektiğini tekrar belirtiyoruz. 11'inci madde dâhil iklim kanunu teklifinin derhâl Meclisten geri çekilmesi gerektiğini ve buna ilişkin de mücadelemizi sonuna kadar sürdüreceğimizi bir kez daha belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesinin (1)'inci fıkrasında geçen "bir bölümünün" ibaresinin "% 5'e kadarlık kısmının" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Ankara

Gürsel Erol

Elâzığ

İsmet Güneşhan

Çanakkale

Deniz Demir

Ankara

Ali Karaoba

Uşak

Cemal Enginyurt

İstanbul

Ali Öztunç

Kahramanmaraş

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın İsmet Güneşhan konuşacak.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İklim Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesiyle ilgili vermiş olduğumuz önerge üzerine söz almış bulunmaktayım. Değerli arkadaşlar, sözlerime başlarken öncelikle samimi bir tespit yapalım; evet, gerçekten Türkiye'nin acilen bir iklim kanununa ihtiyacı var. Bu ihtiyacı yerine getirmek hepimizin ortak sorumluluğu ama bu kanun iklim değişikliğinde adaleti sağlamalıdır, yeşil ekonomi ilkelerine dayanmalıdır, sorumluluğu sadece yurttaşlara yüklememelidir, şirketlerin sorumluluğunu azaltmamalıdır; özetle, yepyeni eşitsizlikler yaratmamalıdır. Bu teklifle "Çevreyi koruyup dumanı azaltacağız." derken aynı anda başka bir teklifle zeytinlikleri, zeytin ağaçlarını, meraları yok ederseniz ikiye bölünmüş olursunuz. Burada iktidara açık ve net bir şekilde sormak istiyorum: Bu teklifte kamunun sorumluluklarını neden net bir dille yazmadınız? Temenni ifadeleriyle şirket sorumluluklarını başka bir bahara erteleyerek çıkarılacak iklim yasasının bu ülkeye hiçbir faydası olmayacaktır.

Değerli milletvekilleri, küresel iklim değişikliklerinden, sera gazlarından, mevsim değişikliklerinden en çok etkilenen ülkelerin başında Türkiye gelmekte. Ama gelin görün ki Aralık 2021'de Mecliste kabul ettiğimiz İklim Araştırma Komisyonu Raporu'nun tam 860 sayfalık metninden, 76 sayfa tutan ortak çözüm önerilerinden tek bir kelime dahi kanun teklifinde yer almıyor.

Son yıllarda, hepimizin bildiği gibi, dünyamız ve ülkemiz birçok felaket gördü ama bu ülkeyi yönetenler iklim değişikliğinde ve yaşanan bu felaketlerde hiçbir sorumluluk üstlenmedi. İklimler ve mevsimler değişti ama bir Allah'ın kulu siyasetçi ve bürokratin koltuğu değişmedi. Önümüzdeki bu kanun teklifi de iktidara ve şirketlere daha açık ve ayrıntılı görevler maalesef yüklemiyor; tahmin edeceğimiz gibi, fatura yine belediyelerimize kesilecek.

Söz aldığım 11'inci maddede "emisyon ticareti" adı altında bir sistem kurulacak. Biz emisyon ticaret sistemine karşı değiliz değerli arkadaşlar, öncelikle bunu belirtmek lazım. Ancak bu ticaret sisteminin temel ayaklarının tümüyle şirketlerin rahatlığı için getirildiğini, çevreci bir içerik taşımadığını, çerçevesinin net çizilmediğini görüyoruz. 11'inci maddede emisyon ticareti kapsamında sorumluluklarını yerine getirecek firmaların ihtiyaç duyacağı kredinin ne kadarının eş değer karbon kredisi üzerinden karşılanabileceğine dair bir sınır yok. Teklif "Bunun bir bölümü krediyle karşılanır." diyerek muğlak bir ifade kullanıyor. Değerli arkadaşlar, biz, vermiş olduğumuz önergede, emisyon ticareti konusunda tahsisat yükümlülüklerinin ne kadarlık kısmının eş değer miktarda karbon kredisiyle karşılanacağını açıkça kanuna yazalım ve işin adını koyalım diyoruz. Bir kanun bir firmaya sorumluluk getiriyorsa o yükün net tarifi mutlaka yapılmalıdır. Biz bu oranın en çok "yüzde 5" olarak yazılmasını, kanuni belirlilik gerektiğini savunuyoruz. Ticarete ve çevrede adı konmayan, başta konuşulmayan her rakam ve her sorunun sonradan başa ne kadar bela olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Bakın, biz bu teklifte ne doğayı koruyacak bir vizyon ne halkı merkeze alan bir demokrasi ne de iklim adaletini sağlayacak bilimsel bir yöntem görüyoruz; aksine, bu teklifte karbon piyasasını şirketlere açan, yerel yönetimlerinin elini kolunu bağlayan, demokratik katılımı yok sayan, sivil toplumu dışlayan yeni bir sermaye düzeni görüyoruz. Karbon kredisi al sat pazarına dönen bu sistem, iklim krizine çözüm değil yandaşlara yeni bir kazanç kapısı açmakta. Bu yaklaşım, bu kanun teklifi ne halkçı ne demokratik ne de çevrecidir değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İSMET GÜNEŞHAN (Devamla) - Ancak ayrıca şunu da önemle vurgulamak istiyorum ki bugün ülkemizde giderek ağırlaşan ve derinleşen bir rejim kriziyle karşı karşıyayız. Dolayısıyla ülkedeki demokratik iklimle sorunu olan bir iktidarın iklim kriziyle mücadele etmesi mümkün değildir. İklim krizine karşı etkili bir mücadele ancak ve ancak ekolojik demokrasiyle mümkündür. Yani gerçek bir bilim politikası ancak katılımcı, çoğulcu, şeffaf ve adaletli bir siyasal düzen içerisinde var olabilir. Kısacası, böylesine bir baskı rejiminde bırakın ekolojik demokrasiyi, herhangi bir demokratik işleyişten de söz edemezsiniz. İktidarın bu yanıltan bir an önce dönmesini ve kanun teklifini geri çekmesini istiyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesinin (2)'nci fıkrasında yer alan "Başkanlıkça" ibaresinin "Başkanlık tarafından" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

İstanbul

Hüsmen Kırkpınar

İzmir

Turan Yaldr

Aksaray

Lütfü Türkkan

Kocaeli

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Bursa

Sema Silkin Ün

Denizli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Sayın Sema Silkin Ün konuşacak.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; feraset sahibi milletimizin karşı duruşuna rağmen tepkileri göz önüne alıp geri çektiğiniz ama Maden Yasası'na yönelen tepkiyi dizginlemek için, savaş gündeminin de ağırlığını fırsat bilerek bir anda sözde İklim Kanunu Teklifi'ni yeniden Meclise getirdiniz. Dünyanın sonunu gösterip kendi kurdukları sistemin sonunu göstermeyenler, kriz oluşturmada kurdukları sistemin ayakta tutunamayacağını itiraf edenler, iki dünya savaşı çıkaranlar, Hiroşima'da insanlığı buharlaştıranlar, Afrika'nın kanını emenler, Filistin'i yetim, Gazze'yi harabe edenlerin verdiği doğa dersini ev ödevi kabul edenler bizim de bu esarete tabi olmamızı istiyorlar. Neymiş efendim, Avrupa istiyormuş. Bir iktidar mensubu arkadaşımız da çıkıp "Madem doğayı koruyacağız, o zaman önce Gazze'nin enkazı altındaki adaleti çıkarın, önce bombalarla paramparça edilen bebeklere sahip çıkın. Adalet Gazze'de susuyorsa bu dünyada başka hiçbir yerde konuşmaya hakkı yoktur." demiyor, diymiyor.

Değerli milletvekilleri, kanunla ilgili çok konuştuk, birçok meselede olduğu gibi bunun da bir etki analizi yapılmadı maalesef. Meselenin birkaç hususuna değinmek istiyorum: Şimdi, küçük üreticiler çok fazla konuşulmadı, ben değineceğim. Ne olacak onlara biliyor musunuz? Şimdi, herkesin bir karbon salım hakkı olacak, bu hak paraya dönüştürülecek. Karbon sektörü oluşturulmaya zaten başlandı bir rant piyasası olarak. Az salan satacak, çok salan satın alacak. Peki, bu durumda kimin gücü olacak? Tabii ki büyük üreticinin. Küçük üretici bu sistemi karşılamadığında ya üretimden çekilecek ya da kayıt dışı üretime gidecek. Yani sistem küçük üreticiyi dışlayacak, büyük sermayeyi daha da güçlendirecek. Küçük üretici sadece domates, biber ektiği için önemli değil, onlar Anadolu'nun tarım hafızasını oluşturdukları için önemli; binlerce yıldır tohumun, üretimin, mevsimin bilgisini taşıyan insanlar oldukları için önemli. Küçük üreticiyi dışlamak demek sadece çiftçiye dışlamak demek de değil, on bin yıllık tarım kültürümüzü kaybetmek demek ve ne yaşamaya başlayacağız? Artık sadece büyük üreticinin ürününe mahkûm olacağız, endüstriyel tohumlara daha da mahkûm olacağız; GDO'lu tohuma, hibrit fidana, zirai ilaçlı ürüne, tek tip tarıma mahkûm olacağız; beslenme hakkımız daraltılmış olacak. Birçok kanun gibi bu kanun da küçük üreticiyi cezalandırıp büyük firmaları kollayacak, küçük üreticiyi büyük sermayeye ezdirecek.

Bir başka husus yutak alan konusu. Nedir o? Orman, deniz, ova karbonu emen alanlar. Bu alanların korunması Bakanlığa bırakılmış, peki, bu ormanların içine otel, santral, maden ruhsatı verirken neyi korumuş oluyorsunuz? Bir yanda "Koruyacağız." diyorsunuz, diğer yanda tahsisler yapıyorsunuz; Allah aşkına, kimi kandırıyorsunuz?

Yine, bir başka husus "Hayvancılık ile bu kanunun ne alakası var?" demeyin sakın, bu kanun hayvancılığı azaltacağı işaretinin alarm zillerini çaldırıyor. Sera gazı emisyonunu, metan gazını azaltacağınızı söylüyorsunuz. Hayvanların metan gazı üretim performansı devlet televizyonlarımızda işleniyor bile. Gücünüz çiftçiye, hayvancıya yetecek; bunu görmek için kâhin olmaya gerek yok. Zaten darboğazda olan çiftçiye küresel dayatmanın talimatıyla daha da köşeye sıkıştırmış olacaksınız.

Ve karbon ayak izi meselesi. Bu kavram bize ne zaman, kim tarafından servis edildi biliyor musunuz? Bir petrol şirketinin PR kampanyasıyla. Petrolü onlar döküyor ama bize diyorlar ki: "Onu kullanmayın, şunu tasarruflu kullanın." Yani kendi suçlarını bizim omzumuza yüklüyorlar. Unutmayalım, dünyada karbon salımının yüzde 70'inden sadece 100 şirket sorumlu yani kirleten halk değil bu canavar sistem ve siz bizden o sisteme köle olmamızı istiyorsunuz. Bu, bir çevre kanunu değil karbon ticareti yasasıdır. Bu, bir doğa kanunu değil ekonomik bir tahakküm yasasıdır. Bu bir iklim kanunu değil milletin iradesine karbon etiketi yapıştırma yasasıdır. Bu bir yeşil dönüşüm yasası değil görünmeyen zincirlerin yasasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Değerli iktidar mensubu arkadaşlar, sizleri son kez dostane olarak uyarıyoruz: Bu kanun teklifini lütfen geri çekin, çekin ki bu milletin tarihi de toprağı da sizi ah ederek anmasın.

Bu yasa bugün karbonu ölçmek, yarın nefesi ölçmek için çıkarılıyor. Biz bu ihanet yasasına alet olmayacağız, alet olmayacağız, alet olmayacağız! (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.55

DOKUZUNCU OTURUM

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin Dokuzuncu Oturumunu açıyorum. Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

B) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun haftalık çalışma günlerinin dışında çalışmasına karar verilen 27/6/2025 Cuma günü toplanmamasına ilişkin önerisi

No: 63

26/6/2025

Danışma Kurulu Önerisi

Danışma Kurulunun 26/6/2025 Perşembe günü (bugün) yaptığı toplantıda Genel Kurulun haftalık çalışma günlerinin dışında çalışmasına karar verilen 27/6/2025 Cuma günü toplanmaması önerisinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Leyla Şahin Usta
AK PARTİ Grubu
Başkan Vekili

Gökhan Günaydın
CHP Grubu
Başkan Vekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
DEM PARTİ Grubu
Başkan Vekili

Filiz Kılıç
MHP Grubu
Başkan Vekili

Turhan Çömez
İYİ Parti Grubu
Başkan Vekili

Bülent Kaya
YENİ YOL Grubu
Başkanı

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükkara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm geçici madde 1 ve geçici madde 2 dâhil 12 ila 20'nci maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde söz isteyen YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Mesut Doğan.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

YENİ YOL GRUBU ADINA MESUT DOĞAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Görüyoruz ki son günlerde özellikle muhalefet partilerinin duruşu, direnişi ya da muhalefeti iktidar partisini oldukça rahatsız ediyor. Bu rahatsızlıklarını da kendilerinin de inanmadıkları bir şekilde ifade ediyorlar, diyorlar ki: "Siz Meclisi çalıştırmak istemiyorsunuz -veya- Meclisin çalışmasını engelliyorsunuz."

Aslında olan hadiseyi hep beraber sağlıklı değerlendirmekte fayda var. Siz bir kanun teklifi getirdiğinizde, getirmiş olduğunuz kanun teklifinin bu ülkenin, bu milletin faydasına olmadığına inandığımızda o kanunun bu Meclisten geçmemesi için kurallara uygun bir şekilde gerekli engelleme çalışması yapmak muhalefet partilerinin asli vazifeleridir, asli görevleridir. Yo, siz getirmiş olduğunuz kanun teklifinin bu ülkenin faydasına olduğuna inanıyorsanız, bu milletin faydasına olduğuna inanıyorsanız o zaman getirmiş olduğunuz kanun teklifinin arkasında duracaksınız ve 319 milletvekiliyle burada çalışmalarınızı yürüteceksiniz. Aslında bizim yaptığımız Meclisin çalışmasını engellemek değil; sizin yanlışlarınıza, günahlarınıza, ayıplarınıza Büyük Millet Meclisini alet etmenize engel olmaya çalışıyoruz sadece.

Kanun teklifine gelirse, kanun teklifiyle ilgili ben bakış zenginliği oluşsun diye farklı bir açıdan fikirlerimi beyan etmek isterim. Bunu da yaparken şöyle bir tespitle sözlerime başlamak istiyorum: Hepimiz biliyoruz ki siyasette atılan tüm adımlar bazen

teker teker ele alındığında doğru gibi gözükse de toplamı yanlışla götürüyorsa aslında atılan tüm adımlar yanlış demektir. Bunu niye söylüyorum? Bilelim ki özellikle gelişmiş ülkeler, küresel güçler yanlışları doğru adımların içerisine gizlerler. Buradan bizim uyarımız, AK PARTİ iktidarı yirmi üç yıllık yönetimi sonunda, özellikle ekonomideki kötü yönetiminin sonucunda gelmiş olduğu sıkışmışlık nedeniyle asla ve asla bu adımlara alet olmamalı. Eğer bu adımlara alet olursa belki de kendilerinin nefes almasına katkı sağlayacak olan bu adımlar bu ülkenin geleceğine büyük bir felaket olarak geçecektir.

Görüşmekte olduğumuz bu düzenleme hepimiz biliyoruz ki çevreyi ve doğayı korumaya yönelik bir iklim kanunu olmaktan ziyade, sermaye sahiplerinin doğayı kirletmek için, parayla doğayı kirletmek için kendilerine hak verilmesine aracılık eden bir düzenlemedir. Bugün Amerika'da doğum günü kutlamalarına özel jet kaldırımların Ankara'da, İstanbul'da kahve içen gençlere kahve içerken kâğıt pipet kullanmalarını telkinde bulunmaları sadece bir komediden ibarettir. Şunu bilelim ki özellikle güç sahipleri, küresel güçler isteklerini kabul ettirmek için makul gerekçeler, legal görünen tehditlerle gelecekler, diyecekler ki: "Ürünlerinizi almayız." Veya bunun yanında iktidarlara ile şirketleri karşı karşıya getirecekler ama bilirsiniz ki bugün sırf şirketlerin ürünlerini rahat satmak için ya da rahat satmalarını temin etmek için bu tavizi verirsek yarın o ürünü üretemeyecek hâle geliriz ki onların da asıl hedefledikleri bu.

Yaşadık ve gördük ki uluslararası çoğu sözleşmeler aslında büyük balıkların küçük balıkları yemek için kurdukları tuzaklardır. Kendini dünyanın sahibi zanneden küresel güçlerin yani gelişmiş ülkelerin asıl amacı gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş olan ülkelere ulaşmalarını engellemektir. Tarih bize göstermiştir ki güç sahibi olmak için yani kendi menfaatleri için doğayı tahrip etmekten, insanı öldürmekten, ülkeleri işgal etmek ve sömürmekten kaçınmayanlara asla ve asla güvenilmez. Zaten en büyük hatamız, kendi menfaatleri için insan öldürmekten sakınmayanlardan insan haklarına saygı beklemek, kendi menfaatleri için doğayı katleden ve doğayı katlederken çevreyi harap edenlerden çevreye saygı beklemek, kendi menfaatleri için ülkeleri işgal etmekten kaçınmayanlardan uluslararası sözleşmelere saygı beklemektir.

Mesele hava ise, mesele su ise, mesele çevre ise, mesele insan ise hatırlatmak isterim ki sicili en kirli olan Batı medeniyetidir. Bugün yaşanan olaylara bakarak kendi medeniyetimizi ve Batı medeniyetini değerlendirmemek gerekir. Batı medeniyeti ile bizim medeniyetimizi doğru değerlendirebilmek için tarihi bir bütün olarak ele almakta fayda var ve iki medeniyet arasındaki farkı görmek için 3 soruyu sormak yeterli. Nedir bu 3 soru? Bir: Bu medeniyetlerin Allah inancı olarak bakışları ne şekilde, insana bakışları ne şekilde, çevreye bakışları ne şekilde? Bizim medeniyetimizin Allah'a bakışı, Allah inancı tevhitte oluşuyor ama onlar üçlü bir yaklaşıma sahipler ki bu, kafalarının karışık olduğu anlamına gelir. İnsana nasıl baktıkları sorulduğunda Batı medeniyeti insanın günahkâr olarak dünyaya geldiğini iddia ederken bizim inancımız, bizim medeniyetimiz insanın tertemiz doğduğunu ifade eder. Çevreye nasıl baktıkları sorulduğunda ise Batı medeniyeti kendini çevrenin sahibi zannederken bizim medeniyetimizde kendilerini sadece bir emanetçi olarak görürler ki biz zaten "Yarın kıyametin kopacağını bilseniz bile elinizdeki fidanı dikin." düşüncesine sahip bir medeniyetin mensubuyuz. Bunu niye söylüyorum? Biz birileri istedi diye değil, birileri söyledi diye değil, birileri talimat veriyor diye değil; zaten insan olduğumuz için, Müslüman olduğumuz için, inancımızın talimatı olduğu için çevreye sahip çıkmak mecburiyetindeyiz.

Bunu belirttikten sonra sadece iki sualle sözlerimi tamamlamak isterim: Hepinizin malumu, yaklaşık bir buçuk yıl içerisinde gözlerimizin önünde Gazze'de 250 bin insan katledildi. Çocuklar gözlerimizin içine bakıla bakıla katledildi, kadınlar katledildi, hem de aşağılıkça bir şekilde katledildi. Bunu niye hatırlatıyorum? Şimdi, o çocukların ölümüne, kadınların ölümüne, 250 bin insanın ölümüne sessiz kalan bu küresel güçlerin iklime saygısı olduğuna nasıl inanacağız, bu mümkün mü? Bebeklere bile saygısı olmayan, insana bile hassasiyeti olmayan bir yaklaşımın havaya, suya, toprağa, iklime saygısı olduğuna inanmak herhâlde safsılıktır. Bu sorunun küçüğünü iktidara sormak lazım: Bir hafta önce Komisyonunda yirmi yedi saat çalıştık, ne adına? Zeytinleri katletme hakkı temin edebilmek için. Şimdi, zeytinleri katletmek için tabiri caizse kanun çıkartanların yani iktidarın iklime saygısı olduğuna nasıl inanacağız, bu mümkün mü? Öyleyse, kanun çıkartırken veya Genel Kurula herhangi bir düzenleme getirirken önce samimi olmak lazım ve önce iktidarımızı değil ülkemizi, insanımızı ve inancımızı öncelememiz lazım. Öyle olduğu takdirde inanıyorum ki attığımız her adım hem bereketli olacak ve devamında da insanların takdirini alacaktır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; aslında burada adına iklim kanunu dedikleri ama özünde halkımızı aldatmaya, üreticiyi kandırmaya, doğayı metalaştırmaya yönelik bir metni konuşuyoruz kaç gündür. Hatırlayacaksınız, 9 Nisan 2025 günü kamuoyu henüz ayrıntıdan haberdar bile değilken bu kanun teklifinin ilk 4 maddesi jet hızıyla geçirilmişti ancak gerek çiftçilerden çevre örgütlerine, akademisyenlerden yerel çevre topluluklarına kadar ülkenin dört bir yanından yükselen tepkiler karşısında geri adım atılarak muhalefetin de gayretiyle teklif geri çekilmişti. Özetle, halk "Dur!" dedi, sivil toplum "Dur!" dedi ve siz teklifi ne yaptınız o zaman? Geri çektiniz. Şimdi soruyorum: İki buçuk ay sonra bu yasayı tekrar neden geri getirdiniz? Halkı dinlediniz mi? Köylüyü, çiftçiyi, üreticiyi, sürece dâhil ettiniz mi? İklim krizinden en çok etkilenecek kesimlerle, o yerel topluluklarla bir kez bile masaya oturdunuz mu? Hayır. Çünkü sizin için bu yasa iklim değil aslında sermaye yasasıdır. Şu ana kadar bütün konuşulanlar, hususene muhalefet milletvekillerinin dile getirdikleriyle gün gibi gerçek olan hadisenin adıdır; bu bir ticaret yasasıdır, bu bir sermaye yasasıdır.

Ben bu fırsattan istifade ederek, bu söyleneceklerin aynısını da tekrar etmemek adına, bu kürsüden, devletine sadakatle hizmet etmiş ancak hakkı yenen çeşitli kesimlerin sorunlarını paylaşmak istiyorum. Öncelikle Türk Silahlı Kuvvetlerinin omurgası olan astsubaylardan başlayalım. 2000, 2001 ve 2002 yıllarında nasıp yani rütbe almış astsubaylarımız askerî okula başlamadan önceki öğrenim sürelerini borçlanmalarına rağmen bu süreler hizmet başlangıcı olarak sayılmamaktadır. Aynı durumdaki 2003 ve sonrası nasıplı astsubaylar içinse bu süreler sigorta başlangıcı kabul edilmiş, erken emeklilik hakkı tanınmıştır. Şimdi sormak lazım: Aynı görevi yapan, aynı yeminle hizmet eden insanlar arasında nasıl olur da bu kadar açık bir adaletsizlik yaratılır? Sosyal Güvenlik Kurumunun (2023/26) sayılı Genelgesi'yle başka memurlar lehine yorum yapılırken bu vatan evlatlarına niye bu hak çok

görülmektedir? Öyle ki Kamu Denetçiliği Kurumunun bu konuda vermiş olduğu tam tavsiye kararı dahi ne yazık ki görmezden gelinmiştir.

Peki, bu çifte standardın hukuki dayanağı nedir? 5510 sayılı Kanun'un geçici 4'üncü maddesi ve bu madde açıkken, Allah aşkına, bu keyfîlik neden? Aynı üniformayı giymiş insanlara farklı muamele uygulamak vicdanlara sığmaz.

Şimdi gelelim polislerimizin yaşadığı sağlık raporu ve sınav skandallarına. Polis meslek eğitim merkezindeki zorlu süreçleri tamamlanmış, devlete hizmet için canla başla hazırlanan gençlerin, mezuniyetlerine günler kala ya da göreve başlamalarının hemen ardından veya iki yıl gibi, üç yıl gibi hatta altı yıl gibi sürelerle çalıştıktan sonra yani memur olduktan sonra sağlık kurulu kararlarıyla meslekten ilişkileri kesiliyor. Bu, şu demek: Önce 657'ye göre memur yapıp işe başlatıyorsun, sonra sağlık kurulu raporunu gerekçe gösterip "Öğrenci olamaz." kararıyla kazanılmış haklarını bir kalemde siliyorsun. Bu nasıl bir sistemdir ki yıllarca emek verip ayrıca kamusal maliyet yaratılan gençler tek bir kurulun tartışmalı kararlarıyla hayatın dışına itilmektedir. Sağlık nedeniyle elenenler hani genel idare hizmetleri sınıfında değerlendiriliyordu, ne oldu da vazgeçtiniz? Hâlbuki önceden aynı durumda ilgili kanuna geçici madde ekleyerek onları büro hizmetlerinde de görevlendirebilmiştiniz.

Diğer bir sorun ise genç polis adayları eğitimin sonrası sözlü sınavıyla mağduriyet yaşamaya başladılar. Orada da gerçekten bu mülakat mağdurları millî eğitimde çok sık yaşadığımız bir keyfîyet ve çifte standartla karşı karşıyalar. Polis adayı gencimizin -yüzlerce örnek var ancak bir tanesini söyleyelim- mezuniyet notu 89,03. Eğitim sonrası sözlüye giriyor, ilkinde 41, ikincisinde 40 puanla "Polis olamaz." raporu veriliyor. Garipliğe bakar mısınız ki aslında "Soruyu bilemedi." deniyor. Bu durumda sıfır verilmesi gerekirken 40 verilerek eleniyor. Bu keyfîlik nedir? Allah aşkına böyle bir çifte standart olur mu? Mezuniyetten sonraki bu son sözlü sınavının gençlerin eğitimi başarıyla bitirdikten sonra hayatlarını mahvedecek biçimde yapılmasının ne manası var? Kim yapıyor bu sınavı, neye göre yapıyor, hangi kriterler baz alınıyor? En kötüsü de bütün bu haksızlıklar konusunda herhangi bir denetim ya da itiraz mekanizması yok. Bu noktada, gerçekten mağdur edilen binlerce genç polisimiz adına sormak istiyorum: Bu çocukların hakkını Türkiye Büyük Millet Meclisi de savunamayacaksa kim savunacak?

Sayın milletvekilleri, son olarak, sürekli göz ardı edilen bir başka meslek grubu mensuplarımızın, psikologların gerçek anlamdaki dramını ifade etmek isterim. 29 Mart 2025'te yayımlanan Sağlık Meslek Mensuplarının Serbest Meslek İcrası Hakkında Yönetmelik sadece klinik psikolog ünvanına yer vererek psikoloji lisans mezunlarını sağlık meslek mensubu olmaktan dışlamış ve serbest çalışmaları fiilen engellemiştir. En başta Anayasa'nın eşitlik ilkesine, Danıştay kararlarına ve eşit koşullarda çalışma hakkına aykırı bu düzenleme binlerce gencin meslek hayatını resmen çökertmiştir. Oysa psikologlar, üniversitelerde dört yıl boyunca toplumun ruh sağlığına hizmet vermek üzere yetiştiriliyor. Siz bu insanları yok sayarsanız, işte içinde bulunduğumuz günlerdeki gibi sahte terapistlere, karanlık odalara alan açmış olursunuz. Gerçekten merak ediyorum; bu yönetmeliği hazırlarken bilim insanlarını, meslek odalarını neden dinlemediniz? Bu kürsüden defalarca söyledik, devlet adaletle yönetilirse ayakta kalır ama görüyoruz ki bu iktidar keyfîlikle, ayrımcılıkla, görmezden gelmeyle yol almayı tercih ediyor. Aynı işi yapan astsubaya farklı, aynı sağlık durumundaki polis adayına farklı, aynı eğitimi almış psikoloğa farklı muamele yaparsanız liyakat çöker, umut biter ve adalet yok olur. Buradan hem Millî Savunma Bakanlığına hem İçişleri Bakanlığına ve hem de Sağlık Bakanlığına sesleniyorum: Bu mağduriyetleri sakın ola ki görmezden gelmeyin yoksa bu ülkenin gençleri sırtını size dönüyor, görmüyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Ezcümle, biz hakkı yenenin hakkını adalet, eşitlik ve insan onuru için her daim seslendirmeye ve savunmaya devam edeceğiz.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Erbaş.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; sözlerime Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün şu sözleriyle başlamak istiyorum: "Bu vatan çocuklarımız ve torunlarımız için cennet yapılmaya layıktır." Bu söz çevremizi, doğamızı koruma sorumluluğumuzun altını çizmektedir çünkü cennet ancak emekle, bilinçle ve vicdanla inşa edilir.

Bugün burada hepimizi doğrudan ilgilendiren, yalnızca bizim değil gelecek nesillerin de yaşamını şekillendirecek hayati bir konuyu ele almak için huzurlarınızdayım: İklim değişikliği. Bilimsel veriler açıkça gösteriyor ki dünyamız hızla ısınıyor. Küresel sıcaklıklar Sanayi Devrimi'nden bu yana ortalama 1,2 derece arttı. Eğer acil önlemler almaz isek sonuna kadar bu artış 2,7 dereceyi bulacak. Bunun sonucunda doğal afetlerin sayısı ve şiddeti artarken tarım, su kaynakları ve biyolojik çeşitlilik büyük tehdit altında kalacaktır.

Türkiye'deki karbon emisyonu 1990 yılından bu yana yaklaşık 4 kat artmıştır. Her yıl ülkemizde yaklaşık 300 bin hektar orman yok olmaktadır; bu, İstanbul'un 2 katı büyüklüğünde bir alanın yok olması demektir. Ülkemizin su kaynakları hızla tükeniyor. Yaklaşık beş yıl sonra, 2030 yılına kadar su fakiri bir ülke hâline gelmemiz öngörülüyor. Kuraklık ve çölleşme özellikle İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde tarım ve hayvancılığı tehdit ediyor. Dünyada her yıl 15 milyar ağaç kesiliyor. Ormanların yok olması sadece oksijen kaynağımızı azaltmakla bırakmıyor, aynı zamanda karbon emilimini de engelliyor. Türkiye olarak iklim değişikliğiyle mücadelede daha güçlü ve somut adımlar atmak zorundayız.

Sayın vekiller, iklim değişikliği yalnızca çevresel bir sorun değil ekonomik, sosyal ve siyasi sonuçları olan bir meseledir. Önlem almaz isek ilerleyen yıllarda milyonlarca insan yerinden olacak, gıda fiyatları yükselecek, içme suyu kıtlığı yaşanacak ve en önemlisi, insanlık ağır bir bedel ödeyecek. Bu krizin en derin katmanı insanın iç dünyasındaki erozyondur. Son elli yılda insanlar değişti, yaşam şekilleri ve beklentileri daha maddesel bir hâl aldı. İnsanoğlunun kalbindeki ve beynindeki bu erozyon tabiatın da zarar görmesine sebep oluyor. Birbirlerine saygı duymayan, sevgi duymayan bir nesilden ağacı, hayvanı ve doğayı sevmesini nasıl bekleyebiliriz? Günümüz dünyasında doğayı katledenler, ormanları talan edenler, meyvelikleri sökenler uzaydakiler değil, insanoğlunun kendisidir. Bizim ilk önceliğimiz kanun ve yönetmelik çıkarmak yerine insan ve insanlık olmalıdır. Tabiatı katledenleri

öncelikle vicdan sahibi, çevre dostu ve bilinçli bireyler hâline getirmek zorundayız. Eskiden şarkılarımız "Ağaçların altında aşklar yaşanır."dı. Bu gidişle yeni nesil şarkılar "Plaza kapılarında yalnızım." diye başlayacak. Ormanlar azaldıkça sözler betonlaşıyor, melodiler kuraklaşıyor. Bugün gelecek nesiller yaşanılabilir bir dünya bırakma sorumluluğuyla hareket etmeliyiz. Karar bizim, ya hep birlikte sürdürülebilir bir gelecek inşa edeceğiz ya da sessizce felakete sürükleneceğiz. Hepimizi bu mücadeleye ortak olmaya ve iklim değişikliğine karşı güçlü adımlar atmaya davet ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bugün size sadece küresel bir krizden değil yerel bir meseleden de bahsetmek istiyorum. Kütahya'nın Simav ilçesinde bulunan jeotermal enerji alanı ülkemiz için bir cevher niteliğindedir. Simav Belediyemiz kâr amacı gütmeyen şehrin yüzde 95'ini jeotermal enerjiyle ısıtmakta, dar gelirli yurttaşlarımıza ısınma desteği vermektedir. Aynı zamanda, Simav'daki jeotermal suyla seracılık yapılmakta, 500 dönüm serada yıllık 12.500 ton organik domates, 3 bin ton salatalık üretilmektedir. Bu kapsamda, 200 milyon lira gelir elde edilirken en az 500 kişiye de istihdam sağlanmaktadır. Simav merkezî ısıtma sistemi sayesinde daha az kömür ve doğal gaz kullanılmaktadır ancak gelin görün ki tüm bunlar göz ardı edilerek Simav, Eynal, Çitgöl, Naşa beldelerinin nokta bazlı hak sahibi olduğu bu sahada yeni sondajlar yapılmaktadır. Türkiye'de jeotermal sondajlarda başarı oranı yüzde 90 iken keşfedilmiş bilinen bu sahada yapılan sondajlarda maalesef başarı oranı yüzde 25'tir. Bizim acilen reenjeksiyon kuyuları açmamız lazım çünkü reenjeksiyon yapılmadığı için kuyu üretim debileri her yıl saniyede 40 litre kayıpla 540 litreden 190 litreye kadar düşmüştür; kuyu statik seviyeleri altı yılda 50 metre düşmüştür; kuyu başı sıcaklık değerleri 160 dereceden 100 derecelere düşmüştür. Bu yıl ilk defa jeotermal sahamızda obruklar oluşmuştur. Sıcaklık düşüyor, kuyularımız kuruyor, basınç azalıyor, en kötüsü millî servetimiz ve geleceğimiz hızla eriyor. Simav'da açılacak yeni kuyular için ivedilikle MTA'nın yeni ve güvenilir bir saha belirlemesi gerekmektedir. Kütahya termal su şehridir. Reenjeksiyon kuyuları Gediz'de, Emet'te, merkezde bulunan Yoncalı ve Ilıcalı'da da acilen açılması gerekmektedir. Boşa akan termal su mutlaka değerlendirilmelidir. Su artık sadece doğal bir kaynak değil savunma kadar stratejik bir başlıktır. Bu nedenle, su yönetiminde kaynaklarımızı en verimli şekilde kullanmak, kayıpları asgariye indirmek ve geleceğimizi güvence altına almak için yerli ve entegre çözümlere her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyuyoruz. İlgili tüm kamu kurumları ve karar alıcı yapılar ilk adım olarak mevcut su kayıp oranlarını açık yüreklilikle ve bilimsel bir gerçekle ortaya koymalıdır. Tabloyu net görebilirse çözümlere de ulaşabiliriz. Ülkemiz için yaşamsal öneme sahip bu stratejik alanda birkaç uluslararası şirketin hazır çözümlerine bağımlı kalmak yerine kendi mühendislerimizin geliştirdiği bilgi sistemlerinin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması elzemdir. Savunma sanayimizde nasıl göğsümüzü kabartan gurur duyduğumuz işler yapılıyorsa bu alana da gençlerimizi yönlendirmemiz gerekmektedir. Ancak yerli üretimle ve kurumsallaşmış bilgiyle şekillenen millî su yönetimi stratejisi bizi geleceğe taşıyabilir. Bu arada, jeotermal yönetimi özel idare, kaymakamlık, belediye ve diğer kurumlar arasında parçalanmıştır, bu yönetim kargaşası yatırımı ve sürdürülebilirliği zor duruma düşürmektedir; su tek elden yönetilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; diğer önemli bir mesele ise istihdam krizidir. Organize sanayi bölgeleri yatırım çekmeye çalışırken sanayicilerimiz çalışacak nitelikli ve vasıflı eleman bulamamaktadır ancak belediye iştirak şirketlerine yapılan binlerce başvuruyu görünce gençlerin üretimden daha çok garantili işlere yöneldiği görülmektedir. Siyasi kaygılarla şişirilen belediye iştirakleri özel sektörü ve sanayiciyi âdeta rekabet edemez hâle getirmiştir. Yerel seçimlere bir yıl kala belediye iştiraklerine alınan personel sayısı kısıtlanmalı; bu da yetmez, şirketlerin çalışacak personel sayısı ve bütçesi mutlaka kontrol altına alınmalıdır. İş gücünü sanayiye, tarıma yönlendirmemiz gerekmektedir. Türkiye'nin sanayi gücü nitelikli iş gücüyle büyür. Gençlerimizi meslek liselerine yönlendirmemiz lazım. Bugün sanayicimiz, esnafımız, iş adamlarımız çalıştıracak personel bulamazken ortalık diplomalı işsizlerle doludur. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "Vatanını en çok seven, görevini en iyi yapandır." sözünü bir kez daha hatırlatıyorum. Kaynaklarımızı koruyalım, tabiatımızı ve çevremizi koruyalım; gençlerimizi üretime yönlendirelim, geleceğimizi kurtaralım.

Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkanım ve Divan, hayırlı uğurlu olsun yeni göreviniz.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederim, sağ olun.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Zeki İrmez.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkanım. Ayrıca yeni görevinizde başarılar diliyorum.

Ekranları başında bizleri izleyen tüm Türkiye halklarını da sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bugün, yine, tartışmalı bir yasanın görüşmelerindeyiz. Ne yazık ki AKP iktidarının bizleri artık şaşırtmayan, demokratik hiçbir usulün işletilmediği bir yasa yapım süreciyle karşı karşıyayız. Kanun tekliflerinin komisyonlara alelacele getirilmesi suretiyle kamuoyunda tartışılmasının önüne geçilmesi, iktidarın yaratacağı yıkımların önünü, üstünü örtme niyetinin açık bir göstergesidir. Kanun teklifleri sivil toplumdan saklanmış, âdeta kaçırılmıştır; sermayenin çıkarına, insafına ve inisiyatifine terk edilmiştir. Sipariş usulüyle hazırlanan bu yasalarla bir avuç sermayedarın kazanacağı paralar milyonların iyiliğine tercih edilmiştir. AKP iktidarının ağzından düşürmediği yeşil dönüşümdeki "yeşil" ağacın ya da doğanın değil doların rengidir.

Değerli milletvekilleri, bugün dünya bir iklim ve ekolojik krizle karşı karşıyadır. Bu kriz yaşamı bitirme, hayatı sonlandırma potansiyeline sahiptir. Her geçen gün çöküşe bir adım daha yaklaşmaktayız. Muktedirler bu yıkıcı sonu görmekten imtina etmekte, halkların farkındalığını köreltmektedir ancak yaşamı ve doğayı savunan güçler her daim var olmakta ve bizlere umut vermektedir.

Bakınız, iklim ve ekolojik krizinin iki tarafı vardır. Bir tarafta devletler, devletleşmiş sermaye grupları ve ulusüstü şirketler vardır. Bu aktörler kâr hırsı uğruna doğayı, suyu, ağacı, yaşamı ve nihayetinde yerküreyi yok etme hakkını kendilerinde görmektedir. Diğer tarafta ise kapitalist modernitenin ekolojik yıkımına karşı mücadele eden, dayanışmayı büyüten ve geri adım atmadan direnen, emek ve ekoloji mücadelesini birleştiren halklar vardır. Bu evrensel çelişki dünyanın her köşesinde olduğu gibi Orta Doğu'da ve Türkiye'de de kendisini göstermektedir. Sermayenin ve AKP iktidarının "iklim kriziyle mücadele" adı altında pazarlamaya çalıştığı yok etme projelerine karşı halklar ayakta ve direnmektedir. Salı günü Meclis önündeydiler, daha önce Kaz Dağları'nda, Akbelen'deydiler; Cudi'de, Gabar'da, Şırnak'ta, Dersim'deydiler; Lice'de, Ağrı'da, Kars'ta idiler; ayrıca Trabzon'da, Giresun'da, Rize

yaylalarında, Karadeniz'deydiler; ortaklaşarak, yeni dayanışma ve mücadele ağları kurarak devletli akla karşı direniş ruhunu büyüterek ekokırımı ve iklim krizine karşı çözüm ve çare aramaktadırlar.

Bakınız, bu getirilmek istenen İklim Kanunu'nda neler var: Bu kanun iklim krizinin aciliyetine değil karbon ticareti piyasasının gereklerine göre kurgulanmıştır. Halkın, sivil toplumun, ekoloji platformlarının sürece katılımı dışlanmıştır. Doğanın metalaştırılması, alınıp satılması hedeflenmiş, yasa sermayeye kalkan olmaya niyetlenmiştir. Sanayi sektöründe karbon salınımını azaltmak yerine emisyon ticaret sistemi ve karbon kredilendirme mekanizmaları gibi piyasa temelli çözümler öne çıkarılmıştır. Yenilenebilir enerji yatırımları teşvik edilmiş gibi görünse de asıl amaç, fosil yakıtlardan arınmak değil, enerji şirketlerine yeni para aktarım kanalları yaratmaktır. İklim düzenlemelerine uymayan şirketlere yönelik sembolik para cezalarıyla mücadele ediliyormuş gibi bir algı yaratılmaktadır. Avrupa'da fosil yakıt tüketimi azalırken Türkiye'de tam tersi bir eğilim gözlenmektedir.

Değerli yurttaşlar, kanun teklifinin diğer maddelerine ilişkin detaylı değerlendirmeleri vekil arkadaşlarımız aktaracaktır ancak ilk elden söyleyeceğim şudur ki az önce belirttiğim hususlar çerçevesinde bu teklifin varlığı, amacı ve hatta motivasyonu iklim kriziyle mücadele etmek değil bu mücadeleyi temel gündemi hâline getiren ekolojistlerle mücadele etmektir. İktidarın doğa tasavvurunda insan yoktur, doğanın temel elementleri hiç yoktur. İnsan-doğa ikiliğinde kurulması gereken demokratik ilişki yerine, talanın tahakkümü ikame edilmek istenilmektedir. Kapitalizmin yıkıcı doğasına karşı çanak tutan bu anlayışa ve politikalara hiçbir zaman "evet" demedik ve "evet" demeyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, şimdi sizlere iktidarın ekokırımı ne boyutlara ulaştırdığını somut biçimde, yer adları vererek talanın nasıl gerçekleştirildiğini aktarmak istiyorum. Başta, Şırnak'tan bahsetmek istiyorum çünkü kırım politikasının en damıtılmış hâlini, en acımasızını burada, yıkıcı ve yıkıcı bir biçimde deneyimlemekteyiz.

Şırnak özel bir politikanın merkezi konumunda yer alıyor. Ağaç kesimleri, güvenlik barajları, termik santraller, maden sahaları, kum ocakları ve şimdi de delik deşik edilmek istenilen dağlarımızda devam eden petrol arama ve üretim faaliyetleri; bu ağaç düşmanı, doğa düşmanı iktidar Şırnak'ta orman varlığını bitirmeye ant içmişçesine hareket ediyor. Cudi'de, Besta'da, Faraşin'de, Beytüşşebap'ın Komate bölgesinde, köylerde, mezralarda ve yaylalarda ağaç kesimleri aralıksız bir şekilde devam ediyor. Valilikten izinli devlet kurumlarını arkasına almış korucular, bazı muhtarlar ve ihaleciler üçgeninde baskıyla ve korkutmayla sözleşmeler yapılıyor, rıza alınmış gibi gösterilerek bu talan mevzuatlara uydurulmaya çalışılıyor. Türkiye Çölleşme Hassasiyet Haritası'na baktığımızda Şırnak "yüksek hassasiyet" sınıfında kıpkırmızıyla işaretlenmiş. Bu, çölleşmenin tehdit edici bir noktaya ulaştığını açıkça gösteriyor.

Şimdi, Şırnak kara yolunda her saat görülebilecek ağaç kütüklerini taşıyan kamyonlar yıkımın boyutunu gözler önüne seriyor. Sözde "güvenlik" gerekçesiyle bu ağaçlar kesiliyor. Açıkça ifade etmek istiyorum: Bu yapılanlar bir çevre kıyımıdır, ekolojik yıkımdır, doğaya, ağaca ve yeşile karşı açık bir düşmanlıktır. Bir yandan "İklim değişikliğiyle mücadele." diyeceksiniz "Çevreyi, doğayı, ekolojiyi koruyacağız." diyeceksiniz ama öte yandan iki yıldır aralıksız devam eden ağaç kesimlerine göz yumacaksınız. Bu çelişkiler yumağı tam da AKP iktidarının varlık özeti.

Yine, Diyarbakır'ın Geliye Goderne, Lice ve Kulp bölgelerinde doğaya yönelik yoğun bir saldırı söz konusu. GES'lerle, HES'lerle, maden şirketleriyle bir coğrafyanın belleği yok edilmek isteniyor. Bu doğa talanı aynı zamanda bir bellek yıkımıdır çünkü insanların zihninde geçmişe dair ne varsa silinmek isteniyor. KİT Komisyonunda da dile getirdim, Diyarbakır'da açılan 200'e yakın petrol kuyusu var ve bunların büyük bir bölümü tarım arazileri ile ormanlık alanlarda bulunuyor. Şimdi, bu kadar yıkım ortadayken biz iktidarın gerçekten iklim kriziyle mücadele etmek istediğine nasıl inanalım? Biz nasıl yeşil dönüşümün nihai hedef olduğuna kanaat getirelim? Bakınız, Bitlis'te de son dört yılda ormanların yok edilmesi için 54 ihale gerçekleştirilmiş, bunların 11'inde ise teröre müzahir bölge iddiasıyla jandarma gözetiminde ağaçlar kökünden sökülüştür. Güvenlikçi politikaların şemsiyesi altına sığınarak yürütülen bu doğasızlaştırma politikaları meşrulaştırılmaya çalışılsa da hiçbir haklı ve geçerli yanı yoktur. Dile getirdiğimiz yıkım sadece bizim yaşadığımız bölgede değil tamamıyla tüm Türkiye'ye yayılmış durumundadır. Meselemiz her zaman ağaç, doğa ve ekoloji olmuştur ve olacaktır. İnsan, doğa karşıtlığı temelinde değil ilişkisel ve demokratik bir zeminde ekolojik yeni yaşamın temelini atmak ve bunu geliştirmek hiç olmadığı kadar elzem ve vazgeçilmezdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Devamla) - Türkiye'de barışa dair umutların arttığı bu dönemde sermayenin bekasını değil toplumun huzurunu korumamız gerekmektedir. Bir canavar misali etrafındakileri yakıp yakarak çevre felaketine her gün bir adım daha yaklaştırmak varlığına zaman kazandırmak isteyen kapitalizme ve onun hizmetkârlarına boyun eğmeyeceğiz. Ekolojik kent yaşamı, talanın olmadığı köy yaşamı uzakta değil bizim mücadele pratiğimizin ve özgür yaşam arzumuzun yanı başındadır. İklim krizi temel gündemimiz olmak zorundadır. Yaşanılabilir bir dünya, yaşanılabilir bir Anadolu ve Mezopotamya varlık amacımızdır diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Nermin Yıldırım Kara.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bu İklim Kanunu Teklifi'ni, esasında ismi itibarıyla da ifade ettiği sorunları tanımlayamadığı gibi eksik ve anlamsız bulduğumu ifade etmek istiyorum çünkü iklim krizinin sebeplerinden, sonuçlarından bahsettiğimizde aslında küresel ölçekte ve varoluştan bugüne kadar hayatımızı bire bir ilgilendiren sorunlar yumağından oluşan bir şeyden bahsediyoruz; iklim krizi bu demektir. İklim değişikliği de değildir bugün yaşadığımız şey, iklim krizini doğru tarif etmek gerekir fakat bu kanun teklifi neyi getiriyor? Emisyon ticaret sistemini getiriyor. O zaman, "emisyon ticaret sistemi" diyorsanız buna, "iklim piyasası kanunu" da deseydiniz daha doğru bir şey yapmış olurdunuz. Kanunun 2'nci bölümünde, ETS'nin kurulması, işletilmesi, fonların değerlendirilmesi ve bu kurallara uymayan işletmelere ne gibi yükümlülükler getirilecek bunları saptamaya çalışıyorsunuz. Karbon salınımını denetim altına almaya çalıştığınızı ifade ediyorsunuz fakat geçen hafta komisyonda geçen kanun teklifinde siz, termik santrallere, maden, kömür sahalarına daha fazla

alan açarak esasında ormanlık alanları, meraları, su kaynaklarını ve karbon salınımını tamamen arttırmaya yönelik bir kanun teklifini Komisyondan geçirdiniz ve ekokırım suçu işlediğinizi buradan bir çevreci olarak ifade etmek isterim. Akdeniz kıyıları başta olmak üzere ülkemiz çünkü Doğu Akdeniz'de Akdeniz çanağının içerisinde iklim krizini en fazla yaşayan, tehditkâr bir şekilde yaşayan bir coğrafyadadır. Dolayısıyla biz bu teklifte -çünkü Komisyon toplantısında böyle demiştiniz- sizinle aynı hassasiyetleri yaşadığımızı düşünmüyoruz. Hâlihazırda ormanları koruma konusundaki sicilinizin ve mera alanlarına ilişkin sicilinizin çok parlak olmadığını da buradan ifade ediyorum. Sebep: 2012 ila 2020 arasında 342 bin hektar alan orman arazisini kendi vasfı dışında kullanmışsınız. Ne yapmışsınız? Yüzde 37'sini enerjiye, yüzde 25'ini de madene terk etmişsiniz. Dünya Sağlık Örgütü der ki: "Kömür yani fosil yakıtlar görünmez katildir." Ne demek? Sinsice, derinden insan hayatını, canlı yaşamını ve ekolojik varlıkların tamamını geri dönülmez şekilde imha eder yani fosil yakıtlar görünmez katildir. Bu katili daha fazla silahlandırmayın diyorum.

Bugüne kadar kendi şehrim Hatay'da 6 Şubat 2023'ten sonra geçen hafta Komisyonda jet hızıyla verdiğiniz o süper izinler sayesinde onay, imza, ÇED süreci işletilmeksizin ve altına da koordinatlarını eklediğiniz o Komisyon toplantısında -biz bunu 2023'te yaşadık- aynı krokiler o kanun teklifinin altında da vardı. Şimdi Hatay'a gelin bir bakın bakalım; 6 Şubat 2023'ten sonra 114 tane -burada kaç defa bu sayıyı verdim, bir Allah'ın kulu çıkıp da "Ne diyor bu kadın?" diye, "Ne diyor bu milletvekili?" diye sormadı- taş ocağı, maden ocağı ve beton santralini açtınız. Niye bu kanun teklifinde mesela sağlık etki maliyetleri açısından hiçbir değerlendirmeniz yok? Emisyon ticaret sistemini, karbon piyasası kurulunu konuşmuşsunuz, çalışmışsınız fakat sağlık etki maliyetlerinden hiç bahsetmemişsiniz. Hatay'da 114 tane kömürlü maden ve taş ocağının açıldığını, dinamitlerin patladığını... İnsanları, depremde çıkmış insanları, yurttaşlarımızı ne hâle getirdiğinizi hiç kimse sormuyor.

Şimdi, biraz önce hasbelkader yine telefonuma gelen bir mesajda Belen Atik Mahallesi'nde, Kıcı Mahallemizde, Kırıkhan'da, Antakya'da, Samandağ'da, Yayladağı Bozlu'da göz gözü görmüyor. Yine buradan talep açıyorum, inanmayan varsa gelsin baksın, ben götüreyim kendilerini ve insanlar ne kadar zor şartlarda yaşıyor ve hastalanıyor ve kanser oluyor ve üst solunum, alt solunum yolu hastalıklarıyla pençeleşiyor bunu kendi gözlerinizle görün.

Daha da fazla somutlaştırayım: Sağlık İl Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı yapsın bir tarama, açıklasın bakalım kaç kişi ölüyor. Her gün 30 kişi ölüyor Hatay'da. Dolayısıyla bu yaptığınız doğru değil.

Bir başka husus bu teklifle alakalı: Termik santrallere alan açmak... Yutak alanları artıramazsınız. Bu maden sahalarındaki şirketler öyle bir hoyrat ki rezervleri bitene kadar insanların neredeyse kanını emiyor, doğal varlıkların kanını emiyor. Hangi maden şirketi alanı rezervi bittikten sonra rehabilite etmiş, verdiği taahhütleri yapmış biz hiçbirini görmedik. Amanoslar, Karadeniz, Akdeniz âdeta delik deşik olmuş.

Bu kanun teklifinde anlamlı ve kapsamlı bir etki maliyeti analizini ben maalesef görmüyorum. Özellikle ETS'nin uygulanması hangi sanayi kollarında kime ne yükümlülükler getirecek, burada istihdam nasıl etkilenecek yine bilmiyoruz. Örneğin, kendi kentim Hatay'da -demir çelik sektörü- İSDEMİR fabrikasında ETS'yi uygulamaya başladığınız anda nasıl etkilenecek orada yaşayan, orada çalışan işçiler hiç bundan bahsetmemişsiniz. Siz diyorsunuz ki: "İyi şeyler yapacağız, kötü şeyler yapmayacağız." Maalesef biz size inanmıyoruz. Toplanacak gelirlerin nasıl kullanılacağı, bir fiyatlandırma mekanizmasının nasıl çalışacağına dair muğlak ifadeler var. Bir piyasadan söz ediyorsunuz, bu piyasa sayesinde ne kadar sürede ne miktarda karbon salınımının önleneceğine dair hiçbir fikir beyan etmiyorsunuz, maddelere de bunlara ilişkin hiçbir ibare koymamışsınız.

Yine, kanun teklifinin "ETS kapsamında tahsisat yükümlülüklerinin bir bölümünün eş değer miktarda karbon kredisiyle karşılanması" gibi bir ibare var. "Bir bölümü..." Ne demek bir bölümü? Bu da muğlak bir ifade. Zaten "bir bölümü"nü diyorsanız bu kanun teklifinin esasını şuraya koyun, usulden buna karşı çıkmamız yeterli arkadaşlar; buna böyle bakmanız lazım. (CHP sıralarından alkışlar) Komisyonda "Yüzde 5 sınır koyun." demişiz, kabul etmemişsiniz, niye kabul etmiyorsunuz? Dolayısıyla bu teklif bu hâliyle kabul edilirse işletmelerin her bir salımı için ne kadar kredi tahsis edileceğiyle ilgili tamamen keyfi ve suistimale açık bir yorum ortaya çıkar. Bunu da dikkatinize sunuyorum.

Yine, iklim kriziyle mücadele için eylem planları, yatırım planı ve hangi teknolojiye ne kadar kaynak ayırdığınızı... Aslında siz parayı seversiniz ama neden ki kaynak ne kadar ayırmışsınız bunu da anlatmamışsınız. İklim kriziyle mücadelede bugüne kadar yaptığınız bence ve bizce en büyük bütüncül yaklaşım Bakanlığın adını değiştirmek olmuş diye düşünüyorum.

Teklifin geçici 1'inci maddesinde ETS uygulaması için öngörülen pilot uygulama dönemini iyi tanımlayamamışsınız. Yani "uygulama pilot dönemi" ne kadar dönem, ne kadar sürede, kime, ne yapacak? Ve bu uygulama pilot dönemde diyorsunuz ki: "Biz yüzde 80 uygulanan cezaları yani sınır değerleri aşan bu kurumsal yapının, bu piyasanın içerisine girmekten imtina eden işletmeleri cezalandıracağız veya ceza keseceğiz. Yüzde 80 oranında da indirimde gideceğiz." Peki, hiç kuşku duymuyor musunuz? Bu, suistimale açık bir şey. Buradan yandaş şirketlerin faydalanabileceği konusunda hiç şüphe etmemişsiniz bu konuda.

Dolayısıyla sözde iklim kanununa, buna böyle diyorum, bu teklife tüm den partimizin görüşü olarak karşı çıkıyoruz, reddediyoruz çünkü iklim krizi gibi hayati bir mesele çok uluslu şirketlerin hırsına hizmet eden bir piyasa aracılığıyla değil toplumsal fayda ve eşitliği, adaleti sağlayan bir şekilde ele alınmalıydı. Bu teklif, emisyonları azaltmayı bir kenara bırakın, kirlenme hakkının ticaretini meşrulaştırmayı amaçlamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

NERMİN YILDIRIM KARA (Devamla) - Son söz şu olsun: Doğal olarak binlerce yılda oluşmuş ekosistemi yirmi yıl, otuz yıl ekonomik ömrü olan ticari şirketlerin kâr hırsına boğmayın. Bu şirketler doğayı, mera alanlarını ve yutak alanlarını maalesef tahrip ediyorlar. Bu ülkenin bu ekosisteme, tüm dünyanın bu ekosisteme ihtiyacı var ve bu İklim Kanunu Teklifi olmamış. Dolayısıyla bunu tamamen geri çekmenizi talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Şahıslar adına ilk konuşmacı Sayın Aliye Coşar.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Geçtiğimiz hafta Komisyonunda kabul edilen; zeytinlikleri, meraları, doğayı, havayı, suyu yok eden; süper izinlerle maden ocaklarına, meralara GES yapımına kapı açan kanun teklifinden sonra bu hafta yine kamuoyunda tepkilere neden olan iklim kanununu konuşuyoruz. Burada iklim krizinin yaratacağı sorunlara çözüm bulmamız gerekiyorken tam tersine, iklim krizini derinleştirecek, "bedelini öde, istediğin kadar kirlet" kanun teklifini görüşüyoruz. Yaşadığımız iklim krizinde havamızı, suyumuzu, toprağımızı koruyacağımıza yıllardır bunların yok olmasına sebep olacak düzenlemeler getiriyorsunuz. Küresel ısınmanın yaratacağı kuraklık tehdidi yaşamı altüst edecekken bu kanun teklifi geleceği ipotek altına almaktır. İklim krizi uzak bir gelecek değil içinde bulunduğumuz bir krizdir. Tüm bilimsel araştırmalar gösteriyor ki iklim krizi Türkiye ve Akdeniz havzasında ciddi çevresel sorunlara ve buna bağlı ekonomik ve sosyal sonuçlara neden olacaktır. Özellikle Akdeniz havzasında yer alan ülkemiz, küresel ısınmanın yarattığı iklim değişikliğine bağlı sorunları en yakından hisseden ülkelerden biridir. Son yıllarda sıklıkla gördüğümüz büyük orman yangınları, düzensiz yağışlarla gelen taşkın ve seller, kuraklık, iklim krizinin öncüsüdür.

Değerli arkadaşlar, iktidarın iklim krizine yol açan çevre katliamlarından bahsetmek istiyorum. Kaz Dağları'nda ağaçları katleden, Akbelen'i ve Cerattepe'yi yandaşlara maden sahası yapan, Bergama'dan İliç'e kadar siyanürle altın aramaya izin veren, Ergene'yi sanayi atıklarıyla kirleten, JES'lerle incir ve zeytin ağaçlarını yok eden, HES'lerle akarsulara kelepçe vuran, ormanları maden sahasına çeviren, yangınlar için söndürme uçağı dahi almayan iktidar, bu krizin kendisidir. Maalesef, Türkiye'de AKP'nin iktidarının ilk yılı olan 2002'de 298 milyon ton olan sera gazı emisyonu yirmi bir yılda 305 milyon ton artarak 2023 yılında 598 milyon ton olmuştur ancak AKP'nin hazırladığı, adı "iklim kanunu" olan bu teklifte iklime yer yok; ekosistemdeki tüm canlıların yaşamını tehdit eden, ekolojik dengeyi bozan bu teklifin merkezinde piyasa vardır. Bu kanun teklifinde fosil yakıtların kullanımını azaltmak ve karbon salınımınıyla mücadele maalesef yoktur.

Değerli arkadaşlar, AKP bir şey yapıyorsa bakılması gereken ilk şey rant var mı, yok mu olmalıdır. Maalesef yirmi üç yıllık AKP iktidarında çevreyi koruyan somut adımlar görmedik. İklim Kanunu Teklifi, iklim değişikliğiyle mücadele eden değil, emisyon ticaret sistemi kurularak "karbon piyasası düzenlemesi" adı altında yeni bir rant kapısı açıyor. Bu teklif, parası olanın kirlettiği, paran kadar kirlettiğin bir düzenlemedir. Sermaye, parasını vererek istediği kadar toprağımızı, havamızı ve suyumuzu kirletebilecektir.

Değerli arkadaşlar, Antalya'nın neredeyse bütün ilçelerinde çok sayıda maden, taş, mermer ocakları faaliyette ve yenilerine de izin verilmektedir. Son aylarda bile Gündoğmuş ilçemizde taş ocağı ve mermer ocağı, Kaş Gökçeyazı'da mermer ocağı, Demre'de, Finike'de mermer ocağı, Konyaaltı'nda kalker taşı ve mermer ocakları, Akseki ve Alanya maden ocaklarının tehdidi altındadır. Antalya'nın gelecekteki en büyük su kaynağı olan Manavgat Oymapınar'a GES'ler yapılmak istenmektedir. Ormanların içinde dağlarımızı delik deşik eden madencilik faaliyeti nedeniyle yer altı ve yer üstü su kaynaklarımız zarar görüyor, bölge halkının karşı çıktığı, doğayı kirleten, su kaynaklarını tüketen ve yaşamı bitiren talan ve rant merkezli madencilik zihniyetiyle iklim krizinin etkilerinden kurtulamayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın

ALİYE COŞAR (Devamla) - İktidar, iklim krizinin yarattığı sorunlarla mücadele etmekten çok çok uzaktadır. Zeytinlikleri maden şirketlerine, ormanları rant projelerine teslim edenler şimdi de iklimi "karbon piyasası" adı altında fiyatlandırmak istiyor. Toprağı, suyu ve havayı kirleten, iklim krizine yol açacak olan adıyla tezat bu İklim Kanunu'na karşıyız. Sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, bilim insanlarının da katkı sunduğu; doğayı ve yaşamı koruyan gerçek bir İklim Kanunu'nu bu Mecliste hep birlikte çıkarmalıyız. Havayı, doğayı, toprağı değil sermayeyi koruyan bu düzeni hep birlikte değiştireceğiz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Şahıslar adına ikinci konuşmacı Sayın Gökhan Diktaş.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN DİKTAŞ (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. Bu vesileyle Başkanım size de yeni görevinizde başarılar diliyorum.

İklim değişikliği ülkemizde ve dünyada gündemin en üst sıralarında yer alan küresel bir kriz olmakla beraber, ülkemiz iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı en kırılgan bölgelerden olan Akdeniz havzasında yer almaktadır. İklim değişikliğiyle mücadelede çağımızın gereksinimlerine göre daha hızlı ve etkili adımlar atmamız gerekmektedir. İklim kanunu, iklim değişikliğiyle mücadelede yasal çerçeveyi belirleyen ve bu noktada bütün olumsuzluklara karşı gerekli önlemleri almak üzere ilgili kurum ve kuruluşlara sorumluluk yükleyen bir düzenleme olması sebebiyle kritik bir öneme sahiptir. Kanun teklifi kapsamında tanımlanan planlanma araçlarının uygulanmasıyla su ve gıda güvenliğinin artırılması, biyoçeşitliliğin korunması, ormanların ve yeşil alanlarının artırılması, doğal kaynakların korunması, yenilenebilir enerji kapasitelerinin artırılarak enerjide dışa bağımlılığın ve şehirlerin afet risklerinin azaltılması sağlanacaktır. Ayrıca, iklim kanununun yürürlüğe girmesiyle yereldeki ihtiyaçların belirlenmesi, doğrudan çözüm üretilmesi için Yerel İklim Eylemi güçlendirilecektir. Aynı zamanda, kanun kapsamında kurulacak Türkiye Yeşil Taksonomisi çevreci ve iklim dostu yatırımlara finansman erişimini artıracak ve ülkemize uluslararası finans akışını hızlandırmış olacaktır. İklim Kanunu'nun diğer önemli unsurlarından biri de Emisyon Ticaret Sistemidir. Ülkemizin ulusal dinamikleri dikkate alınarak kurgulanan Emisyon Ticaret Sistemi, iklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası arenada gücümüzü gösterebilmek, sanayimizi rekabetçi kılabilmek ve ülkemizi sürdürülebilir bir geleceğe taşımak adına büyük bir fırsattır. Ayrıca, Avrupa Birliği'nin Sınırdan Karbon Düzenleme Mekanizması'yla uyumlu çalışacak olan bu sistem hem sanayimizin rekabetçiliğini koruyacak hem de düşük karbonlu üretim süreçlerini teşvik edecektir.

Bugün, yaklaşık 800 tesisi kapsayan ve on yılı aşkın süredir başarıyla yürütülen Seragazi İzleme Sistemi'miz, Emisyon Ticaret Sistemi'yle entegre çalışacak şekilde uluslararası standartlarda geliştirilmiştir. Bu sistem, emisyon verilerinin kalitesini ve şeffaflığını artırmakta ve ulusal ve uluslararası piyasalarda güven pekiştirmektedir. Emisyon Ticaret Sistemi'yle yoğunluk temelli üst limit ilkesine dayanarak üretimimiz baskılanmadan emisyon yoğunluğunu, diğer bir deyişle, birim üretim başına sera gazı emisyonlarını azaltan tesislerin teşvik edileceği, piyasa temelli ve adil bir model ortaya koyuyoruz. Böylece, ekonomimize yük

getirmeden, iklim dostu teknolojileri ve yatırımları destekleyerek küresel rekabet gücümüzü artırmış olacağız. Öte yandan, gönüllü karbon piyasaları da ülkemiz için önemli fırsatlar doğuracaktır. Bu doğrultuda, yerli ve millî karbon kredilendirme sisteminin altyapı çalışmalarını da tamamlıyoruz. Böylelikle hem ulusal hem de uluslararası piyasalarda güvenilir, çevreye duyarlı ve sürdürülebilir finansmanı artırmış olacağız. Sonuç olarak, karbon fiyatlandırma mekanizmaları bu yolculukta sadece emisyon azaltımının değil aynı zamanda yeşil dönüşümün de temel taşı olacaktır.

Sözlerime son vermeden önce, İklim Kanunu Teklifi hakkında sosyal medyada yer alan, teklifle alakası olmayan, hiçbir maddede yer almayan ve aslı astarı olmayan iddialar hakkında da gerçekleri dile getirmek istiyorum. Bunlardan bazıları yapay gıda, yapay et yiyeceğimiz, seyahat kısıtlamalarının olacağı, kişilerin kıyafetlerinin sadece üç renkten oluşacağı, evlerinde saksıda bitki besleyemeyecekleri gibi aslı astarı olmayan iddialardı. Kanun teklifinde iddia edildiği gibi kısıtlama değil hatta aksine, destekleme, koruma, geliştirme, teşvik ve verimi artırıcı faaliyetler söz konusudur. İklim Kanunu, toprağımızı, suyumuzu, hayvancılığımızı, gıdamızı koruyan, organik tarımı destekleyen, orman ve yeşil alanlarımızın artırılmasını sağlayan, su ve gıda güvenliğini önceleyen, geleceğimizin ve nesillerimizin bize emaneti olan bir kanundur. Kanun teklifinde, kültürümüze ve değerlerimize aykırı bir düzenleme, bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla beraber, özgürlüklere, yaşam tarzına müdahale asla söz konusu değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN DİKTAŞ (Devamla) - Sonuç olarak, bugün alacağımız kararlar gelecek nesillerimizin nasıl bir dünyada yaşayacağını belirleyecektir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu yeşil büyüme vizyonu çerçevesinde daha yeşil, daha temiz ve daha adil bir gelecek inşa etme yolunda önemli adımı atalım diyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyor, teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.09

ONUNCU OTURUM

Açılma Saati: 00.10

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 102'nci Birleşiminin Onuncu Oturumunu açıyorum.

198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 1 Temmuz 2025 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.11